

R.

36 +

WD

Chem 23

Bequin

~~Med.~~

Chemia gen.

Bequius.

1643. R

TYROCINIVM CHYMICVM

IOANNIS BEGVINI

Regis Galliae Eleemosynarij,

*Antebac à Viris Clariss. D. CHRISTOPHORO
GLVCTRADT, & D. IEREMIA BARTHIO,
Philos. & Medic. DD. &c. notis elegantibus
illustratum, formulisque medicamentorum
optimis & secretis locupletatum.*

Nunc verò à IO. GEORGIO PELSHOFERO,
Medic. D. & in Acad. VVittenb. Professore,
Paul vtriusq; Notis & medicamentorum for-
mulis in vnum systema redactis. ~~et~~

Hac nouissima Editione triplici Indice ornatum.

Perillustri & eximio Aromatario

ANTONIO DE SGOBBIS.



VENETIIS, Apud Baleonium. MDCXLIII.

Superiorum permissu, & privilegio.

TYRONE
JOHN

1800

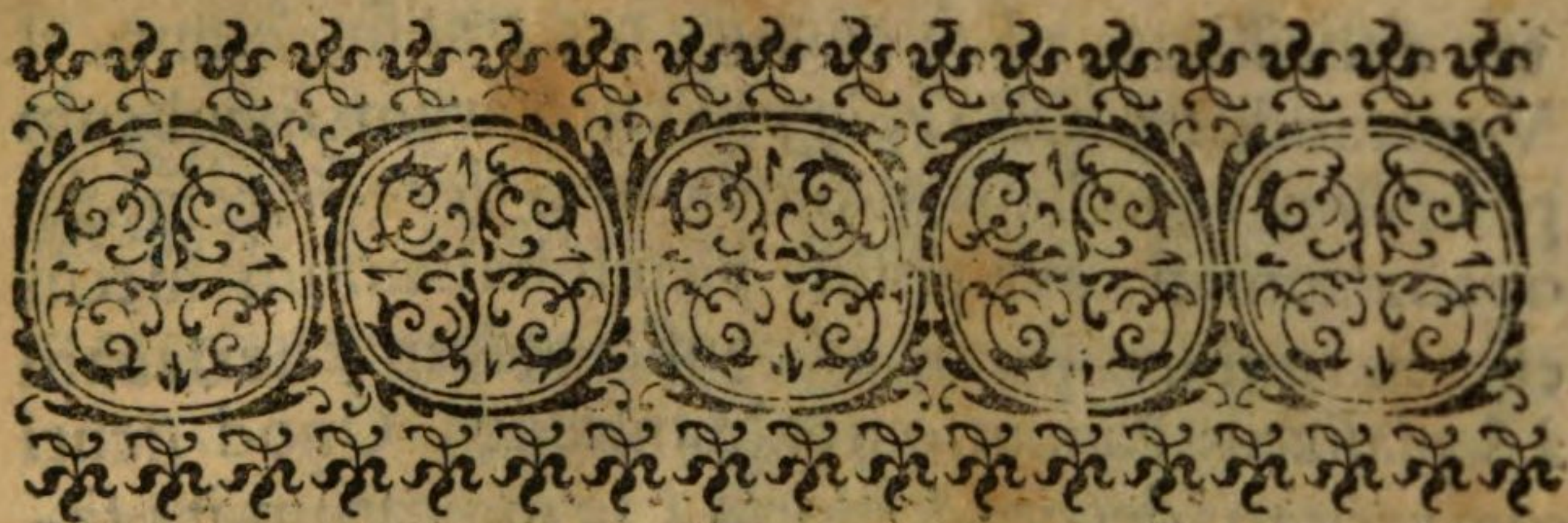
1800

1800

1800

1800

Bayerische
Staatsbibliothek
München



Per Illustri

ET EXIMIO AROMATARIO

ANTONIO DE SGOBBIS,

Paulus Balionius Bibliopola Venetus.

TYROCINIUM valdè politi, diligentissimi-
que & summoperè Industris Beguini
ab omnibus mundi Regionibus expe-
titum, non nisi sub auspicijs viri per to-
tam Italiam, immo per vniuersam Eu-
ropam æstimatissimi, & in liberali aromatariorum
arte celebrati è meis exire debebat Typis: veluti es tū
ANTONI DE SGOBBIS: qui in hoc paruo Venetia-
rum mundo inter sedulos, studiososq; Aromatarios
nulli secundus tantam liberalem artem industria fo-
ues, inuentionibus auges, subtilitate illustras, atque
Spagyrico modo suauiter, & vnicè adeo exerces; vt
Inclyti Inclytarum Venetiarum Iatrophysici Dog-
maticæ medicinæ adamussim methodum obseruantes
singulari, tutiori; modo, & suauissimis te auxilian-
te pharmacis medeantur. Propterea Romæ sapien-

res difficillimas ad te cognitu res tranſmiferunt, vt
Venerande PRIOR Collegij Venetiarum ſimul cum
peritiſſimis conſiliarijs dijudicares, decerneretq; an
opobalfamum, aut potius pſeudobalfamum ſuccus
eſſet intromiſſus Romę, ad conficiendam Theriacam
à Seplafiarijs Pannutio, & Manfredo. Quod ſicuti
cum veritatis decore, & gloria à te iudicatum, ita ſa-
pientes viri, & optimi pharmacopola inuitis Sepla-
fiarijs improbis, & ancylogloſſis aſſertis medicis ve-
nerati ſunt.

Hinc factum eſt, vt rerum naturalium profeſſores
ab vltima Europa circa naturę arcana à te verita-
tem quæritent. Vnde meritò gentes locum, & ſtru-
tio cameli inſignia peritiſſimi, & ſtudioſiſſimi Meli-
chij occupare, oſtendereq; te optimè dicunt: Cuius
virtutem æmularis non ſolum, verum ſtudio, & mu-
nificentia amplificas.

Quibus virtutibus ſuaſus non ſolum, ſed etiani
coactus, te virum probum vt cæteri Itali, & Europei,
te optimum aromatarium, Veneror. Quare te rogo,
atque obſecro, vt hunc tantum è meis Typis ſub tuo
nomine librum in mei obſequij indicio editum re-
cipere ne dedigneris. Vale cæleſti auſpicio.

Venetijs. III. Id. Maias. Anno M DC XLIII.



CHRISTOPHORI GLVCTRADT
Phil. & Med. D.

P R A E F A T I O

AD LECTOREM.

Verissimè dicitur, Lector Cande-
de, quo diuinius nobiliusq; quid
est, eò plebi vilius abiectiusque
habetur, quia à captu humano
remotus: Id quod de vera &
sincera Chymiatría nostra maximè affirmari
potest. Plebs enim nihil celebrat, nisi quod facit
ad saluam, seque crasso fumo in oculos coniicit;
quod namque foris non splendet; sed in ab-
dito nobilitatem ornamentaque gerit sua, dam-
natur. Verùm plebi relinquamus sua, quum
sciamus, quòd illius iudicium ab omni sapientiæ
memoria hætenus fuerit infame.

Ad Sapientiorum igitur iudicia potius con-
fugimus, apud quos Medicina sine Chymia, D. Hare
haud immeritò exilem possidet maiestatem. man. in
Nam hac vna Dianæ lampade Medicus plus Orat.
cernit, quàm vulgares Medici aperto sole. Et
si dixerimus, quod res est, in nulla Physica par-
te tantum credimus oblectamenti esse, quantam
in sola Chymia. Quod ipsum quoque agnouit

P R A E F A T I O.

Liban. in
epist.

magnus Zuingerus, solertissimus ille investigator
admiratorque diuinitatis in natura. Disputant
quidem multi de vacuo, de infinito, de motu, de
æternitate mundi, & alijs rebus Physicis; ve-
rùm ubi anxie admodum singula euoluerunt, ni-
hil ampliùs in singularitate rerum profecerunt,
quàm fortè mediocriter eruditus. Econtrario
Chymia vera infinita bona quærentibus quoti-
diè offert, vt sanè absque ea ne vita quidem sa-
tis commodè duci possit. Illa enim est, quæ tot stu-
penda nobis D E I Opt: Max: opera patefecit;
quæ tot pandit naturæ arcana, vt etiam vulgus
occultas causas & naturæ proprietates beneficio
solertis inquisitionis exploratas habeat; quæ sym-
pathias & antipathias effecta per quàm admi-
randa inquirat; quæ tot ante hac ignotas medica-
mentorum præparationes, herbarum deniq; ani-
mantium, mineralium, & omnium penè rerum
abditos, & in ipso naturæ sinu reconditos vsus
depromit, vt ita in genus humanum ingrati sint,
qui sepultam illam velint. Hæc insuper magna-
lia Dei in natura deprædicat; hæc vestigia eius
per vniuersum naturæ diexodum gradientis mō-
strat; hæc diuino beneficio, per diuinum rationis
instrumentum, & admirabilia opera, Dei ima-
ginem inter homines naturaliter admodum re-
præsentat, facitque Medicum ισὺθεν, καὶ πολλῶν
περὶ ἐυ- αὐτάξιον ἄλλων. Quæ cū ita habeant, Lector
χημοσύ candide, noli putare, nos, præfato huic Chymicæ
vns c.8. encomio, Veterum laudabiles constitutiones,
imò

imò ipsam Medicinam Dogmaticam post ponere ,
aut planè respuere velle : absit, quin, contrarium
potius aestimes, velimus, quòd illa cum hæc con-
iunctim considerata, eam magis illustriorem red-
dat. Ideò nos, qui Dogmaticam hanc Medici-
nam omninò tuemur, atque sectamur, non nisi
eam prudenter & μεθόδως cum Spagyrica
contemperatam, probatissimam & nobilissi-
mam esse statuimus. Quemadmodum enim Dog-
maticam Medicinam, in se consideratam, impe-
rium non semper habere in morbos; ita etiam, in
quibusdam Chymicæ haud raro diligentiam va-
cillare, non diffitemur. Ideò ubi illa silent, fue-
runt excogitanda & fortiora & utiliora reme-
dia, (quod à doctis Philosophis & Medicis saga-
tis ingenij factum est) quæ aliorum imbecillita-
tem sanarent, & æquis viribus, aut saltem paulò
fortioribus, (modò ne quid nimis) cum affectu
concertarent & vincerent. Imò inhonestum &
Medici persona indignum fore iudicamus; hanc
ab illa diuelli. Et sanè nullus magnus hodiè Me-
dicus perhibetur, cui Chymiatría verà non
magna. Hæc enim est illa Medicinæ radix &
meta, ad quam Viri sapientes hætenus collima-
runt: hæc est vnica illa medulla & anima Physi-
ces ac Pharmaceutices, prout à sapientibus passim
appellatur. Hæc denique est polita illa Medici-
næ columna. Hac enim qui caret, is se habet ad ve-
rum Medicum, sicuti coquus porcorum ad coquum
principum. Quod autem Galenici Chymicos noua-

Para-
celf. in
parag.

P R A E F A T I O.

Hofmān
de vero
usu & fe
re abusu
med c.
Chymic.

tores reprehendant, non eos volunt intelligi, qui inuentis rationi consentaneis constitutionem artis confirmant, stabiliunt & exornant; sed eos, qui adulterinae suae Chymiae nixi principia artis conuellunt & euertunt, noua principia sibi fingentes. Qui rident & contemnunt omnia, sapienter à veteribus inuenta & posita; sua solum à Deo infusa iactare pergunt. Hos impostores atque imperitos Thrasones, tenebriones & lucifugas, Stygias ad undas relegamus. Sunt enim hi nebulones in causa, ut Chymia non solum malè audiat; sed etiam Chrysopœia planè contemnatur, & pro otiosorum hominum speculatione, aut inani insane mentis somnio ac deliro figmento, habeatur; cum tamen eiusdem fallere nescia veritas, authoritate, exemplis, & rationibus firmissimis, satis superque probari possit. Verùm de his suo loco.

Nunc, Lector candide, admonendus es de præparationibus hisce Medico Chymicis, (ita enim eas verè appellare possumus) quas in tuam gratiam iam publici iuris facimus, idq; ex instanti quorundam amicorum & studiosorum sollicitatione. Eas tamen non ad euersionem Galenicæ scholæ, cui iuramento fidelitatis obstricti; sed in illius potiùs ac rerum medicarum, humano generi inservientium, illustrationem institutas, atque ferè omnes, in celeberrimi Hartmanni famoso illo Laboratorio Marpurgensi, (ut vocant) ad veritatis & experientiae indubitatae incudem aliquot

P R Æ F A T I O.

aliquot vicibus reuocatas esse, tibi persuasissimum habeas, quippe quòd talia sint medicamenta, quæ videbantur supprimenda potius, quam publicanda, ne pateant scilicet imposturis. Sed cum istis imposturis sua sit parata pœna: quin & nouerint industrij artifices eorum examina, dummodo censendi regula una adhibeatur; non est, quod quis ab ista parte maximopere metuat. Bonis & dignis consultum volumus; non malis & indignis. Bona dedimus, quæ non nisi à prudenti & circumspècto medico, usurpentur, attestamus. Et quamuis mens etiam presagiat, non omnibus gratum, fore hocce opusculum, à mendis suis restitutum & auctum; quid tum? Non moramur calumniatorum conuitia & maledicta, modò proximi nostri, cuius utilitati & commodo deuincti sumus, salutem ac valetudinem, quantum in nobis est, prorogemus & promoueamus.

Proin si quid est, Lector candide, in tota Medicina laude & commendacione dignum: inuentio certè nouorum remediorum, iucunditatem ac suauitatem ægris, nec vllum tedium, præbentium, præferenda: quorum licèt quàm minima sit dosis, vtpote cum maior copia ægris sit tædiosa & fastidij plena: attamen quæ officio purgandi defungantur, non secus ac si maiore dosi exhibeantur. Hinc Galenus inquit: ea, quæ par-

Lib. 2. c.
2. simpli
cium.

est,

est, e. gr., Chymica Essentiarum extractio, tunc quod ea ista omnia praestantur, permanente tamen propria purgandi humoris facultate in medicamento, tum quod eo validius redditur medicamentum, dum videlicet terra, vel fex inutilis, ex ipso separatur, & admistis suis proprijs menstruis & correctivis, qualitas omnis maligna adimitur. Quod etiam praestandum praecipit Lib. quo. Galenus, cum admiscenda refert ea semina medi-
 purgare camentis, quae malignitatem ipsorum retundant, debeat opus eorum non impedian, quaeq; attenuare & cap. 8. incedere valeant, & quae crassos humores secare, ac vias, per quas educi debent, patefacere possint. Quae omnia debite fieri, ex hisce quoque praeparationibus docti omnes iudicabunt.

Ex quibus abunde liquet, quid sentiendum sit de illis Misochymicis, Statuentibus, quod omne medicamentum, dum adhuc integrum est, temperamentum quoque suum integritasque inde suas vires & facultates habent. An indignum iudicant eiusmodi homines phanatici ac nasuti, si ex cortice nucleus extrudatur, abiectoq; corpore in usum veniat? quo in nucleo quanta est corporis impuritas, quae a natura secernitur, dum in primum ens suum nucleus redeat, & sic valide operetur? Sic cum in forma, aut spiritibus Querc. in medicamentorum, h. e. Mercurio, Sulphure & de fens. Sale, vis omnis medendi lateat, cur ars ista a suis Herm. impedimentis & impuritatibus, ut naturam eo Medic. onere expediat, non liberet & enucleet? Nihil

fanè

P R Æ F A T I O.

fanè à natura creatū, quod puris & impuris partibus non constet; bona enim cum malis commixta sunt. Impurus autem puro officere, quo minùs profit homini, propter quem omnia creata sunt, experientia clariùs patet, quàm ut rationibus res ista indigeat. Hinc necessariò inferendum, purum ab impuro esse separandum, ut in vsum hominis res ista transeat, nec purum posse homini conducere, si non impuri facta sit separatio; quod artificium sanæ Spagyricæ artis proprium est. Vnde factum, ut sapientiores Medicorū quartam medicinæ columnam Alchymiam statuerint, quæ aliud nihil est, quàm ars purum ab impuro separans, prout modò dictum. Id quod perpendere etiam debebant illi, qui ei nihil præter servile officiū ascribunt. Huiusmodi nondum emunctæ naris homines aliter informādi sunt ex Libanio, qui ita de ea testatur, dum inquit: Cū Medicinæ iuandæ esse Chymiam dico, ne putes tam servilem esse artē, ut nihil habeat domini, nec quicquam splendoris proprii & magnificentiae. Si servitium & ministerium contemtibilem redderet utique scientiam: cū omnes sibi mutuò serviant, quæ nā igitur aliqua dignitate & honore frui posset? Non semper, nec tantum ministrat Chymia; sed caput exerit tam altè, quàm vlla philosophicarum contemplationū extulit unquam. Ipsa enim tantum in sui perfectione acquiescit, & cū eius opera inserviant alijs; primus tamen finis & proprius

Lib. I. e-
pist. Chy-
mic. ep.
2.

P R Æ F A T I O.

*prius seruitium illud non est, sed beata quædam
 αὐτάρκεια. Deinde respondemus illis: in contro-
 uersia adhuc esse, num medicamenti integritas
 & vires sint æstimandæ a materia certo modo
 temperata, & num frigida refrigerent, & calida
 calefaciant, temperamenti respectu, an verò
 formæ, Annon longè æquius videatur, actionem
 conditione sine qua non adscribere, non autem
 causæ præcipuæ? Præterea vobis minimè conce-
 dimus, quòd κρᾶσις medicamentorum, quæ in
 morbos operatur, destillatione, aut alia quadam
 præparatione pereat; quamuis de ea, quæ ex ele-
 mentorum combinatione pullulat, & qua quod-
 libet sibi viuit, atq; constat, nihil dicamus. Ve-
 rumenim verò, ne diutius hac in re manifesta im-
 moremur, unicum saltem istis veræ Chymicæ ho-
 stibus trutinandum relinquimus; Vtrum Medi-
 cus magis sollicitus esse debeat de conservatione
 temperiei medicamentorum, quam de ipsorum vi,
 atq; effectu? Illud haud dicetis, (modò belleboro
 non indigeatis) Nam spectatur, consideratur, ad-
 discitur tēperies medicamentorum, propter vim
 & effectum. Atqui præparatione virtus & effe-
 ctus medicamentorum variant. Ergò reiicienda
 est illa importuna & phantastica sollicitudo con-
 servationis temperiei medicamentorum, imò in
 hoc magis remis velisq; incumbendum ut debita
 atq; cōuenienti præparatione vires integras con-
 seruemus. Ex quibus illud etiam elicimus, quòd
 nec sapore, nec odore, res semper diiucanda ve-
 niat,*

P R Æ F A T I O.

niat, licet dicamus, quòd interdum vires phar-
macorū etiam ex illis dijudicari debeant. Quan-
tum autem, vt & quomodo, & quando id ipsum
faciendum, optimè à Galeno docetur, & ab alijs
abundè etiam explicatur. Aliàs statuendum
potius cum præclaro Zvvingero, qui quondam
dicere solitus, eos, qui res vulgari modo, & no-
tis à veteribus traditis, sapore, odore, & alijs,
cognitas haberent, eorum similes esse, qui
palatium aliquod, aut magnificè extructam
domum, extrinsecus cernerent, atque in a-
trium & aulam reciparentur; at verò, qui so-
lerti & Chymica partium resolutione, intima
quæque scrutarentur, eos planè referre, qui
in conclauia & penetralia palatij admitte-
rentur, otiosè cuncta, minima, maxima spe-
ctaturi. Quapropter seriò concludimus: Medici
non tam officium esse, huius vel illius medica-
menti temperiem conseruare, quàm vires, quæ vt
plurimum sub illa totius medicamenti temperie,
absconditæ latent, nec prius in lucem emergunt,
quàm dissoluta sit illa temperies, vt doctè & ele-
ganter disputat Baucynetus.

3. de sim
pl. medi
cam. fa-
cult.

In Not.
ad Apo-
log. &
Censur.
Med. Pa-
ris. Har-
ueti.

Faceessant igitur vestre sophisticationes, &
impudentissimæ calumniæ in Vires longe eminen-
tes, & undiquaq; celeberrimos, & si quid ele-
gantius posthac in utilitatem egrotantium ope-
rari satagetis, ex Schola Chymica & verè Dog-
matica, ne pudeat vos addiscere aliquid. Ab ea
enim addisctis, e. g. iecoris aut lienis inflam-
matio-

P R A E F A T I O.

mationem, vel etiam ardentissimas febres, ex sulphure natas, non sola sanguinis missione, & solis vestris decoctis refrigerantibus (quæ immerito inter instrumenta Chymica refertis) (extingui debere & posse; sed etiam liquoribus acetosis, ex nitro, sale, vitriolo, sulphure, elicitis, ac cum liquoribus convenientibus permixtis, id fieri melius etiam posse, experientia certa comprobante. Resipiscite ergo Misochymici, nec in Natura lucem amplius, ipsamq; Chymiam, naturalis philosophiæ meliorem partem, admirabilem, humanoq; generi perquam necessariam, tam virulenter euomere studeate. Quam quidem Hermes Trismegistus veram, sine mendacio, certam, imò verissimam, appellat, & quam probant Plato, Eustachius, Suidas, Solinus, Strabo, Plinius, ac innumeri alij.

Porro nec te abstertere debet eorum arrogantia, Lector Candide, & mera fatuitas, qui plenis buccis clamitant, quòd præparationes Pharmacopæis relinquendæ sunt, ut indignæ Medici maiestate, cuius est scribere & non operari: imò, inquiunt, interest Reipubl. Medicum à Pharmacopæo ita distingui, ut vnus præscribat, alter operetur, quia, nisi essent distincti artifices, posset vterque, quando lubet, ægrum impune occidere, possent singuli fel pro melle, venenum pro remedio propinare. Hic (ut cum magno viro, Iosepho Quercetano respondeam) incertus sum, quid agam: an tantas Pseudo Galenicorum

ine-

in def.
Medic.
Hermes.

P R A E F A T I O.

ineptias rideam, num meam sortem apud me lugeam, qui in hoc studij genus ingressus sim, tanta imperitia & inscitia scatentes, ut illis Ratio & Experientia (firmissimæ tamen ac tutissimæ Medicinæ columnæ) obruantur, usq; subijci ac cedere iniquissimè cogantur?

Tota antiquitas contrarium docet; nec usque adeò desides Medicos scit, ut omni labore illos liberet. Quod ipsum inter alios Celsus, (ut cæteros studio supersedeamus) Latinorum omnium Medicorum facile princeps, atq; altera Hippocratis simia, abundè, in prefat. suorum libr. testatum facit, quò te, Lector, remittimus. Imò nostra tempora non sinunt nos esse Medicos bonos & absolutos sine Alchymia, ut hinc non immerito Matthiolus scribere audeat: neminem Medicum absolutum esse posse, imò ne mediocre quidem, qui in Spagyrica arte non sit exercitatus. Quocirca illum demum, cum Crollio, verè genuinum esse Medicum censemus, qui medicamenta debitè cognita non ratione, ut rationales Medici faciunt, sed propria sua manu preparare, & à veneno & feculentijs suis separare, repurgare, & ad puram simplicitatem reducere didicit, eaq; imperito non committere coquo. Preparata postea fide debita, acri iudicio, humanis necessitatibus legitime accommodat, ut semen morbi euellatur, & hoc pacto omnium egrotorum querelis fidei celeritate occurratur. Ideò non theoria solum, verum laboribus manuum, & practica potiss-

*potissimum operatrice, discitur Medicina, ubi
 Vulcanus indies nova ostendit, & suauissima re-
 media, quæ quotidie Natura melius meliusq; &
 superfluitatibus purgat, & operatori suo Oecono-
 mo tradit. Quod ipsum etiam experientia sua
 comprobare conatus Penotus, dum ita inquit:
 Sane experimur, facilius esse R. scribere, &
 ad imperitum coquum ablegare ægrotum
 quàm in ipsa naturæ penetralia carbonibus,
 cineribus sordidum ingredi: & promere in-
 de magno sudore, quod ipse ægro exhibeas.
 Et hinc illæ lachrymæ quod nostri temporis ma-
 gni illi Doctores, qui in vulgari arte Medica con-
 senuerunt, nolunt esse discipuli & tyronos fodere
 erubescunt: & quia annosa arbor difficulter
 transplantatur, & veteres canes loris & vena-
 tioni assuescere difficile est, malunt aperte veri-
 tati contradicere, eamq; obstinate canina voce
 allatrare, & mordere, quàm errores suos labo-
 rando emendare, ne se non satis sapuisse, aut ab
 alijs aliquid melius didicisse videantur. Quamuis
 autem clament, Chymicum non esse Medicum,
 etiamsi peritissimus fuerit; sed qui Iudicii
 Rationeque (postposita Chymia) singula morbis
 remedia usurpare didicit: tamen illi Rationa-
 les medici, ad lectum egrotantis stantes, (uti-
 mur Crolli verbis) quò se vertant, nesciunt,
 obstupescunt sæpè, & magnorum morborum
 non curatores, sed saltem adulatores fiunt,
 siquidem, Ratione, non Manu, medi-
 camenta*

*In p̄fat.
 tract. de
 vera p̄p.
 med.*

*Seuer. n.
 Id. &
 post eum
 Croll. in
 p̄fat.*

P R A E F A T I O.

camenta præparare, didicerunt. Quare si seculum præsens aspiciamus, non aliter iudicare licet, quàm Chymiam cum Medicina ita indissolubiliter coniunctam esse, ut non differant; nisi sicut Theoria à Praxi medica: imò eam à nemine rectè exerceri posse, nisi à prudenti veròq; Medico. Quod ipsum etiam Libanius testatur, quum in hæc verba scribit: Postquam ex Arabica & Græca disciplina factum est vnum corpus Medicinæ, Chymica in essentiam quoque artis sunt recepta, adeò, ut, si iterum separanda essent, Medicinam haberemus nobili admodum membro mutilatam. Nec inde tamen (quod volūt pseudomedici) officia Medici & Pharmacopæi confunduntur, qui Chymicæ operationes vilissimorum officinas famulorum esse, scribere non erubescunt: Verùm anne longè abiectioribus occupari Medicum videmus, utpote morbos fæditissimos sæpe contemplando, excrementa inspiciendo, lue venerea infectos, & alijs vlceribus occupatos, pesteque correptos, & similes, etiam cum summo periculo vitæ, inter contagia & fætores cubiculorum curando. Quidni, cum otium est, arcana etiam rerum perscrutetur, & per resolutiones Chymicas, quid sit in eis occulti, manifestet, olea suauissima destillando eliciat, aquas iucundissimas conficiat, aliaq; summi oblectamenti magisteria, & essentias admirandarum virtutum præparet? Quid si diceremus, rationem præparandorum

In Alch.
Triumph.
cap. 1.

P R Æ F A T I O.

pharmacorum partem esse Medicinæ summè necessariam, imò illum non eam didicisse integram, qui istam omisit? Et sanè quis est, qui non videat, præparatione medicinarum excellentissimarum. Medicum maiestatem suam, non tam exonnare, quàm simul in proximi sui utilitatem & sanitatem prudenter, circumspicere, & tutissimè, ut verè dogmaticum decet, adhibere posse? præsertim cum Rex regium quid faciat, quò sanè ornet dignitatem suam, non autem minuat. Ita ut Medicus medica tractet; fabri fabrilia. Multò minus etiam concludunt aduersus nos, dum regerunt, Medicum debere tractare sua pharmacopœum pharmaca, chirurgum chirurgica. Verùm nos dicimus, hæc non tam considerari debent, ut artes subalterne, quàm vnius integræ Medicinæ partes seu membra. Nec didicit unquam Medicinam totam, qui vnâ partem neglexit. Nihil dicam, an ritè totaliter medicari possit, qui non iuxta omnes partes Medicinam facit. Quamuis contempta & vilis sic reddatur Medicina nostra, nec vbi-que laudem mereatur: Annon etiam haud paucis, lumen illud Galliæ, Fernelius (ut veteres silentio præteream) eiusdem ordinis parum gratus extitit, & maximopere inuisus, quod domestica remedia, quæ amicis periclitantibus exhibebat, non pateretur vulgo in officinas abire, sed domi vel ipse compararet, vel ami-

Testatur
Planti⁹
in vita
Fernelij.

P R Æ F A T I O.

amicorum paucorum fidei concrederet ?
 Quod tamen ante nemini vitio datum fuisse con-
 stat : Quin etiam in summa felicitate, cum Cla-
 rissimo Dn. Sennerto, ponimus, si ea medicamen-
 ta, in quibus vita hominum sita est, ipsi etiam Instit.
med. l. 5.
part. 3.
sect. 2.
c. 1.
 Medici componant, nec omnia non raro indoctis
 hominibus committant. Concedimus quidem, re-
 linquenda esse pharmacopœorum ministris &
 famulis sua pharmaca, id est vulgaria, quæ se-
 cundum præscriptas in Dispensatorijs formulas
 consignata sunt, quæ verò sunt Specifica, & non
 cuius obuia, quæq; in præparatione Medici pru-
 dentis inspectione & opera indigent, non item
 cuiusvis oculis & manibus pateant. Quod si pra-
 ctici Chymiatræ propter varias occupationes sæ-
 pè Laboratorium frequentare, laboribusque Chy-
 micis sedulo præesse nequeunt, tum candidis, so-
 lertibus, & doctis pharmacopœis potius, quàm
 circumforaneis istis ardelionibus ac pseudo Chy-
 mistis, arcanam illam operam committant, illo-
 rumque studio medicinas suas conficiant, nisi
 oleum & operam medendo deperditæ velint.

Conclamatum igitur esto : neminem iure ele-
 gantis Medici, nostro hoc ævo posse possidere titu-
 lum, qui non Hippocratis simul ac Hermetis le- D. Hoff.
dict. loc.
 gitimus hæres ac discipulus fuerit, qui non æquè
 Paracelsica (Sal, Sulphur, Mercurium) ac Ari-
 stotelica, (materiam, formam, & priuationem)
 intellexcrit principia : qui non æquè temperiem,

P R A E F A T I O.

Croll. in
pref.

vitiatam compositionem, & unitatis solutionem, ac morbos Mercuriales, Sulphureos & Salinos, cognouerit: neminem insuper verum legitimumque sanandi modum assecuturum esse, nisi veterem illam cum noua Medicina coniunxerit. Auxilia quidem medica, eorumque genuinum præparandi modum, à Galeno, Paracelso, & alijs Chymiatris; curandi verò methodum (sine qua curatio inepta planè & empirica) cum indicationibus & inuentionibus suis, ab Hippocrate, Galeno, & recentioribus mutuètur. Hac namq; via & ratione duæ hæ veteris & nouæ Medicinæ scholæ, sine contradictione, uniri, & in Medico, sine errore scandaloq; notabili, rectè desiderari poterunt, antiquata prius damnabili nostri temporis consuetudine inoleta, qua bonum vñd cum malo promiscuè & indifferenter repudiari, ac reijci solet.

Ex hisce abundè videre licet, Lector Candide, qualisnam hodiernæ Medicinæ nostræ sit status, & quomodo veræ Chymiae & Medicinæ initiati erga eam se gerere debant, vt tandem in ea maxima cum felicitate, & suorum ægrotantium prosperitate, cum Deo versari possint.

Nunc, antequam dimittendus sis, Lector, scrupulus adhuc vnicus tibi forsitan eximendus fuerit. Nempe scias: huiusmodi materias medicamentarias, & præporationes varias, non eo fine à nobis in apricum productas esse, vt τα μεγαλῶν
illa

P R A E F A T I O.

illa parachymicorum strenuè defendamus, qui nimis impudenter clament, nihil unquam chymicum esse; quin essentia sit purissimū, gustu suavisimum, visu gratissimum, viribus tam efficax, ut singulares singularū sint instar panacearum ad omne genus affectionum morborumq; incredibiliter sufficientes, & ad usum tam commodæ, delicatæq; , ut nihil tenerius facilius, dexterius. Et omnino, quemadmodū coquus ille Plautinus pollicetur, ex virtute suorum condimentorum, ætatem grandem, & odorē mirificè extollit, ita eiusmodi Thrasones & splendidi nugatores ex suis Essentijs promittunt omnia. Verum Chymia tanti non est, ut ab ea expectare liceat ter panaceas, quot absoluit operas. At tantum quidem, potest promittere Chymicus, quantum est in Natura generatrice prima, & vitæ administratrice; Naturæ enim ductum sequimur, ultra quā medicando non assurgimus, etiam in his, ubi maxime præcellere Medici opera videtur. Nihilominus, (ut & hoc addamus) quamvis non assequatur Chymia eiusmodi magnifica καθόλου, multum tamen præstat, idq; interdum non sine miraculo, præsertim ubi tempestivè & industriè à solerti Medico adhibeatur eius opera, ut supra quoq; innuimus. Medicus enim, rectè adhibens agentia patientibus, diuinarum operationum, per Dei gratiam, admiratione minime carebit. Quocirca vera Chymia magni est æstimanda quidem;

P R Æ F A T I O.

Lib. 4.
meth.
med.

sed ita, ut nihil ei adscribatur, nisi quod à Deo per naturam accepit, quodq; Ratio & Experientia monstrant. Quod exemplo præstitit nullo, id nolis ei adscribere; experimentatam enim non nisi cum ratione volumus Chymiam. Hinc optimè Galenus noster scribit, cum inquit: Nouisse debet quilibet medicus, quòd omnes antiqui in hoc consentiant, medicamentum id, quod plures experti sunt, & naturæ est familiarius, illi esse longo interuallo præferendum, quod non est experientia comprobatum.

pag. 120.
edit
prim.

Nil iam restat, Lector candide, quàm ut hisce lucubrationibus manualibus tuas simul addas, & si forte aliquid in istis, quod Experientiæ reclamare videtur, repereris, illud non tam nobis, quàm eius magnitudini & difficultati, adscribas. Impossibile namq; est, omnes, etiam minimas, cuiuslibet præparati ἐγχειρήσεις recensere, atq; ad viuum exprimere; neq; etiam consultum fore arbitramur. Lege siquidem philosophica cautum est, inquit Seuerinus, in Idea, ut & initiatis quædam sint relicta tedia. Nam ita probantur ingenia ac idonea redduntur Philosophorum scholis. Vale. Dabam Cal. April. anno 1618.

EPISTOLÆ DEDICATORIÆ.

I.

AMPLISSIMIS, PRUDENTIS-
SIMIS ET DOCTISSIMIS
VIRIS.

DNN. CONSVLIBVS &
SENATORIBVS REIPVBL.

Palæopol. & Kneiphov: apud Re-
giomontanos dignissimis.

*Dominis & Mecænatibus suis omni stu-
dio & observantia perpetuò
colendis.*

S. P. D.

CHRISTOPHORVS GLVCTRADT,
Philosoph. & M. D.

SI quid est, Consules & Senatores Am-
plissimi, quod abusu illo fero & dete-
stabili, magis inquinatum, atque pla-
nè contaminatum sit, herclè è multis M E-
D I C I N A nostra vna est. Cum lamentatio-
ne enim comperiri quotidie cogimur, quod
quàm plurima flagitiosorum hominum κα-
δάμματα, imposteros & sanguinis humani hi-
rudines, tanquam ex equo quodam Troiano
prodeant. Et sanè nasci hos sponte, nō aliter

b 4 vt mu-

vt mures Aegyptij & ranæ, vel oriri vt pulices ex lotio canino, putamus. Hinc factum, vt nulla in toto terrarum orbe amplior reperiatur familia, quàm Hermetis & Aesculapij, & exinde nulla gens Medicis cōtemptior existat, non quidem propter artem, sed personas, ex omni genere nequitiarum ad Medicinam, vt ad *ἀσυλον ἱερὸν* quoddam, confugientes. Quis enim histrion, miles, circulator; quis tonsor, seplasiarius, balneator; mercator; qui Parmacopœi elatæ mentis, opifices ignaui, auritabrinepti, non Medici videri pruriunt? Chymię procum se iactitant, eiq; si possunt, stuprum inferre satagunt. Imò quæ aniculæ, sagæ, veneficæ, pacto forsan cum stygio Plutone inito, morbos quoscunq; eradicare non student? Quam ob causam non immeritò apud Ducem Ferrariæ aliquando in prandio motam fuisse quæstionem, legitur, nempe: cuiusnam generis artificij, plures in ciuitate darentur artifices? A varijs varia nominata fuere artificia, donec tandem, sine vlllo dubio maximum esse numerum Medicorum, quidam Duci interroganti responderet. Dux autem minùs assentiens responso reponit, dicendo: abundè hac tua responsione probas, te parum in politis exercitatum esse annè ignorans, in tota hac tam ampla ciuitate vix duos aut tres reperiri

reperiri Medicos? Instat, qui prius responsum dederat, vel inde satis manifestum esse, Ducem, grauioribus negocijs occupatum, non habere cognitionem propriæ ciuitatis, aut ciuium. Verùm diu altercādo tandem fit sponsio, certa deposita summa pecuniæ. Affirmans, collecturus assertionis suę probationes, sequenti mane faciem ad colum obligat fascijs, ad fores summi templi se sistit, interrogatus à quolibet prætereunte, quid mali sentiret, respondit: se dolore dentium cruciari; quo audito singuli, pro amouendo malo, sua indicabant remedia. Non furdo narrabant fabulam: Ipse enim arrepto calamo & nomina medicastrorum & remedia annotat singula. Discedens deinde à foribus templi, urbem ambulat, & à sibi obuiam factis remedia contra dolorem, quem simulabat, impetrat, adeò, vt, solo antemeridiano tempore, vltra trecentos annotauerit medicaistros, vnà cum remedijs, pro amouendo dolore dentium. Postea tempore prandij reuertitur in Palatium, & facie ac collo fascijs adhuc obligato, se Duci conspiciendum præbet, maximum simulans dolore; quod Dux animaduertens conijciebansque eum dolore dentiũ torqueri, mox ipsi remedium suggerit cōtra hunc dolorē. Aeger simulator affirmat, se adhibitu-

hibiturum id remedij, domum se confert,
 & ordine consignans medicastro suos, ad-
 dito cuiuslibet remedio, Ducis nomen
 & remedium primo omnium adscribit lo-
 co. Sequenti die simulans, se sanitati re-
 stitutum esse, amotis fascijs, adit Du-
 cem, sponfionem factam in memoriam
 reuocans, depositumque (quia vicisset)
 exigens, eductum indicem suorum medi-
 castrorum legendum Duci exhibet, qui, pri-
 mō nomen suum legens, & tot aliorum
 medicastrorum, subridens fatetur, se depo-
 situm perdidisse, mandatque victori pecu-
 niam numerari. Ex hac commemoratio-
 ne vera, non ficta, *Consules & Senatores*
Amplissimi, quænam & quanta sit Medi-
 cinæ nobilissimæ apud plebem prophana-
 tio, atque in remedijs præscribendis im-
 pudentia summa, liquidò satis constare
 arbitramur. Quàm conscientiosè autem
 huiusmodi homunciones agant, videant
 ipsi, Inde non malè Plinius, *lib. 29. c. 1.* sta-
 tuit, dum sic inquit: In nullo alio periculo-
 sius mendacium est, quàm in eo, qui se fal-
 sò Medicum profitetur; nulli magis, quàm
 se Medicum profitenti, statim creditur,
 cum tamen in nullo mendacio periculum
 maius sit; negotiantur enim animas no-
 stras, & experimenta per mortes agunt.

Hinc

DEDICATORIAE.

Hinc diuinus Plato, multitudinem Medicorum malè constitutam arguere Rempub. miserasque ciuitates esse, auguratur. Ac id quidem non de veris; genuinisque, sed morionibus, medicastris, vt & caco Chymicis accipiendum, atque intelligendum esse, facilè etiam ex *lib. 3. de Republ.* colligere licet, cum dicit: Medicis, nisi ex ordine exploratis, exercere artem, fas neutiquam esto; tum alibi quoque innuere videtur, cum sic scribit: Si quis nouerit ea admouere corpori, quæ calefaciunt, & quæ refrigerant, & quæ alium subducunt &c. deinde pro Medico se talis gerat, interrogandus erit, num præterea sciat, καὶ ἔς τίνος δεῖ, καὶ ὅποτε ὁκαστα τέτων ποιεῖν, καὶ μέχρις ὅπως, quibus, quando, quatenus hæc singula sint adhibenda: quod si neget, se hoc intelligere, certè ijs insanire, nec pro homine habendus esse videbitur. Cum quo etiam consentire videtur illud Aristotelis. 5. *Ethic.* In arte nempe salubrium, facile est, nosse mel & vinum, & helleborum; itemque vstionem & sectiōnem: at nosse, quomodo hæc ad sanitatem adhibenda sint, & cui, & quomodo ita difficile, vt Medicum esse. Quod si triobolares isti medici & stelliones Chymici animaduenterent, non ita turpiter & temerè ignorantiam suam proderent. Hi enim

enim redicula sua in Eleufinijs suis facris inter se miffitant, omnia veterum placita aspernari non erubescunt: communes itidem præceptores nostros, Hippocratem & Galenum, planè reijciunt: (quibus monstrofa adeò imperitiæ Mulomedici indigni sunt, matulam vt porrigant) nouam medendi methodum, suæ stultitiæ congruentem, confingunt: Imò, qui inter doctiores cenferi fatagunt, multa de Benedicto quoque Ignis lapide apud vulgus hominum genus blaterant & decantant; verùm frustra hiantes semper ore; cum Tantalò poma illa fugacia captantes, montes aureos somniantes, atque Cresidiuitias etiam Magnatibus spondentes, cum ipsimet, Iro & Codro pauperiores, vix panis crustam habeant, qua esurientem impleant ventrem, atque vt plurimum sint fugitiui, pro carbonibus cineres, pro metallis & auro cinerum fauillas micantes, in furno post se relinquentes. Multi insuper quoque sunt rudes & bonarum literarum planè ignari, vt asini ad lyram ἀπαιδῶτοι, cum vix ignem fornaci rectè subiicere didicerint, & Medicinæ fundamina ignorantes, statim ex Receptis nonnullis Teutonicis, furto surreptis, in Medicos Practicos eximios sese euasisse, stultissimè sibi imaginantur, perfrictaque fronte morbos etiam contumacissimos curare

D E D I C A T O R I A E.

rare audent, ita, vt nec Medici Practici titulum præ se ferre vereantur.

Huiusmodi quoque viperæ nocentissime, & basilisci ciuitatis, in vestras haud ita pridem irrepererunt Ciuitates, Consules & Senatores Amplissimi, qui medicinas tam præclaras non rectè & artificiosè præparare, multo minùs methodicè administrare didicerunt, qui ad imperitum vulgus, instar muscarum corporibus insultantium, quotidie aduolant, & verborum dulcedine ac lenocinio, sicut pisces hamo, decipiunt: aulas occupant, non Academias, vbi plus adulando proficiunt, quàm vera dicendo, & mendicando ampliùs, quàm medicando: hi verè sunt Sirenes Orbis, mōstra Reip. atq; ciuiū lues, imò, quid enim mentiar, fundi calamitates: nāque

Hi possunt homines alto suspendere naso.

Quid, quòd deceptas etiam suas, Receptas dicerem, nemini ostendunt, prætendentes ὅτι ἡ θεὸς τὰς μαργαρίτας ἐμπροσθεν τῶν χοίρων βαλεῖν, tantaque secreta non cuilibet esse reuelanda; ideoque arcana sua intra proprios lares conficiunt; hi etiam propolarum instar pharmaca in pharmacopolijs emunt, & alijs pomposis insignita nominibus, pro suis, precio satis magno, diuendunt. Quod si quis se ipsis opponat, tanquā mures in pice hærentes, ad asylum ignorantiae, propriam
ex pe-

E P I S T O L Æ.

experientiam, (scilicet) confugiunt ignari
vulgaris versiculi :

Non medicos tantum facit Experientia doctos:

Qui facit artifices vsus, ab arte venit.

Hoc malum quoniam adhuc est recens,
atque profundas nondum egit radices, ense
recidendum est, ne pars sincera trahatur.
Verum probè mihi conscius sum, hoc non
mearum viriù, nec muneris esse, sed legitimi
& prudētissimi, à Deo benignissimo clemen-
tissimè nobis concessi, Magistratus officij.
Quare, *Senatores prudentissimi, Patres Patriæ,*
Rebuspublicis vestris consulite, & ad Mon-
speliensium, Noricorum & Augustanorum
exemplum, eiusmodi inutilia corporis Reip.
membra recidite, Medicastrorumq; ignaum
pecus, & scarabeos à præsepibus medicis ar-
cete : ac memores simul constitut. Criminal.
Caroli V. & legis Constantini, extra vrbium
pomæria eijcite. Comparabitis hoc ipso Re-
rump. Vestrarum ornamentum, atq; multa-
rum aliarum exemplum imitatione dignum
& nobile statuetis. Quod ipsum quoque sua-
det Petrus Gregorius Tholosanus, *lib. 17. de*
Republ. cap. 9. cum inquit; In Republ. benè cō-
stituta, non admittantur Medici, nisi probati
& iurati. Hoc ita vt fleret, etiam atq; etiam
vnicè exopto. Interea munusculum hoc lite-
rarium Chymico-Medicum, quod, quamuis

exi-

DEDICATORIÆ.

exiguum, attamen gratum fore, minimè dubito, V. A. consecrare decreui, tum vt hoc ipso meum erga V. A. qualecunq; inseruienti studium humiliter declararem; tum etiam, vt V. A. tutela & patrocínio, hoc qualecunq; opusculum, à viperinis Momorum insultibus saluum atq; tutum præstaretur: id quod summa animi subiectione & deuotione mirificè à Vobis contendo.

Deus Opt. Max. V. A. quàm diutissimè superstites ac florentes conseruet: & consilia sana suppeditet: vt, scopitis omnibus discordijs, in Vestris Rebus publ. aurea & optata pax ac tranquillitas vigeant & flo-
reant perennè.

Datum è Museo nostro, anno
Christianæ æræ 1618. ipsis
Calend. Aprilis.



I I.

*Admodum Reuerendo , Magnifico,
ac Generoso Viro ,*

DN. IACOBO à BOMSDORF ,
IN SEITVVAM , NIEMISCH ,
& Grosdrenzig , Illustrissimi March.
Brandeburg. Consiliario , Mar-
chionatus Inferioris Lusa-
tiæ Directori ,
Capitaneo in Schenckendorf, & design.
Commendat. Dn. & Patrono meo
plurimum colendo :

NEC NON

*Amplissimis ac Prudentissimis
Viris ,*

Dn. Consuli & Senatoribus
Reip. Sprotauiensis .

*Dnn. Consanguineis & Adfinibus
meis honorandis .*

S. P. D.

IEREMIAS BARTH, M. D.

PRisco seculo , *Patroni* , cum quis vti
Plinius, sagacissimus de Rerum Na-
tura scriptor, refert , ex periculofiori
morbo feliciter eluctatus esset ; Religione is
obstringebatur , remedium , quo conualue-
rat ,

E P I S T O L Æ.

rat, tabellæ inscribere, atque eam, in Æsculapio templo, publicitus suspendere. Talis è marmore, in *Insula Tiberina*, Romæ eruta, ex templo Æsculapi, usq; ad hunc diem, apud Maphæos, conseruari dicitur; in qua Græcè hæc, Latino sermone reddita, leguntur. *Lucio affecto lateris dolore, & desperato à cunctis hominibus, oraculum reddidit Deus; veniret, & ex ara tolleret cinerem, & una cum vino cōmisceret, & poneret supra latus, & conualuit, & publice gratias egit Deo: & populus congratulatus est illi.* Cum itaq; lapsu temporis, magnus historiarum eiusmodi Medicarum, & variorū experimentorum, acervus, innumera multitudine symbolam suam eò conferente, hinc inde cōgestus haberetur: Hippocrates tandē.

Eandem, & nunquam satis laudatam, consuetudinem si Chymici, à quo tempore Theophrastus Paracelsus ab Hohenhaim, Vir admirabilis & incomparabilis ingenij, medicamenta purius præparare, ex Chymicorum arcanis, obscure docuit, obseruassent, & pari religione, ἐν χειρὶ σεις & experimenta sua, tabellis publicis inscripta, literato Orbi communicassent: utiq; non tantum medicamenta nobilissima, & θεῶν χεῖρας, ad contumacissimos quosq; morbos radicitus aueruncandos; sed etiam absolutissimum artis spagyricæ systema, ad iuventutem Medi-

E P I S T O L A E .

cam, citra ambages, & inutiles sumtus, in ea erudiendam, iam dudum haberemus. Verum ea fuit omnium hactenus inuidia, idq; præposterum occultandi studium ac labor: ut non tantum à se inuenta artificia spagyrica, tanquam Eleusinia sacra, celarent: sed veterum etiam arcana, simpliciiori apertiorique orationis genere propalata, impostoria perplexitate, & notarum hieroglyphicarum obscuritate, in tenebras, ipsis Cimmerijs & Aegyptijs densiores, cōiecerint. Nimirum si legas, quæ Chymici literarum monumentis prodiderunt: quid aliud in ijs inuenies, quàm *Azoth, Anathron, Vsisur, Rebis, Sernec, Kibric, Realgar, Saltaberi*, & quæ sunt aliæ innumerae vocum quisquilæ & excrementa? Quod si etiam Chymicum de præparatione aliqua, fortè diobolari, interrogas: æstro is inuidiæ, Christiano homine indignissimo, percitus, nihil aliud admurmurabit; (quod non rarò cachinnos mihi mouit) quàm semesa aut tertiata verba, instar Horatianæ aut Lucanicæ strygis, manes ex inferis prouocantis. Nec dubitandum: quin & adhuc quidam morosi Ciniflones, & à nimia secretorum Chymicorum farragine fastuosè turgidi, si vomitorium aliquod Helleboratum ipsis exhibeatur, eructaturi sint, *Leones rubros, Aues Hermetis, Lacertas virides, Serpentes, Dracones,*
Tauonis

DEDICATORIAE.

Pauonis caudas, Vespertiliones, Corui capita, Cælumq; cum omnibus Planetis; non aliter atque Lexiphanes ille, in Dialogo antiquario, qui hautto simili succo, vehementi impetu, top-per, stlembus, redantruo, gnarrures, ascalobation, carlafter, & huius generis alia, multis abhinc seculis desita vocabula extrudit. Vnde facetissimè hoc hominum genus, ab aliquibus coquo illi Plautino, in Pseudolo, assimilatur, qui contentis vulgaribus condimentis, Coriandro, Fœniculo, Allio, & similibus, suum crepat & superciliosè commendat Cicilendrum, Polindrum, Sancaptidem, Catara-Etriam, Happalopsidem; in quorum odore, ubi is in cælum volauit, cœnet Iupiter quotidie, & quibus qui vescatur, viuat vel ducentos annos. Verum vt omnes artes, tam liberales, quàm manuariæ, à quo tempore ars Typographica à Germanis nostris inuenta est, mirum in modum excoli cœperunt; vt nihil ferè, quod amplius ipsis addi possit, vel ornamentum, vel perfectionis, reliquum esse videatur: ita & Chymia, in solatium planè, delitiumque humani generis, diuinitus concessa, non tantùm magis magisq; expolita & aucta est; verùm etiam, ante pauculos annos, ad tantum splendoris & dignitatis fastigium, frustra ringentibus Puritanis Galenicis, euecta: vt eam Viri quidam præstantissimi,

E P I S T O L A.

tissimi, in diuersis Academijs, absque fucō, tropis & ænigmatibus, docere sint aggressi; suosque auditores ad fornaculas Chymicas, quò variarum præparationum spectatores essent, adstare curiosos voluerint. Inter illos, ni fallor, (quod tamen pace aliorum dictum velim) & tempore, & auditorum cū multitudi- ne, & dignitate; tū, ex omnibus Europæ regnis varietate, & præceptorum formularumq; candida perspicuitate, facile primus fuit IOHANNES BEGVINVS, Lotharingus, Regis Christianissimi Eleemosynarius. Cum enim Iosephus Quercetanus, ὁμακαρίτης, scriptis suis valde facūdis & disertis magnam famam, vbiq; locorum, de se concitasset, & nemo non in spem nouorū, in praxi Medica, miraculorum certissimam mirificè erigeretur; si modò remedia ipsius, quæ hinc inde ænigmaticè descripserat, & plenis buccis, more suo, deprædicarat, è metaphoris eruerentur: Hic, pro sua probitate, Parisijs, in celeberrimo illo omnium artium emporio, & totius Vniuersi compendio, ludum aperuit, & discipulos suos ac spectatores, (Nam & Principes, Comites, Nobiles, Consiliarij, Doctores, nouitate huius Professionis allekti, officinam eius Chymicam interdum frequentabant) inutilibus prolixisque commentationibus, & varijs remediorum descri-

DEDICATORIÆ.

descriptionibus, non ornauit: sed omnes, cum solutionis, tum coagulationis species, ad oculum, præparatis nobilioribus crypticis, Quercetani & aliorum medicamentis, candidè simpliciterque demonstrauit: stomachantibus interim reliquis Artificibus spagyricis, & conclaue ipsius, effracto binis vicibus ostio, deprædantibus, medicamentaque omnia, & aduersaria aureola, furtim scelestæque surripientibus, & tantum non cerebrum ipsi excutientibus, quòd eiusmodi publicam mysteriorum apocalypsin ex ipsa mente animi auersarentur, & non minùs hunc thesaurum, quàm Pici aurum suum solent, clam habendum custodiendumque censerent. Cum itaque & ego sub idem tempus decursu Medicinæ Galenicæ studio, in Galliam venissem; & Sedani in consilijs Clarissimorum Medicorum, *RiuierI*, *Quercetani*, *Turqueti*, *LouisI*, & diuersis remedium formularum, ab amicis, liberali manu, communicatis, quàm remedia Chymica, etiam metallica, quæ aliàs Medicinæ Candidatos, & laurea Doctorali ornandos, publicè & solemniter in Academijs eiurare, non semel audiueram, summo cum fructu, intra corpus, exhiberi possent, animaduertentem; & medicamentorum, à Bonnæo,

E P I S T O L A E.

exercitatissimo Chymico, fortissimiq; He-
 rois, Ducis Bullionæi, in arce & castello
 istius vrbs, Pharmacopæa maximè indu-
 strio, præparatorum, felicem vsum quoti-
 die obseruarem: desij cum vulgo artem
 laudatissimam imperito calculo damnare;
 Antimoniũ & Mercurium in mundi & Na-
 turæ exilium eijcere: cœpiq; scripta opti-
 morum autorum, licet à falsiua, quam an-
 tehac imbiberam, discrepare viderentur,
 ad ditandum meum peculium Medicum, as-
 fiduè lectitare, Bonnæum, eiusque fornaculas
 interdum, si obscuritates & difficultates se
 offerrent, consulere; ac tandem consilium,
 de adeunda Lutetia, propter Beguinum,
 ibi docentem, capere. Atque vbi, fauente
 deo, in desideratissimam illam scholam ad-
 puli, & optimo illi viro ingenij mei agellum,
 Chymicis cum præceptis; tũ ipsa ἐρχειρήσεων
 αὐτοψία, vberius excolendum concredidi:
 non tantũ spinosas argutias, & inanem
 dubitationum, ac quæstionum prorsus Logi-
 carum, in re Medica disquisitionem, qua
 tempus à Philiatris, vulgò in Scholis, inutili-
 ter teri animaduvertebam, sum detestatus,
 & ingeniosam remediorum spagyricorum
 inuestigationem, artificiosam eorundem
 præparationem, prudentemq; à diuersis
 præclaris Medicis administrationem, sum-
 moperè

DEDICATORIAE.

inoperè admiratus : sed etiam author ipsi extiti , & suator : ut , quæ domi doceret & præpararet , libello aliquo comprehensa , vniuersæ Reipub. Medicæ , absque verborum inuolucris , communicaret : ad eamq; rem meam qualemcunque opellam officiosè obtuli .

Prodiit igitur tum *Tyrocinium* eius *Chymicum* , typis Parisiensibus excusum : quod statim , ubi , in nundinis Francofurtensibus , venale fuit expositum , & in omnia Europæ regna distractum est , & in Germania , intra pauculos annos , quarta vice , rursus excusum , & in aliquot eius Academijs , à Clarissimis quibusdam Professoribus , priuatim studiosis Medicinæ explicatum , ad veritatisque Præticæ amussim ritè examinatum . Quod ubi Author , ex amicis Germanis , rescivit , mirum , quàm fuerit lætatus , laborem suum viris doctis probari ; & iuventutem studiosam insignem , ex eius diligenti lectione , & medicamentorum ad illius præscriptum , præparatione , fructum capere : hocq; stimulo excitatus , libellum suum reuidentum , corrigendum , & augendū sumsit : quem Gallicè literis commendatum postea ad Me misit : ut Latio donarem . Verùm ex erāt tum temporis meæ occupationes , ut , etiamsi , pro meo erga ipsum amore , gratificari ei quàm maxi-

E P I S T O L Æ.

mē vellem: translationi tamen eorum, quibus Tyrocinium suum ditarat, vacare tū neutiquam possem. Vnde moræ is pertæsus, (imprimis cum responsum meum, nescio, cuius culpa, ad ipsum non perlatum esset) & precibus Gallorum continuis adductus, Tyrocinium illud recognitum, nomine *Elementorum Artis Chymicæ*, vernaculo idioma-
 te, typis exscribi publicis curavit: exscriptumque & mecum communicatum, vt in Latinum transferre ne grauarer, obnixè rursus à Me petijt & contendit: annexa promissione amplissima de submitteendis arcanis, & experimentis, quæ à tempore discessus mei collegisset; si laborem istum non detrectarem. Quocirca vt Præceptori animum fidelis institutionis memorem probarem, & verum esse vulgatum illud Comici: *Quod bonis benefit beneficium: ea gratia grauida est bonis*; re ipsa confirmarem; amicorum etiam quorundam, ad editionem hanc maturandam, adhortationi satis facerem: non tantum ea, ex Elementis Artis Chymicæ, quæ nondum Latinè prostabant, candidè interpretatus sum: sed etiam ipsemet multa pro ea facultate, quam Author, in literis suis, Mihi concessit amplissimam, correxi; & insigne, cum notarum maximè necessariarum, tum præparationum, vt rarissimarum, ita nobi-

DEDICATORIÆ.

nobilissimarum, auctarium pro meo erga studiosos huius Artis affectu benevolentissimo, ex penu mea depromptum, & pluribus alijs flosculis spagyricis, si laborem hunc meum, Chymiatris, & alijs, gratū acceptumque esse cognoro, olim bono cum Deo, exornandum, adiunxi.

Cur autem, P A T R O N I, vestro nomini Clarissimo, Nobilissimoque, libellum hunc inscribere voluerim: multæ grauiissimæque fuerunt causæ. Ac Tibi quidem, *Generose Dn. Capitaneæ*, si quæris, quid me impulerit, quod libellum hunc Medico-Chymicum dedicatum iuerim, verbo dicam: *Admiratio tuarum cum virtutum, tum fortunæ.* Vt enim ab Illustribus huius Marchionatus Ordinibus, in locum Clarissimi Viri, *Dn. Gothofredi Vveidneri*, nunc in incluta Academia Francofurtana Professoris dignissimi, Sprottania, euocatus, in hanc prouinciam veni, & curiosius de præcipuis illius Luminibus & Numinibus inquisiui: nemo fuit, qui T. M. Patrem patriæ, Nobilitatis decus, consilij, sapientiæ, doctrinæ, omnis deniq; virtutis asyllum, non dixerit. Et sanè postea quam nunc inodiū salis in hac Terra iam absumsi, & sæpiuscule familiari tua vsus sum consuetudine: verissima esse deprehendi, quæ viri eximiæ prudentiæ & acerrimi iudicij, [inter quos

E P I S T O L Æ.

quos erat & *Magnificus Ianus Georgius d Schonaich*, *ὁς ἐν ἀγίοις*] de Te sincerè prædicarant. Quod si, Me auribus hoc Tuis dare, & palpum Tibi obtrudere, existimas: eò Te redigam sanè ingenuitatis, vt, illud ipsum amplius negare, non necesse habeas: quicquid, pro innata tua modestia, nunc tergiueris. Nam quid ardui, hisce imprimis turbulentissimis temporibus, hic deliberandum suscipitur, Tuo prudenti consilio, vnde *Directoris* titulum, & re, & nomine, iam annos aliquot, meritissimo iure, & sempiterna cum laude, obtines, quod non dirigatur? Quis est ex Tua gente, quæ vt nobilissima & antiquissima: ita in hoc districtu amplissima est; immò ex vniuerso Ordine Equestri, quis est, qui T. M. non adsurgat; ad eam, tanquam ad portum, consilij, sapientiæque refugium, in causis intricatioribus, non accurrat? Cur Reuerendissimi & Illustrissimis *Marchiones Brandenburgici, Magistri Ordinis S. Iohannis*, Te, præ reliquis, ad *Cæsaream Maiestatem* legatum; in diuersis suis ad *Principes* itineribus comitem sibi delegerunt? Cur Ijdem Te in numerum suorū *Consiliariorum* cooptarunt? Ijdemque iam dudū sacris eius Ordinis *initiarum Commendatorem* designarunt? Annon, quia idem, quod nuper (Te quidem non audiente) *Consilarij Cæsareæ Maiestatis* primi-

DEDICATORIAE.

primipilares, senferunt? Te nempe virum
esse πολλῶν ἀνταξίων ἄλλων.

Etſi autem hæc admiratio tuarum cū
virtutum, tūm fortunæ; quando iuuenis ad-
huc, & grauiffimis deliberationibus adhibi-
tus, ea de Te ſenilis prudentiæ documenta
in *Dicaſterio Prouinciali*, & *Conuentibus Or-
dinum publicis*, præbuiſti: vt indies non
tantūm ad priores dignitates maior facta
fuerit acceſſio: ſed vt etiam nunc tempo-
ris nemo ſit, qui Tibi olim Illuſtriſſima quæ-
que honorum magmenta non decernat,
magno Mihi fuit incitamento, vt à clarif-
ſima nominis Tui nobiliſſimi luce ſplendo-
ris aliquid libello huic meo mutuarer; ta-
men non minùs & illud Me exſtimulauit;
quòd libellus hic medicamenta quædam
contineret, quæ hætenus T. M. ad tuendam
valetudinem, quandoque afflictioſiorem, com-
mendaram: vt nimirum videres; Me ea,
quæ Priuatim ſuaſiſſem, in publicum Famæ
theatrum producere, & doctiſſimorum vi-
rorum cenſuris & examini ſubiicere, non ve-
reri. Nec illud reticendum: quòd cū, poſt-
quam Nobiliſſima & honoratiſſima Tua
Coniux, ante ſeſquiannum, deſideratiſſimum
hæredem maſculum, felici enixu, peperif-
ſet; Tu, ſingularem Tuam erga Me beneuo-
lentiam, honoraria inuitatione, qua Me

ἀντά-

E P I S T O L A E

ἐν ἁδ' ὁχ'οῦ baptismo filioli adstare voluisti ,
tum testatam feceris : Ego vitam Mihi acer-
bam esse hactenus putarim, nisi, publico ali-
quo monumento, Meam etiam erga Te ob-
feruantiam oppignorarem.

Vobis verò, *Prudentissime Consul, & Sena-
tores Patriæ spectatissimi*, vt laborem hunc
meum nuncuparem, non pauca me etiam
incitarunt. Mira enim semper fuit *Sprota-
uiensium* in studium Medicum propensio &
inclinatio : quam *nouem Doctores Medici*,
ex vrbe vestra, & *Candidatus unus*, pelle,
præmaturè abreptus, luculenter attestantur;
laurea Appollinari, intra annos aliquot (vt
alios, ante pubertatem meam, piè defun-
ctos, silentio hic inuoluam) solemniter in
Academijs, impetrata. Cui accessit : quod
à viris fide dignis acceperim : eam esse de
medicamentis Chymicis apud vos existi-
mationem ; vt in vrbe vestra plerique mor-
bi arcanis & secretis spagyricis percurari
nunc temporis ament : ac propterea non in-
gratum vobis fore purarim, si hanc myste-
riorum quorundam explicationem, quam
ex vestris nonnulli iamdudum vnicè deside-
rarunt, Vobis consecrarem. Deniq; &
quod palmarium erat : cum vacante, ante
annos aliquot, Phyci Patrij loco, Vos Me,
tùm à peregrinatione mea reducem, di-
gnum

DEDICATORIAE.

gnum iudicaritis, quem functioni isti præficeretis: Ego hætenus non conquiescendum duxi: nisi meam erga vos gratitudinem, chartaceo aliquo munusculo, publicè rursus contestarer: præsertim cum in isto meo officio, apud Vos, & benedictionem diuinam abundè sensissem; & suauissimè Vobiscum vixissem. Habet enim *Sprottavia* non tantum, secundum anagramma, à *Tscheuschnero* vestro, viro optimo, ingeniosè excogitatum, S A T P R O V I T A: verum etiam ea est vestra in Reip. administratione cura, fides, & prudentia, ea denique, inter Vos & ciues vestros, inter Curiam, & Scholam, concordia & harmonia; vt in his, vel ipsius iudiciosissimi *Monari*, τῆ ἐν ταῖς ὑπολογίαις sententia, cum præcipuis & celebrioribus Germaniæ Rebuspubl. paria facere, & ciuibus ibi non nisi bene esse possit.

Accipite igitur, *Patroni*, æstimatores literarum elegantiorum accuratissimi, comitate solita, hanc qualemcunque meæ erga Vos pietatis & obseruantiae perpetuùm duraturæ arrham, Meque impolterum quàm commendatissimum vobis habere pergite. Valete. Dabam Gubenæ, anno c l o l o CXVIII. die X V I. Septemb.

EPISTOLÆ BE- GVINI ALIQVOT

Ad

IEREMIAM BARTHIVM, D.

I.

QVod hætenus ad Tuas proximas non responderim : in causa fuit N. qui scripta ista , quæ nunc accipis, nondum miserat. In *Tyrocinio Gallico* totus nunc sum : vt id quàm primum typis nostris excusum prodeat. Mit- tam id Tibi post : vt, quæ hinc inde correxi, eadem in *Latina editione* corrigenda & au- genda suscipias. Quà in re, quin Te faci- lem, pro nostræ amicitiae iure, præbiturus sis, nihil dubito. In *transmutatione metalli- ca* hætenus quòd desudarim ; rectè augura- ris. Sed exiguo cum fructu ; deceptus ab N. qui, vnà cum alio Nobili Germano, pas- sus fuerat sibi imponi, ab isto Heluetio, quem aliquando apud Me vidisti. Nobilis enim ille quadringentos coronatos isti Hel- uetio dederat, vt rationem figendi Mercu- rium, in solem, sibi sincerè monstraret, & N. semper præsens esset, & operaretur. An- nuit ille, & interim scelestam fraudem me- dita-

ditatur, hominum, quotquot viuunt, sacer-
rimus. Dum enim simul crebrò conuiuan-
tur, & compotant veterator iste vasi, quo
operatio perficiebatur, aliud cum sole clam
substituere statuit, atque ita vtrumque elu-
dere. Quod consilium vbi mastygi ex voto
successit: venit ad me N. ἐπιμύχιον canens,
& εὐρηκα illud subinde inclamans. Quæren-
ti, quid causæ sit, & cur adeò tripudiet;
enarrat is, quàm Mercurij fixationem, in-
verum solem, ex insperato addidicerit. Mi-
ror ego: & , vt processum Mihi, amico suo
intimo, reuelet, peto. Quod dum facit;
dolum statim subodoror, & , quàm inanis
sit futurus labor, si secundum istum modum
quis operari velit, ad oculum demonstro.
Ille verò in sententia perstare, & Iouem la-
pidem iurare, quod processus esset verissi-
mus: siquidem, sua ipsius manu, iuxta
istum modum, fuisset operatus. Cessi igi-
tur tam sanctè deieranti: & operationem,
ad præscriptum illius nebulonis, Heluetij ni-
mirum, institui. Sed cum non succederet,
& aurea nostra spe frustraremur: scrò tan-
dem N. sapuit. A quo autem tempore
Tu in Germaniam reuersus es, septingentos
coronatos, mea Philosophia, lucratus sum;
cumque pretiosiora & utiliora, quam ha-
ctenus, ad praxin Medicam, conficere me
pos-

E P I S T O L A E.

posse nullus dubitem: vix amplius collegium aliquod priuatim habiturus sum. Omnino enim statuo; quòd modum *eliciendi ex omnibus medicamentis purgantibus simplicibus sales Armoniacos*, qui exigua dosi suauissimè purgabunt, certo teneam. Initium præparandi illos, D E O volente, faciam quam primùm. Tibi autem persuadeas, velim, quòd nihil vnquam rari aut elegantis, in hac arte, habiturus sum, cuius Te, pro amore & meritis tuis in Me, non sim facturus participem. Nunc modum istum Tecum non communico: quòd illius nondum fecerim periculum: & religio Mihi sit, Te fortè decipere, & ad inutiles faciendos sumptus pellicere. Quàm primùm verò illum expertus fuero bonum & probatum: habebis illum etiam, bona fide, vna cum alijs. Vale. Dabam Parisijs, die V I. Marti, anno c l o. l o. CXIII.

II.

A Quo tempore, suasu & instinctu tuo, *Tyrocinium Chymicum*, publicæ utilitatis gratia, in lucem emisit: non destiterunt Me rogare multi ex meis discipulis, vt editionem Gallicè reiterarem, & doctrinam de tribus principijs fusius explicarem. Cum
igi-

AD IER. BARTH.

igitur nullum rogandi & adhortandi finem facerent: tandem adduci me passus sum: ut non tantum doctrinam de tribus principiis prolixius illustrarem; sed etiam, ut mendas, quæ hinc inde occurrebant, corrigerem, & de nonnullis explicatius dissererem. Auctarium hoc nunc Tibi mitto, mi BARTHI: & abs Te, pro summa nostra amicitia, peto: ut illud in Latinum transferas, & translatum quam primum ad Me referri cures. Si verò libuerit id in Germania typis exscribendum dare: & id Mihi gratum fore, ne dubites. Ego sanctè tibi, ut aliàs sæpè, polliceor: Me omnia, quæcunque in hac arte habuero, arcana, & ipsa experientia comprobata, fidelissimè tecum communicaturum. Hactenus tanta negotiorum mole pressus sum, ut *salibus ex simplicibus vegetabilibus chatharticis* eliciendis vacare nondum potuerim. Interim participem Te faciam istius praxeos: siquidem eius adeò cupidus es, modò prius intelligam, has Tibi rectè esse redditas. Vale. Dabam Lutetiæ Parisior. anno c l o l o CXIV, die XXVII I. Ianuari.

III.

Quas ad me dedisti, Mense Octobri,
 anno superiori, Ego hoc demum
 mense Februario rectè acce-
 pi. Gratissimæ autem illæ
 mihi fuerunt, multis de causis: imprimis ve-
 rò, quod, cum ob infelicem casum, & de-
 speratam optimi Bonnæi nostri valetudinē,
 mœrore ferè contabescerem, Te in viuis ad-
 huc esse, intelligerem. Biennium enim est:
 ex quo nihil de Te, aut rebus Tuis, audiui.
 Immo Abel noster, ex Italia reuersus, Illu-
 stres Comites Ortenburgicos, quos, officij
 causa, Patauī salutarat, pro certo & con-
 dolenter sibi confirmasse, retulit, quòd in
 Belgio mortuus esses. Sed congratulamini
 Mihi, amici: filius meus mortuus est, & re-
 uixit. Certè, credo, Te in longinquam ter-
 ram, cum filio prodigo, abiuisse, vbi ami-
 corum, qui Te amant & honorant, non fue-
 ris recordatus. Quid est, quod scribis, Te
 aliquoties ad Nos dedisse literas; cum neque
 Bonnæus, neque Ego, vllas earum, intra
 biennium, viderimus? O quam refrixit
 amor tuus erga Nos! Hoccine autem polli-
 citus es Nobis, cum hinc discederes? Ego
 felicem Me prædicarem: si labores & expe-
 rimenta mea Tecum communicare possem.
 Sed

A D I E R. B A R T H.

Sed quid faciam ? cum ignorem ; an & ubi viuas ; & num in pristino amore , cum erga Me ; tum erga Chymiam , constanter perseueres . Sed hæc hæctenus . Nunc mitto *Tyrocinium* meum nouum *Gallicum* , nomine *Elementorum Chymiae* editum & impressum . Id peruelim , *Latinitate* abs Te donari , & typis excudi Germanicis . Officium Te Mihi , sat scio , hoc opere exhibebis : si promissi memor es ; si me , vt antehac , amas : immò si Reipub. Medicæ benè consultum cupis . At qui non cuperes ? Noui enim adhuc : quibus rationibus Me promoueris , vt libellum hunc in publicum emittere primum auderem . Inter illas autem non postrema erat , utilitas publica , quæ non tantum ad studiosos artis Medicæ & pharmaceuticæ , sed etiam ad ipsos Doctores quosdam , inde redundatura esset . Sanè , ex toties reiterata huius libelli editione , facile conijcio , istum qualemunque laborem nonnullis gratum fuisse & utilem . Nam *omnibus qui placeam ego , cum nec omnes Mihi ?* Quod si igitur utilitas publica etiamnum Tibi cordi est , & curæ : non grauaberis , hunc laborem in Te suscipere , & , hac ratione , de Chymiae studio , quod amplissimum , & nondum perfectè excultum est , benè mereri . Integrum Tibi esto : ea , quæ occurrunt , dubia rescare , & alia , pro iudicio Tuo , substituere , & quadrata

drata mutare rotundis, præsertim in ijs, quæ
 in pagellis aliquot, pro adstruenda quarun-
 dam præparationum veritate, consignata
 habes. Equidem ipsemet laborem hunc
 subirem. Sed quæso, cur scriptionibus vl-
 terius Me defatigem? cum non obscuris in-
 dicijs colligam, Me breui ex hoc mundi er-
 gastulo emigraturum. Annon satius igitur,
 quicquid vitæ restat, Chymicis laboribus
 potius, quàm scriptionibus, terere? Cum isti
 me oblectent; hæ verò Me perditum eant.
 Quod ad *experimenta* mea attinet, nullum
 eorum accipies, antequam nomen tuum
 in tabulis meis expungas, h.e. antequam ter-
 nis literis compensaueris id, quod toto bien-
 nio abs Te neglectum. Vale. Dabam Pa-
 risijs, anno clō 15 CV I. die X. April.

CARMINA ENCOMIASTICA.

I.

Ad

Excellentissimum Virum

D. CHRISTOPHORVM GLVCKRADVM
vtriusque Medic. Doctorem, BEGVINI
TYROCINIVM cum notis euulgan-
tem, amicum suum.

M *Vt tua quin tandem seponant scommata, quiqui
Curandis morbis inuigilare solent.
Nomen, honosq; tuus, laudesq; GALENE, manebunt;
Et laudes, HERMES, nomen, honosq; tuus.
Exoriare aliquis, qui, quæ dum, mutua tollas
Prælia; nam Medica pars decet artis opus.
Fallor? an id tentat SENNERTVS? tentat, & ausim
Dicere, pertentat: sat citò satq; benè.
Tu, GLVCKRADE, tui BEGVINI scripta reuoluis;
Et varijs ditas non sine fruge notis.
Hinc velut è locuplete penù medicamina promis.
Quæ solers Chymia cura laborq; parant.
Istis pro meritis Phæbaos inter alumnos
Te, GLVCKRADE, tuum nomen, honosq; manent.*

Georgius Lothus D. Medic.
Publ. Profess. & Medicus
Aulicus.

Viro Excellentissimo.

D. I E R E M I A E B A R T H I O,

Philosopho & Medico, vt & amico optimo.

B E G V I N I C H Y M I C A E X P O S T R E M O

opere Auctoris Gallico Latinè reddenti

S. P. D.

C A S P A R D O R N A V I V S.

B A R T H I V S exornat linguæ Latialis amictu,
Quæ Gallus Gallo promittit B E G V I N V S ab ore;
Adstruit inò notum magmentum illustre laboris.
Dignus is Ambrosia, Dapibusq; & Nectare dignus,
Extera qui Patriæ confert bona, commoda vitæ.
Ipse quidem Ausonia iamdudum est voce locutus
Autor, & omnigenum volitavit ad ora virorum:
Postera sed quæcunque dies dictavit, & usus,
Hoc dedit extremo, imponens colophona, libello,
Qui B A R T H I cultu splendet veste Latina.

Quam multa ingenij seruant monumenta, paternæ
Scripta sono linguæ, Hispani, gens Italia, Galli;
Vnde effloresceret regnum Virtutis & Artis;
Si calamum interpres modo conferat osq; disertum.
Hoc opus est curare Ducum, Regumq; Dynastumque,
Et quos florentes opibus fors dicit opima.
At nos prodigimus turpi patrimonia luxu,
Et lusu, & potu immensaque voragine ventris;
Aut Martæ atterimus vires, & litibus aspris.
Scurris constat honos, & habet sua præmia Mimus,
Qui dare verba potest & dulcis toxica linguæ,
Indonata iacet virtus, & docta Camœnia
Vix habet, vnde sitim sedet, stomachique latratus,
Ergo viri præclara opera intentata relinquunt,
Quos doctrina vehit super aurea mœnia mundi.

At tibi nos, B A R T H I, mansuram ponimus aram
Mnemosynes fano, & tabula pia verba notamus,
Quæ Fama in varij plagas ebuccinet Orbis:

B A R T H I V S *anterulis (rarum) bona publica prius.*

INDEX CAPITVM

LIBRI I.

TYROCINII CHYMICI.

Cap.	Pag.
I. De definitione Chymix.	1
II. De Solutione in genere.	26
III. De Calcinatione.	44
IV. De Extractione.	60
V. De Coagulatione.	93
VI. De Lutatione.	96

LIBRI II.

Cap.	Pag.
I. De canonibus ad destillationis doctrinam necessarijs.	100
II. De aquis ex floribus, herbis, radicibus, corticibus, feminibus, lignis.	107
III. De aquis fortibus.	120
IV. De spiritibus.	125
V. De aceto.	155
VI. De Oleis.	162
VII. De Tincturis liquidis.	193
VIII. De Balsamis.	196
IX. De Extractis.	208
X. De Tincturis mollibus.	244
XI. De Calcinatione, salis communis, salis petræ, vitrioli,	

vitrioli, pumicis, lapidis spongiæ, cryſtalli, marcaſitæ argenti.	261
XII. De calcinatione Antimonij.	272
XIII. De Calcinatione & præparatione Mercurij.	304
XIV. De Calcinatione Saturni & Iouis.	329
XV. De Calcinatione Martis & Veneris.	337
XVI. De Calcinatione Lunæ & Solis.	347
XVII. De Salibus.	359
XVIII. De Floribus.	358
XIX. De Magiſterijs.	410
XX. De Tincturis ſolidiufculis & Panaceis.	423

LIBRI III.

Cap.	Pag.
I. De quinta eſſentia ſanguinis humani.	438
II. De quinta eſſentia vini.	455
III. De quinta eſſentia Coralliorum.	467
IV. De quinta eſſentia Perlarum.	474

TYROCINII

CHYMICI

Liber Primus.

CAPVT PRIMVM.

De definitione Chymiae.

 **CHYMIA** est ars corpora *Chymia*
naturalia mista soluendi, & *quid.*
C soluta coagulandi, ad medi-
camenta gratiora, salubriora,
& tutiora concinnanda.

In hac definitione altera eius pars, quæ est de metallorum transmutatione, excluditur, quæ olim quidem plurimum valuit. Nunc Medicinæ ministrat potius, & non in mineralibus elaborat tantum; sed & animalibus, & vegetabilibus, quorum essentia atque arcanæ, in naturæ abyssu adhuc latescunt, mirabili quadam dexteritate in apricum profert, ad usus humanos, salutemque defendendam, quanquam etiam ornamenta vitæ conferat plurima. Hæc non nisi rationem & modum optime præparandi medicamenta docet, id est, pura ab impuris separare; alienas qualita-

A **tes**

2 TYROCINII CHYMICI

tes alterare, aut prorsus tollere, fixa volatilia, & contrà reddere, & omnia denique naturæ magis familiaria & amica efficere, ut meliùs, & minori cum periculo, corpus, quod medicinæ proprium est, permutare possint. Alijs definitur, quod sit ars perficiendi magisteria, & essentias puras è mistis, se-
parato corpore, extrahendi.

Vnde dicatur

Chymia?

Vnde Al-

chymia?

Vnde

Spagy-

ria?

Vnde

ars Her-

metica?

Vnde de-

stillato-

ria?

Chymix vocabulum Græcum est: Latinis idem, quod ars liquorem faciens, aut res solidas in liquorem soluens: dicta ita κατ' ἔξοχην, quod Chymia soluere (id quod difficilius) & coagulare doceat. Alchymiam si quis nuncuparit; Arabum more præstantiam eius: si Spagyriam; præcipua officia, σύγκριση nempe & διάκριση: si artem Hermeticam; autorem & antiquitatem: si destillatoriam; functionem eius præclaram & facile principem insinuet.

Non displicet etiam alia notatio, παρὰ τὴν χυμῆν, hoc est, succo, vel sapore, quem arte sua exugunt Chymici, sicut natura ex nutrimentis. Paracelsus & alij Spagyriam vocant, & exponunt artem segregatoriam puri ab impuro. Forsitan alludunt ad Græcum μαγειρείον, quasi excoctoriam metallorum, & succorum nominaremus. Sed quæcunque sit tandem artis huius ἐκτελέχεια, vera eius notitia exercitiumque est pulcerrimum.

Cùm

Cum autem omnes disciplinae vulgò sint *Chymia*
 vel theoricæ vel practicæ : *Chymia non* *est ars*
 acquiescens in cognitione & contempla-
 tione corporum mistorum, vt scientia Phy-
 fica ; sed finem habens ἐργον seu ἔργον,
 magisterium scilicet, tincturas, quintas es-
 sentias & similia: meritò ipsi locus inter
 practicas disciplinas & artes conceditur ;
 etiam si fortè inueniantur, qui theoria sola
 contenti, ad iucundissimas artis huius
 τὸ ἐργασίαν, vel magistris idoneis destitu-
 ti, vel grauioribus alijs negotijs impediti,
 per accidens, se non accingant.

Hinc præclarum illud axioma, quod om-
 nibus veris Chymiatris summè commendabi-
 le esse debet : Quantum videlicet Experien-
 tia in vniuersa Alchymia procedit, tan-
 tum ratio de eius certitudine & operandi
 modo meritò statuere debet. Quapropter
 cum experientia practicæ veritatem theoriæ
 corroboret : vnice vero Chymiatricæ studioso
 eò allaborandum esse censemus, vt manuali
 experientiæ noctu diuque incumbat, quò tan-
 dem dulcissima huius artis vsura frui possit.
 Quod ipsum etiam suadet, & fideliter veros
 doctrinæ filios adhortatur, Seuerinus, Id.
 Med. Philosophicæ cap. 17. dum inquit: Ite
 filij, vendite agros, ædes, vestes, annulos,
 comburite libros, emite calceos, montes ac-

cedite, valles, solitudines, littora maris, terræ profundos sinus inquire: animalium discrimina, plantarum differentias, mineralium ordines, omnium proprietates, nascendi modos notate: rusticorum Astronomiam & terrestrem Philosophiam diligenter ediscite, nec vos pudeat: tandem carbones emite, fornaces construite, vigilate, & coquite sine tædio. Ita enim pervenietis ad corporum proprietatumque cognitionem, aliàs non. Et addit. Hæc mandata graua essent, nisi laborum beata præmia pollicerentur. Hæc ille. Non tamen volumus inde Chymicastrosum experientiam, quæ temeraria, sed eam, quæ ἐν τῷ λόγῳ sit fundata; certum enim est ac firmum, eos omnes, absque vera & naturali ratione, Vulcani violentia, sublimationibus varijs ac reuerberationibus, ardentibus itidem ac erodentibus menstuis, rerum naturas quodammodo immutare, destruere ac pervertere: non autem veras, ut nugantur, ex illis extrahunt essentias: multò minus solare & salutare illud separant balsamum.

Obiectū Obiectum artis huius, corpus mistum
Chymia. concretumque statuitur, non quia illud est mobile; ita enim Physicæ considerationis est: verum quatenus est solubile & coagulabile. Talia autem sunt vel imperfectè mixta, ut ros, grando; nix; vel perfectè

fectè mixta, vt plantæ, frutices, metalla, lapides, arbores & animalia omnis generis. Vnde apparet: quàm grauitè illi hallucinentur, qui, audito Alchymistæ nomine, statim sibi hominem imaginantur, qui nihil tractet aliud, quàm metallorum μεταμορφώσεως, nihilque meditetur, quàm mirabile lapidis Philosophici μυσήριον.

Dicitur esse obiectum Chymicæ corpus mistum, qua solubile & coagulabile est. Sed notandum, quòd mistum natium non in omni pereat opere. Nam, E. G. extractus rhabbari succus crasi effectūque consentit cum integro. Hinc Chymico propositum vt plurimum esse, non misturam soluere; sed, hac seruata, concretionis materiæ seras & vincula dissipare; quò aditus sit ad intimam substantiam, quam natura arctissimo conclusit complexu, ne externis pateret facile iniurijs. Quocirca falsum dicit is, qui verum Chymicum vsque ad vltimum destruere pronunciat. Non est hoc artis. Termini sui singularum sunt præparationum, in quibus ars cessat. Deinde turpe dictu est, quod refert autor de misochymicis, qui Chymiam veram tanto cæperunt habere odio, vt ipsius solo audito nomine inhorrescant, & subinde vomere cogantur. Sed hos Musetus rectè ceu haleces sale condiendos, & postea in fumo suspendendos esse exclamat.

6 TYROCINII CHYMICI

Et sanè dolendum est, quòd multi de Spagyrica tam temerè iudicent, vt rusticus ille Aristidem non notum, quod nimis iniuste haberetur, damnare voluit. Alij tales lactucas asininis suis labris gustare nequeunt, ideò verbis sesquipedalibus damnant, & canina quadam inuidia alios à pabulo, quò ipsis frui non licet, arcere satagunt. Alij, Sophistarum more, omnia, quæ ipsis non probantur, contemnunt: quibus tantùm illud arridet, quod suum est: sicut stultis sua claua & tintinnabula placent, prout rectè differit Paracelsus, in præfat. de natura rerum.

*Finis
Chymia.
Ars hec
à Phar-
macopœa
differt.
Medica-
menta
Chymica
sunt vul-
garibus
suauio-
ra.*

Finis eius est, medicamentorum suauiorum, salubriorum & tutiorum præparatio: atque hac ratione Ars nostra à Pharmacopœa vulgari, quæ etiam medicamenta concinnat, tuta quidem & salubria, sed minùs grata, distinguitur. Nam quod ad suauitatem attinet: in confesso est, ægrotum citiùs parum conseruæ rosatum, cui grana fortè quatuor Mercurij, per inferiora tantùm purgantis, commixta sint, assumpturum, quàm multas diacatholici drachmas: citiùs pilulam vnicam benedictam Quercetani, vel duas ex electuario panchymagogo eiusdem conformatas, quàm quindecim aut plures pilularum sine quibus, aurearum, foetidarum: citiùs grana quatuor

tuor bezoartici mineralis celeberrimi Hartmanni, vel octo antimonij, diaphoretici Crollij, quàm potionem aliquam sudorificam vulgarem: citiùs iusculum cremore aut magisterio tartari conditum, quàm haustum agonisticum apozematis, syrupivè alicuius magistralis, ad descriptionem, nescio, quot pedes longam, ex varijs herbis, floribus, radicibus, corticibus, lignis seminibus, fructibus, succis, liquoribus, aquis, &c. laboriosè confecti. Fieri tamen poterit: ut quandoque eiusmodi pocula & canthari medicamentorum vulgarium suauitate Chymica longè superent: nimirum tunc, cum nonnulli ægrotantium, allatis illis, & nondum manu prehensis, sola saporis & odoris eorum nauseabundi imaginatione, non vi aliqua magnetica concitati, *ἐν τῷ καὶ κατὰ* purgantur: id quod medicamentis Chymicis præstari hætenus non potuit.

At inquiunt: triumphant sanè Spagyrici remedium suauitate: referant autem recepto more præparata in pharmacopolijs medicamenta laudem salubritatis & curationis tutioris. Hic Rhodus, hic salta. Nam dicunt: Vestra remedia non modò nostris non sunt salubriora, & tutiora: cum

8 TYROCINII CHYMICI

*Medica-
menta
Chymica
non sunt
venena-
ta et hu-
mana na-
tura ad-
uersa ,
etiamsi
metalli-
ca .*

ne quidem satis sint salubria & tuta . Pleraque enim vestra sunt venenata, & naturæ humanæ planè aduersa : vtpote metallica & ex mineralibus desumpta : pleraque acria , corrosiua : pleraque calidiora , quàm vt conueniant , & graue *ἐμπόδιον* redolentia . Grauià hæc sunt tela , & Chymicorum iugulum petitura , nisi rationis & experientiae clypeo excepta dextrè elidantur . Negari quidem haud potest : multa nostrorum medicamentorum , è mineralium & metallorum familia petita esse : sed propterea non venenata , non humanæ naturæ prorsus infesta . Quod si enim veteres iisdem omnibus , sed crudis & non præparatis , sicut ex Galeno , Dioscoride , antidotario Nicolai Myrepfici , & alijs , videre est : & recentiores quidam famosissimi Medici , vt Rondeletius mercurio crudo , in pilulis Barbarossæ ad Morbum Neapolitanum expugnandum ; Crato , trium Romanorum Cæsarum medicus felicissimus , cinabari ad vertiginem ; & alij antimonio , vt Cardanus , Iulius Alexandrinus , Matthioli ; vitriolo Gesnerus ; croco Martis ad icteros Fallopius ; sulphure vniuersi ad pulmonum affectus vsi sunt : cur nobis eadem rectè præparata , & omni venenosa malignitate exuta , in vsum medicum transfer-

re

re non liceret ? præsertim cum videamus eos , qui vulgaribus Pharmocopolarum medicamentis firmam sanitatem recuperare non potuerunt , suasu ipsorum Misochymnicorum , ad thermas metallicas , aut fontes minerales ablegatos , eorum usu continuato perfectè fuisse curatos . Vnde sanè coniiciendum est ; in eiusmodi mineralibus & metallicis , balsamum quendam fixum , spiritusque potentissimos , & corruptioni minimè obnoxios , conclusos esse . Id quod ex usu etiam medicamentorum Chirurgicorum conspicuum , vbi vix vllum magnarum virium est , nisi cui vel metallum , vel minerale aliquod sit commistum .

Abfit autem : vt ea cruda , seu veterum seu recentiorum quorundam more , intra corpus propinanda esse censeamus . Utile ab inutili separandum : venenum à mumia salutari : nucleus & medulla à corticibus , putaminibus , siliquis , & fecibus secludenda . Sic demum exinde apta remedia ad deploratissimos quosque morbos citò , tutò , & iucundè curandos , si à medicis doctis , expertis & circumspectis , & ad præscriptas therapeiæ leges , adhibeantur , exsurgent . Sic vipera venenatissima bestia , ritè præparata , basin theriacæ , alexipharmaci illius vniuersalis , tot seculorum experientia com-

Vera medicamentorum malignorum correctio

comprobatī, constituit. Sic ex serpentibus vulgaribus tam *ποροκυκτικόν*, quam *ἀεραπνευτικόν* certissimum, contra omnis generis venena, vulgò nunc parari, quotidie videmus. Sic draco marinus, quem Galli *lanine* nuncupant, in dorso spinam habet; qua segregata, cibus exinde paratur delicatissimus. Eadem planè ratione & fossilia ad eam mediocritatis naturam reduci possunt: toto in partes constituentes resoluto, qualitatibusq; malignis, & fatum accelerantibus, auerruncatis: vt certo certius sit: eos, qui talibus legitime præparatis ritè vtuntur, non tam internecium hostem, quàm benignum hospitem; non tam venena, quàm alexipharmaca & morborum *ρίζοτόμος*, in vitæ suæ penetralia admittere. Nam si metallorum & mineralium venenositas à forma eorundem dependet: quis non videt, si ea in sua principia artificio chymico consumantur, omnes qualitates lethiferas ablatum iri? Et si in parte aliqua constituyente (quod verissimile videtur) malignitatem stabulari opineris; tantò facilius intelligis: toto in partes suas diuiso, illam segregari posse. Atque hoc modo instituta feralium medicamentorum correctio, quàm salutatis sit, infinitis exemplis; nisi ea nota esse arbitraremur,

mur, comprobari posset. Desinant igitur
Miso-chymici, à mineralium & metallo-
rum usu, intra corpus exhibendorum, ab-
horrere, nescio quam *ἰλιάδα τῶν κακῶν* ex
eo repullulantem temerè pertimescere;
quin potiùs discant à Chymicis verum ma-
lignitatis remediorum, quibus veneranda
antiquitas vsa est, (puta, antimonij, Mer-
curij, vtriusque hellebori, omnium tithy-
mali specierum, pytyusæ, elaterij, colo-
cynthidis, euphorbij, thapsiæ, scammo-
nij, thymelææ, lapidis lazuli & Armenij, æris
scoriæ, sandarachæ, &c.) malignitatis,
inquam, perdomandæ modum: qui fit cor-
poris heterogenei in suas partes *ἀνατομία*;
non autem consueta mastiches, dragacan-
thæ, spicæ, cinamomi, aut similium addi-
tione. Nam qui ita medicamentorum sim-
plicium qualitates venenatas dispellere, &
infringere satagit: næ ille similis videtur
cocis imperitis & stolidis: quibus si carpio-
nes desquamandi & euiscerandi essent: ama-
rorem bilis, fellea cysti fortè fortuna pertu-
sa, non eluendum aut segregandum; sed
saccharo melleve addito obtundendum esse
contenderent: aut si iidem intestina ani-
malium in alimentum hominum præparare
deberent; nec ea ab excrementis sordidis
& foetidis mundanda esse; sed vel ambra
addita,

addita, oleisvè odoriferis affusis, coquenda, stultè iudicarent.

Porro Spagyrica non videntur salubria & tuta, quia acria & corrosiua, ignisque violentia caustica reddita, & quia impressum $\epsilon\mu\pi\upsilon\rho\delta\mu\alpha$ redolent. Verum si acria, si corrosiua intra corpus non recipienda; Deus bone, quanta medicamentorum copia è vulgaribus Pharmacopolijs eijcienda & quantus eorum numerus ex antidotarijs expungendus? quot condimenta è culinis remouenda? Cantharides à Galeno inter medicamenta exitialia, quòd per erosionem interimant, numerantur; & tamen, parcè sumtæ, & quibus oportet, commixtæ, τοῖς λιθοντρίπληκοῖς & diureticis, vehiculi loco, ab eodem conceduntur. Vitriolum quàm corrosiuum sit, omnibus constat: & tamen in laudatissimam antidotum Theriacam recipitur. Allium, cæpe, sinapi, nasturtium, quàm acria? & tamen quotidie ijs inter epulas vti non reformidamus. Limonum, citriorumque succus, firmissima perlarum & coralliorum corpora dissoluunt; & tamen, cum in extrema virium imbecillitate cardiacum efflagitatur, nullum eo præsentius & præstantius vulgò propinatur. Ergo nec Chymicorum remediorum acrimonia, & vis, caustica metuenda;

præ-

*Chymica
remedia
sunt sa-
lubria
& tuta,
licet a-
cria.*

*4. Symp.
medic. c.
18.*

præsertim cum multa sint forinsecus corro-
dentia, quæ intrinsecus, cum ob maiorem
interaneorum repugnantiam, & vegetum
caloris natiui robur; tum ob humores no-
xios, in ventriculo stagnantes, pari ratione
vires suas explicare non possunt. Accedit
quod, sicut nec integros manipulos salis
deuoramus, nec aliquot libras eius in iuscu-
lis; sed fortè pugillum vnum dissoluimus,
parumque aceti & aromatum ad cibos con-
diendos adhibemus; ita cum necessitas
Medicos Spagyricos ad medicamenta a-
cria vsurpanda compellit: guttam, granum-
vè vnum aut alterum, nec sola, sed ido-
neis liquoribus permista, exhibeant. Imò
acerrima quæuis ita edulcorari possunt:
vt omnem acrimoniam deponant: quod
ex aqua forti & regia, si tartari sal ijs com-
misceatur, manifestum euadit.

De ignis contagio, quæ obijciuntur,
adeò vana sunt & friuola, vt ne quidem
refutatione egere videantur. Ipse enim Ga-
lenus, c. 18. de theriaca ad Pisonem, ignem
multa efficere meliora; & interdum laten-
tem rerum naturam detegere; quædam
etiam, quos volumus, in vsus apta redde-
re, expressè scribit: vnde etiam idem ele-
mentum, titulo Magistri artium, à Cicero-

*Medica-
menta
Chimica
non sunt
periculo-
sa præ-
ter acra-
dinē ab
igne con-
tracta.*

*p. simpl.
medic.
facult.
cap. 62.*

*Libro 2.
c. 12.*

*De qui-
bus infra
Libro 2.
c. 12.*

*De quo
infra lib.
2. c. 15.*

*Acredo
medica-
mentoru
chymico-
ru, nō ab
efficiente,
sed à ma-
teria pro-
fici scitur*

ne non immeritò insignitur. Et vt taceam:
quod Galenus metalla acria & mordentia,
vt mitiora reddantur, ignis examini subij-
ciat: chalcitis vsta melior existimatur, quàm
non vsta: balanus Myrepfica secundum
Mesuen vomitum mouet, & simul per aluum
deiectiones enititur. Assata autem, & hu-
miditate eius nauseabunda ablata: sola vis
humores per secessum expurgandi rema-
net. Ita Mercurius sublimatus, qui acer-
rimus existit, ignis violentiam cum Anti-
monio passus, vt in mitissimum, ita salu-
berrimum, abit alexipharmacum. Sic fer-
rum, cum in crocum Martis in reuerberio
calcinatur, extremum flammaram calo-
rem sustinet: nec tamen ipsi ea inprimi-
tur acrimonia, vt vsus eius in hæmorrha-
gijs, & alijs fluxibus, non sit frequentis-
simus, non vtilissimus. Contrà aqua &
oleum cinamomi quantam habent acridi-
nem? aqua vini ardens quantam? Anne
verò istam acrimoniam, cum solo vaporis
balneo sint prolicita, vi ignis vehementio-
ris ipsis acquisitam esse dixeris? Vix pu-
to. Falleris igitur: si spiritus vitrioli acri-
moniam ab externo calore contrahi: si
oleum salis ab igne reuerberij eadem infici
existimas. Nisi enim sales mixto insint:
etiamsi violentissimo igne id exerceas: nun-
quam

quam tamen ei tanta acredinis stigmata inures : Et contra, licet moderatissimo in quibusdam calore utaris : ea tamen, ob salium præsentium vim, acriora redditum iri, ne dubites.

Cæterum *ἐμπύρευμα* medicamentorum Chymicorum tanti momenti non est : ut Medicis practicis eo nomine exosa esse & periculosa videri debeant. Si enim quodam ijs vestigium medicamenti inhæsit, id aut à calore moderato, aut forti, originem suam sortitum est. Si ab illo : & propterea medicamenta Chymica evadunt noxia : tum nec esculenta, nec poculenta nostra, nec vulgaria remedia tuta erunt & salubria : cum ad ea paranda maior sæpè ignis gradus requiratur, quam ad medicamenta Chymica : quod patet ex coctione cerevisiæ : ubi hordeum primò valenti igne torretur : post maiori coquitur : item ex quibusdam vinis Rhenanis, ijsque excellentissimis, quæ ob salubritatem populis Septentrionalibus in omnibus ferè morbis loco panaceæ sunt : & tamen ad veram maturitatem non, nisi ignis elementaris beneficio ; perducì possunt : item ex piscibus assatis, carnibus fumo induratis ; & sexcentis alijs. Si verò ab hoc, igne scilicet violento : nec inde periculi quidquam ægrotantibus imminet :

minet : cùm vel ablutione , vel digestionem corrigi possit : vt videre est in cineribus , qui caliditatis suæ notas , ab igne impressas , affusa aqua , in lixiuium deponunt . Imò ablutio , nimis crebrò repetita , purgantia quædam metallica & mineralia chymicè præparata , ad sentinam prauorum humorum exhauriendam , inepta reddit . Digestione autem quàm omnia dulcescant ; , notius est , quàm vt exemplorum inductione , ad id comprobandum , opus esse videatur . Quod si autem fortè per empyreuma intelligis ; , quando vel calor potentialis , qui in misto latebat , tanquam sub carbonibus , igne violento in actum producitur , & liber iam ab omnibus compedibus potentiores exerit vires ; vel quando calor , qui hinc inde dispersus erat , Vulcani beneficio vnitur : nec hanc ob causam seu empyreuma , seu calor nimius metuendus : cùm Medici officium sit , calidis eiusmodi dextrè vti , sicut & alijs , quæ si imprudenter adhibeantur , ægrotis nocumentum allatura videntur .

*Prepara-
tio nõ red-
dit medi-
camenta
Chymica
inutilia .*

Sed instant Misochymici , & grauius nos urgent : dum prætendunt , nostra medicamenta esse inutilia , quia emortua , & ex mistis destructis , corruptisque orta , humidoque primogenio destituta . Verum-
enim

enim verò mista ad æternitatem condita non sunt, sed ad vsum, qui plurimus exsurgit per eorum interitum. Deinde, si mistorum corpora non soluenda, vel, ut odioso vocabulo vtuntur, non destruenda: cur ipsimet misionis harmoniam turbant? cur infusiones, decoctiones, sirupos parant? Cur assationibus, cur tostionibus, cur destillationibus? cur diagridio, & non scammonio integro? cur trochiscis Alhandal, & non colocynthide ipsimet vtuntur? cur in extrema virium imbecillitate, destructo capone, hoc est, aqua eius stillatitia, vbi certè omnis *κράσις* & *μίξις* totius perijt, ægrotos iam iam animam quandoque exhalaturos, nutrire præsumunt? An quia Naturam hac in parte imitari volunt: quæ cibos in ventriculum ingestos, non crudos & integros adhuc existentes, ad partes alendas deuehit; sed destructos, hoc est, ab inutilibus & crassioribus partibus denudatos, & in hepatis officina in quintam quasi essentiam reductos. Dicant, si placet: an, cum infantes, ab vberibus matrum adhuc pendentes, lacte earum, quæ infuso Rhabarbari, vel suæ, vel illorum valetudinis gratia, vsæ sunt, purgantur: concentus, temperies & harmonia totius Rhabarbari in

B

lacte

lacte materno pessum data fuerit; an verò & forma huius mixti de subiecto suo in aliud, & ex hoc rursus in aliud, translata, & multas mutationes passa, salua & integra permanferit, atque ita ex corpore humores prauos excluderet? Fortè hinc fit: quòd quidam Misochymicorum à caseo & butyro abhorrent: non naturali quadam ἀντιπαθεία, sed quòd ob concentum lactis destructum, formam eius & temperiem abolitam verentur, hæcque propterea alendo corpori esse inidonea arbitrantur.

Chymica remedia non sūt emortua cadauera.

Deinde cum chymica remedia mortua cadauera nuncupant; humidoque primogenio spoliata esse contendunt, partim sibi ipsis contraria; partim veritati non consentanea loquuntur. Si enim sceleta sunt: cur alibi ea potentiùs agere, quam humanæ temperiei mediocritas permittat, asserunt? Deinde nonne necesse est: vt tam animalia, quàm vegetabilia, vita illa, qua sibi viuunt, hoc est, nutriuntur, crescunt, & augefcunt, priuentur: quo esui & vsui hominibus esse possint? Nec enim ipsi Scythæ tam barbari sunt: vt, licet carnibus, vel crudis, vel, cursu æquorum concitatori, sub ephippijs feruefactis vescantur: viuas feras in os ingerere & deglutire velint. Ita etiam plantas, stirpes & frutices, vt in
cor-

corpore humano vitales edere actiones valeant, mori oportet: hoc est; ex solo eorum nativo erui; ne e inde amplius alimentum pro vita sua conseruanda attrahant; sed vt ad hominum sanitatem tuendam, morbosq; profligandos, apta remedia suppeditent: id quod etiam herbæ, & alia ita emortua, imprimis si legitima eorum ἰζάρθρωσις præcesserit, intra corpus assumpta, feliciter præstant. Et vt experientia, certissimo veritatis κριτηρίω, euincam: vitam vegetabilium operationibus Chymicis non destrui; nec humidum mistorum primigenium iisdem absorberi: certum est, & multoties probatum: sales herbarum, præsertim calidarum, si certo quodam modo & nobis cognito seminentur, alias producere suæ speciei herbas; vt taceam ea, quæ Quercetanus, cap. 23. in responsione ad Anonymum pro veritate Hermetice Medicinæ, stupenda & suspicienda adfert exempla, Quid? quod in Arduennæ sylua, & alijs multis locis sterilibus & aridis, vt agricola æstate, quod metere possint, habeant: dumeta, genistas, & vepreta passim comburant, & cineres hinc inde per campos dispergant, vt subacta terra, sale, beneficio pluuiarum supercadentium, ex illis elicito, pingue fiat, ac lætas segetes postmodum ex semine

Sal gene-
rationis
caussa,

in terram proiecto producat. Fungitur nimirum eiusmodi cinerum sal officio fimi, quo nunquam agri impinguari possent: nisi vrinis & sale animalium brutorum (est enim in sale pinguedo, quod miremur, ut Plutarchus, post Aristotelem, in *Symposiacis lib. 1. quæst. 9.* testatur) esset imbutus. Et ut omnibus manifestum fiat, salem generationis causam esse: accipiatur terra pinguis, quæ varias plantas ferre consuevit, lapillisq; omnibus ab ea separatis ollæ figulinæ, in fundo perforatæ, indatur, ac cœlo pluuioso aeri ita exponatur; ut à radijs Solaribus tuta sit. Mense elapso videbis; terram hanc produxisse vermiculos, herbulas, & lapillos: animale nimirum, vegetabile, & minerale. Rursus accipiatur ea ipsa terra, & ab istis tribus substantijs separata, omni & sale, superaffusa aliquoties aqua calida, priuata: reponaturq; in eandem ollam, in eundemq; locum; & relinquitur ibi non tantum per mensem, sed quamdiu volueris, & reipsa experieris: è terra ista nihil planè productum iri. Atque hic est Sal iste Hermaphroditicus, qui generationis causa est: cuius beneficio miracula fieri possunt stupenda: de quibus, pro meo singulari in rempubl. Medicam affectu, plura adderem, si permetteret is, qui ea mecum com-

communicauit . Interim tamen non planè abnuerim : viuentia quædam & nondum emortua rectè interdum adhiberi , vt gallus circa podicem deplumatus , ad venenum è carbunculis pestiferis extrahendum : vt castelli , ad ventriculum frigidum & imbecillum benigno calore & temperato extrinsecus fouendum : sicut etiam non negarim : integra interdum præstare destructis : modò & ipsi fateantur : se non minùs destructis vti , quàm Chymicos .

Supereft nunc scrupulus vnus , quí multorum animos valdè torfit , diuque suspensos detentos remoratus est : quò minùs in vsum Hermeticorum medicamentorum consentire potuerint : nempè quòd illa , præsertim si sint metallica , aut mineralia , calorem natium & spiritus subito dissipent , & in partibus principalibus funestas reliquias , malignum fermentum , & prauam *διείδασιν* relinquant : vnde aliqui per accidens curati , & paulò post recidiuam passi , maturiùs ex hac mundi fabula discesserint . At immeritò remedia Spagyricè præparata eo nomine malè audiunt : cùm , si fortè tale quidpiam ex vfu eorum accadat , id non tam remedijs , quàm vel artificibus , qui ea concinnarunt : vel Medicis , qui ea exhibuerunt , imputan-

Medicamenta Chymica non imprimunt membris corporis principalibus prauam dispositionem .

dum sit. Notum est enim, quantus sit eorum numerus, qui illotis manibus ad hanc artem nobilissimam accedunt: qui ex libris tantum, non *αὐτοψία*, artem hanc edocti, stibium & hydrargyrum, ad sanitatem hominis vel conseruandam, vel deperditam restituendam, audacter parare, & parata intra corpus exhibere non verentur. Taliū Chymicorum præcipitatis, non mirum, si illi, qui his vtuntur, in sepulchrum præcipitentur: si eorundem Mercurio vitæ, non vitam; sed mortem & magno interdum precio emptam, quidam improuidi & valetudinis suæ prodigi, consequantur. Deinde culpa tam grauium accidentium non rarò in ijs etiam residet, qui dicta medicamenta propinant: quorum aliqui legitimum ipsorum vsum nunquam viderunt; aliqui planè indocti sunt, stupidi, omnis methodi Galenicæ & Hippocraticæ ignari, quales sunt Iudæi, & agyrtæ similes, quibus religio non est, latronum more, de corio humano, pro libitu ludere. Non absimili ratione, & vulgaribus medicamentis, quæ sunt potentiorum virtutum, vtpote scammonæatis, hel-leboratis & similibus, dica interdum scribitur: quando à Pharmacopolis imperitis sinistrè parantur, aut ab expertis dextrè conficiuntur; sed præposterè ab empiricis vsurpan-

pantur : licet alias ex usu esse possint , bene
scilicet parata , & methodicè adhibita . Non
est igitur : quòd Medici docti & prudentes
a Chymicorum medicamentorum usu in-
posterum abstineant : cum si ea ab expertis
artistis (inter quos in Gallia eminet Nicolaus
Bonne , illustrissimi Ducis Bullionæi in arce
Sedanensi , Pharmacopœus , qui officinam
habet selectissimis remedijs , cum Galenicis ,
tùm Spagyricis , præsertim verò Theriacis ,
communi & essensificata , ad Quercetani le-
ges solertissimè & fidelissimè præparatis , in-
structissimam ,) conficiantur : omnis mali-
gnitas , si quæ ipsis sua natura inest , ministe-
rio Vulcani auferatur : vt impossibile sit , ea
posse , si methodicè vsurpentur , vel calorem
natiuum & spiritus , indiuiduos animæ satel-
lites , destruere ; vel prauam dispositionem
partibus principibus inurere .

Atque ita hætenus monstratum est :
quam vano & falso prætexu , remedijs
Chymicis , quasi periculosa , inutilia & pesti-
fera sint , ius ciuitatis in republica Medi-
ca denegetur : nunc , quòd eadem sint vul-
garibus salubriora & tutiora , euincendum
est : quod quidem ex hætenus dictis satis li-
quet : sed tamen vt omnia meliùs exami-
nari & dijudicari possint : pauca quædam
pro nostra assertionem attexenda videntur .

*Medica-
menta
Spagyri-
ca sunt
salubrio-
ra & tu-
tiora vul-
garib.*

Salubriora igitur & tutiora sunt arte Spagy-
rica concinnata remedia, quàm vulgari
modo præparata: quia in illis purum ab
impuro, malignum ab alexipharmaco, cor-
poreum à spirituali, inutile ab utili separa-
tum: ac proinde ventriculum sua mole
non molestant: nec operationes suas dif-
ferunt; sed citò cum morbis colluctari in-
cipiunt, eosque victas dare manus festinan-
ter cogunt. Sic cereuisia defecata salubrior
est non defecata; sic vinum à tartaro suo
depuratum, tutiùs hauritur; quàm vinum
ex vuïs recenter expressum: sic cibi, seclu-
sis à natura excrementis, post multas co-
ctiones, singula corporis nostri membra nu-
triunt: sic citiùs aqua cinamoni aut balsa-
mus eius, in lipothymijs, spiritus reficit;
quàm ipsum cinamomum integrum: sic
guttæ aliquot olei anisi plus præstant; quàm
integræ eiusdem vnciæ. Vulgus autem
præparationes omnes improbat, & inte-
gris uti mauult, quàm in principia sua con-
sumptis; aut non sufficientes conuenien-
tesvè adhibet: vnde non rarò ægrotantes
ob denoratas partes noxias, excrementi-
tias & venenatas, vnà cum salutaribus &
utilibus, expugnato morbo, cum sympto-
matis grauioribus postmodum superuenien-
tibus, & ipso priori morbo periculosioribus
confli-

conflictantur. Deinde quis nescit : aquas Chymicas , odorem & saporem vegetabilium integrum referre : vulgares autem nihil aliud esse , quam phlegma inutile , & aquas leuiter putrescentes : illasque multos annos durare ; has verò vix mensem vnum aut alterum ? Et sicut aquæ vulgares Pharmacopolarum , extremam malignitatem à vasis plumbeis acquirunt : sic non minorem & decoctiones eorundem à vasis cupreis : quæ eò deteriores adhuc euadunt : quòd in earum præparatione subtilior & melior pars in auras euanescat : & ipsæ situ paulò post contracto corrumpantur inutilesque reddantur. Adhæc analeptica & cordialia , quæ ex corallijs perlisque in puluerem contritis & cribratis, nec non auro foliato præparantur, quas vires alias in corpore humano exerunt : nisi quòd ventriculum incrustant, eumque aliàs languidum magis eneruant ? Contra quintæ essentiæ Chymicorum & magisteria ex iisdem , vt & tincturæ auri absque corrosiuo factæ , sicut in quouis liquore facile solvuntur : ita soluta, & intra corpus admissa , vires collapsas restaurant, & pristinum vigorem restitunt. Quid, quod medicamenta vulgaria in morbis chronicis , rarò optatos sortiantur effectus : vtpote ex vegetabi-

tabilibus tantum desumpta, quibus radices affectuum contumaciorum firmiores funditus extirpari & euelli nequeunt. Chymica autem, praesertim ex metallicis & mineralibus praeparata, utpote potentiorum virium & maioris efficaciae, incurabiles vulgo morbos, epilepsiam, lepram, quartanam, podagram, hydropem, ἡσυχίαν, ταχέως καὶ ἀσφαλῶς percurant. Non igitur abs re factum esse à nobis putamus: quod Chymiam, artem medicamenta gratiora, salubriora & tutiora concinnandi, in libelli nostri frontispicio, definiuerimus.

CAPUT II.

De solutione in genere.

*Partes
Chymiae.*

Partes Chymiae sunt duae: Solutio & Coagulatio.

*Solutio
quid?*

Solutio est ἐργασία siue operatio, qua corpus naturale mistum in tria sua principia, Sal, Sulphur & Mercurium, ex quibus à natura conflatum est, separatis heterogenijs, recluditur.

Cum natura nihil puri nobis dedit; sed omnia permultis, imò noxijs permiscuit faeculentijs: ideo necessitas hic artem fecit, quae purum

rum ab impuro, salubre ab insalubri separat
haud alio conatu, quam ceteræ scientiæ id po-
pulariter & quotidie peragunt, reiectanea
semper amoliendo, errataque corrigendo, ut
natum, in semetipsa quasi deficiens, hanc ip-
sam artem Chymicam ab infantia cognoscen-
dam subinde inculcasse videatur. Corpus au-
tem naturale mistum non uno, sed varijs pec-
cat modis: vel impuritate, tum intrinseca, tum
extrinseca; vel duritie seu corporis contu-
macia. Vtrumque tollitur separatione & al-
teratione, vel etiam transmutatione: illa om-
nes impuritates penitus aufert; hæc & sub-
stantiam tractabilem, balsamoque nostro haud
absimilem reddit, & vel totum, vel qualita-
tes immutat. Quin imò malignitatibus sæpe
per vniuersum subiectum chymicum disper-
sis; omnino expedit eius continuitatem cor-
rumpere, & in minimas particulas sectionem
instituire, Nec enim aliter ad speciem scil. Chy-
micam peruenire; aut malignas qualitates al-
terare, aut noxias tollere licet. Nam vniuer-
sum hoc opus est præparationis: quam propte-
rea Hippocrates, 2. de diætâ ἐπὶ ἀσίου ἀπὸ
λαύτῃ ratio profecto vsus, ut sine ea tota bene
medendi ratio periculi, terrorisque plena, cui-
us pio cordatoque Medico suspecta esse possit.
Quod si n. alimenta per os sumpta coqui & eli-
xari postulant; ne corpori fructus crudos inge-
nerent:

nerent: quidni etiam medicamenta ad mediocritatem, præparationis sedulitate, reduci debeant? Hinc rectè & prudenter ab autore nostro factum, quod de his prius, variisque præparationis gradibus, antequam de legitima medicamentorum præparatione ageret, admonere voluerit. Quoniam autem varij solutionis gradus dantur, quibus non semper corpus naturale mistum in tria sua principia, Mercurium, Sulphur, & Sal, resolvitur; ideò nonnulli huic generali magis strictam addunt definitionem, dum describunt, quod solutio seu corruptio Chymica sit præparationis Chymicæ gradus primus & summus, compagem corporis quoquo modo dirimens; hæc enim vel in sola dislocatione continuatis acquiescit, vel simul etiã inquinamenta separat. Quantumvis enim in opere Chymico corruptionem necessariò sequatur separatio; hæc enim eius mensuram certam explet, seu finem addit; nihilominus tamen quàm plurimæ operationes sunt, quæ solam corruptionem citra separationem postulant, ut e.g. Magisterium definitur, quòd sit ens medicum ex toto, citra ullam separationem, impuritatibus duntaxat segregatis, elaboratum & exaltatum.

In omnibus artibus & scientijs, nihil magis necessarium, quàm principiorum cognitio: utpote à qua cæterorum scientia dependet: nihil etiam eorundem inuestigatio-

ne difficilius ; quod ea plerumque in intimioribus mixti penetralibus abscondita lateant , nec vnquam conspici possint ; nisi facta obiecti solutione & anatomia . Sed antequam de ijs differamus : nolim Physicos & Medicos hic mirari : quòd Chymici alia , atque ipsi , corporis naturalis statuunt Principia . Primò enim, cum Physica, Medicina & Chymia , sint diuersæ disciplinae ; quid mirum , si licet vnum idemq; habeant obiectum, diuersa tamen eius statuunt Principia , cum diuersimodè illud considerent ? Physicus enim corpus naturale considerat, quatenus naturale & mobile : ac propterea rectissimè etiam, principia eius generalissima , noetica potius quàm verè hypostatistica, Materiam & Formam, adferit . Medicus verò idem considerat , non quatenus naturale ; sed quatenus sanabile , aut quatenus sanitatem efficere potest , vel destruere : ac propterea rectè principia eius adstruit quatuor Elementa , cum suis primis qualitatibus , temperamenta corporum constituentibus , à quibus cùm sanitas ; tum morbus dependent . Si igitur Medico licitum est : principia physica repudiare ; & alia substituere : cur non liceret Chymico, artificii sensato , eiusdem corporis , quod ille non quatenus naturale ; nec quatenus sanabile ;

sed

Principia Chymica non euersunt Physica & Medica,

sed quatenus solubile aut coagulabile, & quatenus vires interiorius obtinent plurimas, quæ arte sola & manifestari, & præstantiores reddi possunt, considerat, diuersa à Physicis & Medicis statuere principia sensibilia (secundum Aristotelem, *de cælo textu* 61.) videlicet Sal, Sulphur & Mercurium: quæ corpora reddunt solubilia & coagulabilia, virtutumque, in mixtis corporibus delitescentium, radices existunt. Deinde Aristoteles dicit: eò redire omnia; vnde primùm exorta sunt. Propterea in omnibus artibus, cùm realis; tùm rationalis, obiecti resolutio, principia illius manifestat. Hoc modo Physici indagarunt & cognouerunt: materiam & formam, corporis naturalis, principia esse naturalia & physica: propterea quòd corruptio, quæ est resolutio rerum naturalis, in istis principijs subsistebat; nec ea in alia resolvere vlteriùs poterat. Ita & Medici inuenerunt quatuor Elementa, suis qualitatibus instructa, sua esse principia, quia omnis sanitas, aut morbus, se resoluit in quatuor primarum qualitatum vel harmoniam, siue legitimam & conuenientem naturam, vel in earundem intemperiem, siue parum rectam & vitiosam constitutionem; quòdque mens hominis, in resolutione aut inquisitione corporis

poris anatomica , quatenus nempe id sanabile, vlteriùs progredi nequeat . Pari ratione , Chymicus sua etiam inuestigauit principia , Sal, Sulphur & Mercurium ; cum experientia ostenderet ; resolutionem Chymicam & artificialem posse quidem ad ista tria principia , in quibus subsistebat , peruenire ; sed non vlteriùs progredi, nisi vellet totaliter vires corporis resolubilis destruere . Sed tunc non ampliùs esset resolutio chymica ; cum hæc mixti vires conseruare , & in principijs , quæ illas sustentant , subsistere ; nec finem suum, qui est soluere & coagulare , absq; virtutum interitorum intertrimento , excedere debeat.

Quomodo principia Chymica fuerint inuenta.

Atq; hæc tria principia Alchymiaæ Natura ipsa tacitè approbavit, docuit, & occasionem ea scrutandi hominibus subministravit. Nullum enim in toto mundo est artificium, quod Naturam vniuersalem non agnoscat parentem, magistram & nutricem. Et vt ostendamus : Eam non minùs artis nostræ matrem esse ; quàm Rationem & Experientiam : videamus , quomodo eam progenerarit . Et eo, quòd Natura ex pluribus corporibus vnum componit : & vnum in plura reuoluit; natæ sint plerèque artes: quarum aliquæ obiecti sui cognitionem ducunt ab

Natura vniuersalis monstravit tria principia Chymicis.

ab illius compositione vt Architectonica, quæ lapidem lapidi, & tectum, reliquo operi cæmentitio adiungens, dat esse obiecto suo, aliquæ verò ab illius resolutione, & interiorum partium virtutumque in apertum, productione. Atque ad hos posteriores, Chymia referri debet: siquidem mixta ita resoluit, vt intimiores eorum processus patefiant; facultates naturæ ipsorum reconditæ cognoscantur: viresque eorum, aut simpliciter absconditæ, aut sepultæ, aut impuritatibus ita immersæ, vt vix alicuius sint actionis, inde eliciantur: quò ab omnibus impedimentis immunes, euadant fortiores, & in agendo potentiores. Adhæc videmus: quòd Natura, in omnibus corporibus, quodcunq; tandem illud sit, semper habeat plurimas virtutes internas, quas nec monstrare valet, nec in actum deducere, nisi subsidio quodam naturali aut artificiali adiuta. Atque ita vires & arbores habent quidem in se facultatem, gemmas protrudendi: folia, flores, fructus; colores, sapes, odores & alias qualitates producendi: quæ extrinsecus autem non apparent: nisi vbi miti suo calore Sol illis opem tulerit, easque radijs suis excitabit. Tunc enim cortices & lachrymæ sese resoluunt, attenuant, & aperiunt: vt gemmæ
&

& reliqua emitti possint. Idem conspicitur in plantis : & sæpè folia , flores , & fructus habent proprietates & facultates , differentes ab illis, quæ in exteriori trunco apparent, aut si easdem, gradu tamen eminentiores & perfectiores ; ac si natura Chymico monstrare velit : quòd, si debito modo eam adiuuet, ipsa vires suas possit perfectiores reddere, illasque, quæ incognitæ prius erant, in apricum proferre. Deinde primi huius artis inuentores, considerantes : quòd plantæ, producendo semina, monstrarent non solum interiorem suam generandi facultatem ; sed etiam, quod adiutæ (humore scilicet earum, à radijs solaribus, resoluto) quoddam generationis principium proferrent, semen nimirum, quod substantiam generatiuam, termino Chymico nominare libet : (quandoquidem illud substantificat & sustentat virtutem generatiuam, extractam & separatam à suo corpore, & principali principio) non malè hinc augurati sunt ; (experientia quotidiana certiores eos postmodum reddente) quòd per resolutionem artificialem ex corporibus mixtis extrahi possent aliqua principia & substantiæ, quæ vires eorum tam occultas ; quàm manifestas subtiliores, & ab omni impuritate corporea seclusas

clusas continerent. Tandem id, quod Natura facit in alimento, potuit ipsos in hac opinione egregiè confirmare. Natura enim priusquam animal, assumpto alimento, nutrit: resoluit id prius coctione in quatuor humores: qui sunt quatuor diuersa principia, diuersis qualitatibus instructa, & in alimento antea non animaduersa. Vnde artifices procul dubio primitus ansam nacti sunt, cogitandi: quòd coctione aliqua artificiali, aut alio modo, corporis mixti compages resolui, & principia inde aliqua, substantiæque antea planè incognitæ, expediri possent. Quæ cum ita sint: si quis adhuc non videt: quòd Natura corpora mixta dissoluere; & inde principia, aut substantias & facultates, quæ ipsis inhærent, puriores, & gradibus excellentiores, eruere ostenderit & docuerit; nã is Tiresia quouis, aut Liberide cæcior?

*Tria sũt
princi-
pia Chy-
mica.*

Cæterum quod numerum principiorum, in quouis corpore, concernit: quandoquidem sola experientia illa patefacit: ipsi etiam soli credendum est. Si igitur de principijs, in genere, loquimur, ita, vt sub primis illis ea etiam, quæ inde dependent, comprehendamus: numerus eorum tantus erit; quantus Chymicarum extractionum, oleorum, aquarum, magisteriorum & similium,

miliū, ex quouis corpore, Sed si loquamur de primis principijs, quæ non ab alijs prioribus; sed à quibus reliqua omnia dependent; experientia nobis tria, nempe SAL, SVLPVR & MERCVRIVM, per solutionem Chymicam & videnda & tangenda, exhibet.

Per Mercurium autem, sulphur, & salem non intelligendum est quod eiusmodi mineralia ex mistis concretisque corporibus, beneficio ἀναλύσεως Chymicæ, possint erui: qualia vulgò à mercatoribus venduntur: verum sufficit; si sint talia, præsertim in vegetabilium & animalium familia, quæ mineralibus istis sint ἀνάλογα, & tantum inter se differant essentia, proprietatibus & actionibus, quantum illa in suo genere minerali.

Per Mercurium, Sulphur & Sal non intelligenda vulgò sic dicta mineralia.

De principiorum numero magna apud antiquos Philosophos erat contentio, ita vt contra ea varijs & dissentientibus inter se opinionibus sese effuderint. Democritus ac Epicurus in principia nobis obtruserunt inane, infinitum, atomos, quorum concursu omnia corpora conflarentur. Diodorus Crocus cognominatus ex corporibus minimis & indiuiduis, tanquam principijs, res componi dicebat. Empedocles omnia, quæ componuntur, ex disparibus, ijsdemq; consentientibus naturis concreescere censuit. Pythagoras lineas,

figuras atque numeros rerum omnium principia esse statuit: ita ut singuli suas sententias undiquaque rationibus suis fulcirent. Sed cum hæc iam olim, tanquam futilia ac inania, confutata & explosa sint frustra his diutius immoramur. Academicorum autem & Peripateticorum sententiam potius audiamus, quos de principiis rerum doctius disputasse, & melius sensisse, propiusque ad veritatem accessisse constat. Plato, de principiis differens, modò tria constituit: Deum, exemplar, & materiam; modò duo tantum stabilit, infinitum nempe, & terminum, materiam infiniti nomine, termini verò formam innuens, tanquam rem sistentem, & finibus aut cancellis suis materiam vagam, & excurrentem, coercentem. Aristoteles non procul recessit à sententia præceptoris, etsi alijs verbis suam explicarit; quæ tamen eodem recidunt. Siquidem quod Plato terminum dixit, formam vocavit Aristoteles. Quod Plato infinitum, materiam dixit Aristoteles, tertium principium privationem seorsim constituens. Quæ cum ita habeant, opinandum non est, quòd ab Hermeticis antiquorum Philosophorum principia, suis principiis sensibilibus, evertantur, tot iam seculis adhuc comprobata. Quin potius credendum, illis cum ipsis facilem esse in hoc consensum ac concordiam. Nam Hermetici cum dicunt, corpora omnia constare

ex

Quia Plato
hinc se

ex sale, sulphure, & mercurio, non repugnant Aristoteli, qui rerum principia statuit, materiam, formam & priuationem: nec Platoni dicenti, Deum, Exemplar & Materiam esse principia omnium. Singuli quippe diuersas creaturarum œconomias scrutantur. Causa autem Hermeticorum, quòd in principijs istis vulgaribus & decantatis non acquiescant, est ea præcipue, quod hæc in generationum & transplantationum causis & processibus declarandis vndiquaq; sufficientia non sint. Aliàs etiam libenter admittunt distinctionem, qua Aristoteles principia sua partitur in materiam primam simplicissimam, ac remotissimam, omnes formarum vicissitudines sustinentem: vel in qua est potentia, ut possit omnibus formis subiici, & in duo ἀντιθέμενα, formam sc. & priuationem, distribui. Hæc principia concedunt esse omnium prima, & simplicissima, ex quibus res omnes naturales primum constant, ita tamen, ut distinguant inter constituentia & demonstrantia: vel, si mauis, inter principia rerum & notionum. Et ut ab illis Hermetica non diruuntur, quæ constituimus earum rerum principia, ex quibus proximè res omnes mixtæ componuntur & constant: sic ab his Aristotelica nequaquam conuelli, certissimum est. Quod ipsum ex indivisibili & admiranda rerum cœlestium cum

sublunaribus vnitione; longa serie demonstrari posset, nisi instituti nostri ratio contrarium suaderet. Deniq; trium illorum principiorum Chymicorum Salis, Sulphuris, & Mercurij, nomina ideò ex mineralium familia ad eadem vegeta-

D. Hartmannus in Natura consulto. bilium & animalium principia translata sunt, quòd radices sint & fundamenta omnium in omni composito potestatum, nihil prius quod sit tale possidentium vsq; adeò, ut eadem principia iure quodam omnibus in toto mundo rebus adaptata sint, in membris etiam similaribus secundum potentiam existentia, nutrimenta, & remedia; morbos morborumq; causas, venena & quæuis noxia, constituentia.

Mercurius.

Mercurius est liquor ille acidus, permeabilis, penetrabilis, æthereus ac purissimus, à quo omnis nutritio, sensus, motus, vires, colores, senectutisq; præproperæ retardatio. Confertur elemento aeris & aquæ: illi quidem, quatenus caloris vicinia alteratus facilè in auras abit: huic, quatenus, ut ea, difficulter proprio; facilè autem alieno termino continentur.

Vel sic: Mercurius est liquor ille acidus, permeabilis, penetrabilis: purissimum & æthereum illud corpus & ὁμοῖος: aerea, subtilissima, viuifica ac spiritiosa substantia, pabulum vitæ, & ὁμοίαν seu formæ proximum instrumentum.

Sul-

Sulphur est balsamum illud dulce, olea-
ginosum & viscidum; natiuum partium ca-
lorem conseruans, omnis vegetationis, ac-
cretionis & transmutationis instrumentum,
odorum tum gratorum, tum ingratorum,
fons & origo. Assimilatur igni, propter flam-
mam, quam facile concipit: vt omnia resi-
nosa & oleaginosa alia: ei que hoc peculiare
est: quod habeat vim leniendi & extrema
contraria conglutinandi. Sicut enim nun-
quam tenacius lutum confeceris ex aqua &
arena, nisi calcem aut aliquid glutinosi com-
mischeris: ita nec Mercurius volatilis & Sal
fixus coire in vnam substantiam tenaciter
possunt, nisi vinculo & copula Sulphuris,
quod, vtriusque principij particeps, Salis sic-
citatem, & Mercurij liquiditatem, sua visco-
sitate: Salis densitatem, & Mercurij perme-
abilitatem, molli sua fluiditate; Salis ama-
ritudinem, & Mercurij aciditatem dulcedi-
ne sua contemperat.

*Sulphur**Sulphu-
ris pro-
prium.**Calcis
analogia
cum Sul-
phure.*

Sal est corpus illud siccum, falsum, res
mistas à putredine defendens, mirabilius
dissoluendi, coagulandi, detergendi & eua-
cuandi facultatibus pollens: à quo omnis
rerum soliditas, denominatio, sapor &
aliæ infinitæ virtutes. Analogia respondet
terræ: non quia est hæc frigida & sicca; sed

Sal.

40 TYROCINII CHYMICI

qua elementum hoc est firmum, fixum,
& generationis corporum omnium subie-
ctum.

*Princi-
pia Chy-
mica in
ter corpo-
ris et Spi-
ritus na-
turā am-
bigunt.*

Sunt autem dicta principia, propriè lo-
quendo, nec corpora; quia planè spiritua-
lia, ob cœlestium seminum influxum, quo
imprægnata sunt; nec spiritus; quia corpo-
rea: sed inter vtramque naturam ambigunt:
varijsque nominibus à Philosophis insigni-
untur, vel saltem his ad illa alluditur: vt ex
sequenti tabella videre est-

Sal,	Sulphur,	Mercurius.
Sal commu-	Sal Petræ,	Sal Armonia-
(ne,		(cum.
Acerbum &	Dulce	Acidum.
(amarum,		
Corpus	Anima	Spiritus.
Materia	Forma	Idea.
Patiens	Agens	Informans aut
		mouens.
Fixum	Inflamma-	Vaporosum.
	bile	
Ars	Natura	Intelligentia.
Sensus	Iudicium	Intellectus.
Materiale	Spirituale	Gloriosum.

*Omne
corp⁹ mi-
stū potest
in sua*

Verūmenim verò omne corpus mistum
in hæc principia, sacro ternario (ita secun-
dum Pythagoricos omne & omnia tribus
termi-

terminantur) constantia, recludi posse, & *principia,*
 consumi, etsi validis rationum momentis *tria re-*
 comprobari posset: tamen eas omnes eui- *cludi.*
 dentia longè superat inspectio ocularis: ac
 proinde exemplis, ex vario mistorum ge-
 nere desumptis, omnem rem in tyronum gra-
 tiam dilucidabimus. Exordiamur autem à *Lignum*
 lignis viridibus, quæ si cremes: egredietur *viride,*
 primò aquosum quiddam, quod ignis flam-
 mæ concipiendæ planè inidoneum est, & in
 fumum conuersum si colligatur: in aquam
 resoluitur (atq; hac ratione e flamma potum
 petere, non impossibile) diciturque Mercu-
 rius: deinde exhibet oleaginosum quiddam,
 facilè inflammabile, quod in vapores reso-
 lutum, si cohibeatur, in oleum abit, voca-
 turque Sulphur, tandem remanet siccum &
 terreitre, quod ex cineribus, aquæ beneficio,
 extrahitur, inque humido & frigore solui-
 tur; calore autem concrefcit, Salisque no-
 men obtinent. Ita Lac substantiam continet *Lac.*
 Sulphuream, butyrosam; deinde Mercuria-
 lem, ferosam; & tandem Salinam, caseo-
 sam. In ouis albumen Mercurium exhibet:
 vitellus Sulphur; pelliculæ & putamina Sal.
 Ita ex lini femine oleum elicimus expressio-
 ne: aquam ab oleo separatione: sal ex fæci-
 bus relictis extractione. Pari ratione ex Ga-
 riophyl-

Lini se-
men.

Garyo-
philli.

Nitrum. ryophyllis, aqua Mercurialis præstantissi-
 ma, oleum Sulphureum excellentissimum,
Sal ma- & ex fecibus Sal educitur. Sic Nitrum in a-
rinum. quositate dispescitur, pinguedinem & sa-
 lem. Non secus ex sale marino producimus
Antimo- Mercurium γλυκύπικρον, dulces cristallos,
nium. sulphuræ planè naturæ, & tandem ipsum
 sal fixissimum. Ita ex Antimonio elicatur
 Regulus, qui est Mercurius. α (Quòd si e-
 nim Mercurium præcipitatum, cinabarisa-
 tum, turbisatum, sublimatum, Mercurij no-
 mine dignamur: cur non & Regulam anti-
 monij, licet is modico sulphure fit coagula-
 tus:) deinde rubrum sulphur, flammam
 concipiens: (quia valde volatile, vt videre
 est in calcinatione antimonij, & eius reguli,
 ad Solem, per speculum ardens, vbi sulphur
 statim flammam concipit: & in cinabari,
 confectione pulueris emetici) & tandem Sal,
 qui vomitiuus, β ratione sulphuris, quod in
 omni sale fixo reperitur; non autem ratio-
 ne sulphuris combustibilis: cùm sulphur an-
 timonij per se sit diaphoreticum. Atque sic
 de cæteris mistorum resolutionibus idem
 esto iudicium.

α Regulus elicatur quidem ex antimonio;
 verum is non est ipse Mercurius, sed instar po-
 tius eius.

β Vomi-

β Vomitiuus non est : Salia enim plerumq;
habent vim diaphoreticam & diureticam ;
quamuis interdum quoque per secessum detur-
bandi vires possideant .

Notandum autem primò : nullum præ- *Nullum*
dictorum principiorum simplex atque so- *princi-*
lum, quod de reliquis non participet, repe- *piū, pla-*
riri. Mercurius enim continet substantiam *nè sim-*
sulphuream atque salinam : Sulphur sub- *plex est.*
stantiam falsam & mercurialem : Sal verò
substantiam oleaginosam , & materialem .
Deinde obseruandum etiam est : quod in *Caput*
spagyrica mistorū ἀνὰ στοιχεῖα, præter prio- *mortuū*
ra tria commemorata principia verè actiua, *& phleg-*
duo alia resultent corpora , quæ principio- *ma non*
rum numero à Chymicis non adscribuntur : *sunt prin-*
quòd illorum tantum sint quasi integumen- *cipia.*
ta, omniq; δυνάμει Hippocratica destituta:
quorum alterum siccum , Terra arenosa est,
siue cinis elotus : vocaturque Terra damna-
ta & caput mortuum, nulla vi alia præditum,
nisi siccante & emplastica , quodque facili
negotio in vitrum abit : alterum humidum,
& accidentaliter aereum , nempe phlegma
insipidum & inodorum , quodque tantum
humeat , citra vllam aliam ἐνέργειαν
aut actiuitatem medi-
cam .

De Calcinatione.

Solutionis species duæ sunt: Calcinatio & Extractio.

*Calcina-
tio.*

Calcinatio est misti & in calcem solutio.
& Omne mistum perfectè mistum dicitur Chymicis ratione principiorum, quæ omnibus mistis insunt, nisi vnum mistum alteri magis consolidatum.

*Summ.
perfect.
cap 51.
Calx
Chymico-
rum.*

A Gebero definitur: & quod sit rei per ignem puluerisatio, & per priuationem humiditatis, & partes consolidantis.

Alcohol.

Per calcem autem intelligunt Chymici, quemlibet puluisculum tenuissimum, ablatione superflue humiditatis (præsertim ex mineralibus) factum. Quando verò pulvis, vel calx, planè redditur impalpabilis, ad sensum subtilissimus, instar tenerrimæ farinæ: tum Alcohol appellitant: hocque vocabulum etiam ad subtilissimum vini spiritum, sæpissimè reiteratis destillationibus rectificatum, omnique humiditate priuatū, commodè exprimendum transferunt; eum Alcohol vini indigetantes.

*Alcohol
vini.*

& Quæ definitio paulò exquisitior est priori.
& Scilicet Chymica. Siquidem non omnis pulue-

puluerisatio per ignem fit, nisi Chymica; multæ enim fiunt Solis radijs; Solis vi etiam sub terra.

γ Accidentalē scilicet; nunquam enim potest absorberi illa humiditas essentialis per ignem, nisi facta incineratione.

Circa calcinationis doctrinam, antequam de ea sermonem instituamus, proprietates & significata calcis, à qua calcinationem formamus prius explicare oportet. Calx igitur Chymicis non est lapis coctus, ideò dictus, quòd in ædificium calcetur, sed est tenuissimus pulvisculus, ablatione superflue humiditatis, factus. Quemadmodum igitur lapis calcarius, beneficio ignis, inter coquendum omni humiditate priuatur; sic quicquid, quocunq; modo, humiditatem suam amisit in Chymicis, calx dicitur. Species calcis est alcohol, pulvis ad sensum subtilissimus, instar farine tencerrimus, in quo nulla humiditas elementarijs amplius viget. Refertur alcohol ad spiritum, seu quintam Essentiam vini, qui, ubi, omni humore aqueo seu elementari, crebris, hoc est, philosophicis preparationibus, ablato, id duntaxat, quod substantiam vinosam spirituosamq; solùm complet, eruitur, hoc nominis per metaphoram accipit. In genere dicimus calcinationem, reductionem misti in calcem. Calcinamus ergo res, ut, humiditate partes misti copulante ablata, ex ijs pulvis fiat.

fiat. Sed cum humiditas duplex sit, essentialis & accidentalis: vel utraq; auferatur, & dicitur incineratio, vel saltem, manente priore, aboletur posterior, & dicitur propriè calcinatio; de illa paulò post nobis agendum. Perstringamus igitur uberiùs calcinationis naturam, siquidem eius usus magnus est & necessarius. Sic primò calcinamus nonnulla, ut ad solutionem magis accommodata reddantur: verisimile enim est, essentias ex integris propter duritiem minùs extrahi posse; quàm si in minimas partes, & atomos diuisæ fuerint. Deinde tollitur calcinatione acrimonia, quæ, in tenui subsistens substantia, & à volatili sale plerumq; dependens, ignis vi euaporat: hac ratione medicamenta acria mitescunt. Vice versa reperiuntur, quæ calcinatione tantum abest, ut mitiora euadant, quin acriora reddantur: nec enim humor aqueus, acrimoniam in integris multum alioquin diluens, post sui ablationem eandem minorem, sed potiùs maiorem, præstat. Sic vitriolum crudum, sic sulphur crudum, minùs acria sunt calcinatis. Cæterùm ex Gebri sententia, tum spiritus, id est, mineralia ignem non patiëntia, tum corpora, hoc est, metalla, calcinantur: spiritus quidem, ut faciliùs fingantur, & deliquio in aquas abeāt. Omne enim calcinati genus fixius inq; deliquiù solubilius est nō calcinato: semel enim passa ignem à fixatione procul haud absunt: præterea,

partes

partes calcinati, per ignem magis subtilitate, facilius cum aquis commiscentur, inq; aquam transeunt. Corpora verò calcinantur, tum vt deponant in aquam impuritates, & cruditates suas, tum verò, vt hoc pacto facilius in liquorem abeant, tenuitatemq; consecuta, naturam corpoream & torpentem facile cum spiritali commutent. Insuper calcinationis necessitas, eiusq; accurata administratio, locum proximè meretur in ijs, quæ alterationem saltē paucis mutatis, passa, in alcobolia abeunt: ceu sunt magisteria: quorum licet etiam varietas præparandi modos diuersos pariat, omnia tamen sic immutanda sunt, ne quid detrimenti essentia capiat. Itaq; ignis reuerberij hic maximè laudatur, qui tamen, vt ab initio oportet sit lentus, ac graduatus, si corpus lenibus & subtilibus erit donatum spiritibus; secus enim essentia ignis vehementia exhalaret. Vbi verò ariditas spiritus fixiores arguit, etiam cum graduū ignis observationes, nonnihil intensius ignem multiplicamus, quandoquidem nullum periculum perdendæ essentiæ imminet. Cæterum calcinamus, vel igni potenciali, vel actuali: vterq; enim ignis continuatis vincula absumit. Potentialem ignem supeditant corrosiua omnia, vt sunt salia, & exinde facti spiritus, seu aquæ stygiæ, vel fortes, quibus tota compages corroditur. Materiale ignis
ad-

administramus rebus primum in minimas particulas comminutis, postea vasi, pro re nata, vel aperto, vel clauso, loricato, vel non loricato, sine vel cum spiraculis inditis, tum cum additamentis calcinationem adiuuantibus - fusionem nempe prohibendo, vel simul corrodendo, (qualia additamenta sunt salia) tum etiam sine iisdem commistis. Verum saepe usus postulat, solidiora subiecta ante calcinationem actualem prius aqua, aut aceto extinguere, quo modo compages diuisa ignis facile ingressum largitur. Sunt quæ prius per aquas suas corrodenda, postea igne reuerberij in cinerem redigenda; id quod fit, propter tenacissimam partium cohesionem, quam neutiquam ignis dissolvere potis fuerit, nisi corrodantur. Ignis verò natura sua feliciter agit in paululum antè diuisa, quam integra, proptereaque valde contumacia. Nihilominus sunt quædam, quæ vice versa verberari, postea corrodendi desiderant: neque enim aliter in calces suas abeunt, nisi ab igne materiali prius aliquid passa fuerint. Ac de his prolixè præcipere velle, commentarij leges transgredieremur: apud Autores enim usu receptum est, ut, de peculiari calcinatione acturi, plerumque modos eius simul indigent: satis hic fuerit in generalibus operam posuisse; & ad autorum lectiones; vel potius ipsam praxin, accommodasse.

Fitque

Fitque vel Corrosione; vel ignitione.

Corrosio est misti calcinatio, per res cor- Corrosio.
rosiuas.

Vel sic: Corrosio est Calcinatio, res coagulatas per corroderes spiritus in calcem reducens. Hæc quia non est vera rei solutio: ideo sub calcinationis doctrina meritò de ea præcipiendum.

Fit hæc varijs modis: potissimum tamen quatuor: videlicet Amalgamatione, Præcipitatione, Stratificatione, & Fumigatione.

Nonnulli eam in dichotomias redigunt, ita ut corrosio alia sit vaporosa, alia verò immersiva; hanc vicissim in humidam & siccam diuidunt, sub humida comprehendunt amalgamationem, præcipitationem; sub sicca mentum & commixtionem.

Amalgamatio est corrosio metalli, per Amalgamatio.
hydrargyrum.

Hæc metallorum propria est, nihilque aliud, quàm earundem subactio in massam per hydrargyrum, ut aliquando calx fiat. Derivatur ab amalgamate seu potius malignate siquidem amalgama est cum adiectione literæ a, & metathesi eiusdem, pro malagma. Quod amalgama à quibusdam clariùs sic exprimitur: est metallum cum mercurio incorporatum, ut instar butyri in vola extendi possit. Finis & usus varius est in Alchymia. I. ex

50 TYROCINII CHYMICI

☼ & ☿ artifices per eam heterogeneitates tollunt. 2. inseruit præcipitationi ☼ cum ☿ pro impeto aureo. 3. multos in ☼ & ☿ usus habet, ut ferè in omni operatione occurrat, in ☿ & ☿ (alia enim metalla non amalgamantur, ob prorsus alienam à ☿ naturam) pro oleo ex eis parando. 4. aurifabris, pro de auratione.

Fit: quando metallum, excepto ferro, in tenues bracteas, vel laminas, ductum, cum Mercurij partibus octo, plus minus, (ad calcinationem enim metallorum mollium quatuor partes sufficiunt; ad durorum verò vix octo) commiscetur, ut fiat massa vndiq; sui similis, ad metalli unitatem soluendam. Hydrargyro enim euaporato super igne, metallum, instar tenuis calcis, relinquitur.

Administratio vulgaris est ita: aurum, argentum, aut stannum (nam ijs familiaris est hydrargyrus) rediguntur in lamellas, vel pulueres, aut elimatam scobem: huius pars una miscetur illius vel duplo, vel triplo, vsq; ad octuplum: massa inde facta effunditur in catinum intus creta obductum, peneq; candentem, bacillo ligneo, probè subigitur, & agitur, declinando tamen, ad euaporationem argenti vini: ubi benè subacta sunt omnia, in aquam frigidam malagma conijcitur, exsiccatur, pars argenti

genti vini per corium hircinum, vel ceruinum, exprimitur; quod restat, tollitur, aut sublimando in vase, aut corrodendo per acutas, aut exhalando super prunis.

Præcipitatio est corrosio per aquas *Precipitatio,*
fortes.

Fit: quando corpora, & liquori corrosiuo immerguntur; & postmodum corrosa & soluta, vel aquæ fortis abstractione, vel alio modo, in calcem reperiuntur.

& mineralia & metallica.

Præcipitatio non tantum est corrosio per aquas fortes, sed etiam per spiritus acutos, cæterosque liquores, vel eorundem abstractione, vel alio *ἐγχειρήματα* corporum in calcem reperiuntur. Spiritus acuti sunt menstrua potissimum ex mineralibus medijs, vel seorsim, vel coniunctim, certa proportionem commistis, violentia ignis, lege destillationum, elicita. Horum varia sunt genera, pro rerum calcinandarum, & scopo artificis, ubiuis in communi usu recepta: communiter ex simplicibus sunt, ut spiritus aluminis, oleum acidum sulphuris: his accensentur cæteri liquores acres, ut, acetum destillatum, succus limonum & berberum, muriæ, exalme, aquæ aluminosæ, chalcantosæ, aqua mellis suo sale exasperata; spiritus tartari,

& infinitæ aliæ aquæ, tam naturales, quam artificiales. Ex mistis sunt aquæ fortes, ex alumine & vitriolo, adiecto interdum sale vel sulphure, factæ: sunt aquæ regia, quæ regem metallorum nempe ☉ dilacerant, potissimum ope regij satellitis, aut aquilæ, quem salem ammoniacum nuncupant. Principiò itaq; spiritus acutus corporis seu metalli compagem dissolvit, inq; suam naturam aqueam consumit, quibus remotis, vel diuturnitate temporis defatigatis, calx subsidet. Si verò post dissolutionem corporis aqua calcem non dimittat, solent artifices addere, quæ separationem faciant. Videlicet, aut aquam communem affundunt, ut hac ratione obtusa vis aquæ fortis calcem amplius non retineat, sed descendat, hoc est, præcipitium patiatur, adeòq; sese manifestet. Aut salem addunt, vel aquam salsam calidam. Sed diversæ materiæ diversas sæpe habent separationes, ut pro argento solent reijcere laminas Veneris, ad quas naturali inclinatione Lunæ calx se devoluit. Huius ἐκχειρήματα causam eam esse puto: quia spiritus vitrioli, ex quo & alumine omnes aquæ fortes præcipuè fiunt, tanquam cupro conatus ac homogeneus, sese eidem coniungendo, quam in se absorpserat argenti calcem, hoc modo derelinquit, & penes Venerem abiicit. Omnes istæ calces, aquis segregatis, studiosè per-
 pluvia-

pluvialem, vel destillatum dulcem, eluuntur, siccantur, & ad usus reponuntur. Non est autem in hac calcinatione negligendum, quin unicuique corpori calcinando, sua præstò sit aqua corrosiva, ne frustraneus planè, aut non speratus subsequatur effectus. Quemadmodum non eadem aqua fortis soluit argentum, quæ aurum: sic nec promiscuè quælibet corpora à quibuslibet corrosivis discontinuari desiderant, possuntque. Sic alia aqua opus est, cum cal x paratur in usum humani corporis; alia, cum pro medicina transmutatoria.

Stratificatio est corrosio per pulveres corrosivos. Stratificatio.

Stratificatio licet propriè calcinatio dici nequeat: est enim tantum ad hanc consequendam subsidiaria operatio, itaque per se calcinationem non absoluit: quia tamen eidem inseruit, id quòd etiam amalgamatio facit, autor cum vulgo ad calcinationem refert.

Fit: cum crucibulum, pixis, vel ollam metallo laminato, & pulveribus corrosivis repletur: faciendo S. S. S. hoc est, ponendo aliquid de pulvere corrosivo in pixidem, & huic supersternendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vas referciatur; cauendoque, ne laminæ mutuò se contingant. Postea ponuntur carbones

per circuitum; vel datur ignis reuerberij, paulatim augendo, vt res postulat. Dicitur etiam

Vel clarius sic: Stratificatio est, quando in olla seu catino, de puluere corrosiuo, & laminis vel pulueribus metallicis, strues, seu S. S. S. id est stratum super stratum, vsq; ad summum orificium extruitur, vas postea igni rotæ, seu circulari, per gradus committitur, donec laminæ metallicæ friabiles fiant. Coincidit penè cum cæmentatione, de qua iam.

Cæmentatio, eiq; affinis est.

Cæmen-
tatio.

Cæmentatio est corrosio sicca, qua corpus aliquod metallicum, cum salibus corroderentibus, alijsq; rebus ex siccantibus, stratificatum, confringitur & calcinatur. Apparatus eius est talis: Corpus metallicum cæmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur; species autem corroderentes puluerisuntur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiunt, vt fiant instar pulticulæ: (nonnulli illis siccis vtuntur.) Deinde huius pulticulæ, vel pulueris, aliqua portio pyxidi cæmentaria inditur, illiq; lamina superponitur, & laminæ alia pulueris portio aspergitur, & sic fit stratum superstratum, vt loquuntur artifices, vsq; ad summum, vel circiter; pixis luto aliquo tenaci armatur, tegitur operculo, & agglutinatur, atque igni,

igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundum gradus cœmentatur, quatuor, sex, octo, duodecim, vel viginti quatuor horis, imò etiam aliquot diebus (pro renata) inibi conseruatur, dato tamen spiraculo in summo, vel etiam pluribus, si sales fugaces, vt ammonius, sal petrae &c. sunt in cœmento; aliàs opus dirumpitur. Tandem, pixide infrigidata, eximitur, laminæq; à puluere separantur, quæ totæ confractæ ac calcinatae inueniuntur. Fines cœmentandi dependēt ab artificis consilio qui eò dirigit in cœmentum, vt scilicet depuretur metallum, colore & constantia exalteretur.

Commixtio, qua corpus corrodendum cum pulueribus corrosiuis commiscetur, & igni postmodum admotum in calcem redigitur. Commixtio.

Hoc est, quando corpori calcinando species quædam, utpote sulphur, sal petrae, sed commune, vel aliæ, commiscentur ac conteruntur, quibus igni admotis corpus in calcem redigetur.

Fumigatio est corrosio metalli per fumum, vel vaporem acrem. Fumigatio.

Fumigatio, secundum duplicem fumi naturam, duplex statuitur; quandoq; enim sicco, quandoq; humido vapore, res peragitur. Siccus vapor est mineralium & potissimum argenti viui, & plumbi; tùm ad nobiliora metalla hac

ratione per alterutrum calcinanda, tùm etiam solius plumbi ad argentum viuum. Modus prioris est eiusmodi: superfusum plumbum, aut argentum viuum, calens, in olla, angustioris orificij, lamina vel auri vel argenti superne apposita, vaporem ab alterutro ascendentem combibens, friabilis fit, exindeq; cum sale teri, & in calcem redigi potest. Posterior ratio est talis: in plumbum, leuiter sine ignitione liquefactum, post primam, vel aliqualem refrigerationem, fovea vel bacillo vel lapide imprimatur, in eamq; adhuc calentem argentum viuum immissum, & post refrigerationem exemptum, repetitis postmodum aliquoties illis plumbi fusionibus, & hydragyro in foveam immisso, undiq; friabile fit, adeòq; in puluerem seu calcem abit. Vapor humidus est liquorum, vel aquarum acutarum, suis halitibus corpora corrodentium. Sic lamella metallorum, filo perforamen, in ollam orificij angustioris, super acetum destillatorum, vel aliam aquam stygiam, suspensæ, ollaq; probe obstructa in calidis cineribus, vel ventre equino, aliquandiu relictæ, paulatim à vaporibus humidis subtus euaporantium liquorum superficietenus corrosæ, calcem acquirunt: quibus abrasis, prædictoq; opere identidem repetito, tandem planè in calcem abeunt.

Fit

Fit hæc varijs modis : In genere scire sufficiat : quod corpus metallicum in lamellas diductum , & per fumum calcinandum , suspendatur , vel super aquas fortes , acetum , vel vaporem plumbi liquefacti , vel mercurij , vel similium rerum acrium : vti vulgò cerussam parare consueuerunt .

Ignitio est calcinatio per ignem .

Ignitio .

Nulla fit absq; igne calcinatio , si non actuali , tamen potenti , si non immediate , tamen mediate : Sic fumigatio est calcinatio per ignem , quamvis non immediate , tamen mediate .

Estque vel Cinefactio vel Reuerberatio .

Cinefactio est ignitio , qua corpora vegetabilia & animalia in cineres , igne violentiori , rediguntur .

Cinefactio .

Mineralia (Chymico more loquendo) propriè non in cineres , sed in calcem redigi dicuntur . Ideò cinefactio seu incineratio definitur , quòd sit ignitio , corpora vegetabilia & animalia vehementiore igne in cineres conuertens : vel , ut clariùs describam , est operatio Chymica , mista corporum vegetabilium & animalium , omni humiditate , tam essentiali , quàm accidentali , (quarum mentio etiam suprà facta) absorpta , in cinerem ignis beneficio redigens ,

gens, siquidem in ijs nihil relinquitur, præter salem & terram quandam damnatam, nulli usui, nisi siccanti & emplastico, inservientem. Eius administratio est duplex: aperta & occlusa. Aperta, in qua materia viua flamma comburitur, ita ut fiat flammæ quasi pabulum, usquequò in albissimum & perfectissimum cinerem redigatur, ex quo sal elementaris tantum extrahitur. Occlusa administratio est; cum in olla, apposito operculo, undiquaque luto agglutinatis commissuris, in cinerem comburitur, atque hac ratione volatilia cum fixis figuntur. Ex quo extrahitur sal essentialis, qui alkali dicitur, in hac differens ab altero, quòd quamvis in hoc calcinatione omnis humor absorbatur, tamen spiritus quidam figuntur & retinentur, unde & essentialis dicitur quòd aliquid de essentia retineatur.

Reuerberatio.

Reuerberatio est ignitio, qua corpora, igne viuo, in furno reuerberij, calcinantur.

Dicitur reuerberium, seu ignis reuerberans inde, quia flamma, siue pruna sit, siue lignorum, in ipsam materiam agat undiquaque, adeò, ut, cum natura eius sit subuolare, hic cogatur replicare, & ipsum vas reciproco cursu sese intorquere. Componitur autem hæc reuerberatio ex duplici motu, tum naturæ
in re-

in rectum, sursum; tùm violento in obliquum deorsumque. Cùm enim ignis materia sit fumus, qui vastis voluminibus, si non datur exitus, in se reuoluitur; motus iste mistus ei competit. Hæc ab artificibus in duas dispecitur differentias, in reuerberationem scilicet clausam, & apertam. Clausa est, quando corpora reuerberanda in furno reuerberij clauso calcinantur. Hac reuerberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi remittique possit, quod in vulgaribus non accidit. Reuerberatio aperta est, quando materia in reuerberatorio furno, omnibus foraminibus apertis; calcinatur. Hæc reuerberatio valdè vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus, resoluendis.

Huc pertinet & **DESICCATIO** humiditatis nativæ ut fieri solet in sale, vitriolo, alumine, & similibus α.

Desiccatio humiditatis nativæ.

α Male autor hic vocat desiccationem humiditatis nativæ; meliùs enim & rectiùs dixisset humiditatis accidentalis; siquidem nulla talis desiccatio arte spagyrica comparari potest, quæ etiam humiditatis essentialis consumptionem, aut abolitionem, denotaret. Nam impossibile est, ut essentia, humiditate nativa abolita, per se subsistere valeat.

Humi-

Humiditas ista, quæ in desiccatione vitrioli & similium mineralium perit, non videtur esse simpliciter extranea aut accidentalis, ut quidam volunt. Ea enim ablata varietas specierum, ob imutatos colores & sapes, dignosci non potest. Deinde humiditatem phlegmaticam, quæ in vino est, & qua ablata id in aquam ardentem mutatur, quis vino negabit esse nativam? Imò ipse spiritus vitrioli, quem solum vitrioli humiditatem nativam esse statuunt, non caret eiusmodi humiditate phlegmatica, & absque ea subsistere haud potest: separatur ea destillando uncias quatuor spiritus vitrioli super unciam unâ salis tartari. Ita enim uncia tres semis aut circiter prodeunt aque planè insipide.

CAPUT IV.

De Extractione.

*Extra-
ctio.*

EXtractio est species resolutionis, qua corporis mixti partes subtiliores à crassioribus segregantur.

Hic vocabulum extractionis in latissimo sumitur significatu, ita, ut non tantum pro essentia ex corpore per menstruum separatione, ubi postea separato menstruo, vel evaporatione, vel destillatione, corporis essentia in fundo relinquitur,

quitur, quæ extractum vocatur, verum etiam pro cooperatione quæ simul sublimationem & destillationem sub se comprehendit, accipiatur.

Estq; duplex: vel generaliter; vel specialiter sic dicta.

Generaliter sic dicta fit dupliciter: cum ascensione & descensione; tum modo intermedio.

*Extra-
ctio gene-
raliter
considera-
ta.*

Vel sic; aut sine medio, vt ascensione & descensione: aut cum medio.

Estq; illa vel sicca vel humida.

Sicca Sublimatio; humida Destillatio dicitur.

Sublimatio est extractio partium subtiliorum siccarum, per ignem, in sublime eleuatarum, & vasi adhærentium.

*Sublima-
tio.*

Cum in sublime quid euebitur sustolliturq; illud Chymici sublimationem vocant, quamvis non admodum Latina dictione. Hinc puriori latinitati addicti eam eleuationem siccam (vt destillationem, eleuationem humidam) nominant: sublimatio siquidem maxime affinis est destillationi per ascensum, cum vt hæc, ita & illa, requirat vasa recta, & in eo saltem differant, quod sicut in destillatione vapores, qui in altum tollantur, in liquorem concre-sunt: ita in sublimatione exhalationes siccae adscendunt, & in altum sublatae, alembici lateribus

teribus, instar atomorum, adhærescunt. Vnde sublimationem definimus, quod sit operatio, qua corpus halitus specie, vi ignis, in sublime propellitur, ibique ab ambiente frigido congelatum subsistit, & à forma operationis sublimatum nuncupatur, præcipitationique opponitur. Sic Geber, lib.2. summ. perfect. part.4. cap.40. sublimationem esse dicit, rei siccæ per ignem elevationem, cum adhærentia in suo vase. Vasa autem sublimatoria nunc altiora sunt, nunc humiliora, prout materia sublimanda magis vel minus volatilis est. Si enim sit volatilis: adhibendum est sublimatorium altius. Sin minus altè ascendat, humilior. Interdum plures ollæ in hunc usum paratæ adhibentur, & altera alteri imponitur, quæ omnes in parte superiore sunt perforatæ, superior solùm clausa est, & in latere rostrum habet, ut, si quid humidi adsit, exstillare queat. Adhibentur autem eo fine tot ollæ, ut magis purum & volatile in supremam ascendat ollam; quæ impurior verò & grauior, in imo subsideat. Porro sublimatio diuersificatur secundùm diuersitatem spirituum sublimandorum, ut loquitur Geber; quædam enim fit cum ignitione forti; ut marsebasitæ, magnesiæ & tutiæ; quædam mediocri, ut mercurij & arsenici; quædam cum igne remisso, ut sulphuris. Quomodo verò tota sublimatio insti-

instituentia, in genere, hac vice, sufficiant ea, quæ sequuntur ; superuacaneum enim foret de varijs & infinitis sublimationum modis hic præcipere velle, cum hi non aliunde, quam ex ipsa ἐγχειρίσει magis innotescere possint, quam unice Chymiatricæ studiosis commendamus.

Materia sublimanda, eaq; vel sola, vel cum alijs fixis magis miscenda, quæ eam tardare possint, ne statim, ubi igne incalescit, fugiat, & impuritates omnes secum quadam affinitate retineat: vel si res sublimanda est fixa, misceatur cum volatili, quæ ipsam, vel totam, vel partem eius, in altum tollat. Observandi quoq; sunt ignis gradus: Primò ignis lentus est adhibendus, & talis solùm, qui aqueum & humidum, (modò talis sit materia, quæ inutili humore abundet) quod inest, euocari possit. Et si quid per illum gradum simul sublimetur: ignis non augeatur, vt ita subtilissima pars adscendat igni debili, quæ seorsim, si placet, colligi potest. Sin autem parùm adscendere deprebendas, augeatur. Animaduertendum etiam, ad alembici vel ollæ magnitudinem: si enim materia sublimata referta est, tum vel cum noua permutari debet, vel euacuari materia, ne flores, prius collecti, vicissim in cucurbitam decendant. Verùm nec hæc sublimationis doctrinam comple-

complere possunt, nisi artifex quoque intendat ad materiam sublimandam, num ea sit simplex, num verò composita. In simplici sufficit euectio partium subtiliorum siccarum per ignem in sublime eleuatarum, cum corporis in alienam formam transmutatione, ut in mercurij sublimatione, videre est; in composita verò requiritur etiam diuersarum rerum incorporatio in vnam substantiam, ut inde sublimatum compositum emergat, & nouum medicamentum, ut in cinabari.

Fit: cum res sublimanda præparatur, ut decet, nempe vel lotionem, vel calcinationem, rostitutionem, coctionem, vel similiter; & postmodum vel sola, vel alij materie permissa, matulæ inferius rotundæ aut latæ, ut media tantum eius pars repleatur, imponitur, cumque hac aludel extra fornacem, in altum protuberans, luto falso conglutinatur: cui alembicus cæcus in medio vertice perforatus, ut spiritus humidi per foramen illud exhalare queant, supersternitur. Datur postea ignis per gradus: oculusque alembici, cum humiditas omnis expirauit, (id quod vel vitro, vel lamina aliqua ferrea polita, quando ea adhibita halitu non amplius inficitur, animaduerti potest) luto clauditur, ignisque ad spiritus in sublime pellendos, intenditur.

Cum

Cum igitur, secundum Geberum, Sublimatio sit rei siccae per ignem eleuatio, cum adhærentia vasis: patet: quàm malè vulgò Destillatio & Sublimatio confundantur: & aquæ, quæ destillatæ sunt; sublimatæ vocitentur. Deinde notandum etiam est: quod hæc operatio Chymica non nouum sit inuentum; sed & veteribus cognitum. Ita enim & Cadmia paratur, teste Galeno & Dioscoride: & ex hac pompholyx & spodium, iisdem testibus.

lib. 2.

sum. per.

fect. par.

4. c. 40.

lib. 15.

cap. 85.

Destilla-

tio.

Destillatio est partium humidarum, in halitus à calore extenuatarum, atq; eleuatarum, & halituum, ab ambiente frigido in liquorem coactorum, per alembici rostrum, in excipulum subiectum, extractio.

Destillatio Græcis κατασалаγμός dicitur, proprièque significare videtur paulatim fluere, & quia alembicorum rostra paulatim & guttatim stillant, ideò ἀεστίλλαιε dixerunt. Sic Dioscorides in chalcantho, quoddam dici σαλακτικόν ait, quasi stillatim decidens & concre-scens; unde σαλάξις destillatio. Hæc inter operationes Chymicas ferè frequentissima & maxime necessaria est, ita vt tantus eius sit vsus, vt omnibus alijs operationibus inferuiat, vel menstrua præparando, vel eadem iterum ab essentijs separando, nec non essentiarum extra-

E

henda-

bendarum gratia inuenta esse videtur . Essentia verò ut exaltentur, & subtiliores, ac ad penetrationem promptiores reddantur, debent destillari . Quàmuis nomine destillationis alijs aliter vtantur, nonnulliq; destillationis vocabulo totam artem chymicam intelligant : hic tamen magis propriè destillationis nomen sumitur .

Quidam etiam destillationem eleuationis humidæ nomine indignant . Hanc alijs aliter definiunt, ita vt quibusdam sit partium humidarum, in halitus extenuatarum, à siccis & grossis subtilitatio . Aut describunt, quòd sit operatio, qua, quod in corpore est humoris, totum illud vaporis specie ab eo separatur, qui postea à frigido ambiente congelatus in liquorem ab excipulo recipitur .

Ars Naturam imitatur.

Verum esse, quod Aristoteles 4. Meteor. dicit : *μυμείται ἡ τέχνη τὴν φύσιν*, id vel ex hac operatione praxeos chymicæ vulgarissima constat . Sicut enim vapores ex terra, radijs solaribus, in mediam aeris regionem subuecti, eiusque plagæ cœlestis frigiditate densiores facti, in pluuiam faceffunt : ita Chymicus artifex ex rebus halabilibus & vaporabilibus, ignis ministerio, tenuium spirituum à crassioribus partibus separatione, & ad frigidas capitelli cameras eleuatione, essen-

essentiam earum, forma liquoris, elicit: Sic in humano corpore, cum ἀναθυμιάσεις ex inferioribus partibus, in aeream microcosmi plagam, tanquam in alembicum, efferruntur: eius frigore, in excrementum pituitosum & mucosum condensantur: vnde postea perennis eius in nares, palatum, aut alias corporis partes, fit destillatio & defluxio. Hinc fit: quòd in ciborum elixatione ollas operculo claudamus, vt quidquid vaporum in aquam concreuit, in suam originem postliminiò reuertatur. Et quando dapum calorem fouere volumus; patinas, quibus eæ apponuntur, alijs cooperimus paropsidibus: vnde vapores ciborum, ab illarum ἀντιπερασάσει frigida incrassati, globatim delabuntur.

Estq; Destillatio, pro diuerso vasorum positu, vt alias multas differentias taceam, vel Recta vel Obliqua. Illa fit per alembicum, aut vesicam; hæc per retortam, in rebus præsertim spiritus contumaciores fontibus,

Ex diuersitate materierum etiam diuersa separandi ratio inuenta, & ne huic arti aliquid deesset, artifices varios destillandi modos

& genera finxerunt, quibus tandem voti com-
 potes facti. Nam alia in halitus & vapores ac
 spiritus facile conuerti possunt; ex alijs non nisi
 maiore ignis vi halitus eliciuntur; atq; halitus
 illi, caloris beneficio eleuati, vel facile in subli-
 me feruntur, & sursum tendunt; vel ob gravita-
 tem deorsum feruntur; vel medio modo sese ha-
 bent, & in sublime quidem nonnihil eleuan-
 tur, sed tamen locum nimis altum non ascen-
 dunt. Hinc ignis patens dat maiorem calorem;
 minorem arena: adhuc minorem aqua. At hæ
 differentia omnes ad tria genera non incommo-
 dè redigi possunt, & triplex constituitur destil-
 latio; per adscensum, ad latus, & per descen-
 sum; vel, ut autor distinguit, in rectam & obli-
 quam, hanc vicissim vel per latus, vel per retor-
 tam. Recta est, qua partes humidæ subtiliores in
 æthera eleuatæ, & frigidis alembici cameris
 adhærentes, in humorem condensantur, atque
 per eiusdem canalem guttatim in appositum
 vas destillant ac dilabuntur. Fit autem illa hoc
 pacto: Materia destillanda inditur cucurbitæ,
 non nimis altæ, sed satis amplæ, (requirit enim
 cucurbitam rectam, siue, ut quibusdam placet,
 matulam, vel ampullam, & materiæ rei ope-
 ram meliùs inseruientem, cum suo pileo rostrato,
 id est, alembico) & imponitur alembicus ma-
 gnus, qui spiritus ascendentes faciliùs capiat, &

in humorem resoluat. Postea pro ratione rei eleuandæ, ad calorem adequatum ponitur, appositoreceptaculo humorem delabentem accipiente, omnibusque iuncturis probè clausis ignis accensus, secundum gradus, adhibetur eò usque, quò omnis humiditas alembicum transcendere rit. Præterea ad hanc formam referri possunt, destillatio per campanam, qua oleum Sulphuris præparatur, & destillatio per patinam, quæ vnà cum floribus odoriferis (quibus præcipuè inferuit) super fornacem cum lentissimo igne collocatur, & supponitur alia patina per quandam inclinationem, cum interposito linteo, quod recipiens vapores adscendentes per linteum in ollam suppositam guttatim demittit. Destillatio obliqua per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato prolicitur. Hæc præcipuè usum habet in mineralibus, nonnunquam etiam in vegetabilibus quibusdam, ut in lachrymis arborum, gummi & eiusmodi, quæ, quia grauiasunt, ægrè ascendunt Vase, per quod hæc destillatio peragitur; seu vitreum; seu terreum sit; nonnulli cucurbitam incuruam, alij bociam contra bociam nominant. Ponitur autem retorta plerumque in ignem patentem, interdum in cineres, sæpius in arenam: vnde ferè secundo, tertio, aut quarto coloris gradui hæc destillatio opus est. Et tandem destillatio per retortam est, quando

humor ex retorta propellitur igne patente .
 Eius autem apparatus hic describere studio
 supersedemus , cùm is apud autores passim repe-
 riatur . His omnibus apponenda sunt sua rece-
 ptacula , secundum discretionem artificis ma-
 ximè respicientis materiam elaborandam . Nam
 quædam requirunt necessariò magna receptacu-
 la , siquidem parua rumpentur , vt oleum Anti-
 monij , Vitrioli , &c. quædam parua , vt aquæ
 communes, & Spiritus .

Rectifica-
 tio .

Huc pertinent Rectificatio & Cohoba-
 tio .

Rectificatio est repetita liquorum destil-
 latio , ad eos magis purificandos & exal-
 tandos . Perficitur tamen hæc etiam quan-
 doque Digestione: & sicca cum rectificanda
 sunt, fit illud repetita sublimatione .

α Id est , ad vires eius magis reddendas ,
 efficaciores .

Rectificatio ad destillationem pertinet ,
 (quamquam interdum reiteratio sublimatio-
 nis rectificatio nuncupetur) sed potius vsus est
 destillationis repetitus . Hinc rectificatio aliàs
 ab artificibus donata vocatur , respectu scilicet
 effectus , quem producit . Vsum tantùm ha-
 bet in liquoribus , nimirum vt alienitates sepa-
 rentur , vt phlegma à spiritu vel oleo , vel con-
 trà . Magnum etiam in acnendis , cum sale suo
 pro-

proprio, spiritibus, vsum habet. Imò tam necessaria operatio est hæc, vt sine ea rarò perfectum medicamentum à destillatione producat. Eundem tamen habet instrumentorum & operationis apparatus, qualem destillatio, tam per ascensum, quàm per latus; nonnunquam verò per discensum, possidet.

Cohobatio est destillationis reiteratio, qua liquor destillatus rursus fecibus reafunditur, & denuò destillatur. Fit autem fecibus prius tritis, & humore, paulatim vt macerentur, imbutis. Cohobatio.

Quemadmodum omnis maceratio cōtinuata menstrui sui præsencia materiam mollificat, & ad separationem cogit: sic cohobatio multiplici sæpius repetita menstrui affusione idem præstat. Cohobatio igitur parumper à maceratione distat, nisi quòd hæc requiem; illa continuum motum requirat, suum itaq; vsum destillationibus proprium facit. Estque nihilominus partium corporis, ob frequentem vehiculi affusionem, eiusdemq; exinde beneficio destillationis prolecciónem, solutio seu corruptio. Finem promittit duplicem: aut enim materia aliquid, vel virium, vel substantiæ in menstruum sæpius aggestum & euocatum simul transmittit; aut vice versa ab eodem sibi nonnihil identidem retinet. Illo modo etiā fixa redduntur volatilia; hoc volatile fit fixū.

*Destilla-
tio p de-
scensum .*

Extractio generaliter sic dicta , quæ fit descensione , est duplex : vel calida ; vel frigida .

Causa destillationis per descensum, secundum Geberum, est, ut ex vegetabilibus oleum eliciatur ; nam pingua difficilius ascendunt propter pondus : infra verò facile dilabuntur. Huius a nonnullis quatuor recensentur discrimina, admodum elementorum, ita ut una destillatio per descensum fiat per ignem ; altera per terram , (quæ tamen parum inter se differunt, nisi quòd in hac mitius semper agatur) tertia per aerem ; & quarta per aquam . Sed commodius ea ad διχοτομίαν rediguntur , dum destillatio per descensum distinguatur in calidam & frigidam .

Calida est, qua partes subtiles à grossis, per descensum , mediante igne , separantur : unde etiam destillatio per descensum dicitur , & in picis confectione adhibetur : cum ex strue tædarum concisarum , obstructis undiq; spiraculis , igneq; intra acervum succenso, pix defluit, ut videre est apud Plinium, lib. II. c. 16. & Matthiolum ; qui operationem hanc exactè describunt .

Destillatio per descensum calida secundum breuiore lines sic describi potest : quod sit liquoris, è corporibus dissoluti, inuerso vase extra-
ctio.

Etio. Nominatur autem hæc destillatio per descensum, quod in hac liquor, ex resolutis balitibus collectus, non sursum feratur, neq; ad latus. sed infrà tendat, ac in vas suppositum destillet, potissimumq; adhibeatur in ijs, quæ calor ascensorius corrumpat, aut quæ à fortibus spiritibus dissipentur prius, quàm consistere possint. A Gebero tunc maximè vocatur Descensio, cum calces metallorum fusione reducuntur, conueniens excoctioni metallorum per canales; vel super ligno, (ita enim appellant,) in qua è furno prodit canalis obliquus, & tendit sub furnum in peculiaris rem catinum: nec expectatur fusio totius, sed ut primùm quid fluxit; mota materia per lignum incuruum; (unde alterum operi nomen) descenditur in suffurnium, ne ab igne iacturam patiatur. Loco liquoris descendit nonnunquam vapor vinctuosus, deorsum compulsus, qui excipiendus est aqua lebetibus contenta, ubi coagulat. Solet autem tunc plerumq; ferrea lamina perforata pro fundo vasis esse. Huius autem apparatus varios hoc loco describere opus esse minimè censemus, cum faciles & vbiuis obuij inueniantur apud autores, imprimis Geberum, & Iohan. Bapt. Portam, qui consulantur.

Frigida est, qua per descensum, absque igne, partium subtilium à crassioribus fit separatio.

Estq;

Estq; vel Filtratio, vel Deliquium.

*Filtra-
tio.*

Filtratio est, qua humores aquosi per tritorium, aut chartam emporeticam, in modum infundibili conuolutam, aut manicam Hippocratis, laciniam mucronatam, aut simile quiddam, relictis in filtro, aut vase, partibus crassioribus, percolatur.

In hac operatione frequenter nobis ministrant pilei, unde, credo, chymicorum filtrum dictum. Nam ex pilis coactis informam panni fit, quod Germani Fila vocant; unde vulgò trahere est Filgilirem quasi per lacernam aut penulam pilosam agere. Hæc tamen à destillatione per lacinias, vel alios modos in textu expressos, minimè differt; diuersi enim modi vnius operationis operationem non variant. Quapropter cum sanioribus pro eadem operatione habemus; cum omnes isti modi ad vnum colliment finem, qui est aquæ vel liquoris serenitas seu puritas, ut habet Geber, lib. i. part. 4. sum. perfect. cap. 50. Apparatus eius principaliter sic habet: Charta emporetica conuoluitur, aut complicatur, vel loco eius pannus villosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti in fundibulo, &c. Liquor infusus finitur paulatim in excipulum destillari. Quod semel traductum est, nisi sat purum est, iterum percolatur. Quod resistit spissamentum, ab-
radi-

raditur, si utile est, vel eluitur, aut, si liquori planè transitus denegetur, mutanda est charta. In aliquibus adhibenda expressio est. Quæ autem sine expressione filtrantur, fiunt clariora; quæ cum expressione, turbidiora. Quædam non semel, sed sæpius, ut clarescant, filtranda sunt. Si lenti sunt succi, etiam calor admouetur. Porro lacinix seu panni ita sint comparati, ut inferiores densiores sint superioribus. Ita enim maximè liquor depuratur.

Quod si denique res pretiosa & plenè spirituo-
sa atque exhalabilis sit: commodissimè institue-
tur filtratio per duplicem retortam, quem mo-
dum tradit Vlsadius c. 56. ubi vide.

Deliquium est, cum immundæ calces, sa-
les, & similia liquabilia, vel per se, inclina-
tæ tabulæ marmoreæ aut vitreæ imponun-
tur, vel sacculo inclusæ suspenduntur: ut, in
aere vapido tabescentia, purum succum
emittant. Fit tamen interdum: ut nulla fiat
partium segregatio per deliquium: uti quan-
do sales repurgati, aut similia, in cellam, aut
aliud locum frigidum humidum collocan-
tur; & ab humiditate externa, quæ in ea
promptè se insinuat, in liquorem, quin in sub-
iectum vas descendit & defluit, resoluun-
tur.

Deliquium.

Pecu-

Peculiare liquationis genus est deliquium, ubi corpora coagulata cellæ, aeri, puteo, ut alijs frigido & humido loco, super marmore, tabula vitrea, vel in manicam Hippocratis (ut vocant) exposita, externæ humiditatis, hisce corporibus sese adiungentis, adiuvamus, in liquorem resolvuntur, & in subiectum vas defluunt atq; destillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveres calcinati, salia, & eiusmodi alia corpora, salium naturam redolentia. Nisi quod calces resolutæ post se relinquant terram mortuam; sales verò totaliter colliquescant. Sed omnia, quæ in frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur. Huius loci est purgatio salium ab omnibus impuritatibus: frequentia enim deliquia, subinde evaporato liquore extraneo, paulatim terras damnatas abijciunt, salesq; omni terrestreiate abiecta crystallinos, id est, translucidos faciunt. Apparatus huius deliquij est multiplex. Nam interdum quod deliquesce in aere volumus, vel tabulæ marmoreæ, vel vitreæ, vel ferreæ stanno inductæ, inspergitur, cuius latera cera inducuntur, atque lapidem vel tabulam eo locamus situ, ut ex superiore parte, ubi posita res est, in declivia ad unum exitum liquor decurrat, & excipiat admoto vasculo. Ponitur tabula in locum subterraneum, & cellam frigidam. Optime au-

me autem fit, ac instituitur mensibus Iunio, Julio & Augusto, quo tempore cellæ sunt frigidiores. Nonnunquam materia includitur vasculis, & suspenditur alicubi ad vaporem; seu in puteo, seu balneo roris. Interdum etiam guttæ aliquot aquæ, vel alterius liquoris conuenientis, calci vel sali insperguntur; ut solutio eò citius fiat. Quod si liquorem simul alteratum cupimus tinctumque; seu odore seu alia qualitate; rem liquandam exponimus decocto herbarum conuenientium, vel musto feruescenti & similibus. Præterea tempus deliquij est indeterminatum; ratione enim salis vel puri, vel impuri, breuius vel longius requiritur, prout etiam pulueribus calcinatis multum vel parum salis insit. Nam quo sal est purior, subtilior & copiosior, eò citius in deliquium abit, atque liquor funditur, quippe quum omne deliquium sali debeat. Tandem vasa, deliquijs destinata, densa & sine poris oportet ut sint, ne videlicet liquorem transmittant.

Extractio, quæ fit modo intermedio, est, qua rerum liquidarum, vel siccarum humectatarum, partes puriores ab impurioribus, sine destillatione & sublimatione, separantur. α.

α Vel extrahuntur.

Chymia-

Chymiatrī in eo præcipuè laborant, ut formam illam rerum naturalium, à qua præcipua in medendo efficacia, ac sua propria materia, à fece crassiore, & inutili terrestri, ac aquea materia separent, id quod præcipuè varijs extractionis modis cum dexteritate summa perficere conantur; hac enim operatione essentiæ ex corpore, per menstruum quoddam idoneum & determinatum (nam vnus idemque liquor quamcunque essentiā ad se non trahit, sed certus certam) facta separatione, eruuntur, & postea, mediante euaporatione vel destillatione, in fundum relinquuntur, ac tum propriè Extracti nomine gaudent; aliàs cum adhuc sub forma liquidior est, & cum, menstruo coniunctum, etiam colorem rei habet, peculiari nomine Tinctura appellatur. Deinde notandum, etiamsi autor, nonnullique alij, inter extracta etiam ea numerent, quæ è succis recentium, seu viridum herbarum, expressis & depuratis conficiuntur: tamen, quæ ex rebus siccioribus, interueniente aliquo liquore, quem menstruum artifices vocant, præparantur, propriò extractionis titulo sunt insignienda. Nisi enim res, ex quibus extracta parare cupimus, prius exsiccentur, humidum illud superfluum & alienum impedimento est liquori extrahenti, ne in penitiora sese insinuare possit.

Qua-

Qualis autem menstruorum in extrahendis rebus electio esse debeat, de ijs infra ad caput 9. præcipientur.

Species illius tres sunt: Digestio, Putrefactio, circulatio.

His speciebus res propriè non extrahuntur, sed duntaxat qualitercunq; coquuntur, ut infra ex ipsomet autore hinc inde colligi potest. Quamvis interim, quod ea fiant propter extractionem, non negemus.

Digestio est, qua res, calore digestivo, ad Digestio. modum naturalis ciborum digestionis in ventriculo, coquuntur siue maturantur.

Breuitè sic definiri potest: digestio est maturatio simplex, qua in calore digestorio res inconcoctæ digeruntur. Tanta autem est inter digestionem & macerationem affinitas, ut sæpè ab autoribus pro vno usurpentur, nisi quod ratione finium discrepent. Huius digestionis vis, & efficacia ea est, ut etiam corpora alioquin durissima, quæ nullo modo macerari possunt, molliat, atq; ita intractabilia penetrando seu digerendo euadant operibus apta & mitiora: & si quid inest semicocti, perducatur ad partium absolutarum conditionem, ut postea eo abundantior sit essentiae messis. Et sic digestio coniuncta cū maceratione, admoto cōpetente calore, ipsum corpus molle ac tractabile reddit, & penetra-
tionem

tionem menstrui admittit, & tincturam eidem liberè transmittit, simulque, quod adhuc feculentum est, in rebus separat; ad fundum, quod graue & terrestre, præcipitat; leuius, vt spumam, superficiei innatare cogit, idque vi & efficacia externi caloris, & quidem concoquentis. Insuper digestio spissos humores subtiliat: aquositatem restantem in succis concoquit, acerbicatem mitigat, opaca illustrat. Atque ex his cuius est facile videre, in quibusnam digestio & maceratio differant, & si macerationi addatur digestio, quid præstet. Administratio eius talis est. Res digestionem exposita ponitur in virum benè clausum, collocaturque in B. M. vel alium locum calidum. Ita enim calore lento in materiam agente impuritates grauiore, terrestres, & substantiales separantur, atque alienæ qualitates tolluntur.

Qua ratione enim ventriculus calore suo moderato, cibos crudos exceptos digerit, & in chylum concoquendo transmutat: vt seclusis fecibus, & in intestina amandatis, ex illo, ab hepate, benignioris puriorisq; substantiæ fiat extractio: ita etiam per calorem, cuius rei competentem, Digestio subtilia à grossis separat; quæ crassa sunt, incidit & attenuat: quæ cruda, coquit: quæ acerbæ, mitigat ac edulcorat: adeoque
omnia

omnia taliter elaborat: vt ex digestis copio-
fior semper essentia messis speranda sit.

Administrationem eius doctissimus Li- *lib. 1. Ab*
bauus describit hunc in modum. Res dige- *chym. 6.*
renda vasi, tanquam ventriculo, includitur, *57.*
vndique stipatis accessibus, nisi cum diua-
poratio est coniuncta, vt in empyreumatis
correctione, coagulatione & similibus. Tunc
enim exiguum foramen in operculo relin-
quitur & iustum tempus obseruatur, ne quid
de substantia pereat. Quod si est merus suc-
cus aut liquor, res plana est: Sin minuta
herbarum & similia: vel proprius succus
relinquendus est, vel foris analogus humor
addendus: quod tamen nonnunquam fit
etiam in diuersi generis liquoribus, veluti
cum olea digeruntur cum vini spiritu &c.
Vbi procliuitas est ad putredinem, nec adie-
ctum menstruum ei satis cauere potest: (Nō
enim debet fieri putrefactio, cum quid dige-
rimus, licet digestio possit esse ad eam via)
sal addendum est. Ita apparatus vas collo-
cetur in focum digestorium coloris compe-
tentis, ibique sinatur, vsque ad quæsitum fi-
nem, qui diuersus est, pro multiplici vsu di-
gestionis. Exempli gratia: Herbae recentes,
suo succo madidae, è quibus destillatione eli-
cienda essentia est, maceratur triduo? sic-

82 TYROCINII CHYMICI

*Mensis
Philoso-
phicus.*

cæ, vino resperſæ, ſeptendio : femina & aroma-
mata dimidium menſem : radices ficcæ
per menſem : mineralia per menſem Philo-
ſophicum, qui eſt dierum quadraginta, aut
etiam diutius ; pro firmitate rei & ratione
menſtrui. Quædam bis macerantur, aſper-
ſa vino Græco ; vt aromata aliquando, quæ
irrigata uſq; ad ſiccitatem digeruntur : poſt
pulueriſata & denuò conſperſa macerantur
ſecundò. Ita ſoliditas & raritas etiam di-
ſcrimen facit. Aquæ deſtillatæ, dirigendo
ad Solem ; rectificantur per medium men-
ſem, vaſe clauſo, ita, vt duæ partes ſint ple-
næ ; tertia, ne ob copiam ſpirituum vitrum
rumpatur, vacua : & nonnunquam arenæ in-
fodiatur parte vitri tertia : id quod in frigi-
dis potiffimùm ſpectare iubent artifices. Ca-
lidæ verò aquæ & olea rectificantur in arena
frigida, item tertia parte ſepulta, &c. in cel-
la vapida ; per menſem. Si humor alienus
addendus : talis eſto, qui digeſtionem iu-
uet, citra corruptionem ſubſtantia. Et hic,
ſi eſt alienior, ſeparatur, officio peracto : ſi
paucus, & familiaris, aut etiam alterabilis in
naturam digeſti, relinquitur. In denſis eſt
acrior & nonnunquam corroſiuus ; vt ace-
tum, vini ſpiritus, vinum forte, &c. In alijs
mitis ; vt aqua deſtillata pluuiæ, roſacea, &c.

non-

nonnunquam oleum certi generis . Interim
quæ alienæ naturæ sunt , & per digestionem
secessum fecerunt, separentur .

Ancillatur autem Digestio non tan-
tùm destillationibus, aut extractionibus; ve-
rùm etiam rectificationi , coagulationi , fi-
xationi , calcium per aquas fortes præpara-
tarum edulcorationi , & appellatur Mace- *Maceratio.*
ratio : quia hæc etiam vim habet penetran-
di , rerum compagem referandi , & impuri-
tates separandi .

Putrefactio est, qua mistum per putre- *Putrefactio.*
dinem naturalem , humore , siccum termi-
nans vincente , & externo calore , fortius ,
quàm interno, operante , resoluitur , ad ef-
sentiam ab heterogeneis extrahendam &
segregandam .

Modus est talis: Quod putrefaciendum
est, præparatur, vt decet , eique in cucurbi-
ta vitrea, si vel siccum sit, vel humiditate ad
putrescendum sufficienti non abundet: ὅχι-
μα quoddam seu menstruum (ita in genere, *Menstruum*
à mense putrefactionis, liquor omnis appel- *quid.*
latur , rerum extractioni inserviens : siue is
sit eius rei proprius, siue analogus, siue aqua)
conueniens , quod excessu suo misti siccit-
tatem auferat : τὴν μίξιν referet : exeun-
tem essentiam ad se alliciat: eamq; integram

& incorruptam, ad extractionem usque conseruet, superfunditur: &, ne calor cum suo humido exspiret, vas Hermeticè clauditur: postea in ventrem equinum, aut eius vicarium, ponitur, eiusque calor ad tempus præfixum conseruatur.

a scilicet B. M.

Vulgo abominabile nomen putrefactionis est, sed Philosopho verò grata inest voluptas; causas rerum gerendarum scrutanti intuenti; Itaque non oportet Chymiaè initiatum tædio affici, si quando de putrescentibus quoque sermocinantem artificem auscultamus, ἐν παντί τοῖς φυσικοῖς ἐπισίτι δαυμασὸν. Principiò tyrones admonendi sunt, ne decipiantur ἀκυρολογία & catachresi autorum, qui sepe putrefactionem nominant, cum intelligunt macerationem vel digestionem; cùm tamen digestio propriè respectu generationis accipiatur, putrefactio autem respectu corruptionis, vt cuius finis est solutio unitorum mixtione naturali. Digestio finis est aptitudo seu dispositio ad mixti generationem. Nec propterea pugnandum cum ipso iudicamus, qui digestionem vocat putrefactionem, quia quodque commixtum suo apparet ordine, oleosa & aerea innatant, terrea petunt fundum. Hic autem singulariter & indiuiduè rem quamuis putrefaciendam indicare, artis non est. Quapropter

propter si tale artifices præstare nequeant, non statim succensendi sunt, sed potius arti addenda experientia, & sufficiens particularium cognitio. Nam catholica ad particularia bene adhibita praxin dirigunt. His præmissis, putrefactionem definimus, quod sit digestio, substantiam rei ex vaporum retentione, calidique externi accessione, ad rem præstantiorem generandam dissolvens. Aut est corporis concreti dissolutio, per putredinem naturam in calore humido substantiam ipsam corrumpente; eiusque penetrantia reserante. Dicimus putredinem naturalem: quandoquidem hic præcipue natum cooperatur; à calore enim externo calor internus seu connatus excitatus, indeque robustior factus, omnium partium resolutionem molitur, quam tandem humore adiuuante, & corpus siccum exuperante, continuatis putrefactionum gradibus, absoluit. Omnem enim rem putrefaciendam humore abundare, atque adeo siccum terminans vincere oportet, cooperante calore externo; hinc calor innatus cum humido suo substantiali à mistis segregatur, suamque homogeneam conservans seorsim consistit. Quibus omnino ita constitutis, facilius postmodum separatio ab arte absoluitur. Ad huius autem operationis μεταχείρισιν rite, recteque complendam, canones sequentes observatione digni sunt.

1. Putrefactio est merè naturalis : curiosæ itaq; præparationes hic potius obsunt , quàm profunt , quocirca solius naturæ cursui studendum .

2. Omnis putrefactio naturalis calore humido perficitur : Hæc itaq; artificialis præter B. vel ventris equini calorem nullum requirit .

3. Tota non facile putrescunt . Non enim ab ambiente vincuntur facile ; separata ergò esse oportet .

4. Omnis putrefactio fit in humore materiæ intrinsecus adiuncto : huius nimirum beneficio partium abiectio introducitur . Homogeneus estq; rei congenitus qualis est succus herbarum recentium ; aduentitius verò est eidem rei analogus , est plerumque aqua . Qualis qualis sit, imprimis, ne noxam inferat , cauendum : Satis enim est , si conclusa corporis claustra reseras , ut hoc modo in apricum producantur , quæ antea sub naturæ inuolcris latitabant . Hinc apparatus omnis putrefactionis enascitur talis ; aut corpora recentia, ceu sunt herbæ, flores, radices &c. incisa & conquassata , humore actuali & proprio , aut sicca puluerisata, & contusa, analogo liquore perfusa , in ampullam putrefactoriam , vel cucurbitam, imponuntur, osculoq; benè obturato , ne quid peregrini inspiret, vel interni exspiret, in B. vel fimum equinum, ad putrefa-

trefaciendum reponuntur. Putrefactionis tempus generaliter est mensis, sæpè tamen spacio suo non determinatus: siquidem res omnes putrefaciendæ eiusdem naturæ non sunt: hic igitur ars unicuiq; rei, subiectæ naturæ suæ putrefactionis, tempus commensurabile reddit. Vbi tamen in primis observandum, ne resolutio fiat totalis: quæ enim præter tempus statutum facta, plus laboris facesset, & nonnullæ partes, alioquin conservandæ, prorsus pereunt. In putrefactione herbarum, vel florum, ad eliciendum oleum copiosius, interdum adiicitur vel sal, vel vitriolum, vel alumen, vel tartarum: hoc enim modo putrefactio acceleratur, mistio citius absoluitur, materiaq; à putrefactione fœtida, quam in primis vitare iubent artifices, vindicatur: in quem finem nonnulli portiunculam fermenti acris superaddunt.

Proprium autem putrefactionis est: & *Putrefa-
ctionis
proprium* colores, & odores, & sapores rerum immutare, earumque natura veteri destructa, novam producere.

Circulatio est liquoris, ab elementis *Circula-
tio* depurati, in Pelicano, per varias circumvolutiones aut rotationes, quibus impuritates residuæ prorsus auferuntur, in gradum præstantiorem, conversio siue exaltio.

Circulatio nihil aliud est, quàm species seu modus digestionis, atq; ita reipsa a digestionem non differens. Hanc nonnulli etiam Pelicanationem, à vase, in quo perficitur, nominant; Vas enim Pelicanus dictum inseruit ascensui & descensui, atque ita reciprocis spirituum discursionibus aptum. Habet nomen à Pelicano pectus suum fodiente, cuius imaginem, propter ansatos canales prope caput productos, & inter latera reflexos, repræsentat. Eius vires suppleant alioquin alembici cæci, haud dissimili modo discursibus spirituum inservientes, eosq; cohibentes. Est itaq; circulatio liquoris puri, per circularem destillationem in Pelicano, vel alembicis cæcis, agente calore, exaltatio. Vas hoc circulatorium Hermeticum quoq; nominari solet: ipsa signatura item Hermetica, qua adeò exactè clauduntur iuncturæ & foramina, ut ne subtilissimo quidem halitui possit esse transitus, idq; vel luto fit, vel stricture ferri candentis. Insuper aves Hermetice nihil sunt aliud, quàm spiritus illi, inter spheram circulatoriam contenti, ascendentes modò versus cælum, modò se contorquentes, & per gyrum in terram reuertentes. Inde tamen circulatio Chymica non est nuda vertigo: sed coniuncta alterationi & generationi, cum ex corrupto inferiore existat prodeatq; tandem nobilius.

lius. Diximus liquoris puri, hoc est, qui iam ab omnibus fecibus est depuratus, ut sunt aquæ, spiritus, & olea destillata, quorum summa saltem quæritur subtilatio. Ita spiritus vini iam rectificatus circulatione in optimam, quam quintam nominant, essentiam transire dicitur. Instituitur autem circulatio, vel circa quintas essentias faciendas, ubi totalis sit impuritatum ablatio, & tunc procedit digestio; vel etiam ad figendum usurpatur, & tunc sublimatione perficitur. Hinc facile intelligi potest, qui sit eius apparatus: Sumitur vas circulatorium, siue Pelicanus, seu vas Hermetis, siue aliud, quodcunque ei simile fuerit, impleatur liquore rectificato ad tertias, (nam in circulatione alicuius materiæ tantum tertia pars vitri debet esse impleta) Hermetice claudatur, ac in arena vel B. collocetur, ad medicam, aut etiam tertiam extantem, ut duæ tertiæ sunt in foco, ubi calor est, una verò extra focum in aere frigidior, ut ibi fiat attenuatio, hic coagulatio. Ita finitur eò usq; donec quæsitæ exaltatio respondeat voto. Quocirca finis huius inuenti is, ni fallor, est, ut essentia ab elementari fece liberetur, quæ non tantum puritate sua, sed & motu, cælum representare debet.

Fit ita : Sumitur liquor exaltandus, includiturque Pelicano, aut vasi circulatorio, quatuor aut quinque eius partibus relictis vacuis; & ponitur in finium vel balneum, ad altitudinem liquoris attenuabilis, vel paulò profundius; adeò ut reliqua vasis pars in aere frigidior extet: ut à fundi & laterum calore fiat attenuatio; à verticis verò frigore, coagulatio: detineturque ita dictum vas, in calore moderato & continuo: donec Artista finem suum sit assecutus: fecibus, in fundo vitri, subsidentibus.

Fermentatio.

Huc non immeritò referri posse videtur & FERMENTATIO: licet interdum per eam non tam fiat conspicua salubrium partium à crassioribus segregatio: quàm potius ad nobilissimæ essentiae extractionem dispositio.

Est autem exaltatio rei in substantia, per quam, mediante digestionem, calor agens exuperat, inq; naturam suam vertit patiens.

Cæterum quæ fermentantur, sunt vel liquida; vel solida. Quæ liquida sunt; vel talia sunt simpliciter; ut vinum, aqua: quæ etsi frigida est: tamen cum corpus sit ex quatuor elementis, non dubitandum est, quin etiam suum obtineat calorem: vel spissa & mollia: ut mel, sapa. Liquida, quæ
sunt

sunt simpliciter talia, si sint simul calida, per se fermentantur, vt vinum, pyraceum, pomaceum. Quæ autem frigida sunt, vt succi expressi frigidi: opus habent additione rei externæ, vt fecibus vini, cereuisiæ, sale; vel aciditate aliqua, ad accelerationem ebullitionis & fermentationis. Spissa autem & mollia sequentem in modum fermentari possunt. Recipe, verbi gratia, mellis libras X. & his adde libras quinquaginta aquæ. Stent in calore moderato, per diem naturalem: deinde lento igne simul bullulant, & despumentur. Tertia pars exhalet: β vel cum liquor efferuescit, ouum imponatur recens: quod si sursum fertur, perfectæ coctionis signum est. Tum liquor ab igne remotus, calidè, per duplicem pannum traijciatur, & ad solem, γ in vase idoneo, additis drachmis duabus salis tartari, vel salis communis, vel vncia vna alicuius aciditatis, ponatur: & sic per quadraginta dies, aut circiter, donec liquor sit clarus, vinique odorem referat, bulliat. Tunc enim vas claudendum, & hydromel in cella vsui reseruandum. Quæ solida sunt & dura: vt semina, tritici, sceniculum, anisum, baccæ iuniperi, aromata, &c. comminui debent; ijsq; aqua affundi: & sal proprius, vel analo-

*Hydro-
mel vino
sum.*

analogus, aciditas, vel feces cereuifiæ, vini-
vè, ad fermentationis accelerationem addi:
ita vt ad dolium rei fermentandæ pinta δ fe-
cum adijciatur. Quæ verò durissima sunt,
vt lapides, prius calcinari, postea fermen-
tari debent: vt in sequentibus, de corallio &
plumbo, dicetur.

*α Expeditior est ratio, si octuplum aquæ ad
vnam partem mellis sumatur. Hic notandum,
quod Quercetanus semper tartarum crudum,
diligenter autem purgatum, ad conficiendum
hydromel sumpserit.*

β imò media pars.

γ vel ad fornacem hyberno tempore.

δ Hoc est, 240. libras.

*Extra-
ctio spe-
cialiter
sic dicta.*

Extractio specialiter sic dicta est, qua è
misto, partes subtiliores & nobiliores, à
menstruo aliquo apprehensæ, elementari
crassitie in fundo relictæ, extrahuntur: & in
syrupi aut sapæ consistentiam, destillatione,
vel euaporatione, coagulantur.

Fit: cum materia, tincturam habens,
in menstruo conuenienti infunditur, clau-
soque vase ad digestionem ponitur. Postea,
eo aperto, menstruum coloratum per incli-
nationem separatur: affusoque alio, vas
clausum ad digestionem rursus ponitur:
idq; toties repetitur, donec menstruum non
amplius

amplius tingatur. Porro depletiones filtrantur, circulantur, & coagulantur; menſtruo ad olei formale conſiſtentiam, vel etiam interdum ad ſiccitatem, pro rei natura & uſu, detracto.

Vt res hæc Philoſophicæ Medicinæ initiatis magis innotefcat, agedum exemplo quodam vulgari magis eam illuſtremus. Sumatur Rhabarbari quantum placet, illiq; pulueriſato tantum aquæ endiuie, vel bugloſſæ, borrag. aut alterius conuenientis, affundatur, vt quatuor digitis illi ſupernatet, clauſoq; vaſe, per quatrimum, ad digeſtionem in B. collocetur, poſtea, aperto vaſe, per inclinationem liquor coloratus à radice ſeparetur, affuſoq; nouo liquore vaſ clauſum ruruſus ad digeſtionem ponatur, idque tantisper, donec liquor non amplius coloretur: Tunc enim omnis tinctura & eſſentia è Rhabarbaro extracta eſt. Porro conſuſis omnibus extractionibus, liquor, ſeu menſtrum, in B.M. abſtrahatur, reſiduaq; eſſentia in vitreo vaſe ad uſum reſeruetur, quæ in euacuanda bile, & alijs affectibus, plurimum pōt.

*Extra
Et Rha-
barbari.*

CAPVT V.

De coagulatione.

H Actenus dictum eſt de Solutione, eiufq; ſpeciebus: ſequitur nunc de Coagulatione.

*Coagula-
tio.*

Coagula-

Coagulatio est principalis operatio-
num chymicarum altera, qua res molles &
liquorosa, è consistentia tenui fluidaque, in
solidam, per humiditatis priuationem, co-
guntur.

Hæc etsi ferè inseparabiliter cum solu-
tionis speciebus, vti præcipitatione, amal-
gamatione, sublimatione, destillatione, &c.
cohæret: tamen ea peculiariter fit.

Primò exhalatione: qua humor a re
coagulabili expirat.

Secundò coctione; qua res liquida ad
solidiusculam consistentiam coquuntur. *a.*

a. vt in culinis.

Tertiò congelatione: vt, cum salia in
locis subterraneis crySTALLISANTUR.

Quartò fixatione: qua res ignem fu-
gientes & volatiles, vt in eo fixæ perseuerent,
assuefiunt; id quod fit vel medicinæ fixæ
additione; vel misturis; vel sublimatio-
nibus, cœmentis, &c. pro cuiusque rei na-
tura.

*Coagulationi sæpe inseruiunt exsiccatio,
euaporatio, exhalatio, vt & digestio, ita vt pro
euaporatione & exhalatione sæpius ea accipia-
tur. Vnde & Geber, lib. i. part. 4. summ. per-
fect. cap. 53. definit coagulationem, quòd sit
rei liquidæ ad solidam substantiam, per humi-
di pri-*

di priuationem, reductio. Quæ definitio veræ
& chymicæ coagulationi competit: siquidem
excludit congelascentia & generationi dicata.
Nam coagulatio, ut nomen habet à coagulo,
est, quo lac cogitur, separatis partibus humi-
dis, determinatis verò & consistentibus siccis
terreis. Quapropter cum in aqua coagulanda
humidum non tollitur, aqua non tam coagula-
tur, quàm congelascit. Sic cum spiritus in
corpus redeunt, id propriè est sublimationis &
destillationis opus, fitq; generatione, non coagu-
latione. Coagulatio duobus modis absoluitur:
alia fit separatione & segregatione, & hæc pro-
priè sibi coagulationis nomen vendicat; alia
verò fit comprehensione relicta separatione, quæ
impropriè, & ad generationem magis spectat.
Coagulatio per separationem est, cum id, quod
est consistentiæ tenuis fluidæque, ad solidam re-
digitur. Ex quibus liquet, coagulationem sem-
per sequi dissolutionem, siue illa fuerit in men-
struo aliquo, ut in Mercurio; siue sine men-
struo, ut in deliquio salium. Huius coagula-
tionis maximus & frequens est usus in corporum
depuratione & purgatione, utq; ab ijs peregri-
na discedat humiditas, corpusq; in solidam sub-
stantiam conuertatur. Porro coagulatio alia
peragitur calore, quo diuaporat seu exhalat
paulatim humor, qui erat causa floris; idque
ratione

ratione humoris, vel pauci, vel copiosi. Instrumenta huic operi varia adhibentur, ut olla, abena, sartagine, pro re nata. Quædam etiam fimo includuntur. Hic probè observandum est ut liquor priùs sit purè filtratus, quod si aliquid impuritatis coagulo adhæret, abluatur celeri manu. Alia verò frigore, cum res in calido resolutæ in frigido coagulantur. Huius apparatus E.G. talis est. Sal vitrioli in aqua purà dissolvatur, dissolutio filtretur, ad medias vel tertias partes, prout diluta est, coquitur, in cella deinde frigida ponitur, (si fuerint coagulabilia, ut hoc vitrioli saccharum, injiciuntur bacilli lignei, quibus coagulatum adhæret; si verò non, ut in salibus bacillos ligneos imponere non est opus) usque dum totum coagulatum fuerit. Si verò aliquid in mēstruo sit relictum repetatur, ut priùs. Tandem ea coagulatio, quæ per comprehensionem fit, est, cum totū simul cōprehēsum remistumq; ad uniformem substantiā coagulat. Et hoc potissimum perficitur modis ab autore in textu expressis.

CAPUT VI.

De Lutatione.

Ordinis ratio postularet, ut nunc fornaces, vasa, variamque sepellectilem chy-

chymicam, vt & ignium diuerforum regimina describeremus. Verum cum hæc oculari inspectione potius, quam præceptis & regulis addiscantur: silentio illa, breuitatis causa, prætereunda; & pauca tantum de lutamenti Philosophicis subiungenda duximus.

Pro fornacibus construendis.

Recipe terram pinguem, cuiuscunque coloris sit: misce eam & subige cum arena, fimo equino, & aqua falsa.

Pro retortis loricandis: quamuis ego nec vitreas, nec terreas vnquam lutare soleam: seu destillem per arenam: seu per ignem nudum; seu per reuerberium clausum; seu ignem suppressionis.

Recipe argillam figulinam, sterqus equinum lotum & exsiccatum, farinam laterum, & squamam ferri; misce, & cum aqua communi subige.

Vel fiat tale: Recipe luti mundati & exsiccati part. X. cinerum locorum part. ij. fimi equini part. ij. scobis ferri part. i. pilorum bubulorum vel iumenti part. ij. M. cum sanguine bubulo vel ouillo.

Lutum sapientiæ, ad spiritus subtilissimos arcendos: &

& non est.

G

Fac

98 TYROCINII CHYMICI

Fac lutum ex calce viua, & albumine oui, in aquam redacto, simul ea miscendo, & citò applicando; quia facile exsiccat. *β.*

β. Postea super alutam, vel laciniam lineam, extensa fracturis applica.

Pro vitris hydrijs fractis consolidandis.

Recipe boli Armeni, minij, cerussæ, ana partes æquales: reduc in puluerem subtilem, & cum oleo lini, vel vernice liquida tempera.

Pro vitris simul lutandis.

Vsus sum feliciter vsque in hanc horam vesicis porcinis, vel bouinis, pro alembico cum cucurbita lutando, tam in destillationibus aquarum, quàm spirituum acrium & acidorum.

Pro rostro alembici cum recipiente lutando.

Recipe ceræ vnciam j. resinæ, colophonæ, ana drachmam j. liquecant simul in fictili: quibus adde modicum olei oliuarum, miscendo baculo, vt incorporentur: postea

postea ollam, ab igne remotam, imple frigida, & etiam manibus subige.

Pro retortis cum recipientibus collutandis, in destillatione spirituum acrium.

Lutum pro retortis loricandis subige cum aqua salsa; vel misce cum colophonia puluerisata & applica.

Recipe lutum commune, distempera cum aqua salsa, vel etiam cum sanguine bouillo, subigendo exactè, adde postea pilos iumentorum, diligenter prius cum baculo concussos, & à fecibus purgatos. Demum adde particulam capitis mortui aquarum, quæ ex vitriolo, sale petrae & alumine sint, & exactissime puluerisatam cum toto misce. Est fortissimum lutum ad commissuras pro retortis tum loricandis, tum & pro commissuris vasorum, ne exhalent spiritus, munien-
niendis.

100 TYROCINII CHYMICI
TYROCINII
CHYMICI

LIBER SECVNDVS.

Actum est, superiori libro, de Solutione & Coagulatione corporum mistorum in genere: sequitur nunc de operationum illarum effectis, siue, vt à quibusdam appellantur, speciebus Chymicis; quæ sunt vel liquidæ, vel molles, vel duræ.

Ad liquidas referri possunt: aquæ ex floribus, herbis, radicibus, corticibus, seminibus, lignis: aquæ fortes, spiritus; acetum; olea; tincturæ liquidæ. Ad molles: balsama, extracta varia, tincturæ molles. Ad duras: sales, flores, magisteria, calces, croci, tincturæ siccæ.

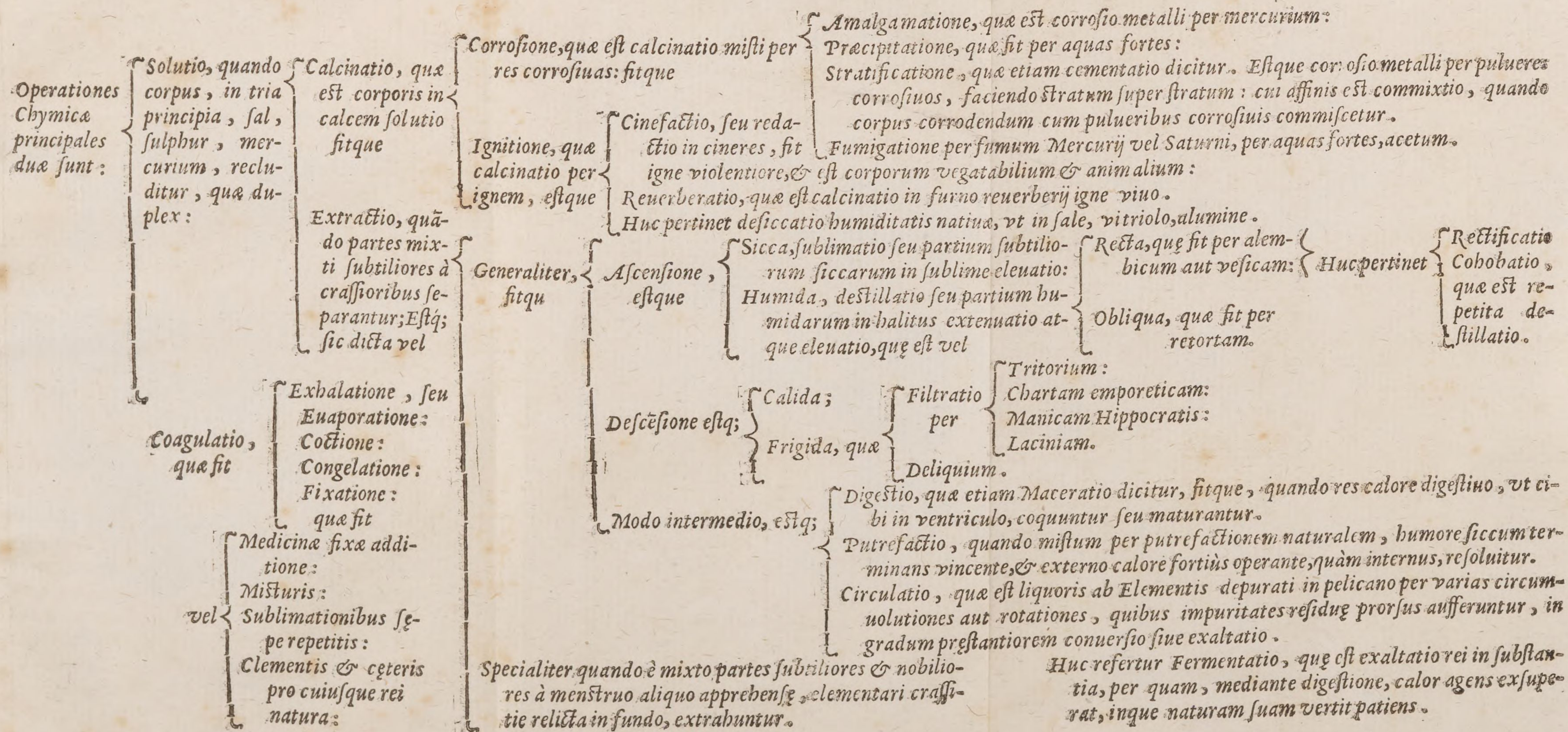
C A P V T I.

Antequam verò ad ipsas liquidorum formas, quæ vt plurimum destillatione fiunt, parandas nos accingamus: generales quidam canones præmittendi videntur: quorum hic est.

I.

Vasa, in quibus destillatio fit, non sint plum-

Tabula inferenda pag. 99. seu post Libr. I.



plumbea *a*. Hæc enim qualitate maligna liquores inficiunt, eos vomitiuos sæpe *β* reddunt, sapores immutant natiuos, & non nunquam ipsamet à vaporibus acribus, ex re destillanda exspirantibus, corroduntur. Et si Galenus, alijque Medici sapientiores, aquam, quæ per canales plumbeos fluit, improbant, propter malignitatem, visceribus internis valdè infestam, quam inde contrahunt: de aquis, per vasa plumbea destillatis, quid sentiendum sit, patet: præsertim, cum non rarò, quando per aliquot dies eiusmodi stillatitij liquores immoti steterunt, infundo cerussa, ex plumbeo alembico abrasa; inprimis si, experiundi gratia, guttam vnam aut alteram spiritus vitrioli infundas, reperiatur. Quod autem de plumbeis vasis dictum: pari ratione & de stanneis æneis ferreisque *γ* intelligi debet: nisi fiat destillatio in vesica ænea, ubi, quæ destilantur, citò effluunt.

a Sæpius tamen aceta per vasa plumbea destillanda veniunt, in quibus dulciora euadunt.

β non semper: aquæ enim destillatæ per se non facile vomitiuam vim attrahunt ex vasis plumbeis aut alijs.

γ non pari ratione vasa ferrea ac plumbea prohibentur.

Canones
ad destil-
lationis
doctrinam
necessa-
rij.

II.

Vitra, quò altiora, eò meliora. δ Sic enim vna destillatio plus præstat, quàm tres rectificationes. Sint autem cucurbitæ vt plurimum altæ duos cubitos. ϵ .

δ Scilicet in destillationibus & spirituosissimis rebus; quæ verò sunt fixa, vt oleum ceræ, & alia, non opus habent vitris altioribus, neque etiam conducunt.

ϵ Id est pedes tres.

III.

In omni destillatione vasa non nimis refarcienda, Tutiùs operaberis: si cucurbitas ex quarta parte; & retortas ex media aut circiter; vesicam verò æneam ex tribus & patribus repleueris.

α ex tertia parte potiùs.

IV.

Res flatulentæ, vt cera, β resina, & similia, sicut & ea, quæ facillè ebulliunt, minore imponantur quantitate, & magnis γ vasis destillentur; & quidem sale, aut arena, aut similibus additis. δ .

β Cera, resina, & talia permiscenda sunt cum arena, cineribus, &c. tum ob flatuum aliqualem repressiõem; tum ob partium dislocationem; fluida enim & pingua in se confidentia non facillè adscendunt.

γ am-

γ amplis.

δ vt, cinere, bolo, farina laterum, pumice calcinato, argilla, scobibus ferri.

V.

Destillatio per balneum conuenit rebus leuioris compagis. Cauendum tamen in herbis, maximè calidis: & vt in absinthio, saluia, roremarino & similibus, ne nimis leni calore vtamur; & non tam essentiam, quàm phlegma inutile proliciāmus. Sed in lactuca, endiuia, & similibus tenuioris substantiæ, calor moderatus adhibendus: & sufficit interdum balneum roris, quod neque empyreuma imprimit, neque partes aereas tenuiores dissipat.

α scilicet propter earum olea.

VI.

Destillatio per cineres, vel arenam, competit rebus consistentiæ solidioris; vt seminibus, lignis, radicibus, &c.

VII.

Per vesicam, non tantùm tenuia destillantur; sed & alia, quæ sunt firmioris texturæ, in suo tamen menstruo adpropriato & præmacerata.

β Vel proprio, vel analogo, v. g. semen anisi macerari potest, vel in aqua anisi, vel in aqua communi.

G 4

VIII. De-

VIII.

Destillatio per retortam, non tantum spiritus grauiores è mineralibus elicit, sed etiam è tenuioribus, vt lignis, feminibus, radicibus, gummi, resinis, &c. aquas & olea extrahit.

IX.

Herbæ recentes succulentæ cum destillandæ sunt, tundantur, succusque exprimitur; qui postea calore Balnei, ex cucurbita alta, destilletur.

X.

Herbæ, vel sua æ temperie, vel tempore siccæ, tundantur; & aqua communi, vel propria vel rore Maiali, vel vino irrorentur. Copia autem menstrui tanta sit, quæ macerationi sufficiat: sin plus affundatur, tota quantitas non abstrahenda. Facta maceratione ad placitum, per balneum destilletur: aut si per vesicam destillationem instituere volueris: adde ad quamlibet libram herbarum, libras sex β aquæ, (maior enim aquæ quantitas requiritur in destillationibus per vesicam æneam, ob periculum adustionis herbarum; quam per vasa vitrea ex Balneo) & destilla, vt artis est.

• vt Satyrium, Serpillum, &c.

γ potius libras iij.

XI. Eo-

XI.

Eodem modo per vesicam, quicquid est aromaticum, siue sint radices, siue cortices, siue ligna, siue semina, siue folia; siue flores, destillantur; & oleum simul cum aqua elicitur.

XII.

Sunt quædam, quæ vehementem ignem postulant: sed tamen ea non nimis violento & vrgenda sunt: ne natura eorum prorsus corrumpatur.

& in principio: in laboribus enim chymicis semper gradus ignis obseruandus est.

XIII.

Detur opera, ne lutum, β quo vasa destillatoria conglutinantur, exspiret, & liquorem aliena qualitate inquinet: præsertim, cum ignis maior adhibendus.

β Ideo confectio luti suprâ tradita est obseruanda.

XIV.

Acidorum & destillatio hoc peculiare habet: quòd ignobilior pars semper priùs egreditur, & nobilior vltimò. Vnde in eorum rectificatione, quod primò elicitur, tanquam phlegma separandum.

& ut vitrioli, aceti, &c. utpote quorum natura per putrefactionem, ex qua fiunt, sit velu-

veluti inuersa. Et quamuis acetum ex natura vini prodeat; (unde acetum vinum mortuum vocatur) nihilominus destillatio eorundem est planè diuersa, utpotè cum in vino primum spiritus exeat; in aceto verò posterius; & vinum phlegma suum post se relinquit, acetum præmittit, quòd probè obseruandum. Estimamus autem hoc fieri propter naturam fixam.

Nota BARTHII.

Phlegma ab aciditate mineralium, per destillationem, primò separatur; sicut & phlegma aciditatis lignorum durorum. Sed aciditas herbarum, succi limonum, citriorum, aurantiorum, vuarum immaturarum; nunquam per destillationem separari potest: quia sal armoniacum eiusmodi acidorum est imperfectè unitum cum aquea substantia, quæ leui calore euaporat, sale in imo vasis remanente.

XV.

Si aquæ β empyreuma, seu fomitem quendam igneum, valdeque calidum, per exiguas partes dispersum, redoleat: corrigitur illud: si vitrum apertum in locum frigidum & humidum collocetur.

β non vt aquæ, sed vt adhuc de oleo participantes, empyreuma possunt contrahere.

γ vel

γ vel in arenam humidam frigidam.

XV I.

Cum liquores, per B. M. destillati, insolatione rectificandi sunt: & tum vitra ex duabus, vel ad summum tribus partibus, repleantur, & membrana, qua ea claudi consueverunt, acu pertundatur: vt, factis perspiraculis, phlegma inutile exhalet: præsertim ex aquis frigidis; quæ nisi ita insolentur, paulò post corrumpuntur, & sedimentum acquirunt.

δ in cella per æstatem aperta.

ε non tam facile, potius ne vasa, ob denegatum spiritibus spatium, rumpantur.

XV I I.

Destillatio tam diu continuetur, donec liquor egrediens non redoleat, aut sapiat amplius rem impositam.

C A P V T II.

De Aquis Ex Floribus, herbis, radicibus, corticibus, seminibus, lignis.

A Q V A R O S A R V M.

Varijs hæc præparatur modis. Alijs sumunt rosarum q.s. easque per triduum in balneo digestas, vapore aquæ calidæ destillant.

^I
Modi. a.
quam ro
sarū de-
stillandi,
varij.

2. stillant . Alij absque digestionē præceda-
nea , aquam ex ijs in alembicum concoctis
3. liciunt. Alij per cineres destillant: vbi tamen
maximā opus est cautione & circumspe-
ctione , ne empyreumate liquor stillatitius
4. inficiatur. Alij lucro magis, quam valetudi-
ni hominum, intenti, eas integras, vt decer-
ptæ sunt, cum magna aquæ copia, per vesicā
æneam destillant ; ac ex triginta rosarum li-
bris , centum aquæ odoratæ venalis extra-
5. hunt . Alij flores tufos, & absque menstruo, &
aut eo saltem tam pauco , vt ad irrigationē
sufficiat, modico balnei calore destillant : &
ad vim refrigerantem tantò expeditius euo-
candam, vna destillatione, quàm irrigatio ex
aqua communi vel rosacea veteri præcesse-
rit; aut ad virtutem confortantem & fragrā-
tem proleſtandam , pluribus in destillata
aqua infusionibus vtuntur . Nos γ ita eam
6. parandam ducimus : distinguendo inter ro-
sas albas ; & incarnatas. δ Ex illis enim vt
plurimum vis refrigerans petitur : ac pro-
pterea , pauca aqua pluuiali & irroratæ, in
mortario marmoreo contundendæ sunt : in-
de torculari succus exprimendus & destillā-
dus. Incarnatæ, absque irrigatione contusæ,
reponuntur in magno vase vitreo, in cellam:
post triduum succus exprimitur, qui per
bal-

balneum destillatur . Hæc aqua est fragrantissima, quæque vel multos annos odoris sui suauitatem conseruat . § Nonnulli recrementis eius aquam puram superfundunt , & ita per octiduum maceratam ,
 7.
 vel balneo , vel vesica destillant . Aqua, quæ inde resultat , vulgari Pharmacopolarum viribus & efficacia non cedit .

α non in mortario æneo ; sed aut marmoreo, aut ferreo .

β scilicet proprio .

γ Est optimus acq. rosarum refrigerantem destillandi modus .

δ ad quas etiam referuntur rosæ caninæ, seu agrestes, quæ hortensibus albis præstant .

ε vel rore maiali .

ζ in cucurbita vitrea, vel fictili vitreata .

A Q V A † R O S A R V M A R D E N S .

Sicut ex alijs rebus omnibus , præsertim autem alimentosis , aqua flagrans & flagrans, fermentationis beneficio, educi potest : ita etiam ex rosis , quæ tamen vulgò statuuntur frigida tantum .

Porro recipe rosas incarnatas , cœlo sereno , cum rorido madore destituuntur,
 colle-

collectas : eas tere accuratissimè , & in cucurbitam vitream immitte : quæ postea, benè clausa, in cella vinaria, per mensem vnum, duos, vel tres, vt ibi fiat earum fermentatio, relinquatur. Cum iam acidum & quiddam redolere videntur : sume de floribus tritis q. v. & per balneum destilla : aquam inde extractam super affunde parti rosarum alij; & rursus destilla; similem in modum pergendo; donec omnis rosarum fermentatarum quantitas per alembicum transierit; fecibus, quæ in fundo remanere solent, semper segregatis. Tandem omnem aquam, ex rosis elicitam, per balneum destilla : β & duodecimam saltem partem, aut circiter, abstrahere; eamque, si vis, rectifica : Sic aquam habebis γ gratissimam & odoratissimam, quæque non minùs promptè, quàm spiritus vini, flammam concipiet.

† *Est spiritus magis quàm aqua.*

α *Acor est fermentationis sufficientis nota.*

β *in phiala alembico adiecto magno recipiente : per phialam enim fit facilius & melior operatio.*

γ *spiritum potiùs.*

Ad hunc modum spiritus quidam rosarum

rum compositus parari potest, speciebus sequen-
tibus adiunctis, confortatium quoddam in-
signe & regium, quod tale est: Recipe ambrae
gryseae recentis partes V I I I. moschi odoratiss.
Alexand. part. I. adde sacchari candi albissimi
aliquantulum: tere subtilissime, ac puluerem
postea cum spiritu rosarum diutius contere, ut
totum quasi pulmentum fiat. Reconde sigillo
Hermetis munitum in phialam, vel cucurbi-
tam aptam, eamque in terram defodiendo per
mensem unum serua, donec totum fiat homoge-
neum; quo elapso tempore, iterum cum spiritu
rosarum recenti terendo distempera, Et rursus
priori modo repone, postea serua ad vsum. Dosis
est instar pisi minoris, qui omnium viscerum
confortatium maximum, imprimis verò vim
generandi promouet.

AQVA CICHORII.

Recipe herbarum & radicum Cicho-
rij, medio Maio collectarum, libras XII.
tunde vel minutim incide; usque affunde a-
quæ communis libras viginti; &, postquam
per triduum maceraris, ex vesica libras sal-
tem octo destilla.

Ex floribus etiam cæruleis de cichorio se-
creta quædam aqua ophthalmica parari potest,
qua si in affectibus oculorum tantum palpebræ
externæ singulis diebus illinantur, albugines,
nube-

Aqua
cichorij
ophthal-
mica.

nubeculae, ungues, suffusiones, caligo, imò ipsa quandoque cæcitas, mirifice tolluntur. Eius autem præparatio fit hoc modo: Collige flores cichorii, quando Sol Ω principium obtinet; recentes in vitrum inde, & illud replendo, & fortiter, quantum fieri potest, comprimendo; postea orificium diligenter claudere, (subere vel vesicula quintupla) & circumcirca applica farinam subactam, ex qua panis pinsitur, ita ut tres vel quatuor digitos æquet. Tandem in clibano pinse, instar alterius panis; sed tantum massa illa est super asserculum in clibano ponenda, (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiori relinque, donec panis eximatur, prospice tamen, ut hæc massa bene cocta sit. Exime & exprime; & inuenies flores in aquam rubentem & pinguiusculam conuersos. Hanc, ut seruari possit, per alembicum ex B. destilla. Vel

R. flor. cichorii q. v. colligantur ante ortum Solis, Sole signum Ω modò ingresso: Contundantur bene in mortario: admisc. pulu. sacchari candi albi quarta pars: indantur vitro, ponantur ad Solem; & resoluentur in liquorem.

AQVA FOENICVLI.

Recipe seminum fœniculi, crassiscule contritorum, libras quatuor: aquæ communis libras viginti quatuor: & adde tartai, vel salis communis, vncias duas; maceraque in loco

loco calido . Destilla postea per vesicam
æneam , cum refrigeratorio . Sic aqua cum
oleo transibit, quod ab illa separandum .

AQVA CINAMOMI. †

Recipe Cinamomi optimi crassè triti
libram vnā : cui affunde aquæ rosacæ , &
vini albi, ana libras tres : macera in calore
congruo fimi , vel eius vicarij *α* q. f. *β*. de-
inde destilla per balneum, separando aquam
primam, quæ est optima : secundam item
seorsim ; vt & tertiam colligendo . Secundæ
vsus esse potest, ad macerationes, pro men-
struo. γ Tertia est phlegma vtile .

† *Huc referendus modus aquam & oleum
Cinamomi proliciendi, quem habet Crollius part.
168. qui cæteris præstantior est .*

α Balnei scilicet .

β 14. dies .

*γ tùm subiecti proprij, tùm aliarum re-
rum extrahendarum .*

AQVA ACIDA QUERCUS,

Iuniperi, Guaiaci, Buxi .

Recipe ferraturam Quercus , aut scobem
Iuniperi, Guaiaci, aut particulas Buxi: destil-
la in retorta *α* vsque ad siccitatem : separa
postea oleum ab aqua , per chartam empo-
reticam : aquam rectifica in arena , super

H

col-

114 TYROCINII CHYMICI

colcothar, β aut salem marinum, aut proprios cineres; postea phlegma ab acido liquore separa destillatione: γ tertiam saltem eius partem, aut circiter, ultimò asseruando.

Vsus eius est, in corallis perlisq; dissoluen-
dis, & tincturis extrahendis.

Sed & intra corpus ad sudores ciendos tuto exhiberi potest. Acida enim per acci-
dens diaphoretica sunt; per se verò diure-
tica.

α ex igne balnei sicci, vel reuerberatorij clauso.

*β hoc est, vitriolum ad rubedinem calci-
natum.*

γ per balneum.

AQVA CINAMOMI Composita.

Macera & destilla Cinamonum, vt su-
prà additis radicum dictamni Cretici, ange-
licæ, ana vncijs duabus. Postea in hac aqua
dissolue saccharum album, quantum potest, &
digere per diem naturalem: Tandem aquam
superfluam destillatione segrega, ad syrapi
consistentiam; cui adde aquæ vitæ rectifica-
tæ vncias duas; & probè misce. Est virtutis
admirandæ in peste & partus difficultate.

Modus

Modus hanc Cinamomi aquam compo- ^{Aqua Ci-}
tam conficiendi conuenientior est sequens: Ma- ^{namomi}
cera Cinamomi lib. s. rad. dictamni Cretici, ^{cōposita.}
angelica, ana drac. ij. in vini maluatici lib. ij. per
triduum, ad lentum ignis calorem, postea cole-
tur. In colatura dissolve sacchari albissimi lib. i.
& tandem lentè omnia coque, ad syrupi consi-
stentiam. Huic misce aliquid spiritus vini. Con-
fortat cor, & spiritus vitales mirificè. Dosis
est ad drac. ij. vel per se, vel cum alijs.

AQVA ANTEPILEPTICA QUERCETANI.

Qua curauit Typographi Geneuensis
filium.

Recip. Antimoniij crudi puluerisati, cru-
starum panis bis cocti, bene tostorum, & pul-
uerisat. an. q. v. Pone in retorta in arenam.
Primò da ignem lentum infrà, pòst etiam
suprà: & vtrumque vrge, donec omnis aqua
prodeat, etiam cum fœtore. Aquam destil-
latam effunde, & adde rad. pæoniæ, sp. vi-
trioli, & sp. vini, pro libitu. Pone in retor-
tam, in qua colchotar rubrum contusum po-
situm sit; & vicissim destilla per cineres.
Aquam destillatam serua vsui.

H 2 VEL,

V E L.

Recip. hepatis antimonij, cortic. panis ro-
sti & pulueris, ana libram vnā : rasuræ
cornu Cerui vnc. quatuor. Misce : & destilla
per retortam : deinde rectifica . *Dosis gut.*
X, XX, XXV.

A Q V A O P H T H A L M I C A.

Recip. aquæ Rosarum, Fæniculi, ana lib.
semis: vitri Antimonij pulueris. drach. vnā.
Bulliant per quadrantem horæ ; stentque
in B. M. per octiduum . Colentur: & colatu-
ræ limpidissimæ addatur olei Saturni drach-
ma semis .

Vsus . Valet contra omnes oculo-
rum affectus externos, etiam in cœcitate,
& cæteris vitijs, probatissima . Vsus ta-
lis est . Manè, meridie, vesperi, æger supi-
nus iaceat, & imponat, in oculum læsum,
tres, quatuor, quinque guttas aquæ ophthal-
micæ, & deinceps eadem aqua totus oculus
lauetur, & ita quadrantem horæ supinus ia-
ceat, linteolumque aqua illa imbutum ipsi
oculo imponat. Repetatur aliquot dies, do-
nec malum cesset.

A Q V A T H E R I A C A L I S.

Recip. cortic. Citri lib. vnā : aquæ plu-
uiæ destillatæ lib. V l. Digerantur in fimo
equino, dies sex vel septem. Destillentur
postea,

postea, & existillantur libræ quatuor. In his infunde Theriacæ Andromachi antiquæ vnc. octo, aut nouem, aut lib. vnam, & destilla ex B. M. per alembicum. Aqua destillata reaffundatur fecibus, & destilletur denuo.

AQVA ZEDOARIÆ.

Recip. Zedoariæ lib. vnam; flor. Sambuci manipul. tres. Concidantur, conquassenturq; omnia, & cum vino albo Rhenano fiat massa non nihil liquida. In vase terreo operculo probè lutato, ponatur in fimum equinum, dies triginta. Destilletur postea, & reaffundatur fecibus, quod destillatum est: semelq; adhuc destilletur.

Vsus. Hæ duæ aquæ insignem vsum habent in compressionibus ventriculi, flatibus, venenis, affectu hypochondriaco, vteri suffocatione, & similibus. Dosis vnc. vna & semis.

AQVA SVDORIFICA.

extrinsecus vsurpanda.

Recip. Mercurij sublimati, optimè pulveris. vnc. vnam & semis: Euphorbij scrupul. vnum: aquæ Vitæ bene rectific. Rosarum, ana libr. vnam; Mistæ & infusa, in matraccio colli longioris, probè obturato, horas duas vel tres, lento igne, degerantur demum bulliant circiter quadrantem horæ. Liquorem

H 3 frige-

frigefactum, & per inclinationem à fecibus separatum, reconde in vas vitreum.

Vsus Tollit mirabiliter dolores nervorum, præsertim si causam habeant frigidam. Foueatur pars affecta, fotu conuenienti, & semper ante fotum humectetur hac aqua, præsertim ad introitum lecti. Vbi semel atq; iterum ea vsus fuerit; cessabunt dolores. In doloribus morbi Venerei mira est hæc aqua. Nam ad sudorem prouocandum, spina dorsif hac aqua madefiat, vel carpi saltem in debilioribus: sic copiosum sequetur sudoris profluvium. Curat quoque Ischiadicum, & alios articulorum dolores.

N O T A. Cum Ischiadicus quidam, ex usu huius aquulæ, nonnihil leuaminis sensisset, & subito à dolore, & incedendi impotentia, liberari cuperet: non satis cautus; diutius, quàm par erat, aqua ista partem affectam quotidie fouit. Vnde cutis tandem contrahi & tendi cæpit, atque alter clunium, summo cum dolore, adeo inflammari, vt ex ea innumeræ, & prægrandes vesicæ pullulascerent; quæ discissæ, plurimum, aquæ feruidæ & acris profundeabant.

A L I A.

Recip. Florum Antimonij alborum dulcoratorum, & realgare priuatorum vnc. tres
Helle-

Hellebori albi, Cyclaminis, ana vnc. duas:
Baccarum Lauri contusar. vnc. vnam. Mi-
sce: & in funde in pinta spiritus vini Gallica:
digere longo tempore: & cola per mani-
cam, ne quid terreſtre ſimul exeat. Fex enim
terreſtris corrodit.

Vſus. Inunge hunc liquorem plumis mol-
libus; non linteo: alias excoriat. Quod ſi cor-
roſio fiat: occurritur: ſi vino rubro eluatur,
aut puluere aliquo conſpergatur ſiccante, vel
creta, vel bolo, ſulphure, quod egregium
eſt in hoc caſu, aut duobus inter ſe miſtis; ſi
ſimplex, vel ſit vehementius; vel non ſatis o-
peretur. Siccant etiam ceruſſa, lythargyros,
gleba etiam pinguis per ſe ſiccata; non calci-
nata. In nonnullis corporibus ſiccioribus, præ-
mittuntur interdum fomētationes, quæ cutem
præparant, ad ſudorē tantò facilius emittendū.

(Eſſi hæ duæ poſtremæ aquæ non ſint de-
ſtillatę, tamen cum ingredientia habeāt Chy-
mica; & ſummo cum fructu, in praxi Medi-
ca, uſurpari poſſint; nec ſimiles, ab vſlo au-
thore, quod ſciam, in uſum Medicum prolatę
ſint: volui eas, hoc loco, publici iuris & utili-
tatis facere; nec, quod multis hodie ſolenne,
eſt, imitari barbarum illum Indū, in vrbe Po-
ſto; qui, vt Petrus de Oſma & Xarayzeio in
epiſtola ad D. Nicolaum Monardis, refert,

cum solo cuiusdam plantæ succo, artubus & parti affectæ illito, sanguineos sudores excitaret, &, hac ratione, morbos planè desperatos curaret feliciter: nec pretio, nec precibus, nec minis adduci potuit: vt eam plantam Hispanis monstrare dignaretur.

CAPVT III.

De Aquis Fortibus.

A Quæ fortes, quæ & causticæ, & chrysulcæ, separatoriæ, & gehennæ nuncupantur, igne fortissimo, ex atramento *a* sutorio, halinitro, *β* sale Armoniaco, stibio, *γ* Mercurio sublimato, alumine, cinabari, *δ* &c. conficiuntur: quarum ea, quæ vinum obtinet omnium maximè causticam & corrosiuam, S T Y G I A; illa verò, quæ aurum soluit, R E G I A dicitur.

a Vitriolo.

β id est, sale petrae.

γ Antimonio.

δ sale communi, sale alkali, sale gemmae, &c.

AQUA FORTIS COMMVNIS.

Recipe vitrioli exsiccati libras duas, salis petrae repurgati libram vnā.

Tere

Tere simul & misce: deinde impone retortæ, optimo luto loricatæ, & colloca in fornacem a reuerberij, apppositoque recipiente amplo ß destilla per gradus, spatio viginti γ horarum. Cum spiritus albi & nebulosi in receptaculo dissipantur: finis adest: δ Sine igitur pedetentim refrigerescere: aquam exemptam clarifica ε per argentum, hac ratione. Cape quartam ζ partem istius destillati: iniice puri argenti drachmam vnam, & solue η super prunis: solutionem infunde alijs tribus partibus; θ & albæ euadens instar lactis: sine residere, & purum effunde. ι Si Regiam cupis: in vncis quatuor huius aquæ communis, dissolue vnciam vnam salis Ammoniacy, vel salis communis exsiccati: atque ea aurum soluet.

Modus hic, à me descriptus, vulgaris est, quo nunquam vtor. Spacio enim decem vel ad summum, duodecim horarum, aquam validissimam, ex retorta vitrea non lutata, destillo: caputq; mortuum facillimè postea absq; vitri fractione educo; ita vt illud, vel vigesies adhuc, eidem operationi inferuire possit. Quod si quis ex cacabo ferreo, quem exactè claudat aludel terreum forte, aquas fortes destillandas esse, contendat: næ ille, non tam fortes; quàm debiles, inde eliciet.

Nam

Nam sicut ferrum exterius ab igne reuerberij calcinatur : ita idem interius à calcanti & salis petræ spiritibus corroditur : vnde aquas debiliores reddi non est dubium. Taceo, quod nec Germania, nec Gallia, tale aludel terreum excôquere possit, quod ab eiusmodi spiritibus corrosiuis non penetraretur.

α id est, in ignem apertum.

β intus tantum aquæ simplicis continente, quantum deperditum est ab exsiccatione.

γ potius viginti quatuor horarum.

δ paulatim subsidentibus spiritibus rubris.

ε aquæ fortes clarificatæ dicuntur Germanicè gefellet, aqua fort.

ζ vel saltem unciam vnā atq; alterā.

η in cucurbita alta.

θ reliquis tribus partibus.

ι & in vitro probè munito serua.

Aquæ fortes omnium optimè destillantur ex cacabo ferreo in furnum aptè collocato, quem ad marginem superiorem, postea quam iam materia indita est, exactè in peripheriam suam claudit aludel terreum forte, cum alembico rostrato coniunctum & munitum; hac enim ratione, & aquæ fiunt fortiores, & capita mortua faciliùs ex cacabo ferreo eruuntur, minorq; tactus vasorum fit, vnumq; vas infinitis destillatione-

*lationibus sufficere potest ; cùm econtrà admen-
tem auctoris , singulæ destillationes singulare-
quirant, vasa ; quòd probè notandum.*

AQVA FORTIS PERPETVA,

& modus faciendi Cinabarim.

*Dissolue mercurium in aqua forti; adde
sulphuris partem æqualem, destilla per re-
tortam : & habebis aquam fortiorem, ß
quàm antea, & cinabarim ꝑ ad collum re-
tortæ.*

*æ potius tertiam partem ; aut summum
dimidiam.*

ß magisque gradatoriam, ac fixatoriam.

*ꝑ Vbi ignis in fine vehementior excitatus
fuerit, eleuatam habebis cinabarim.*

AQVA PHILOSOPHICA,

sive REGIA. †

*Recipe Nitri repurgati, salis Armo-
niaci, ana vncias duas: Simul tere ; & misce:
& impone retortæ amplæ, cui appone ma-
gnum vas recipiens, commissuras retortæ
cum recipiente leniter lutando : deinde
destilla ex cineribus, ß (igne non admo-
dum lento ; sed tertij gradus : alioquin spi-
ritus, si igne secundi gradus vtaris, non
egrediuntur, aut tardiusculè) donec om-
nes fumi magna violentia egressi fuerint,
nec guttæ virtutis ex retorta decidant.*

Tunc

Tunc retortam ita calentem exime, & materialia suprà dicta noua in eadem dosi reponne, & misce cum capite mortuo, destillando, vt suprà. γ Ex vncijs sex salium accipies vncias tres aquæ Philosophicæ.

† Dicitur etiam aqua pugilum, quòd nitrum & sal armoniacum, cum sint infensissimi hostes, primò statim congregiantur contactu. Regia autem dicitur, quia aurum soluit, quod est Rex inter metalla. Hinc etiam sal armoniacus Aquila vocatur, quia Ganymedem seu aurum secum eleuat, qui deinceps facilè separatur per aquam.

α cum tertia parte silicis vel pumicis calcinati.

β igne admodum leni.

γ aqua enim regia non est adhibenda, nisi sit defæcatissima.

Aqua regia præparatio secundum alios. Nonnulli eandem aquam destillant per retortam postica parte turbulatam. Nam cum retorta talis in igne reuerberij posita (præmisso recipiente capaci) & paulatim ignis subministratus fuerit, donec nempe retorta paululum incandescat, ac postea per tubulum istius materie inijciatur cochleare vnum, ac tubulus diligenter argilla clausus fuerit madida, cum impetu procedit aqua, cuius spirituosioribus partibus subsidentibus denuo noua materia

ria iniiciatur per tubulum, atq; ita procedatur, donec sufficiens quantitas aquas prolecta fuerit.

CAPVT IV.

De Spiritibus.

Spiritus participant partim de aqua, partim de igne, & prout sunt vel aquosiores, vel magis oleaginosi: pro eo etiam vel aqua, vel oleum dicuntur. Qui tamen è mineralibus prolectantur, olea vt plurimum vocantur.

α Inter Spiritus autem animalium excellit spiritus sanguinis humani; vegetabilium, spiritus vini; minerabilium, spiritus vitrioli.

α κατὰ χημικὸν.

Spiritus sunt menstrea è re simplici, sed acri, producta, ignei halitus naturam habentia. Menstrea dicuntur, quia plerumq; horum loco usurpentur halitus ignei; ipsorum enim pars potissima est halitus igneus, mixtus parte vaporosa: hinc ergò consistentiam habent aqueam.

SPIRITVS VINI.

Digere vinum generosum α in fimo, vel eius vicario, in vasis circulatorijs, & iustæ amplitudinis, per octo vel decē dies: postea,
vaso

vase refrigerato, effunde illud in cucurbitas altas, & quibus superpone alembicos rostratos, iuncturas vesicis porcinis, vel bouinis, benè muniendo, destilla, vt artis est, per B. M. Primò egredietur spiritus, (qui quadragesima plus minùs pars est vini generosi.) Reliquum enim est aqua ardens; quæ à spiritu, sapore gratiores, quem ea habet, distinguitur; oleum, sal, caput mortuum & quem separa, mutato recipiente: deinde vrge phlegma vsque ad mellis liquidi spissitudinem: feces per retortam destilla; dando ignem per gradus: & accipies oleum pingue. Ex capite mortuo sal elicies, phlegma superfundendo, digerendo, filtrando & coagulando. Quod si præstantiorem spiritum vini desideras: rectifica eum, & destillationibus sæpius repetitis.

a. quale est Creticum vel Hispanicum.

B Vasa circulatoria sunt cucurbita cum alembicis cæcis.

γ secundum Canonem destillationis secundæ.

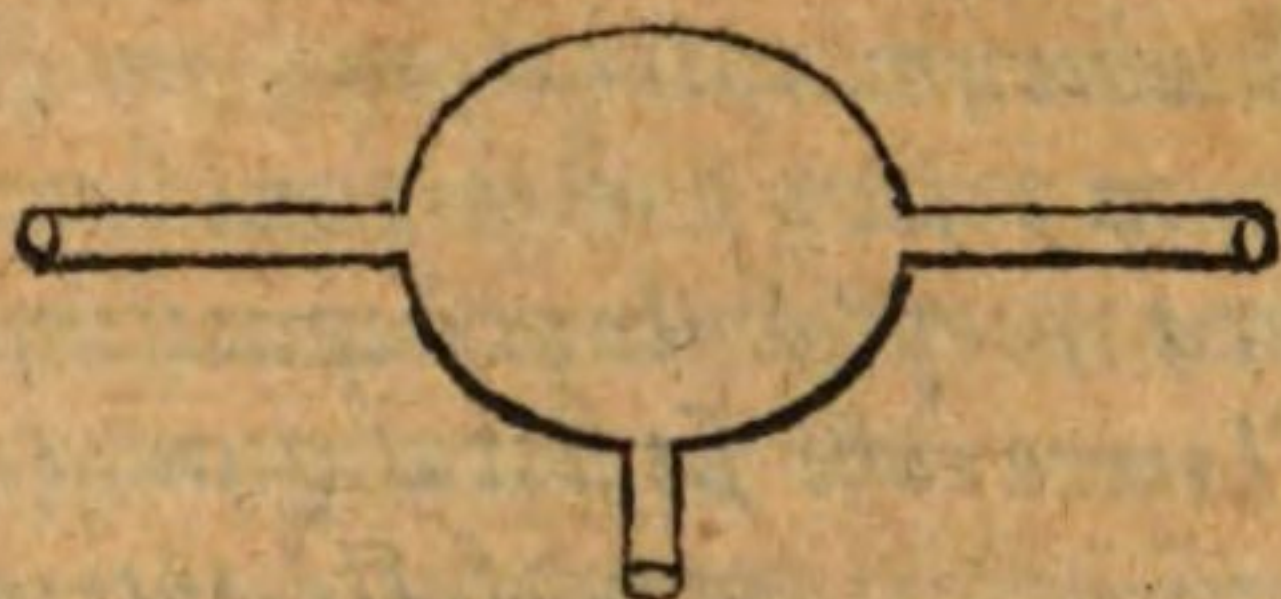
δ qui sexta pars est vini generosi, vel octava vini Rhenani optimi, reliquum est phlegma inutile.

ε Rectificatio spiritus compendiosior & melior est hæc: Inijciatur spiritus rectificandus in phialam,

*Spiritus
vini recta*

phialam, ita ut pars ventris eius sit vacua, ^{aperta} ^{ficatio ge}
 postea alembicum rostratum, iuncturis bene ^{nuina.}
 munitis, cum vesicis porcinis vel bouinis; rostro
 verò applica receptaculum capacissimum, quod
 tamen in latere colli sit fistulatum; (cuius fistu-
 læ interioris orificium perfectè interius tangat,
 ipsum rostrum alembici in vas recipiens immis-
 sum.) Huic verò fistulæ applica cucurbitam a-
 liam, ac utrobique iuncturas bene claude ac
 muni; balneo paulatim effervescente, videbis
 spiritum defæcatissimum ascendere per collum
 phiola, eiusque vaporem, per rostrum alem-
 bici, transire in receptaculum spiritualiter;
 Quod verò cum quadam aquositate simul ele-
 uatur, quod tamen admodum paucum est, il-
 lud ex alembici rostro in fistulam lateralem
 recipientis cadit, & ab excipulo, eo loci appli-
 cato, excipitur. Perge ita, donec nihil ampliùs
 prodierit, semper leniter ebulliente balneo, &
 relinquetur in ventre phialæ substantia aquea
 planè sine viribus, aut, si non potest recipiens
 magnum taliter fistulatum haberi, inter rostrum
 alembici & collum recipientis interferitur tale
 vas tricollatum, quorum vni inseritur ro-
 strum alembici, reliqua duo inseruntur, inferius
 quidem excipulo minori, posterius collo recipien-
 tis maioris. Vas tale est.

Compen-



*Spiritu
vini con-
ficiendi
modus
elegans.*

*Compendium autem generosissimi spiritus
vini elicendi sic se habet: Recipe spiritus vini,
vel alcohol eiusdem rectificatissimi, quod est
sine phlegmate, libras ij. vel etiam, si vis, plures:
misce cum vini generosi antea digesti & circu-
lati lib. VI. vel IV. Deinde destilla, & per
alembicum non plus minusve lento balnei ca-
lore euoca, quam quantum fuit alcoholis vini
antea affusum. Idem hac vice prolectum se-
cundò cum recenti vino generoso, priori men-
sura, misce, ac denuò eandem quantitatem si-
mili destillatione euoca; atque ita perge ad 9.
vel 10. coniunctionem nouam recens destillati
spiritus cum generoso vino, cauendo semper, ne
unquam plus minusve inde destilles, quam
iunctum fuerit. Habebis hoc modo spiritum
generosissimum, & verum alcohol, sine omni
aquositate, tenue admodum & fugax (cuius
guttula in aerem effusa terram non attingit; sed
euanesceat) aerem & ignem, tanquam formalia
principia, referens vini, ideoq; ad efficiendum
validissimum.*

SPI-

SPIRITVS TARTARI. †

Recipe Tartari albi puri α (non cremo-
 ri tartari; quia in tartaro ipso plus est acidi-
 tatis, vt ex sequentibus patebit) libras quin-
 que: ponè in retortam vitream, eique in
 ignem cinerum β collocatæ recipientem sa-
 tis capacein adapta. γ Dato igne per gra-
 dus, primò δ spiritus egredietur, postea
 oleum: ϵ quæ rectificari ζ debent, addito sa-
 le tartari, & post ab inuicem separari.

Est egregium aperiens: η vnde in men- *Vsus.*
 struis retentis, θ paralyfi, ι ictero, κ & si-
 milibus affectibus mira præstat. Utuntur
 etiam in hydrope, λ cum aquis alijs hydra-
 gogis: in lepra: μ morbo indico: ν pleuri-
 tide: ξ angina: & exhibent à scrupulo vno
 ad duos, in aquis conuenientibus.

† Paracelso *astrum vini dictus.*

α vel cremoris Tartari, quem docet autor
infrà cap. 17. Tartarus autem Austriacus huic
operi non inseruit, quia pleraque vina Austriaca
nascuntur in locis petrosis, vnde eorum tarta-
rus multum sæculentiæ secum trahit.

β potiùs arenæ.

γ & luta.

δ cum fumis albis.

ϵ fætidum.

ζ Rectificationem quære ex Crollio p. 159.

I

Vbi

Vbi tamen notandum, quòd melius sit, simul cum eodem spiritu sal spirituale reddere, quàm saltem ab eodem rectificare.

n præsertim is, qui cum vitriolo sit, præparatus.

o in aqua artemisiæ, vel infuso flor. borag. & bugloss. cum violis, aut cum vino sabi- nato.

i Siter quotidie exhibeatur in aq. vel potius arcano melissæ multum facit; totum enim corpus penetrat, nervos à pituita, & viscida putrilagine liberat & roborat, quæ in hoc morbo maxime requiruntur.

u in decocto fragariæ.

λ cum aq. soldanellæ & ebuli: prestat autem in hoc casu reliquis spiritus tartari cum vitriolo confectus.

μ Initia duntaxat lepræ profligat in vino sumptus.

ν Si turbith minerale aliquoties præcedat; postea verò spiritus tartari in aq. vel arcano hydropiperis, extremo Septembri, vel Octobri collecti, exhibeatur.

ξ pleuritidi, ut & anginæ prodest in aq. cardui mar. & rhocadis.

N O T A.

*Paracel
si diapho-
reticum
in per a-
cutis.*

*Paracelsus in Consil. Medic. extant. V.
Tom. edit. germanicæ in quarto pag. 128.
facit*

facit mentionem alicuius diaphoretici in per-
acutis ; cuius rudimenta etiam in lib. de Peste
ad Sterzingenses 3. tom. pag. 116. & 127.
eiusdem editionis . Quod sanè est magnarum
virtutum, proptereaue non negligendum. Non-
nulli hodierni practici vocant mixturam simpli-
cem: est enim medicamentum compositum per se
ex tartaro, spiritu vini, theriaca, myrrha, & spi-
ritu vitrioli ; sed quòd postea ad alias mixturas
varias , quorumlibet aliorum miscibilibum, alijs
morbis utilium, tanquam basis, vsurpari & mi-
sceri possit, eius respectu vocatur simplex .

SPIRITVS TEREBIN-
THINÆ. †

Recipe terebinthinæ claræ q. p. Inde
in vesicam æneam cum refrigeratorio, aqua
propemodum repletam . Sic elicietur spiri-
tus, qui aquæ innatabit, & per B. M. com-
modissime rectificari a poterit , atque repe-
titis destillationibus, instar spiritus vini, exal-
tari ; prout Vigenerius , vir de re Chymica
meritissimus, in suis commentarijs docet .

Ex libris tribus terebinthinæ accipies sim-
plices spiritus vncias octo .

† Lorchet Paracelso dictus .

a aut , si placet, cum aqua communi con-
iunctam terebinthinam ex B. M. per alembicum
destilla, & non opus erit rectificatione .

I 2 Dosis

Dosis à guttis 6, 8, 12. ad 20. Vfus eius in medicina multiplex est: Tuffim, & α pthi-
 fin β curat: venenis pestilentialibus refistit:
 γ ventriculum ab illuue fordida & viscida
 mundat; vrinam δ prouocat, odorem instar
 violarum: ε calculum & arenas pellit: ζ ftran-
 guriā & vlcera veficæ sanat: η neruofas
 partes aperit & confortat: vafa θ fpermati-
 ca calefacit, & libidini ftimulos addit; fan-
 guinem ι coagulatum diffoluit: κ vterum
 purificat, ac propterea fuffocationi matri-
 cis valdè vtilis eft. Extrinfecus etiam in λ
 contufionibus maximus eius vfus.

α cum aq. plantag. vel equifeti.

β cum lacte sulphuris.

γ cum aq. menthæ.

δ cum vino.

ε cum aqua alkekengi.

ζ cum lacte chalybeato.

η in aq. chamædryos.

θ in vino maluatico.

ι in aqua chærefolij.

κ in aq. artemifiæ.

λ illinitione cum vnguento populeo.

Balsa- re collectæ, & floribus sulphuris, conficitur bal-
 mus pe- samus pretiofus, ad exulcerationes pectoris &
 etoralis pulmonum mirificè faciens, qui fit commenda-
 pretiofus tiffimus;

tissimus ; & est talis : Colligatur terebinthina in diebus Veneris , quando Luna est in Cancro (quod singulis annis ferè ter , aut quater contingit) eaque statim recondatur , ne nempe aeri multum subiiciatur ; postea ex ea destilletur spiritus lentissimo B. tenuis & sincerus , prius tamen affuso , in æquali quantitate , rore mariali destillato . Deinde recipe flores sulphuris ; *ceu* docebit autor infra cap. 18. eosque præpara cum aleo myrrha & thure , ad mentem Crollij pag. 232. Horum uncias duas mise cum uncijs totidem spiritus terebinthinæ balsamicæ , incucurbita parua , ac vase probè munito , in igne arenæ fac , ut leuiter ebulliant inuicem : sit extractio florum instar rubini . Huius extracti guttæ 15. ad 10. manè & vesperi , in decoctis pectoralibus , præmissis tamen vniuersalibus , præsertim vomitorijs , aliquandiu , donec sanatio fuerit absoluta , exhibita , mirificè & salutariter quoslibet affectus pulmonum tollunt . Cauendum tamen est , ne prohibeat huius vsum febris quædam maligna .

ALIVS SVBTIISSIMVS.

Recip. Terebinthinæ Venetæ simplicis q. p. destilla eam per se , lenissimo balnei vapore , obstructis probè omnibus foraminibus . Exsudabit ita spiritus longè subtilissimus , utpote qui in manu exhalare possit.

Ex libra vna terebinthinæ, vix vnciam semis accipies; reliquum auctiori igne destillatum; ad vulgares vsus asseruandum. Spiritus verò prolectatus eximium remedium in gonorrhæa. Diureticum enim insigne est: abstergit: purulenta educit: sarcoticum est, & balsami veri vires æmulatur.

SPIRITVS TALCI.

Recip. Talci q. v. Calcina in reuerberio, forti igne, per horas decem. Adde filicum alborum, in pollinem redactorum, tantundem. Irrora aqua, siue spiritu vini, & pone in cellam, per aliquod tempus. Postea per retortam destilla; vti spiritum vitrioli, magno appposito recipiente, & exit, in fumo, spiritus, qui seruetur.

Vsus eius est, in fucò, parti corporis alicui inducendo. Sumitur spiritus huius q.p. & additur tantundem aquæ rosarum fragrantissimæ, atque hac mistura locus fucò ornandus lauatur.

SPIRITVS SVLPHVVIS.

Ponatur sub campana æ vitrea, vas terreum cum sulphure, quod accendatur. Ita verò vas subiectum ad campanam adapte-
tur: ne fumi egredientes flammam suffocent; sed vt liberè in illam subiecti in liquorem densentur, qui in scutellam appositam
ß de-

destillet. Ex libra vna elicio vnciam vnā, & imò drachmas decem, & nunquam minus quatuor, tantæ efficaciam, vt Leonhardus Fiorauantus eius, intra s corpus assumpti, vires non satis admirari possit.

Dari verò potest, cum aquis appropriatis, aut syrupis, ad guttas quatuor, quinque, sex: & commisceri cum electuarijs, & pilulis, tam in morbis e calidis, quam frigidis. Exteriùs etiam prodest ad dentium dealbationem: vlcera luis Venereæ, gingiuarum: verrucas; ani & cæterorum membrorum fistulas. ζ Appellatur etiam oleum: sed κατὰ χρῆσιν.

α vel retorta subtus foraminata.

β Si retorta supra fuerit; partim ex eadem retorta, partim in vas adiectum e rostro retortæ.

γ Non est κατὰ παντὸς: interdum vix drachmæ duæ, interdum etiam plus vncia vna prodire visum est.

δ Huius spiritus sulphuris vsus intra corpus non est vsq; quaq; tutus.

ε Destillatæ sunt hermaphroditicæ naturæ, & chymici potissimum non respiciunt ad qualitates primas.

ζ Quibus affectibus conducit spiritus vitrioli, iisdem etiam spiritus sulphuris.

Spiritus seu oleū sulphuris per campanā quid nam. Spiritus seu oleum sulphuris per campanam nihil est aliud, quàm spiritus vitrioli acidus, qui sola alteratione ab illo differt; vitriolū enim crudum; quod assumptum à sulphure communi in eodem digestum magis est, nec aliunde provenit hæc aciditas, quàm à vitriolo sulphuris; dum enim ardet sulphur, fumus eius in locum frigidum, ad condensationem aptum, sublatus, ilico hoc vitriolum tollit. Id igitur ibidem in campana condensatur, ac in aciditatem abit; sed quia hoc vitriolum est par; aliquota sulphuris, tantum id, quod ipsius est, in aciditatem hanc spirituaalem abire potest, non verò totum sulphur.

SPIRITVS VITRIOLI.

Natura vitrioli; & eius species. Tres vulgo habentur vitrioli species: viridis, alba, cœrulea: a participantibus de natura salium, aluminum, sulphurum, secundum magis & minus: prima quidem magis de sale; altera de alumine; tertia de sulphure: Constantque ex parte aquea, terrea & intermedia, quæ, teste Riplæo in *pupilla Alchymicæ*, separari non potest à suis extremitatibus, aquea & terrea; nisi mediante mercurio, qui, ad stipulante Gebero, quod naturæ suæ est, retinet, alienum respuens, & igni exponens. Hæc substantia intermedia diaphana per sublimationem exaltatur in cando-

candorem niueum, occultè in se semen sulphureum continentem instar vermiculi rubicundissimum: Vnde in Turba dicitur: *Mirati sunt Philosophi, rubedinem in tanta albedine existere.* De hoc sulphure ita loquitur Geber, 28. *cap. summæ*: Per D E V M altissimum idipsum illuminat β & rectificat omne corpus: γ quoniam est alumen & tinctura. Hæc est illa aqua vitæ, aqua sicca, quæ manus non madefacit, aqua congelata, sal animatum, de quo Raimundus Lullius, post Alphidium: Sal non est nisi ignis, nec ignis, nisi sulphur, nec sulphur, nisi argentum viuum, reductum in illam preciosam substantiam coelestem, in corruptibilem, quam nos vocamus Lapidem nostrum. Vnde etiam quidam, ad literas V I T R I O L V M, ita allusit: Visitando Interiora Terræ, Rectificando inuenies Occultum Lapidem Veram Medicinam.

a reperitur & lucidum; præsertim Goslarie.

β splendore Solis & Lunæ.

γ metallicum,

Porro valdè inter artifices Chymicos controuertitur: vtrum, inter tam varia vitrioli genera, primas obtineat. Has alij *a* Cyprito deferunt: alij Romano: β alij

Quod vitriolum optimū.

Hun-

Hungarico, Cyprium & Romanum merito suspecta esse debent: quod sint ferè adulterata, sophisticata, varia, diuersorum scilicet colorum, formarum, virtutum. Quod ad Hungaricum verò attinet, & Galli & Germani mercatores, qui nobis vitriolum quoddam cæruleum, diaphanum. aliquando, subuiride, pro genuino, & ex ipsa Pannonia alato, vendunt, impudenter mentiuntur, & Cum enim anno c^lo 1^o CXI. eo locorum me contulissem: vt auri argentiq̃ue fodinas, quæ Schemnitij visuntur, intrarem, & mineralium, metallorumque notitiam perfectiorem ex ipsa *αὐτοψία* compararem; illustris ac generosus Dominus de Bloenstein, generalis minerarum regni Hungarici Præfectus, pro humanitate sua eximia, & fide omnibus nota, mihi certo confirmauit: quod etsi duo vitrioli genera, album vnum, valde aluminosum, ex quo aquas chrysulcas & conficiunt; alterum cæruleum, longè præstantius, reperiantur: huius tamen minera, quamuis fertilissima, planè non colatur: eò quod nunquam sint mercatores, qui tale vitriolum coemptum in alienas terras asportare dignentur. Idem & de Antimonio profitebatur, quod in auri fodinis reperitur copiosissimum. Illud autem iure meritoq; cense-
feri

*Antimonium Vn-
garicum
raro in a-
lias regio-
nes adfer-
tur genui-
num.*

feri debet optimum & præstantissimum, quod è Venere elicitur, aquæ beneficio, vt postea è dicetur. Huic bonitate succedit illud: quod cæruleum est: plus Solis in se continet: plus Martis in Venerem transmutat: & quod diutius ignis examina sustinet, antequam vltimos reddat spiritus, vndecunque id afferatur.

α vt Quercetanus, in Tetrade pag. 356.

β Romanum nullum ortum est. Romæ enim nullum foditur sed κατ' ἐξοχλὴν sic dicitur, quia Roma mundi caput habita est.

γ Autor falsi insimulat mercatores.

δ hoc est, fortes regias.

ε cap. 17. scilicet.

Huius ergò vitrioli recipe libras duodecim: calcina in vase terreo, igne moderato: donec omnis humiditas abscedat. Vase refrigerato, massam, quæ erit septem circiter librarum, reduc in puluerem subtilem, & cum libra vna circiter particularum eiusdem testæ: & impone retortæ firmæ lutatæ: ita tamen, vt tertia ad minimum pars sit vacua. Eam in fornacem colloca reuerberij: adhibito receptaculo amplo, collique breuis, desuper lutato; & commissuris retortæ cum recipiente, luto falso diligenter munitis. Dein patopsidem terream latam, pedē

vnum

vnam altam, & infundo quadrangulariter
 perforatam, retortæ, vt æqualiter os forna-
 cis claudat, superstrue: atque ad extrema-
 tes fornacis, cuiuscunque illa sit formæ, qua-
 dratæ, rotundæ, lateres, altitudine paropfi-
 dem adæquantes, adapta: spatiumque inter
 lateres & paropfidem, quod intercedit, cine-
 ribus vsque ad iummum obrue. Tunc fac
 caminum ex quatuor laterum particulis, su-
 per testæ foramen quadrangulare, vt flam-
 ma, mediante tali vehiculo, liberiùs, cum
 tempus fuerit, queat euolare. Orificium ca-
 mini, sicut & cineritij ostiolum ita claudan-
 tur, primis quatuor horis, vt carbones furno
 impositi saltem ardeant, & non extinguan-
 tur: quò paulatim & successivè retorta cale-
 fiat. Exinde sequentibus quatuor horis, ca-
 lor augeatur: foramina suprà & infrà pau-
 latim & successivè aperiendo: donec flam-
 ma per superiora incipiat erumpere, & re-
 torta vndique candeat. Quod cum fit: cine-
 ritio & camino omninò apertis, per octo-
 decim vel viginti horas ignis intendi debet,
 donec omnes spiritus egressi fuerint. Post
 biduum, lutum falsum & valdè induratum,
 quod retortæ collum cum recipiente tenet
 colligatum, linteo madido, per horam, do-
 nec recipiens, absque vitri fractione, abstra-
 hi pos-

hi possit, humecta: & postmodum phlegma
à spiritu, destillatione, per balneum, aut blan-
na cinerum, separa. Sunt, qui post phlegma-
tis separationem, spiritum super corallijs β
trita ex arena rectificant: talemque vitrioli
spiritum corallifatam appellant.

*Spir. vi-
trioli co-
rallifa-
tus.*

Vsus. Spiritus hic in febribus ardentibus,
cum aquis appropriatis mistus & haustus,
refrigerat: sitim extinguit: humorum putre-
dini resistit: per vrinas γ & poros cutaneos
operatur: phlegma consumit: crassos & vi-
scosos humores incidit: languentem appeti-
tum excitat: & succos rosarum, violarum,
aliorumque florum pulcherrimè tingit. δ .

α In calcinatione vitrioli ut plurimum
exhalat pars dimidia. Sic libras viginti vidi-
mus redactas ad libras decem cum dimidia.

β ita paratus est sine omni corrosione.

γ renes à mucilaginibus feliciter expe-
dit.

δ non ipse tingit, sed tincturam saltem
evocat.

Hisce apponere lubet spiritum vitrioli
Crollij pag. 186. sed correctum, qui sanè ad-
modum probus est & genuinus. Eius præpa-
ratio est talis: Recipe vitriolum Hungari-
cum, solve in aqua destillata, vel rore Marali:
& solutum cola, postea collocetur in digestio-
nem

*Spiritus
vitrioli
prepara-
tus iuxta
Crolliū.*

nem cinerum, vel arenæ vel fimi, in alembico negligenter saltem obturato, quia nil euaporat: stet per mensem, tunc ad superficiem eijcit feces separandas: Iterum ponatur in digestionem tam diu, donec nullas feces amplius reijciat; postea coletur, & quod clarum est, in lento igne balnei, vel arenæ, destilletur vsque ad cuticulam: in frigido denuò concrescunt lapilli, toties colligendi, quoties id fieri potest. Huius lib. V. vel VII. ex cucurbita probè loricata, igne aperto, per alembicum destilletur; spatio aliquot horarum, duarum, vel trium phlegma egreditur, quod auferendum est, postea sequuntur spiritus (ubi hi incipiunt ascendere; id gustando poteris deprehendere; senties enim aciditatem, & videbis, vt in distillatione aquæ vitæ fieri solet, striarum instar, vt signum spiritus volatilis, in alembicum ascendere) qui, mutato vase recipiente, seorsim colligendi sunt. Hic spiritus vitrioli ad odoris suauitatem, & dulcis aciditatis gratiam redactus, in quo nec sensibilis corrosio in lingua apparet, nec tarda austeritas, sed spiritualis aciditas, utile est medicamentum & curationibus necessarium. Eiusdem imò plenè melioris usus est spiritus vitrioli noster Philosophicus, cuius descriptio genuina non nisi paucis concessa: mirabilia enim præstat in Medicina, & quia

Spiritus
vitrioli
Philoso-
phicus.

corro-

corrosiuus non est sola austeritate gratus, eius virtutes euidentiores censentur. In superiori autem processu qui volet ulterius persequi destillationem, auctiore igne oleum profluens ad suos vsus seorsim colliget, & huius rectificati olei partem vnā, cum quatuor vel sex partibus spiritus vini adcobolizati, id est, sine omni phlegmate, in balneo rorido, per aliquot menses, digeret, & postea destillabit; habebit oleum vitrioli, supernatans aquæ, suauissimi odoris, & iucundi saporis: separetur per tritorium, antequam acidæ guttæ prodierint; alioquin hoc cum illis remiscetur.

Nota BARTHII.

Multi sunt ex doctis, qui spiritum vitrioli, non tam frigesacere; quàm calefacere; aut, si refrigerandi vires obtineat, illas saltem accidentales esse, (quatenus nempe spiritus hic tenuissimarum subtilissimarumq; partium cum aqua simplici fontana, aut alijs liquoribus destillatis frigidis, commistus, eorum vim & qualitatem frigidam ad corporis interiora transfert, ijsq; quasi pro vehiculo est) opinantur. Verum hic illud tenendum est, quod ab omnibus Chymicis statutum & receptum: Vitriolum, & reliquos sales omnes minerales, compositos esse, ex parte terrestre, aquea & ignea; eosq; tantò calidiores esse, quantò terrestreitas est subtilior,

*Spiritus
vitrioli
refrige-
rat.*

tilior, & in suo humido magis decocta. Acrimonia ipsorum ab igne, qui in illis continetur; consistencia & soliditas à terra; liquabilitas ab aqua oritur. Vt autem partes istae, perfectè, aut imperfectè, inter se mixtae sunt; ita spiritus ex istis, facile aut difficulter, educuntur: qui spiritus tantum sunt pars aquea & ignea, imperfectè mixtae; & quae simul iunctae extremam progenerant aciditatem; eam, quae in malis citrijs est, tali quidem proportionem superantem: ut, si banc in primo gradu frigidam constituas, spiritus vitrioli acidus futurus sit in octavo; quod exinde facile deprehendes: si partem unam spiritus vitrioli cum septem partibus aquae communis misceas. Aciditas enim, quae hinc resultabit, similis planè futura est illi, quae in citrijs reperitur. Cum autem, secundum Galenum & Mesuen, omnia acida frigida sint per se, & non per accidens: quidni & spiritus vitrioli? Et ita quidem de reliquis etiam cæterorum salium spiritibus sentiendum. Verum enimverò cum omnes mixtorum sapes oriantur à salibus, volatili nempe, quem, per analogiam, armoniacum appellamus, & qui semper est in mercurio; essentiali, qui est in sulphure; & fixo, qui ex parte terrestriore elicitur; istiq; sales à suo humido elementari separati semper calidi existant: fit inde, quòd omnia acida, tam inter mineralia, quàm vegetabilia, cum sint

sint composita ex humido crassiori indigestoque,
 & sale armoniaco magis aut minus subtili, ca-
 lorem occultum obtineant: cuius rei experien-
 tia fieri potest, hoc modo. Recipe minerale
 aut vegetabile acidum, quodcunque volueris,
 & destilla illud, cum sale tartari, per alembi-
 cum, in B.M. Sic videbis id, quod effluxit, omni
 sapore spoliatum esse; saleque tartari pondere,
 propterea, quod sal armoniacus acido inesset,
 auctum, saporemque immutatum. At inquiunt:
 spiritus vitrioli pannum corrodit, & carnes
 ipsas adurit. Verum si succus citri, qui ab omni-
 bus frigidus statuitur, margaritas & coralia
 corrodit: quis mirabitur; spiritum vitrioli,
 quem octavo gradu frigidum, comparatione
 cum succo citri facta, constituo, pannum &
 carnem corrodere? Et nonne, ut Poeta ait.

Penetrabile frigus adurit?

SPIRITVS SALIS COM- MUNIS.

Sal constat ex partibus diuersis: terrea, *Natura*
 aquea, ignea. Acris est, γλυκύπικρον, in- *salis*.
 cisiuus, subtilis, penetratiuus, purus, fra-
 grans, incombustibilis, & alia à corruptio-
 ne præseruans, diaphanus, aeris instar, per
 reiteratas præparationes, dissolubilis in hu-

K mido

mido, liquabilis in igne, instar metallorum; estque ceu anima in corpore, secundum Plinium, & qui secundum Stoicos: salem datum esse carni porcinae, sua natura quasi mortuae, pro anima. Hic enim in modum fermenti, corpus, cui miscetur, modo id penetrare possit, in suam naturam conuertit, & omne humidum viscidum, putredini obnoxium, consumit. Raimundus Lullius vocat humorem vrinalem, omnem liquorem falsuginosum, per corpus dispersum: Paracelsus mumiam.

Sunt autem varij, à Chymicis excogitati, modi spiritum salis præparandi. Aliqui sal decrepitatum, per se distillant, absque additione rei alicuius externæ. Sed cum sal facile fundatur; & cum in vnum coierit, spiritus foueat contumacissimos: & post destillationem viginti quatuor horarum, omnibus refrigeratis, retortam frangunt: massam salis terunt: & nouæ retortæ imponunt, cum liquore destillato: idque toties repetunt; donec totum sal in oleum resoluitur, quod octaua aut nona destillatione γ fieri solet. Tædiosa nimis operatio. δ.

Alij sal commune calcinatum, in cella vinaria, aut aqua pluuiali dissoluunt, & cum argilla figulina cribellata impastant, indeq; orbi-

orbiculos vel globulos formant, quos exsiccant: retortæ indunt, & spiritus eliciunt.

Ego verò sic parare soleo. Accipio libras duas salis marini calcinati: & misceo cum sex libris farinae laterum, vel terræ rubræ, vel boli communis: impono retortæ firmæ & amplæ, ꝯ vt tertia ad minimum pars vacua remaneat: adhibitoque recipiente amplo, in quem prius aquæ stillatiæ libram infundo, destillo, horas triginta: seruatis ijsdem ignis gradibus, de quibus in destillatione spiritus vitrioli dictum. Post separationem aquæ, & phlegmatis, accipio viginti ad minimum vncias spiritus acerri-
mi, qui rectificari debet.

Vsus, Vires exerit potentissimas, cum interiùs, tum exteriùs sumtus. Renouat totum hominem, & præseruat ab omnibus morbis; si in generoso vino, aut aqua vitæ vsurpetur. Cum sale absinthij, mistus, & in vino, aut aqua absinthij vsurpatus, hydropem tollit. Curat epilepsiam, icterum, febres, calculum, lumbricos. Inunctus sanat membra luxata, contracta, paralytica, apostemata, dolores item podagricos mitigat, si cum oleo vel terebinthinæ, vel ceræ, vel chamomillæ misceatur.

Calcinat etiam omnia metalla, lapides, vitrum ipsum, artis opus perfectissimum. θ

α Plinius hæc non habet.

β Imò sal fusum nullum planè spiritum de se mittit, nisi vicissim discontinuetur.

γ vix duodecima.

δ sed valdè bona.

ϵ id est, decrepitati.

ζ terreæ.

η Non opus est effusione aquæ, quia per se etiam phlegma destillat.

θ dosis à gutt. 4.5.6.

Spiritu
salis dul-
cem con-
ficiendi
ratio.

Gloriosa est apud Chymicos admodum de spiritu salis dulci ostentatio, sed quæ nunquam demonstrari potest: talis enim spiritus salis dulcis à sale ipso nulla destillatione prolicitur, absque spiritu vini. Hic itaque solus est, qui eandem dulcedinem procurat, siue ab initio cum sale destillando coniungatur, siue postea spiritus salis cum eodem sæpius cohobando subtilietur: sic enim, & non alio modo, omnem acrimoniam à spiritu salis aufert, eumque subdulcem reddit, simili modo in cæteris spiritibus efficiendo. Apparatus eius est talis: sal solvatur aqua pluvia destillata, filtretur & coaguletur, postea calcinetur igne moderato, semper mouendo, ne fluat, idq; fiat decies, quinquies, vel sæpius: postea idem sal extrahatur cum vini spiritu

spiritu optimo, quo particulatim ablato sal lapiescat (id est, biz zur Grystallen vird, oder biz sie anschiesßen) Existis crystallis, cum argilla vel terra sigillata, crusta impastatis, fiat more usitato spiritus dulcescens, vlteriùs cum alcohole vini coniungendus, & sæpius cum eo per cohobia destillandus. Nec Crolliana p. 149. spiritus salis præparatio vilipendenda, quam ita correctam damus: Recipe salis Cracouiensis nativi, id est, salis gemmæ, vel salis marini exsiccati, vel calcinati saltem, scilicet decrepitati, lib. 4. affundendo aquam pluuialem, impasta vel malaxa, cum albæ argillæ figulinæ recentis, & per setaccum cribratæ, libris duabus (vel, quod meliùs, argillæ loco sumatur matrix, si haberi possit, seu cortex terram sigillatam inuoluens, & proximè ambiens, & è qua terra sigillata, & tanquam nucleus, eruitur; sic enim efficaciorẽ liquorem ad vsus medicos habebis) inde facias orbiculos, hoc est, pastillos rotundos seu oblongos, quos retrò fornacem ad duritiem exsiccatos impones retortæ terreæ luto obductæ, vix ad dimidietatem impletæ: iungatur recipiens satis capax, luto tenaci connexum, & seruatis ignis gradibus, donec phlegma egressum est, vltimò pelle forti & indefinente igne aperto continuando, donec spiritus albi omnes egressi sunt. Sic sal marinum cum

Crolliana spiri-
tus salis
præpara-
tio corre-
cta.

terra sigillata cruda, tripla, vel quadrupla proportionem, mistum, & ad prescriptum autoris, destillatum, spiritum reddit elegantiores.

*Spiritus
salis cū
sale com-
muni an-
tipathia
unde.*

Spiritus hic salis dicitur habere antipathiam, ac naturam contrariam, quod tamen non aliunde dependet, quam ratione mixtionis. Sal enim, tanquam mistum corpus, habet in sese partes diversas, quarum singulæ alias atque alias habent qualitates, ac alios effectus: Coniunctim verò id ostendunt, quod mixti corporis est. Ita sal commune excitat sitim spiritus, hic pellit eandem, quod manifestò apparet in hydropicis, in quibus sitim sedat, & quidem tam fortiter, ut, posteaquam spiritus salis, præsertim verò compositi, usum aliquandiu continuauerim, in posterum non sitiam; quod tamen aliàs in sale resolutum micro, cosmico, cuius est hydrops, perpetuum & quasi inseparabile est. Essentialem enim humiditatem, quæ multum exhauritur in hydropicis, spiritus salis adiuvat, & ventriculum cæteraq; viscera corroborat; sal verò, tanquam mistum corpus, essentialem humiditatem non promouet, sed eam aufert: Sitis itaq; à sale sumto non minuitur, sed promouetur. Tandem elegantium virtutum est spiritus salis compositus, ex sale nempe petræ, & sale communi confectus, qui hic apprimè commendatur, nec immeritò, siquidē eo Medicus verus comodè carere nequit.

*Spiritus
salis cō-
positus.*

Nota

Nota BARTH.

*Destillatur etiam spiritus salis cum ana-
limaturæ chalybis, per retortam, modo vulga-
ri, rubicundissimus & ad multos morbos chro-
nicos feliciter percurandos præcauendosq; uti-
lissimus.*

SPIRITVS NITRI.

Nitrum, siue sal petreæ, misceatur cum
tribus partibus boli communis: & destil-
letur per retortam, & obseruato eodem ignis
regimine, vt in præcedentibus dictum, spa-
tio decem vel duodecim horarum. Ex libra
vna salis petreæ, accipies libram vnā spiri-
tus: si benè operatus fueris.

Vsus. Spiritus hic, secundum Querceta-
num, est verus ignis & naturæ balsamicus: &
prodest in colica, & pleuresi, angina, febrib⁹.

& vel terræ figulinæ.

& igne reuerberij.

*& Sic vocat eum Quercetanus, quia mor-
tificat omnes spiritus corrosiuos.*

*& miscetur cum ana spiritus vini, ac dan-
tur de illa mistura scr. iij. vel 3. i. Spiritus verò
non debet esse purus, sed adhuc cum suo phleg-
mate: prius tamen soluenda est alius. Nam si
vini & nitri spiritus puri confunderentur, fa-
cile fieret inflammatio. Aliàs optimè valet in
colica, scil. flatulenta.*

• Datur in febribus cum aquis endiuiae, portulac. cichor. ad extinguendum calorem, à guttis 6. ad 16. Estq; hic spiritus in febribus præstantior lapide prunellæ.

Crollius, in præparatione huius spiritus, pag. 153. prius globulos oblongos efformat, dein ad opus eos adhibet; at melius procedit operatio sine globorum efformatione, si nempe saltem terra benè admisceatur pulveri salis nitri, ac tandem ipsa destillatio instituat.

SPIRITVS ARDENS SATVRNI.

Calx Saturni, siue minium, aceto destillato, vel eius saltem phlegmate perfunditur: & postea per diem naturalem, sæpius agitando, ne in fundo vasis concreascit, & digeritur: menstruum detrahitur: & aliudq; donec omnis falsedo & abstrahatur; substituitur. Depletiones filtrantur, & ex duabus circiter partibus euaporantur: crysalli loco frigido expectantur, separantur: in nouo aceto & dissoluuntur, filtrantur: & toties, vt supra, coagulantur: donec sufficienter sale acetis armoniaco, tanquam proprio fermento, imprægnentur. Tali calore balnei, per mensem, digeruntur: vt perpetuò instar olei in liquorem soluantur. Destillantur postea per retortam, in arena: seruatis 3 ignis gradi-

gradibus, adhibitoque recipiente amplo: n quod nisi diligentissime cum retorta lutetur tanta & tam suavis fragrantia, totum laboratoriu replens, deperit; vt firmiter credere non dubitem: eam omnium vegetabilium odoratorum simul congestorum & mistorum odores longè superare. Post destillationem, omnibus frigefactis: caput θ mortuum reperies nigerrimum, nullius momēti. E liquore egresso separabis, oleum flauum supernatans, (quale, præparato nuper hoc Saturni spiritu, in rei huius testimoniū asseruo) & oleum sanguinis instar rubicundum, fundum petens, Phlegmate per reiteratas destillationes, ab aqua ardente separato: Seruabis spiritum Saturni odoratissimum, tanquam balsamum pretiosissimū, ad varios morbos, tam intra, quàm extra corpus, vtiliter adhibendū.

Coeterū non ē Saturno tantū, arte Chymica, spiritus eiusmodi fragrans elici potest; verū etiam ex omnibus alijs metallis, mediante aqua illa viscosa minerali, quæ solius Vulcani beneficio, absque vllius rei externæ additione, breuissimo temporis spatio educitur, & de qua Rhodianus *in tractatu trium verborum*: Mutatur iste spiritus fumosus, aquosus, & adustius, in nobilissimum corpus, & non fugit amplius ab igne;
sed

sed currit, vt oleum, &c: Recipe enim omnes qualitates metalli, cui, industria sagacis artificis, immiscetur, odorem nempe, colorem, saporem, cum conseruatione facultatis vegetantis: Et sicut Rhases dicit: prout mutatur, mutat. Vnde apparet: quam turpiter rerum physicarum ignari sint vulgares misochymici, qui odores, sapores, & virtutes reliquas medicas solis vegetabilibus vendicant, & metallica, tanquam humano corpori infructuosa, cane peius & angue fugienda existimant.

α ad eminentiam trium digitorum, seu ad libras iij. minij, accipe libras quatuor aceti destillati.

β lento calore.

γ depletur.

δ dulcis.

ε destillatio.

ζ excipiatur primò phlegma insipidum: quod si post hoc spiritus albicantes prodire videris, &c.

η excipiantur illi.

θ quod simul atq; aeri exponitur, flamam concipit.

ι magis ad sensum & experientiam ita scribendum: separabis oleum sanguinis instar &c. demtis superuacaneis.

in phialis.

spiritus ardens Saturni non usquequaque
tutò intra corpus sumitur; virilitatem enim
destruit & emasculat; in febris tamen ar-
dentibus & malignis; prætereaque in peste, eius
usus sæpissime profuit; nec à scopo aberrant, qui,
bezoartici loco, in tali casu propinant, guttulis
videlicet duabus, aut ad summum tribus, in
aquis cordialibus.

Spiritus
ardens Sa-
turni nō
adeò tu-
tò intra
corpus
sumitur.

Inter destillationem huius spiritus simul
prodit oleum rubrum, in guttis rubris, exindeq;
quod prolectum est, rubescere videtur. Quod
si ergo rectificatur, habebis quatuor diversa
menstrua: spiritum nimirum ardentem, qui
primò prodit; deinde oleum flavum, quod secun-
dò prodit; tertium est phlegma; quartum verò
est oleum, quod in rectificatione in vase manet.

Oleum
Saturni.

CAPUT V.

De Aceto,

ACETVM DESTILLATVM.

ACetum sine digestionem, eodem modo
destillatur, quo & vinum: nisi quòd
phlegma, ut in omnibus acetosis alijs, primò
egrediatur: spiritus autè ultimò. Oleum &
sal pari ratione, uti de vino dictum, eliciuntur.

a færens.

Insunt

Insunt enim illi omnes istę partes, quicquid etiam Misochymici blaterent, qui neque aceti anatomiam vnquam viderunt, neque, quod Galenus, *lib. 1. de facult. simpl. medic. cap. 18.* de aceto pronunciat, legerunt. Atque ego sanè, inquit, non multum abest, quin illorum laudem sentētiam, ad eamque promptè accedam, proque hac assertione & opinione pericula omnia subeam, si quam artem aut machinam inuenire queam, sicut in lacte, contrariarum partium separationis; ita hic quoque. Quibus verbis ille indicat: se non solum in aceto diuersas statuere partes; sed etiam, se hanc sententiam confirmaturum, si esset inuenta ars separandi partes aceti, vti partes lactis segregare possumus, ac caseum à sero & butyro distinguere. Ista autem ars, Galeno incognita, est Chymia nostra: cuius si vir ille diuinus notitiam aliquam habuisset: nullus dubito; quin remedia excellentissima inuenisset, & vsui nostro reliquisset. Quòd si idem etiam nunc temporis reuiuisceret; videretque, quàm illi, qui se, à nomine ipsius, Galenistas appellitant, inuentis frugibus, vesci tamen glandibus malint: vtique hanc ingratitude, & turpem ignorantiam suorum discipulorum, vix probaturus esset.

Mirum

Mirum autem est: acetum destillatum non esse tam acre, atque simplex, & interim tamen esse penetrantius; crebrioresque tandem destillationes vires eius, non tam augere; quam retundere.

ACETVM † ALKALISATVM,
sive radicum.

Aceto, ad mellis liquidi consistentiam, destillato, superfunditur aqua communis, ut ad palmæ altitudinem superemineat: digeritur in balneo per biduum; β (nec opus hic, ut filtretur, & ad tertiam partem evaporando destilletur: cum sine filtratione & evaporatione crystalli formentur) ponitur in locum frigidum, ut crystallos producat: aqua per inclinationem effunditur, aliaque, γ donec omnis oleaginitas abscefferit, superfunditur. δ Tum crystalli (abque præcedanea nova digestionem, filtrationem, evaporationem, & crystallorum repetita collectionem) sæpius solvuntur in aqua bulliente, & coagulantur in frigido, ut omninò diaphani fiant: acetumq; quartò (nam ante quartam destillationem non liberatur à fecibus terreis, quæ vim ei penetrandi minuunt) destillatum, & ab omni phlegmate depuratum, ε ijs superfunditur: ita ut ad unam libram

bram crystallorum, addantur quatuor aceti; ex arena, per retortam, dando sub finem ignem satis fortem, destillantur. Quò facto: feces π calcinantur: (nam absque calcinatione, ut quidam volunt, sal fixum posse elici, impossibile mihi videtur) fixum sal δ elicetur: acetumque, sale essentiali animatum, rectificatur; & dein à sale fixo, igne satis forti destillatur, reaffundendo toties super id, quod in fundo remanet: donec totum sal per alembicum ascenderit. Tandem acetum, hoc sale proprio imprægnatum, per balneum bulliens, bis π destillatur: (ob feces, quas deponit, & ut magis spirituale reddant) accipiturque acetum, ad durissimam lapidum crystallorumque corpora calcinanda, validissimum.

† Id est, cum proprio suo sale coniunctum; vocatur alias acetum radicatum.

α quæ est fæcum, à destillationibus multis aceti, in residuo manentium, continens in se & oleum, & sal.

β filtratur, & ad tertiam partem evaporando destillatur.

γ super feces reliquas.

δ digeritur, filtratur, evaporatur, & colliguntur crystalli.

ϵ quod acerrimum. Nam crebriores destilla-

Crebriores aceti destillationes vim eius retundunt.

Stillationes aceti vim potius retundunt, quàm augent: itaq; satis est habere acetum fortissimum, quod omnibus ablatis aquositatibus, primò egredientibus, ultimò destillatur. Oportet igitur in aceti destillatione primas destillationes admodum esse lentas in balneo, ne, si fortibus urgeatur, cum phlegmate, etiam spiritus aceti simul transeat; quod benè notandum.

§ ex fecibus residuis.

n deleantur illa verba; feces calcinantur.

¶ cum phlegmate aceti, vel aqua communi.

i quod prima hac destillatione simul cum aceto transijt.

x sufficit semel.

Sal aceti, ut & vini; duplex est; volatile unum, quod & armoniacum vocant, & duplex. Sal aceti
fixum. Volatile semper transit cum aceto, duplex.
super salem proprium destillato, fixum verò manet; quod ut similiter cum aceto coniungatur, vtere compendio illo, quod ad spiritum tartari supra est ostensum. Sic igitur procede: sume illum salem fixum; solve in aceto, prius cum sale suo volatili animato, quantum potest; agere aliquandiu, postea cum terra figulina, vel bolo, impaste, ut globuli fiant, qui per retortam in vas recipiens magnum, igne

igne nudo, per gradus destillati, omnem salem de se spiritualiter emittunt, eundemque in acetum transferunt. Hac igitur sola destillatione efficies id, quod vel multis cohobijs præstari nequeat. Huc pertinet etiam acetum radicatum; terebinthinatum. Hucero quondam terebinthinatum dictum; & thinatū. Crollio verò, in Basil. Chymici pag. 167. descriptum, cuius apparatus, castigatum tamen, hic annexere licet, qui talis; Recipe, exempli gratia, lib. 2. vel 3. vel 4. terebinthinae, affunde ultimæ medietatis aceti destillati, id est, spiritus aceti, libras duas, & destilla, secundum artem, in arena; primò lento igne, donec acetum cum spiritu terebinthinae egressum sit, postea auge ignem, & exhibit oleum flavum, & aqua rubicunda acerrima; quando oleum rubrum vult stillare; cessandum est à labore. Separa postea spiritum terebinthinae, & oleum ab aceto, per tritorium, & solum acetum per se rectificata, bis vel ter, donec nullas feces post destillationem relinquat; sed omninò purissimum evadat. Rectificatio autem debet fieri per se, ut diximus; non supra zingiber, ea ratione; quia zingiber suam aciditatem non deponit in acetum, ut apparet zingiber in cibis: quia illa aciditas est à sale volatili, atque ita sensibilis minimè redditur. Potest etiam phlegma ipsius terebinthinae, per se in spiritum destilla-

stillata, asservari, aliquoties rectificari, & tandem cum aceto forti destillato coniungi, ad similes operationes solutione perficiendas; sed prior modus potior est & melior.

A L I V D.

Destilla bonam quantitatem aceti vini, separatoq; phlegmate, effunde spiritum, qui ultimò egressus est, super feces, in retortam, & destilla, reuerberio clauso, dando ignem fortem, per horam vnam, & tantum circa finem, vt retorta candescat. Separato dein oleo: cohoba trinis vicibus, dando semper ignem magnum, circa finem, vt prius. Tandem rectifica, per balneum bulliens, & habebis acetum vini bene alkalifatum.

A L I V D.

Recip. mellis libr. vnam, salis communis lib. semis. Misce: & coque in olla ferrea, vsque ad consistentiam nigram & spissam, eamque sæpius moue. Deinde effunde super tabulam madefactam: &, cum refrixerint, puluerisata pone in retortam, affusis duabus libris boni aceti vini destillati, absque phlegmate: dein destilla reuerberio clauso: bis cohoba: & tandem destilla, in balneo bulliente, sicut supra. Sic habebis acetum vini radicatum, ad eliciendas metallorum & mineralium tincturas.

CAPVT VI.

De Oleis,

Oleum propriissimè dicitur de oleo ex oliuis expresso, omnis excedentis qualitatis experte: de reliquis vero, non nisi per similitudinem. *a* Omnia autem olea inter aeris & ignis naturā ambigunt: & quò acriora sunt, eò magis ignea; quo minus acria, eò magis ætherea & aerea censentur.

a scilicet ob viscositatem.

Olea in sua essentia purissima cōsiderata minimè sunt combustilia. Quæstio est nobilissima, num olea in sua natura, seu essentia purissima sint combustilia? id quod negamus, ex fundamento anatomie vitalis, in qua elicitur essentia ita spirituosissima, omni-
 que sua heterogeneitate liberata, vt nullam imprimat inflammationem; quin potius eandem sua facultate tincturali extinguat. Hoc apparet abundè in affectibus inflammatis, vbi, maxima cum utilitate, oleosa eiusmodi spirituosissima adhibentur. Sic oleaginosissima perlarum substantia est confortatiuum, in cordis & reliquarum partium affectibus præstantissimum. Quapropter concludendum, serioque statuendum, cum inflammationem anatomia effata ignoret, tam crasso cuidam, atque narcotico, fetidoque sulphuri

sulphuri adscribendum. Sic empyreumata oleis imprimuntur, non spirituosis & puris; sed crassis, sæculentis, atque multum virtutis narcoticæ possidentibus, quibus si exuta sunt, nullum sanè empyreuma recipiunt. Simile exemplum est in anatomia salis; quæ nullam proprietatem sitim inducendi agnoscit; sic & in alijs quàm plurimis.

OLEVM EX VITELLIS OVORVM.

Vitellos ouorum coctos ad duritiem, & a comminutos, in sartagine frige, igne temperato; donec rubescant & oleum remittant, continuè spatula lignea vel ferrea mouendo; ne adurantur. Oleum postea calide exprime; & cum magna aquæ β stillatiæ quantitate; per mensem, in B.M. digere. Aliqui frixos sic vitellos, in linteo, oleo amygdalorum dulci madefacto, includunt, & sub prælo γ exprimunt.

Vsus. Matthiolus, in Dioscoridem scribens, hoc oleum commendat ad asperitatem cutis, impetigines, fissuras labiorum, manuum, pedum, dolores vlcerum, articulorum δ & omnium locorum neruosorum. Preterea vtile est locis igne ambustis, & in membranis cerebri vulneratis. Vlcera maligna cicatriscit & pilos generat. ζ

α coctos.

β rosarum, aut alterius: additur autem, ut oleum corrigatur, nec facile rancidum fiat.

γ Hoc modo oleum ex ouis anatum expressum, & postea illitum, & cum particulis laterum, per retortam, ex arena actum, ad herniam intestinalem penitus sanandam mirè commendatur. Sic oleum vitellorum anseris ad dolores luis Venereæ inueteratos in articulis valde proficuum censetur.

δ Valet etiam egregiè ad artuum dolores
 Olei lū- oleum lumbricorum, in hunc paratum modum.
 bricorū Recipe butyri, & lumbricorum, ana lib. j. Com-
 preparatio. misceto, & ponito in olla vitreata, cuius fundus aliquot foraminibus pateat, imposito operculo, &, supposita alia olla, collocato in furno pistorio cum pane: destillabit oleum in ollam inferiorem; id eximito, & in eo decoquito, flor. verbasci, chamæmeli, cheyri, hyperici, herb. meliss. perfoliatæ, betonica, baccar. & fol. paridis, ana Mi. Vna & altera ebullitione facta, monicè exprimitur oleum, & reseruat-
 Aqua o- tur. Aqua verò ouorum sic fit: Recipe album;
 uorū de- ouorum coctorum q. v. adde puluerem puta-
 stillatio. minum ouorum, & destilla ex alembico; per retortam; igne ad extremum vehementiore, prodit cum oleo fætido etiam aqua, quam se-
 para-

paratam aliquoties, nimirum sexies vel septies, destilla per se, donec clara, & à sensibili fœtore libera, futura sit.

α cum pauxillo salis Saturni.

ζ si cum muscis iunctum fuerit.

OLEVM SALVIÆ.

Recipe magnam salviæ α quantitatem, eamque per duas aut tres septimanas in umbra relinque, & cum s. q. aquæ communis macera: postea per refrigerium destilla: & accipies aquam, quæ rectificari poterit; & oleum flavum. β

Vfus. Prodest γ in omnibus cerebri nervorumque morbis; paralyfi, apoplexia, convulsionibus & similibus; ventriculum etiam calefacit, & corroborat, mensesque ducit.

α efflorescentis.

β Hic communis est modus omnium vegetabilium olea eliciendi.

γ Olea herbarum adcõ profunt, atque ipsæ plantæ.

OLEVM CERÆ.

Liquefac cerā, igne moderato: & sine stare tamdiu in fusione: donec bullas ulterius non producat. Tum amotæ ab igne commiscè duplum sui ponderis salis decrepitati, & destilla per retortā, α igne moderato. Ex libra vna cere extrahes uncias duodecim olei. β

Vfus. γ Resoluit : attenuat, penetrat ;
emollit ; discutit : ac propterea vtile est apo-
stematibus duris, & tumoribus frigidis : Sa-
nat fissuras papillarum in mammis mulie-
rum ; & dolores earum mitigat : Vulnera ;
etiam recentia consolidat : si ea bis de die
mungas. Confert & in ambustis, commistum
cum oleo ouorum.

α Rectificetur bis vel ter, si præsertim, quod
plerumq; fit, crassiùsculè transierit.

β circiter duodecim olei :

γ Intus sumptum, à tribus guttis ad sex, in
aq. petrosel. aut vino maluatico. Exteriùs præ-
terea, vbi dolores vehementiùs vrgent, loco do-
lorifico, cum oleo scorpionum & de lateribus,
ana mistum, & inunctum, calculum & urinam
feliciter mouet suppressam. De usu & efficacia
huius olei plura qui desiderat, consulat tractat.
7.met.destill.part.1.Conradi Khunraths.

Eleganter modus olei ceræ conficiendi est
hic. Recipe ceræ elegantis libram j. ossium cal-
cinatorū quorumcunq; libras duas; misce & de-
stillata per retortam, vel cucurbitam non nimis
altam ; prodit oleum & aqua, quò tardior de-
stillatio, eò melius fit oleum. Ex lib. j. vnciæ
sex vel septem olei prodeunt, quod fætet qui-
dem ; sed ita corrigitur : Recipe ceræ nouæ duas
partes, olei ceræ iam destillati vnā partem;
ceram

ceram finde in particulas paruas, & miscē cum oleo; destilla per retortam, igne cinerum lento; & oleum prouenit, calorem & odorem ceræ representans. Phlegma verò ex hoc oleo per se nil facit, vt & in reliquis; aſt ſi huic oleo acetum addatur; poſtea valet hoc acetum terebinthinatum egregie ad corallia diſſoluenda.

OLEVM TEREBIN- THINÆ.

Recipe medullam, ex deſtillatione ſpiritus terebinthinæ reſiduam; eamq; per ſe, ex cineribus, in retorta, deſtilla. Sic vbi oleum extractum fuerit, reſtabit in fundo retortæ colophonia. Si digeras poſtea in balneo: vt de oleo vitellorum ouorum dictum eſt: omni empyreumate ſpoliabitur.

Vſus. Calefacit, emollit, diſcutit, aperit, purgat, atque exterius, loco veri baſami, & uſurpari poteſt in omnibus vulneribus, vlceribus cacoetheis, inſanabilibus, foetidis, vti fiſtulis, lupo, & ſimilibus phagedænicis, parotidibus, fracturis, contracturis, &c. β Præſtat autem hæc non ſemper, per ſe, & ſolùm uſurpatum; ſed requiritur inſuper, vt cum alijs, affectui curando idoneis, conuenienter miſceatur.

Balsam⁹
ex ol. te-
rebinthi-
na corse-
tius.

α Si hoc oleum leniter in scutella aperta euaporauerit, reducitur in colophoniam, instar rubini translucentis, quæ puluerisata, & cum spiritu vini extracta, remoto postea per distillationem spiritu, relinquit balsamum admodum utilem in doloribus nephriticis, regione renum tantum cum pluma aliquoties inuncta.

β Terebinthina etiam aluum per se feliciter mouet, præsertim verò, ubi impuritates renum simul sunt exterminandæ. Exhibitio eius est talis. Recipe terebinthinae unciam semis, dissolue cum oleo tartarizato, id est, cum eo spiritu, qui ex tartaro calcinato, vel sale tartari, rubedinem extraxit; adde aquam communem destillatam: & albescit instar lactis, quam solutionem hauriendam exhibe; vel recipe terebinthinae unciam semis, dissolue cum vitello oui crudo, benè inuicem commiscendo, adde sacchari albissimi unciam j. Hoc totum compositum dissolue in haustulo vini, & ieiuno stomacho propina bibendum. Sic D. Schro-

Pilula
de tere-
binthi-
na.

cerus, in Consil. Vvittichij, cons. 30. pilulas de terebinthina format, cum in modum: Rec. Terebinth. Cypriæ lotæ diligenter in acq. hyssopi, drac. iij. postea addatur aquæ hyssopi libra una, & in vase vitreo mundo ad consumptionē aquæ ebulliat: postea iniiciatur in vas frigidum, & aquam

aquam hyssopi frigidam terebinthina hæc, & cum incipiat frigesieri, manibus malaxetur, & addatur pulueris ireos drachma una. Et ita semper, subinde manus immittendo in aquam, pilulæ formantur, forma cicerum rubeorum, & exhibeantur pro dosi drachmæ duæ. In Orthopnœa valdè proficiuæ; nam aluum ita non mouent, ut vires prosternant, dilatant pectus & abstergunt, & per urinam (quod maxime in hoc casu competit) promouent. Hactenus D. Schroterus dicto loco. Apparatus autem varios huius olei, quod Paracelsus Germaniæ balsamum appellare non dubitauit, ut & eiusdem vires præstantissimas, vide apud Conrad. Khunradt, in Medull. destillat. tom. I. tract. 22. p. 583. & seq. alijs multis.

OLEVM CARYOPHYLLORVM.

Recipe caryophyllorū grossè tusorum a libras quatuor, aquæ fontanæ libras quadraginta. Misce, & macera in loco calido, atque adde tartari ℥ uncias duas; destilla postea per vesicam æneam, cum refrigeratorio: & habebis olei uncias octo. Eodem modo destillantur macis, piper, semina anisi, coriandri, &c.

a aromata destillanda in puluerem minimè sunt redigenda, quia oleum aromaticum in forma

ma pulueris quasi figitur, & in feces abit, atq; illis se insinuat.

β crudi.

Vsus. Quanti oleum hoc Theophrastus fecerit, Chirurgia ipsius satis ostendit. Confortat cerebrum, & cor, ac omnes spiritus: melancholicos dissipat, & crassos clarificat. & Intemperiei ventriculi frigidae alterandae, ex voto succurrit: concoctionem promouet, & lentos viscidosq; humores consumit. Confert etiam diarrhoea à causa frigida: vt & hepatis frigiditas. Extrinsecus vulnera β recentia sanat, & vices veri balsami obit.

α memoriam acuit, lypothymias soluit, in primis verò apoplexiae medetur. Dosis à guttis duabus ad V I, in aquis convenientibus.

β praesertim capitalia.

Crollius aliter oleum elicet caryophyllorum, pag. 169. sicut oleum cinamomi. Quoniam autem hoc oleum cinamomi inter efficacissima confortantia spagyrica refertur, eius descriptionem genuinam hic docebimus: Primò Cinnamonum in frusta confringatur, modicumq; contudantur, contusum ita crasso modo selectissimum cinamomum in retortam vitream immittas, & in balneo sicco, lento calore, destilles: tunc exit aqua, quod si in fine fortiùs vrseris, oleum foetidum prodibit, quod ab emphyreuma-

Olei cinamomi descriptio genuina.

te, in modum olei tartari à Crollio factum fol. 158. liberandum. Illam aquam recenti ligno vel cortici affunde; & perge in destillatione; quam si continuaueris aliquoties dicto modo, habebis magnam copiam aquæ & olei, fæces in fundo omninò aridas, subnigras & insipidas, sali tamen inde conficiendo perquam utiles. Præstantius est oleum ex Cassia lignea, malè à quibusdam inter canellam & cinamomum relata. Habet enim in se lentorem quendam & mucilaginem, ipsa masticatione deprehensibilem; quæ in cinamomo non deprehenditur; præterea sapor eius cum acumine fortiori, & magis oleaginoso; quamobrem oleum quoque, ex ea destillatum, fortius, maiorisq; virtutis esse, maxime consentaneum est. Hic notandus quoq; venit balsamus vulnerarius hunc in modum confectus; Recipe caryophyllorum, crassiusculè tritorum ac contusorum, q. p. ex retorta per arenam, igne primò leni, postea forti, destilla; & prodibit oleum crassum ac fætidum; relinque aliquandiu in aere aperto, loco frigido & humido; donec euaporet empyreuma. Huius crassi balsami gutt. 10. immisce sacchari Saturni grano quatuor, ac utere ad vulnera; tùm recentia, tùm antiqua: mirabiliter consolidat. Idem, & quidem præstantius, intra 36. ad summum horas præstat balsamum ex oleo nucum, præsertim cum mumia commistum.

Cassia lignea malè à quibusdam inter canellam vel cinamomum relata.

Balsam^{us} vulnerarius egregius.

OLEVM

Recipe sacchari albi grossè tusi vncias quatuor: aquæ vitæ vncias octo. Aquam vitæ succende in scutella argentea vel figulina vitrea: in quam saccharum iniice, continuè spatula agitando, donec flamma cefset. Tum adde aquæ rosaceæ vncias duas Misce. *a.*

Vfus. Est suauissimi saporis: corroborat: & tussi, à materia lenta & crassa, laborantibus certò experimento opitulatur. & Incidit enim istam materiam, absumit eam, lenit pectus; catharros nonnihil sistit; & ventriculi concoctionem promouet.

a dosis cochleare semis.

β asthmati, rauedini & pectoris affectibus medetur.

OLEVM SACCHARI COMPOSITVM.

Recip. sacchari albissimi lib. vnam: Puluerisa bene, irroraq̃ue aceto squillitico, & rursum exsicca igne lento, idque tertio repte: Dein recipe Iridis Florent. pulueris, enulæ campanæ, ana vnc. vnam: pulpæ dactylorum, passularum purgati ana drachmas tres: cortic. Aurantior. siccat. Benzoin i, ana drachmas duas: croci Orientalis drachmam vnam.

vinum. Infundantur spatium bidui, in spiritus vini, sæpius rectificati, libris duabus. Hinc fiat separatio per inclinationem. Separato liquori adijce saccharum, ut supra, præparatum. Incendatur spiritus vini, tamdiu agitando, donec, sponte extincta, flamma, omnia in oleum crassum & spissum, instar syrupi, abierint: cui admisce olei sulphuris q. s. ad pauxillum aciditatis introducendum.

Vsus. Prodest egregiè in tussi eliminanda, modo febris absit. Expectorationem enim strenuè promouet, & asthmaticos imprimis iuuat, eclegmatis instar assumptum: prout de suis etiam oleis saccharaceis celeberrimus Medicus, Theodorus Maiernius Turquetus, olim Christianissimi Galliarum Regis: nunc verò serenissimi magnæ Britanniae Regis Consiliarius, in sua apologia, ad cuiusdam anonymi calumnias, historia prima, testatur.

OLEVM HERACLINVM.

Paratur hoc ex Corylo; dum floret, non aliter ac oleum ex ligno Guaiaco, & utilissimum esse creditur ad epilepsiam percurandam, dentium dolores sopiendos, & vermes è corporibus profligandos.

OLEVM

OLEVM TARTARI.

Oleum hoc, præter modum superius, in spiritu eius, traditum, fit etiam per deliquium, α ponendo tartarum ad albedinem calcinatum, β in cellam vinariam, vel alium locum humidum; donec resoluatur in oleum; quod postea filtrandum. Parari etiam potest: si tartarum, post calcinationem, in aqua communi dissoluatur; filtretur, coaguletur; & in locum humidum, donec resoluatur, collocetur.

Vsus. Optimum est remedium in omnibus serpiginibus, vlceribus, præsertim autem venereis, tinea, scabie, verrucis. Faciem erugat & cutem reddit teneram. γ

Qui verò id exhiberi voluerit intra corpus, necesse habet; ut saltem dissoluat, in conuenienti aliqua aqua destillata, quæ magis proderit, quam humiditas loci alicuius subterranei, qua ille sal alias in liquorem solui consuevit.

α id est, per resolutionem ab aere humido frigido.

β vel saltem eius, qui docetur infra c. 16.

γ Est porro huius olei tartari elegans vsus in extractis vegetabilium purgantium conficiendis: eius enim guttæ 4. 5. 6. cum menstruis mixtæ, ilicò tincturas vegetabilium extrahunt.

De

De hoc oleo tartari per deliquium obiter & incidenter docet Crollius, in sua Basilica, sub tartaro vitriolato, pag. 116.

OLEVM SUCCINI.†

Digere libram vnā succini triti, in vini albi *a* libra vna. Tum adde manipulum salis preparati; & destilla per retortam: *β* seruat is ignis gradibus Rectificatur, *γ* bis destillando, cum sale tantum.

Vsus. Sacrum hoc oleum olim appellatum fuit; ob vires eius eximias, quas cum per se; tum cum alijs mixtum, præstat: in epilepsia, apoplexia, melancholia, spasmo, vertigine; peste, calculo, frigidis capitis defluxionibus, cordis palpitationibus, animi deliquijs, ictero, difficultate respirandi, dysuria, partu *δ* difficili, vteri strangulationibus, mensesium retentionibus, fluore matricis albo, vermibus. *ε*

† præsertim alibi.

a Crollius, pag. 190. addit aquam rosarum & betonicæ,

β in arena vel calce mortua. Hoc est, addantur prius fragmentis succini arena alba pura, aut ossa combusta; vel etiam silices calcinati. Hæc enim omnia ea potestate pollent, vt succinum ebulliens quasi supprimant, nec idem permittant, nisi per retortam in recipiens dilata-

dilabatur vel fluat; quæ sanè ratio est accommodatior, & ad destillandum oleum succini securior.

γ Antequam oleum succini rectificetur, benè abluatur priùs in aqua communi, voluendo sæpiùs, postea rectificetur lentè in B. M. per aquam rosarum, vel maioranæ.

Nonnulli tantùm per retortam distillant, sine ulla additione; saltem observantes olea diversa prodeuntia; qua sigillatim colligunt. Primum prodit album, quod optimum est; hinc flavam; deindè rubrum. Cæterùm inter destillandum, in collo retortæ & receptaculi, eleuatur sal volatile succini album, quod colligendum est, & iuxta mentem Crollij, pag. 191. purificandum, estque diureticon præstans, docente eodem pag. 149. Dosis à gr. iij. ad V I. Quod si ex capite mortuo succini, in reuerberio in cinerem reuerberato, per aquam communem salem elicueris, & huic sali volatili miscueris, eiusq; compositi scrup. j. cum scrup. ij. visci querni pulveris in aq. pæoniæ bis vel ter in morbo adscendente exhibueris, id quemlibet caducum morbum tollere creditur.

Sal succi
ni.

δ Si scil: olei succini gutt. VIII. vel IX. imponantur in umbilicum & guttæ 5. vel 6. cum pauxillo vini bis intra horam bibantur, siue mortuum siue viuum educet statim.

¶ Vsus

Ufus elegantes plures vide apud Crollium, pag. 191. & seqq. (exinde enim auctor hos desumpsit) ut & apud Anselm. Boer. Boodt, de gemm. & lapid. lib. 2. cap. 16.

Externus eius usus potest esse talis: Recipe olei succini drac. j. mellis lib. salis communis drach. ij. Misceantur, & emplastri loco super vlceribus cera ardentia ponantur; ardorem extrahit, ^{Extens.} dolorem sedat & sanat. Huius olei drach. j. cum opodelch. lib. j. diligenter mista, adeò illud confortat, ut vlceribus ab omnibus accidentibus, præseruet & defendat: extrahit etiam ex vulneribus ossicula, festucas, turundarumque particulas, per imprudentiam Chirurgi profundius illapsas.

Quod si album succinum haberi nequit: (est enim rarius & pretiosius flavo;) hoc æquè præstat; nisi quòd prius artificio quodam ad albedinem reducendum sit. Id præstabis hoc modo: Recipe succini flavi e.g. lib. j. pone in cucurbitam terream validam; superadde salis marini, vel, si eo cares, salis gemmæ, aut salis communis optimi, libras duas; superfunde aquæ fluuiatilistantum, quantum satis est ad soluendum salem: quo soluto, insuper affunde recentem aquam fluuialem, ebulliant postea superimposito alembico cæco, ad dies 14. integros, continuo igne, & tandem succini particulam exemptam

fractamque examina. Quod si satis alba sit, destillandum est ab opere coctionis; sin minus, diutius insistendum, donec nempe albedinem sufficientem ostenderit. Inter bulliendum providendum fuerit, ne aqua deficiat; itaque identidem alia feruens aqua superadijcienda.

OLEVM AD HEMICRANIAM COMPOSITVM.

Recipe Rutæ manipulum vnum, Bulliat in libra vna olei *a* oliuarum, in olla noua, per horam dimidiam. Deinde funde illud in retorta, eique adde terebinthinæ *β* Venetæ vncias duodecim: Colophonix vncias quatuor. Destilla in arena. Aqua clara, quæ primum exit, & nullius momenti est, separetur: postea, igne per gradus aucto, oleum destillatione prolectetur, seorsim asseruandum.

Vsus. Præsente paroxysmo, parum de eo ad ignem calefiat: & gossypio in eo humectato, frons & tempora, vt & ipsa pars dolens, cum cubitum eundum est, iungatur.

a recentis.

β claræ scil: Additur autem propter penetrationem.

OLEVM

OLEVM AD VTERI SVFFOCATIONEM Compositum.

Recipe pulueris rutæ parum siccatae libram vnā: castorei vncias duas: olibani, myrrhæ, ana vncias quatuor: olei lini libram vnā semis. Digerantur quatuor diebus, in ventre equino vel eius vicario: postea per retortam, in reuerberio clauso, destillentur.

Vsus huius liquoris est, vt eo vmbilicus inungatur manè & vesperi.

OLEVM LATERINVM. †

Candefac particulas laterum, vel silicum, instar fabarum, in crucibulo: quas ita ignitas proijce in vetus oleum oliuarum: cooperi; *a* & relinque per noctem: postea lapillos cum oleo per retortam *β* destilla: secundò & tertio rectifica oleum, destillandoq id cum sale præparato. *γ*

† *aliàs Philosophorum dictum.*

a ne accendatur in catino.

β igne nudo.

γ *Vsus olei laterini est in externis, præcipuè in gangræna, lupo, phagedænicis &c. In internis possunt de eo sumi guttæ duæ vel tres, in liquoribus destillatis, vel decoctis conuenientibus. Oleum hoc ob præstantiam dicitur etiam oleum sapientiæ; & benedictum, & sanctum,*

& diuinum à veteribus est nominatum, cuius virtutes à Diodoro Euchyont. lib. 2. de polychym. cap. 9. 44. numero, & postea à Conrado Khunrath, medull. destil. tom. 1. tract. 11. recensentur. Alij hoc oleum reddunt melius hoc modo: Recipe storacis calamithæ partes tres, olei terebinthinæ partes duas, olei Philosophorum partem vnā; digere aliquandiu; postea destilla per retortam, & serua.

OLEVM SVLPHVRI.

Recipe sulphuris triti libram vnā, calcis viuæ libram semis; salis Mercurialis siue Armoniaci α vncias quatuor. Misce, & per retortam oleum destilla: quod ad vulnera β & vlcera γ vtilissimum.

α qui sublimatur instar mercurij.

β scilicet antiqua.

γ maligna.

Nota. Si per salem petrae vis destillare, ne propè admoueas igni, sed altè in cineribus loces, donec discat ignem pati.

Olei sulphuris
preparatio
secundum
Penotum.

Penotus in hunc modum felicissime elicit: Sulphur ter sublimatum in vitreo perfunditur spiritu terebinthinæ, quantum satis ad solvendum. Stent in calore leni, quousque colorentur vt sanguis. Affunde optimum vini spiritum, ad tres digitos. Relinque, donec spiritus vini tingatur. Effunde reaffuso alio, & extrahetinctum.

*tingturam totam. Spiritum destilla in Balneo;
 quo extracto, muta receptaculum, & igni
 intensiore exhibit oleum sulphuris rubicundum,
 non fœtens. Hinc nec Fincelij apparatus con- Fincelij
 temnendus, qui sic operatur: Sulphuris libra appara-
 infunditur ter aceto. Siccatum pulueratur. tus.
 Pulvis circulatur cum vini spiritu. Destillatur
 igne balnei, idque ter repetitur. Loco vini spi-
 ritus aquam roris sumere potes. Pulveris tan-
 dem libra misce spiritus, terebinthina q.s. &
 loco macerationis, quam autor vult, coque in
 vase clauso; ita enim feliciter opus procedet. Af-
 funde postea vini spiritum, & extrahet tinctu-
 ram. Quam tandem destilla, & spiritus exhibit
 prior. Auctiore igni excipies oleum rubeum;
 mutato receptaculo.*

PRIMVM ENS SVL-
 PHVRIS.

Recipe spiritus vini optimi libras qua-
 tuor: in quo salis fusi, quantum imbibere
 potest, dissolue. Hunc spiritum vini florum
 sulphuris, communiter paratorum, vncijs
 duodecim superaffunde, atque in B.M. per
 octiduum digere, ita vt cucurbitam, alembi-
 co, cœco plano, non rostrato aut curuato,
 munias: exinde demto priore alembico,
 & rostrato imposito, destillare incipias;
 dimidia autem parte detracta, eam reaffun-

M 3 das,

das, atque quater idem repetas, totum spiritum vini abstrahendo. Quod in fundo remansit, indas vitreae retortae, atque ex arena propellas. Sic exhibit liquor niueus, instar lactis: quem liquorem, si sapor non est gratus, spiritu vini recenti edulcorare potes.

Vsus eius est in morbis pectoralibus & phthisi: estque eo nihil praestantius.

OLEVM SALIS COMMUNIS.

Funde sal commune: & cum refrigerit, pone in locum humidum, ut per se dissoluatur. Hinc toties filtra; donec nullas relinquat feces: & pone in ventrem equinum menses duos. Postea fortissimo igne destilla; & phlegma, per B, à liquore vinctuoso separa.

l. 6. Geograph.

Quicquid corruptioni obnoxium, hoc liquore si imbuatur, multa secula incorruptum manet. Creditur illud formosissimae foeminae cadauer hoc liquore fuisse conditum, quod referente Raphaelo Volaterano, tempore Papae Alexandri VI. in antiquo sepulcro, prope Albanum adeò integrum, nullaque adeò corruptione contaminatum, repertum fuit, ac si eadem hora expirasset: cum tamen ex scriptura marmori insculpta,
id

id vltra mille trecentos annos iacuisse ibi defossū constaret.

OLEVM VITRIOLI.

Dissolue vitriolum optimum in aqua communi : dissolutionem in leni balnei calore digere : postea filtra : & vapore balnei, in vase vitreo, aquam abstrahere, donec cuticulam contrahat. Tunc vase in locum frigidum posito, cryсталlos diaphanos producet : quibus separatis reliquam aquam euaporabis, donec nouam contrahat cuticulam, & nouos in frigido produxerit cryсталlos : quos omnes separatos dissolues : digeres : filtrabis : rursus in frigido cryсталlisabis : & vt suprà, separabis, eundem laborem tertio repetendo : donec vitriolum ab omni terreistritate heterogenea sit liberum. Hoc vitriolum cucurbitæ altæ impone, & phlegma per balneum ad siccitatem abstrahere : reddendo toties proprię terræ & donec siccū ebiberit totum humidum. Massam exime, & in puluerem subtilem tere : eumq; in retortam firmam immitte, cum octaua parte sui ponderis spiritus vini summè deputari : & seruatis igni gradibus, per triduum omnes spiritus euoca. Vase refrigerato : quod in recipiente fuerit, redde alijs duabus libris colcotharis, vt suprà, præparati : & iterum per

triduum destilla. Tunc vini spiritum, per balneum, in cucurbita alta separa : & spiritum vitrioli ex cineribus destilla, (in quo si coral-
lia vel perlas dissolueris: verum antepilepti-
cum β habebis.) oleum instar sanguinis ru-
brum, quod in fundo hærebit, rectificare po-
teris, destillando id per retortam, in arena,
vel solum γ digerendo ; fecesque terreas,
quæ fundum petent, ab eodem oleo sepa-
rare.

Eius usus est in metallicis potius, quam
medicina.

V E L.

Dissolve Vitriolum electum, in aqua plu-
uiali destillata : dissolutionem filtra, per lin-
teum : & pone in locum calidum, vt pa-
rum euaporet, & cuticulam quasi contra-
hat. Hinc, in vase mundo, colloca in locum
subterraneum: vt crytalli generentur. Quod
nondum in crystallos abiit, decanta : & fac
rursus, vt ebulliat parum, & post in frigi-
do crystallos producat, vti prius : hocq;
toties repete : donec omnia crystallificentur.
Hic calcina vitriolum, igne forti, ad rubedi-
nem, aliquamq; duritiem : & pone in re-
tortam: ignem per gradus gubernando: do-
nec omnes spiritus proliciantur : quod intra
tres dies & noctes perficitur. Post spiritum
ab-

abstractum reaffunde fecibus, & rursus destilla, per retortam. Sic oleum flavum prodibit. Hoc rursus imbibe feces: & adde spiritum vini, egregiè rectificatum: ac pelle per retortam. Sic oleum vitrioli habebis rubicundissimum & valde pingue.

a quod ferè prima operatione continget.

β Fit hoc oleum antepilepticum præstantius hoc modo: Recipe hunc spiritum vitrioli, funde super corallia pulverisata, & radicem pœoniae quantum satis; calcinantur corallia & exalbescent: relinque aliquamdiu, & corallia petunt fundum: aquam supernatantem decanta, quæ parùm acefuit: cuius recipe cochleare unum, & tantundem aquæ radices pœoniae, ac in eo solve salis verbenæ drachmam unam. Da epileptico post paroxysmum, ac repete per triduum vel quatrimum, manè ieiuno stomacho, abstinendo ab omni potu, post sumtum hoc, per 4. horas. Eo pertinacissimæ etiam epilepsiæ solvi creduntur.

Oleum
antepile
pticū ex
vitriolo

γ quod melius est.

Operosiores auctoris præparationem, quæ suo loco quidem haud inutilis fuerit, subleuat vitrioli, saltem ad flavedinem usque, calcinatio: cui si miscueris particularum silicis partes duas, & cum spiritu vino imbibaris, ut fiat

fiat instar pultis, per retortam tandem destilla-
tum rubicundum oleum prodit: a quo si aufe-
ratur per balneum phlegma, idem est, cum eo,

Alia olei vitrioli preparatio cöpendiosior. quod autor hic proponit. Fit & oleum rubi-
cundum vitrioli hoc modo: Recipe colcothar
rubeum q. v. fac istud ebullire in vino albo ge-
neroso, ad colcothar duplo, vsq; ad siccitatem;

postea tere, & ex retorta, igne aperto, destilla
primò phlegma: postea applica receptaculum
capacissimum, ac iuncturis benè munitis destil-
la more consueto oleum, instar sanguinis rubi-
cundissimum. Potest etiam hoc oleum vitrio-
li fieri dulce (quod Crollio apud neminem ad-

Oleum vitrioli dulce. huc videre licuit, vt de seipso testatur, in f. Ba-
sil. Chymica pag. 223.) hunc in modum: Oleum
hoc in sartagine ferrea noua cum aqua com-
muni tam diu coquatur, donec sal corrosiuum
ad fundum sartaginis collectum fuerit, & tunc
reliquum oleum dulcescit. Idem facit ferrum
candens, in oleo vitrioli aliquoties extinctum.
Sed ab hisce ἐπιρρηματι virtutes ipsius olei
valdè imminuuntur, nec effectus medici inde
sperantur. Videatur de oleo vitrioli dulci Tri-
umph. Antimonij Basil. Valentini Monachi.

OLEVM ANTIMONII.

Recipe antimonij crudi, sacchari candi,
ana vncias 4. aluminis calcinati, vnciam
vnam. Simul tere & misce; destillaque
per

per retortam, & igne valdè moderato. Sic accipies oleum rubicundum, & ad vlcerum curationem aptissimum.

α satis capacem.

β prodit potius gummi nigrum seu spissum, loco olei.

γ Ex oleo illo antimonij cum aceto ad supereminentiam trium aut quatuor digitorum affuso in digestionem extrahitur tinctura, quæ sola manet post euocatum spiritum vini in B, rubicundissima & dulcis. Eius compositio sequens laudatur ad Quartanam: Recipe istius olei unicam semis: aloes succocitrinæ drachmas duas; ambre gryseæ drachmam unam; essentia croci drachmam semis: cum portione aliqua conseruæ boraginis fiat massa. Dosis scrupulus semis in principio paroxysmi; purgat per inferiora.

Tinctura
antimo-
nij.

Medica-
mentum
ad Quar-
tanam.

OLEVM EX CROCO METALLORVM.

Recipe croci metallorum, sacchari albis. an. q. v. Misce & irrorâ saltem optimo vini spiritu. Stent ita aliquamdiu: postmodumq; lenissimo igne, (alioquin vas, propter nitrum & saccharum, diffilit) destilla. Primum exit aquositas: postea, aucto igne, oleum: quod asserva, tanquam thesaurum.

Est

Est panacea : non purgat, nisi circa vesperam, vel sequenti die, sedemq; mouet fortè vnam vel alteram.

Dosis 4.5.6.7.8. guttarum, in liquore aut conserua conueniente.

OLEVM ANTIMONII PURGANS,
Febrifugum & antepleuriticum.

Recipe reguli Antimonij, per parabolam, in sole, siue per speculum comburens calcinati, q. v. Pone in matrarium, & superfunde spiritus vitrioli rectificati tantum, vt ad digitum vnum supernatet. Deinde vase clauso, digere per biduum : & post spiritum tinctum effunde : aliumque superfunde : hinc digere : separa : & repete, sicut superius, donec omnis tinctura extracta sit. Tunc destilla per B. spiritum tinctum : & in fundo remanebit oleum liquidum : super quod vini spiritum funde ; & per B. rursus euoca.

Dosis à 3. ad 4. guttas.

Coronidis loco, antequam capiti huic de oleis finem imponamus, nonnullorum empiricorum versutiam & imposturam ; dum cum oleis aromatum præsertim destillatis aurum potabile (putabile potiùs) fabricare student, detegendum esse, necessariò duximus ; vt eiusmodi stelliones à veris doctõribus Chymiatricis

& Medicis quilibet vir bonus discernere valeat.
 Thurneisserus, & post eum Huserus, ac ab illis
 aliquot multi, cum oleis aromatum destillatis,
 imprimis verò oleis garyophyllorum, cinamomi,
 thymi, & tiliæ, cum oleo campboræ, quod vo-
 cabant, limaturam Solis, vel eius calcem, in
 coloratam quandam essentiam redigebant, ac Empiri-
 pro auro potabili magno precio vendebant. Sed corū an-
 falsò. Processus est talis: Campbora prius ele- rū pota-
 cta solvatur in aqua forti, ex nitro & alumine bile ficti-
 ana facta, ac paulò post innatabit aquæ cam- tium cō-
 phora, instar olei flavi; quod separandum & ficiendi
 seorsim servandum est. Deinde sint in promptu ratio.
 olea garyophyllorum, cinamomi, thymi, & ti-
 liæ, ac insuper calx Solis subtilissima. Recipe
 igitur olei garyophyllorum drachmas quinque,
 olei cinamomi & thymi drachmas duas, olei
 tiliæ drachmam unam, olei campboræ per a-
 quam fortem resoluti drachmas quatuor, cal-
 cis Solis subtilissimæ drachmas tres. Hæc singu-
 la sigillatim in suis vasculis statuuntur præsen-
 tia: celeriter enim res expedienda est: in prom-
 ptu insuper sint duæ conchæ vitreæ, quæ, ad mi-
 scendum superiora, probè tersæ & idoneæ sint.
 Una concha capit oleum campboræ: in hoc calx
 Solis immittatur, & simul oleum caryophyl-
 lorum infundatur, statim omnia feruere &
 ebullire videbuntur. Extemplo itaque ex illa
concha

concha in alteram ; hinc inde transuafando, totum mixtum fundatur, ac refundatur, vt, cum incalescere & ebullire visa sint, calx Solis simul cum illis misceatur, & inter bulliendum quasi soluatur : sunt enim omnia rubicundissima, & crassa, instar sanguinis. Dum hæc transuafando perficiuntur, deinceps etiam residua addantur olea, ac, identidem transuafando, misceantur omnia diligenter.

Nota Conchæ vitreæ, quemadmodum & olea ad hanc operationem requisita, debent planè esse sine omni phlegmate aquoso ; alioquin res ipsa non succederet. Hanc ergò compositionem Thurneisserus pro magno secreto habuit, & admodum carè vendidit. Atqui Philosophus Hermeticus hanc empiricam & crassam operationem vituperio dignam existimat : est enim fallax & nimis à veritate aliena. Camphora ab aqua forti redigitur quidem in oleosum liquorem : simul enim spiritus illius aquæ fortis in se continet : oleum itaque reuera non est. Iam igitur quando miscetur hic liquor cum cæteris oleis pinguibus, fit mutua ebullitio, quæ non aliunde est, quàm à salium aquæ fortis spiritibus, aliàs simili modo cum alijs oleis, propter contrariam naturam, pugnantibus : parum itaq; aut nihil de Sole simul soluitur, aut si quid soluitur, id à nullo oleorum fit ; sed merè ab ipsis corrosiuis

[Vnciam
scilicet
semis ꝑ
18. Impe
rialibus.

finis spiritibus, inuicem cum oleis incalescentibus. Præterea eadem olea, sine calce Solaris, inter se, eo ut diximus modo, confusa & mixta, deinceps crassa fiunt & rubent: hæc igitur rubedo est ab ipsis, non protinus ab auro. Quid itaque de eiusmodi fucis boni sperandum sit, modò liquet. Hæc obiter saltem monere volumus, ne tantam stultitiam defendere videamur.

AVRUM POTABILE OLEI FORME.

Primò redigatur mediante Mercurio, drachma vna auri puri, & per antimonium fusi, in puluerem subtilissimum: quem serua.

Deinde triduana destillatione, elice oleum vitrioli rubrum, vulgari modo: quod hac ratione dulcificandum.

Postquam ab oleo vitrioli, per retortam vitream loricatam, spiritus separasti; *Ol. vitrio-
li dulce.* ab hoc quoque aliquoties spiritum vini tartarifatam abstrahas. Sic euadet, instar mellis, dulce.

Spiritus autem vini tartarifatus ita parandus.

Recip. tartarum ad albedinem calcinatū, huic spiritum vini optimum superaffunda; atque

atque in B. M. salis tartari q. v. imbibere sine. Quo facto, feces residuas abijce: atque spiritum vini probè per chartam bibulam traijce: quò sapiùs, eo meliùs. Deinde iterum in B. M. pone: atque spiritum vini, ad dimidium, sexies vel septies abstrahe: semper reaffundendo vinum separatim. Tandem in arenam pone: atque ignem primò lentum, deinde fortiozem, subministra. Sic spiritus, sale tartari imprægnatus, per alembicum feretur.

Quando hunc spiritum tartarifatam ab oleo Vitrioli, quod aliquoties à suo capite mortuo destillatum, & sale proprio imprægnatum sit, aliquoties abstraxisti: tandem oleum vitrioli, quòd aliàs difficulter altum petit, per rostrum latum alembici, (cucurbita non sit alta) in vas recipiens destillabit.

In huius olei vncia vna semis, facili negotio, per noctem, in calore, calx solaris superiùs præparata, ad drachmam vnā; dissoluitur, vt semper aurum ei immistum maneat.

Vsus. Vires exferit insignes in melancholia hypochondriaca cordis palpatione, febribus, morbo comitali, attonito, pleuritide, hydrope syncope &c. ad guttas 6. vel. 10. in conueniente liquore exhibitum.

NOTÆ

NOTÆ BARTHII.

I. Si calcem hanc Solis, in oleo Vitrioli dulci ita dissolutam, à Bezoartico minerali, lento ^{Bezoart,} ignis gradu, per cineres abstraxeris: antidotum ^{minera-} habebis excellentem, in febribus malignis peste, ^{le aureâ,} exanthematis, à centro ad peripheriam corporis propellendis; ita ut etiam ipsis infantibus, satis tutò, ad grana duo, tria, vel quatuor, exhibere queas.

II. Efficies etiam ex oleo vitrioli dulci præstantissimum Antepilepticum, & Antapoplecticum: si in eiusdem vncia una semis calcis Lunæ drachmam unam (per nitrum calcinatæ, & aqua communi probè elotæ) dissolueris: ut prius in auro factum.

CAPUT VII.

De tincturis liquidis.

Tincturæ vocabulo Chymici non intelligunt, ut vulgus opinatur, colores simplices, à misto separatos, vel exaltatos: sed colores essentia rerum & qualitatibus formalibus, à concreto corpore extractis, inhærentes: Vnde tincturæ interdum olea dicuntur, interdum spiritus, interdum quinta essentia.

Arcanum & tinctura reipsa non differunt; siquidem arcanum Paracelso propriè id ^{Arcanum} ^{& tinctu-} ^{ra reipsa} ^{sa.} vocatur.

non dif-
ferunt.

vocatur remedium, quod alijs multis præcellit. Arcani itaque nomen quælibet medicina magnetica & virtuosa, cuiuscunque etiam speciei, meretur. Tinctura verò nihil aliud est, quàm arcanum specificum, cum essentia qualitatibusque formalibus etiam colorem rei habens, ut in sui similem naturam tingere possit. adstipulante etiam Libanio, lib. 2. Alchym. tract. 2. Hæc in medicina plurimum ad valetudinis restorationem & sanitatem firmandam adhibetur; ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra, spiritus, sanguinem & colorem usu sui reddat vegetum & valentem. Omnis autem tinctura cælo sereno, & quidem sic est paranda, ne crasis substantialis cum colore viuo pereat. In hoc enim totum consistit artificium, & non nisi veris Chymiatris proprium, quibus exactè est nosse, num color is menstruis additis; num verò ipsi rei tingendæ, sit adscribendus: menstrua enim non pauca in digestionem per se spontè rubescere, observavit Crollius, in Basil. Chymica pag. 164. & 165. Huius variæ sunt differentiæ; aliæ enim passivæ dicuntur, quæ extrahuntur, ut tinctura rosarum &c. aliæ verò activæ, quæ scilicet passivas extrahunt, imò ipsas tincturas communicant, ut magisterium sapientum, crocus, &c. Item tinctura alia est naturalis, alia

alia artificialis; quædam metallica, quædam animalis. Item alia simplices, alia composita. Quæ interdum olea dicuntur; interdum spiritus; interdum quinta essentia, prout magis cum his participant, vel cum alijs.

TINCTURA ROSARVM SICCARVM.

Impone vnciam vnam rosarum rubrarum exsiccatarum, in libras quatuor aquæ tepidæ, quibus adde drachinas duas aut circiter spiritus vitrioli, vel sulphuris per campanam facti Misce: & intra tres vel quatuor horas, aqua fiet rubicundissima, quæ filtrari debet. Atque in hac si dissolueris vncias aliquot sacchari egregium hepatis & refrigerantium habebis.

& In febribus, alijsque caloribus præternaturalibus, quos imprimis expedit, vsus eius est magnus, prætereaque ipsi hepati confortatiuum est, propter spiritum vitrioli, ventriculique ob id bonam digestionem promouet.

TINCTURA VIOLARVM.

Flores contusi macerentur in propria aqua, & vel sacchari oleo superius descripto: post exprimantur; expressum coletur: donec tinctura voto respondeat.

& potest & hic addi vitriolum, ut in tinctura rosarum monitum fuit.

V E L

Pone flores ad alembici rostrum: vt propria aqua destillata, præterlabendo, tincturam secum abstrahat.

Operatio melior est talis: fistula ventricosa, inter rostrum alembici, & vas recipiens posita, capiat flores integros recentes. Ex floribus autem contusis, in cucurbitam positis, destillando per eos flores transiens aqua, secum colorem flauum rapit. Quæ tamen tinctura non diuturna. Mullerus in miracul. Chemnic.

C A P V T V I I I.

De Balsamis.

Balsama Chymica nihil aliud sunt; quam olea composita, & aliarum rerum additione spissiora reddita. Constant ferè liquore triplici, spirituofo seu aqueo, oleaginoso, & crasso, instar mellis: quibus interdum, pro rei natura, moschus, ambra, zibettha, &c. addi solent.

Hoc est, balsama conficiuntur ex tribus, s. ex proprio oleo, tinctura & sale. Hinc Paracelsus definit balsamũ, quod sit res temperata, non dulce, non amarum, non ponticum; sed liquor salis: nõ sit sal minerale; sed sal liquoris: ideò potentissime præseruat à putrefactione. de Tart. lib. 1. tract. 4.

Ad

Ad balsamorum verò compositionem an cer- In balsa-
 tum pondus principiorum per omnia obseruari mis con-
 debeat, vel etiam possit, controuertitur. Nos ficiendis
 negamus: quædam enim sicciora sunt, habentq; certū pō-
 tincturam planè aridam, quale est cinamo- dus prin-
 mum; quædam habent tincturas oleosissimas, cipiorum
 vt nux moschata, macis, fœniculum, anisum; per im-
 quædam mediocrem obtinent naturam, vt zin- nia obser-
 giber. Prout itaque tincturæ sunt aridæ vel sic- uari nec
 ciores, pro eo etiam pondus olei informatur. In debet nec
 genere verò tantum ceræ admiscetur, vt oleum potest
 exinde quasi coagulari, posteaque facilius cum
 tinctura permisceri possit.

Exempli gratia, in balsamo fœniculi hæc Balsa-
 ponderum ratio obseruetur: Recipe tincturæ mum fœ-
 vncias sex, ceræ vnciam vnā, olei vnciam se- niculi.
 mis. Ceram itaque benè mundatam, & rasam
 tenuiter, leni calore ignis funde, fusæ adde oleum,
 & extra ignem spatula ferrea tam diu agitan-
 do misce, donec consistat; adde postea tinctu-
 ram cum spiritu vini extractam, & iterum mi-
 sce. Cum omnia iam ad consistentiam suam per-
 ducta fuerint, vel refrixerint, adde salis fœ-
 niculi ad singulas vncias totius compositi drach-
 mam semis, quæ faciunt drachmas tres cum
 semisse, atque ita reseruetur vsui. Quia verò
 cera per vetustatem rancida fit, & hinc talibus
 compositionibus ingratum saporem conciliat;

insuperq; in usu balsamorum externo à cera potius occluduntur pori, ne vis eorum rectè penetrare possit; igitur pro hoc incommodo evitando sapientiores Medici ex oleo nucis moschatae expresso per spiritum vini tincturam extrahunt, donec corpus albissimum residuum fuerit; Quod cum planè insipidum, nulliusque qualitatis peregrinae capax sit, id, loco ceræ, ad consistentiam balsamis conciliandam sumunt, oleo nempe & tinctura aromatum, cum eorundem sale, in istud magma immistis. Quercetanus, in Pharmacop. Dogmat, circa finem, meminit artificij cuiusdam novi, sibi à Medico Germano communicati, olea scil: reducendi in essentias gratissimas & utilissimas, quæ proprijs suis coloribus, odoribus, saporibusque nobilitantur: nulla accedente mixtione, quàm manna cælesti optimè depurata, quæ harum rerum vires atque virtutes allicit, easque sua admixtione exquisitissimè corrigit, id quod hieroglyphicis tantum verbis arcani huius descriptionem adumbrare voluit, & quidem merito; prudenti enim & experto Chymico sat dictum. Quem modum elegantiorē à Quercetano etiam se didicisse profitetur Laurentius Hoffmannus, Medicus Hallensis eximius, & qui beneficio lorhæ omnis alienæ qualitatis expertis, & tincturæ vitalis perficitur. Hoc enim

Inuentū
nouum
olea in
essentias
reducen-
di.

enim medio, ait, concinnanti balsami natium calorem, odorem & saporem retinent, effectus exoptatissimos proferunt, & facili negotio, quod singulare habent, in tenuissimum pollinem redigi, atq; ad multos annos conservari possunt; de vs. & abus. medic. Chymic. p. 79.

BALSAMVM CINAMOMI.

Componitur hoc ex tinctura, per spiritum vini (etiam non tartarifatum) extracta & inspissata, oleo & sale eiusdem, nec non cera alba, in aqua rosacea probè soluta: lota: & ab omni acredine vindicata, quæ mediam dat consistentiam; vel, quod melius, oleo nucis moschatae expresso, à quo prius tinctura per spiritum vini ablata est, ^a Vel fit ex sebo cerui aut veruecis diligenter mundato & loto: ita vt quodlibet per se, vel vinum ex istis, cum cera possit misceri, & postea cum extracto, oleo, & sale, ad iustam consistentiam reduci: Ita parantur balsama ex garyophyllis, iunipero, salvia, roremarino, aniso, & similibus, quæ tam pro externo illitu, quam interno vsu, sunt efficacissima.

^a Redduntur enim eo balsama durabiliora, nec illud tam facile rancescit, quam cera.

BALSAMVM SVLPVRIS †

Recipe florum sulphuris vncias duas: spir. terebinthinæ vncias quatuor: Misce: & vi-

*Tinctura
sulphuris.*

trum in arenam colloca, vt spatia octo horarum lentè bulliant, & instar sanguinis colorantur. α Tum superfunde aquam communem: & per alembicum β destilla γ oleum superfluum, cum aqua. Sic manebit in fundo balsamum sulphuris: à quo tincturam per spiritum vini extrahere potes, & coagulare.

Vfus. Balsamum hoc δ ad vlcera maligna sananda vtilissimum est. Siccat enim eximiè sine morfu, & roborat. Pelliculas etiam internas, callositates, & crustas tartareas, in vesica atterit: penisq; doloribus, excoriationi, & vrinæ suppressæ medetur. Tinctura verò eius cum aqua hyssopi, vel syrupo liquiritiæ, aut alijs specificis, assumpta tussim inueteratam eliminat. ε

† Quercetano vocatur rubinus sulphuris.

α Separa spiritum, & adde ad eminentiam 4. digitorum destillatam aquam: & per alembicum &c.

β in balneo.

γ spiritum.

δ in aqua vlmariæ, vel cardui benedicti ad pestem valet; &

ε dosis à guttis 4. ad 7.

† Insuper de hoc balsamo sulphuris videatur etiam Penotus, in tractatu de vera præparatione, & vsu medicamentorum Chymicorū.

Præ-

Præstantissimus quoq; fuit Rulando Patri Balsamus sulphuris confectus, quin in varijs & infinitis morbis ab ipso fuit adbibitus, prout videre est Curat. 92. Cent. 1.; Emplaſtro ſimul Diaſulphuris, ita vocato, eiſdem ſuperimpoſito, cuius deſcriptio ea eſt. Recipe olei ſulphuris uncias tres, colophonie drachmas tres, cere unciam unam ſemis, myrrhæ ad pondus omnium. Cere, colophonie, oleoq; liquefactis ſimul, & benè commixtis, inſpergatur myrrha ſubtiliſſimè trita paulatim, igneq; lento coquantur, ſpatula ſemper agitando, donec benè permixta fuerint. Poſtea, ſcilicet poſt quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigefcant. Habebis emplaſtrum præſtantiffimum, certum & inſallibile, in curandis omnis generis ulceribus, & vulneribus quibuſcunque.

Balsamus sulphuris
Rulandi.

Emplaſtrum diaſulphuris eiſdem.

BALSAMVM DIAKIBRIC QVER- CETANI AD HERNIAS.

Recipe flor. ſulphuris vnc. tres: myrrhæ, mumie veræ, ana vnc. unam: axungie ſerpentis vnc. unam ſemis. Inde vaſi vitreo: & adde ol. terebinthinæ, ad duorum digitorum ſupereminentiam; benzoini drach. ij. Vaſ optimè claudatur; omniaq; bulliant, ad ignem cinerum: ſic, intra duos aut tres dies, omnia faceſſunt in baſamum, rubi-

cun-

cundum, foetidum. Cauendum autem diligenter; ne balsamum, inter coquendum aduratur.

Vsūs. Præmissio manè & vesperi, per dies decem aut quatuordecim, ad callum peritonæi rupti emolliendum, balsamo malactico, guttæ aliquot de hoc calidè loco affecto affricandæ sunt; aut linteolum in balsamum dictum immergendum, complicatumq; emplatri instar applicandum. Quod si necessitas requirere videatur: pars affecta, ante unctionem balsami Diakibric, fotu etiam conueniente fouenda: & post unctionem emplastrum egregiè penetrans, siccans & constringens, adhibendum: quorum omnium descriptiones genuinæ nunc sequuntur.

Balsamum Malacticum ita paratur.

Recip. visci pomorum concisi mar: ip: duos: axungia angullæ, cuniculi, raxi, ana vnc. tres: œsypi humid. vnc. vnam semis: pinguedinis humanæ vnc. duas. Indantur in vas vitreum: & affunde olei lumbricorum vnc. tres: lauendulæ vnc. duas: terebinth: vnc. quatuor: ceræ vnc. semis.

Digerantur omnia in fimo equino, vase optimè clauso: dein prælo exprimantur.

Sic

Sic balsamum habebis ; quod, prout callus durus videtur, aliquamdiu continuandum, manē & vesperi.

Fotus talis est.

Recipe consolidæ vtriusque, sigilli Salomonis, tormentillæ, ana vnc. tres : fol. thapsi barbatij, centum nodij, bursæ pastoris, ana manip. vnum : veronicæ, herniariæ, perfoliata, brusci, faniculæ, pilosellæ, alchymillæ, ana manip. vnum semis : sumach, balaustiorū, nucum cupressi, sem. plantag. ana vnc. duas. Coque in equa parte aquę chalybeatę, & vini rubri. F. fotus, quo partes sepe & diu fouendę.

Sequitur Emplastrum.

Recipe emplastri diuini vnc. quatuor : diacalcith de gratia Dei, ana vnc. vnam : croci Martis, lapid. calaminar. præparati, (pluries igitur & extinguitur in aceto rosarum, & postea tenuissimè puluerisatur.) vna vnc. semis : axungia humanæ, serpentis, ana vnc. vnam semis : mumtæ veræ, myrrhæana, drac. tres : pulueris exuuiar. serpent. drach. duas semis : balsami sulphur. vnc. vnam : ceræ parum. F. Emplastrum.

VEL

VEL pro pauperibus.

Recipe emplastri contra rupturam, olei myrtillorum, ana uncias duas. Misce: & solue: atque deinde adde balsami sulphuris unc. vnā semis: ceræ q. s. F. emplastrum.

¶ Etsi autem hæc remedia, per se, bona sunt, & magnum, in curatione herniarum intestinalium, vsum præstant; tamen exiguo cum fructu adplicantur non adhibita decente ligatura: in qua, ego quidem, cardinem totius *Θεραπεύσεως* consistere, arbitror, cum Monarde: qui testatur: quendam Cordubensem, sola quadam ligatura artificiosa, nullis adhibitis braccis, nullis medicamentis, omnes herniosos feliciter percurasse. Et talis quidem ligatura erat etiam Chirurghi illius, cuius opera Quercetanus p. m. in ramicum curatione utebatur. Ea enim non tantum adeò artificiosa erat: vt, licet trigesies eam adhiberi ab ipso conspexisses; vsum tamē legitimum, si descriptionem eius prius mente non fuisses complexus addiscere non potuisses: tam etiam certa, & intestino, inter abdomen reposito, firmiter retinendo, ad eò accommodata, ut, quicumq; herniosus, ea ritè deligatus esset, violentissima quæque exercitia, cum athletica; tum equestria, absque

absque omni periculo, subire posset: prout hoc sæpius, etiam in illustribus personis, vidi. Descriptio autem istius ligaturæ hæc est.

Vbi, reposito intestino, partem af- *Ligatura*
fectam balsamo conueniente inunxeris; ei- *descri-*
que emplastrum imposueris: rursus huic *ptio.*
pannum lineum, septuplum aut octuplum,
leuiter confutum, superimponere: & hunc
alio simplo, qui in medio sit perforatus,
& virgæ virili exitum præbeat, scotumque,
ceu sacculus, strictè includat, tege. His
peractis, ligamentum cape, ex panno lineo,
latum duos digitos, aut pollicem magnum,
pro magnitudine scilicet patientis. Huius
extremitatem vnâ pone super dextrum
femur: & duc ligamentum super foramen
peritonæi, per quod sese vasa spermatica
traijciunt: & si in dextra parte fuerit ruptu-
ra, tunc quia illi foramini emplastrum est
impositum, duc super emplastrum & pan-
nos lineos, vt firmiter incumbat rupturæ.
Deinde perge, ligamentum ducendo infra
perinæum, vt à tergo redeat supra sinistrum
os coxendicis, & ambiat ventrem, inclu-
dens illam extremitatem, quæ posita est su-
per dextrum femur. Hinc perge, supra dex-
trum coxendicis os: & duc à tergo, per pe-
rinæum,

rinæum, vt antrorsum redeat, & transeat supra peritonæi sinistrum foramen, ipsumque emplastrum, si ibi sit ruptura; dein rursum supra sinistram coxendicem: ambiat dorsum: & supra dextrum coxendicem, imitetur priorem ligaturam: idque fiat sexies. Vinculum igitur illud sufficienter longum sit; vt sexies circum ire patientem, hoc modo, possit: quò tantò firmius intestinum repositum comprimatur. Studendum autem semper inter deligandum: vt simplici isto panno lineo, per quem se penis traicit, testes simul colligentur, vt, veluti in sacculo, vtrinque, libere quidem; sed non laxè, propendeant.

BALSAMVM VVLNERARIVM præstantissimum.

Hoc paratur ex intestinis, neruis, arterijs, ligamentis, corio, venis cadaueris humani, aut canini; coctis ad mellaginis consistentiam: Vel paratur, cum ex præcedentibus; tum addito saccharo, & vesicis, quibus mercatores aloen, in longinquas terras deferre solent.

BALSAMVM SATVRNI.

Destilla duas partes aceti imprægnati sale Saturni, vt tertia tantum pars supersit. Deinde recipe olei rosati vncias quatuor;
aceti

aceti vero istius imprægnati vncias octo De hoc guttatim super oleum infunde : & simul continuè misce, in mortario æneo, *a* vt fiat instar vnguenti : quod confert inflammationibus, & podagræ à causa calida. *β* Quod si idem acetum, sale Saturni imprægnatum, mixtum fuerit, Cum æquali parte aquæ communis, & applicatum calidè, cum linteo-
 teolis conduplicatis, super contusiones : in quacunque corporis parte, statim sedat omnem dolorem, & lituras earundem delet.

a plumbeo.

β item cancro, & omnibus phægedænicis ulceribus.

Sal saturni paretur hunc in modum. Reci- *Salis Sa*
 pe cinerem plumbi, aperto igne, sine sophistica- *turni præ*
 tione, sine alio adiecto, præparatum; ex illo sa- *para. io.*
 lem, non aqua, vt habent irriti vulgarium de-
 scriptionum labores, sed aceto destillato extra-
 has, quem postea à suo sale, aqua pluuiali, sol-
 uendo, filtrando & lenissimè in balneo euaporan-
 do, septies edulcora, & tandem in deliquio in li-
 quorem solue.

NOTA BARTHII.

Balsama etiam parari possunt, citra ad-
 ditionem vel ceræ, vel sebi, vel olei nu-
 cis myristicæ vel similium : Si nempe olea,
 spiritu urinae, secundò per alembicum pro-
 deun-

deuntis, aut simili vim coagulandi obtinente, in unguenti formam conquassentur. Atque hoc secretum tanti hactenus à quibusdam inuidis aurisugis & ingenijs heteroclitis aestimatum, vt id Pharmacopæis neutiquam reuelandum esse censuerint.

CAPUT IX.

De Extractis.

EXtracta specialiter sic dicta parantur ex genere animalium & vegetabilium, beneficio dissoluentium, siue menstruorum, accommodatorum, qualia sunt spiritus vini iuniperi, serum lactis, hydromel vinosum, aqua pomorum rodolentium, fumiterræ, & similia, vel aquæ ex iisdem, ex quibus extracta concinnare animus est, destillatæ. Ex animalibus carnes, aut mumia, hepar, splen, pulmones, testiculi, & similes partes eliguntur: vnde vulgò inclaruerunt extracta ex cranio humano, ad epilepsiam: ex splene & bovis, ad menses prouocandos: ex hepate vituli, ad hydropem & fluxum hepaticum: ex pulmone vulpis, ad asthma & similes morbos. Ex vegetabilibus varia sunt: vtpote ex herbis, floribus, radicibus, succis, baccis, corticibus, lignis, aromatibus, seminibus, fructibus: vt videre est

apud Quercetanum, c. vlt. Pharmacop. Dogmaticorum restituta.

Cæterum ad extracta purgantia præparanda multi hæctenus alio menstruo non vfi sunt, quàm vini spiritu: qui tamen, quod is vim eorum cathartica, vt in sequentibus demonstrabitur, valdè infringat, & promiscuè in omnibus non videtur vsurpandus. Adhiberi poterit interdum in hellebore, colocynthidos, scammonij extracto; in alijs autem substitui debent aquæ destillatæ, vt-pote rhabarbaro accommodata erit aqua endiuia: folijs senæ Orientalibus, aqua pomorum redolentium, fumaris, sceniculis: agarico aqua cinamomi: & sic porro alijs aliæ. Et optandum esset: vt tales aquæ quater aut quinquies destillarentur; vt, quò sunt subtiliores, eò faciliùs possint evaporari, & ab extracto separari. Quod si autem talis aqua uitæ, proprio scilicet sale armoniaco priuata, uti Dariotus, & post eum, Iohannes du Val, Medicus Issoldunensis, Penotus quoque, in tractatu de vera medicamentorum Chymicorum præparatione, p. 192. in magisterio tartari, docent, daretur: præstantior, ad omnis generis extracta paranda, desiderari non posset. Verùm quamuis Dn. Mayaud, Vir in re Chymica longè

An spiri-
tus vini
ad extra-
cta, è pur-
gantibus
paranda
supra paranda
debeat.

exercitatissimus, & amicus meus singularis, ad illorum doctorum placita, menstruum tale parare, mecum industriè tentauerit; tamen nunquam non in operatione hac oleum & operam perdidimus. Vnde conijcere quis posset; quòd, cum bonus ille Penotus, in supra citato magisterio tartari, alios ad Dei timorem, & pro tam raro secreto gratiarum actionem moneat & inuitet; ipsemet Deum non satis timuerit, nec illi gratias egerit: quando tale magisterium posteritati consecrauit.

Quòd autem is, in loco superius allegato, aquam vitæ, proprio sale armoniaco priuatam, (quod quidam negant, & mala me hic fide cum eo agere cauillantur) innuit: ex ipsissimis eius verbis facile demonstrabo. Inquit enim: huius salis (nimirum tartari summè depurati) accipe libram vnā: aquæ vitæ rectificatæ lib. quatuor. Misce; & in B. M. destilla; duæ partes destillabunt sine gustu. Vnde ita argumentor: Quod si duæ partes illius aquæ vitæ destillabunt sine gustu, id est, sine sapore, & omnis sapor à sale: sequitur necessario: quòd Penotus modum parandi aquam vitæ, proprio sale armoniaco priuatam, doceat.

Porro constat: extracta purgantia,
tam

tam simplicia quàm composita , vulgari modo parata , vix alicuius utilitatis aut fructus esse : propterea quòd vis simplicium purgatrix , quæ in sale ipsorum armoniaco consistit , ob longam digestionem , quæ fit , dum menstruum ipsorum abstrahitur , aut exhalet , aut pereat ; imprimis , cum extractum per spiritum vini paratur . Is enim , quando destillatione separatur , secum vna sale purgantis armoniacum aufert . Namque sal sali facilè iungitur , præsertim si sint eiusdem nature , ac proinde sal armoniacus spiritus vini facilè ad se sale mercurialem purgantis allicit ; & in sua aqua dissolvit ; id quod inde etiam facilè colligitur , contra opinionem cuiusdam viri doctissimi : qui statuit ; spiritum vini esse sulphureum , eumque non nisi virtutibus , in sulphure mixti vegetabilis residentibus , eliciendis accommodatum ; cum tamen is , mea quidem sententia , non solum sulphureus sit ; sed & mercurialis ; ac prius in mercurium agat , quàm in sulphur . Si enim infundas rhabbarbari unciam unam , horas viginti quatuor , in aquæ ardentis communis , vel spiritus vini , non multum rectificati , libris duabus , & postea per B. M. ferè bulliens , libram unam

Quomodo S. V. purgantium vini infringat .

aut circiter destilles : duo eius cochlearia æ-
què purgabunt ; atque infusio communis
rhabarbari , quodque in cucurbitæ fundo
remanebit, omni virtute purgante destitue-
tur. Quapropter menstruo opus est valdè
subtili, & quod, tincturis simplicium impræ-
gnatum, vel minimo calore euocari possit.
Id autem tale est.

*Mēstruū
cōcinnā-
dis extra
ctis cōue-
nientissi-
mum.*

Recip. Vere, aut æstate, aquæ pluuiæ,
tunc, cum absque magnis procellis & tem-
pestatibus depluit, collectæ, mensuras cen-
tum : destilla per refrigeratorium, mensu-
ras non nisi sexaginta proliciendo, & reli-
quas, tanquam inutiles, effundendo. Quod
profectum est, eodem vase rectifica, & non
nisi quadraginta mensuras euota, & tertia
vice non nisi triginta : quas pone in alias
cucurbitas vitreas, & destilla in ventre equi-
no, aut eius vicario, prima vice, non nisi
viginti mensuras : & secunda, decem ; &
ultima, quinque proliciendo : quæ magis
infernient extractis purgantibus quibuscun-
que concinnandis ; quam aqua vitæ, aut
alia, quamcunque tibi imaginari pos-
sis.

*Hepatis
bubuli
extractū.*

*a Idem præstat hepatis bubuli extractum,
quod sic fit : Recipe hepar bouis iunioris castra-
ti, seca in particulas, easque in clibano exsicca &
pulue-*

puluerisa, adde vinum adustum à fecibus suis crassis destillatum, & cum eo extrahere subtiliorem substantiam iecoris, quantum eius fieri potest: si non amplius extractio procedit, puluerem hepatis exsicca, ut prius & secundò cum spiritu vini, ut antea, extrahere, atque id repetere etiam tertio: coniunge omnes extractiones, & ad consistentiam quandam destillando redige: adde tandem sal proprium, ex capite mortuo hepatis cum aqua destillata extractum, & misce. Eius usus est; ut extracti splenis bonis; sed longè promptior & expeditior.

β Vtrum ad extracta purgantia conficienda spiritus vini pro idoneo menstruo adhiberi possit; post alios multos disputat hic autor noster. Existimat autem, quod in nonnullis vis purgans, digestionem per spiritum vini, infringatur: aut committere videtur elenchum: non enim infringit, sed eam ad se non trahit. Facultas enim purgantium hospitatur in sale Mercuriali: ea itaque desiderat simile menstruum, cuius symbolum est idem cum eo, quod extrahendum est; spiritus autem vini est sulphureus, naturamque sulphuris retinet: itaque ille attrahit ex rebus id, quod suæ naturæ est, nimirum sulphur: sales intactos relinquit: is itaque potius ad eorum extractionem facit, quorum essentia consistit in sulphure, qualia sunt diaphoretica; de pur-

Spiritus
vini ad
extracta
purgantia
est men-
struum
minimè
idoneum
& qua-
re.

O 3 ganti-

gnantibus non item. Nec hanc nostram labefactare potest sententiam eorum opinio, quæ contrarium persuadere conatur, quod scilicet nulla vis purgandi in ijs relinquatur, quibus spiritus vini affunditur; dicunt enim, extrahi quidem vim cathartica à spiritu vini, sed ab eo non facile separari posse, sed, dum abstrahitur, eam secum auferre. Verum diuersum dicitur experientia. Nam primò quomodo spiritus vini ad se trahere potest id, quod non est suæ naturæ, uti modò dictum? Dein si vim purgandi planè extrahat, qui fit, quod, ubi eiusmodi extractum, hoc menstruo inquinatum, postea probè exsiccatum fuit, accommodatum aliud affusum, vim cathartica, in ipso adhuc delitescentem, optimè in apricum proferat? Et tandem quod additur, vim cathartica à spiritu vini non facile separari posse, huic itidem experientia manifestò reclamatur. Qui enim negabit, quod spiritus vini, mēstrui loco in extracto colocynthidis adhibitus, non facile à tinctura purgante separari possit? Quocirca nec vis purgandi in vini spiritu figitur: magnata enim purgantium, à spiritu vini, extractionis ministerio absoluto, relictæ, alijs menstruis postea excitatæ, vim purgandi a spiritu vini non attractam, domum mittunt, quæ nulla esset. Ad extracta itaque purgantium, excepta colocynthide & scam-

scammonea, inferuiunt alia menstrua, qualia sunt, hydromel vinosum, vinum canariæ, senum lactis, aquæ pomorum redolentium, betonicæ, sceniculi, endiuia, anisi, rosorum, ulmaria, carduibenedicti: fumiterræ, & similia, ubi imprimis semper guttulæ aliquot olei tartari, per deliquium concinnati, admixtæ fuerint; sic enim illæ sal mercuriale citius aggrediuntur, ac ad sese rapiunt. Ex his omnibus abundè liquet; quænam causa, quòd in extractis sæpè vis purgatrix debilitetur, vt non rarò purgantia quædam in substantiam in praxi addere soleamus. Quamobrem probè animaduertendum, quænam huic, vel illi purganti, menstrua sint adhibenda.

Ad ex-
tracta co-
locynthi-
dis &
scammo-
nea præ-
paranda
spiritus
vini re-
quiruntur.

EXTRACTVM SENÆ.

Folia senæ Orientalis, sine stipitibus, macera per viginti quatuor horas, in sufficienti aquæ stillatitiæ & pomorum redolentium quantitate: quod tinctum est, effunde & filtra folijs prius fortiter expressis. Interim ex fecibus, secundum artem, & sal elice: & tincturæ commisce; quam deinde, lento balnei calore, sufficienter destilla: vel fac in scutella vitrea, vapore calentis balnei, superfluum humorem, ad extracti consistentiam, exhalare. Dosis eius à drachma semis, ad scrup. duos. 7 Ex libra vna fo-

liorum senæ accipies extracti vncias sex.

Nota. Tincturæ extractionem ex iisdem folijs senæ non esse secundo repetendam: ne extractum intra corpus admissum, in eo graua concitet tormina. δ .

α *vel alterius qualiscunque aquæ destillatæ, non grauè olentis.* Ideò verò ab autore aqua pomorum redolentium capitur, quia vt succus eorundem, ita & aqua tincturis vegetabilium extrahendis maximè idonea est.

β *In extractis purgantibus admistionem salium proprium improbamus, cum salia potius adstringant, quàm purgent.* Quapropter omnium absolutissimè egeris, si tantum menstruo aliquot guttulas olei tartari per deliquium præparati adieceris, vt suprà etiam innuimus.

γ *Dosis potius est à scr. i. ad scr. ij.*

δ *quia per crebriorem extractionem etiam impuritates extrahuntur, quæ tormina pariunt.*

EXTRACTVM RHABBARII.

Rhabarbarum recens, minutim concisum, digere in aqua endiuæ, α vel alia odorifera, donec coloretur. Quod tinctum est, deple: nouamq; aquam toties reaffunde; donec ea non tingatur amplius. Depletiones filtra: circula: & menstruum, ad extracti consisten-

sistentiam, per balneum euoca : sale priùs ex fecibus addito : β vt in superiori præparatione dictum.

α buglosæ, borraginis, portulacæ, cichori, aut alterius conuenientis, cum guttulis aliquot olei tartari.

β Neq; hic admistione salis opus.

Quercetanus correctiui loco adiicit cinamomum & santalum rubrum, sed, meo iudicio, parum fructuose : siquidem illud nullo alio modo fieri debet, quàm per aquas cichori, endiuia, centaurij minoris, aut alterius conuenientis, cum guttis aliquot olei tartari, per deliquium facti, sine vlla compositione alia. Acui tamen illud potest, necessitate requirente, cum diagridio ; item cum chittha chemu, elaterio, philosophicè præparatis, nempe per læuigationem in marmore, cum guttulis aliquot spiritus vitrioli, & oleorum anisi, fœniculi, cinamomi, angelicæ, citri, &c. pro ratione morbi & patientis. Dosis est gran. XV.

Nota BARTHII.

Nullum est vegetabile, quod tam promptè omnem tincturam & vim cathartica[m] è purgantibus simplicibus eliciat ; nec tantum eliciat ; verum etiam saporem eorum ingratum corrigat : atq; oleum tartari per deliquium : Recipe enim foliorum senæ electæ sine stipitibus : drach.

Quomodo sapor ingratus senæ & rhabarbari corrigendus.

drachmas duas : aut senæ aut rhabarbari , ana
 drachmam vnam . Infunde in vncijs quatuor
 semis iusculi gullinæ , aut alias liquoris conue-
 nientis : additis corrigentibus vsitatis , & de-
 cem aut duodecim granis salis tartari , aut scru-
 pulis olei eius Mercurialis duobus . Si videbis,
 intra quadrantem horæ , menstruum tuum tin-
 ctum, & virtutibus senæ ac rhabarbari impræ-
 gnatum . Hoc dein cola : & residuum expri-
 me , per pannum lineum : dissolveq; in expresso
 sacchari fini vnciã vnam . Ita infusum habebis,
 omni sapore senæ aut rhabarbari destitutum,
 multoq; gratius ; quàm si purgantia in ompha-
 cio , aut citriorum succo , vt quidam facere con-
 suerunt , infudisses . Vnde apparet : quàm so-
 lius Chymicæ sit , medicamenta vulgaria grata
 reddere, tuta salubria .

Pondus
 natura
 diligen-
 ter obser-
 uandũ .

Quod si verò quispiam ad hanc exiguam
 senæ dosin obstupescit : is sciat : quod sena vim
 quandam habeat extensiuam ; sed nihilominus
 limitatam : ita vt duæ illius drachmæ sufficere
 possint, vncis quatuor aquæ, & pluribus, ani-
 mandis . Deinde : quòd aqua etiam vim ha-
 beat attractiuam illius, quod ipsi infunditur, &
 in quod potest agere ; ita vt, posteaquam tan-
 tum extraxit, quantum ferendo sibi satis, reli-
 quum abiiciat : ideoq; quatuor drachmæ senæ,
 infusæ in vncias quatuor aquæ, non magis pur-
 gabunt;

gabunt ; quàm drachmæ duæ , in simili aquæ
quantitate macerata . Immo dicere ausim ;
quod sæpius cum in me ipso ; tum in alijs etiam,
expertus sum : vnam drachmam senæ solam ,
vti dictum , infusam , idem effecturam , quod
tres aut quatuor . Sed cum virgulam aliorum
censoriam mihi , hac in parte , extimescendam
videam : malo , maius potius statuere ; quàm
minus pondus ; & hoc ipsum alijs exemplis
confirmare . Dissolve enim vnciam vnam sa-
lis communis , in vncijs tribus semis aquæ com-
munis : deinde inijce in illam eandem aquam
plus salis : & videbis , illum manere in fun-
do , nec vel vnum eius granum dissolui : pro-
pterea , quod aqua antehac tantum oneris ac-
ceperit , vt maiori ferendo sit impar . Sic dis-
solve vnciam vnam mercurij , in vncia vnica
aquæ fortis : dein adijce plus mercurij : atque
id neutiquam dissolutum iri , animaduertes :
propterea , quod aqua pondus suum attraxe-
rit , æqualiterque tam ad superficiem ; quàm
ad fundum , onerata sit . Aqua enim stigia cor-
pus mercurij ita attenuat ; vt id (quod mirum ,
cum valde ponderosum sit & graue) in æqui-
pondio seruet , cum ad partem summam &
imam ; tum ad mediam . Quod si enim parti-
cula cupri , aut auri , superficiem aquæ tangat :
imbuitur ipsa , quanta quanta est , mercurio . Ex
eius-

eiusmodi experimentis extrui possunt regulæ infalibiles, & Medico maxime utiles, maximeque ad infinita alia subiecta necessaria, quas Medici Puritani contemnunt; quia, cognitionis rerum naturalium turpiter ignari, sibi tantum debere esse commercij cum Chymia, quantum cum amaraco sui, existimant.

EXTRACTVM CORNV CERVINI.

Recip. spiritus vini, spir. vitrioli, ana partes æquales.

Misce: & affunde rasuræ cornu ceruinis vt tinctura extrahatur. Crassamentum nigrum abijce: tincturam extractam filtra, rursusque menstrui exhalatione coagula.

Vfus. Diaphoreticum est insigne, in febribus malignis, omnibusque alijs morbis, in quibus cornu ceruino locus.

EXTRACTVM siue BALSAMVM ALOETICVM.

Recip. Aloes succotrinæ q.p. Puluerisatam solue, in aqua borraginis & rosarum. Coletur per pannum duplum mundum. Stet in digestionem dies tres. Purum effundatur. Effusum rursus digeretur: dum feces plures subsidant. Purum clarumque rursus effunde, & colloca in B. M. Aquositatem abstrahere, vsque ad spissitudinem, Impone forn-

fornaci calidæ, vel soli expone: & humidum
vniuersum absumetur: aloequæ efflorescet,
& quasi in grana exsurget. Hi sunt veri flo-
res aloes.

Recipe horum florum aloes lib. vnâ: suc-
ci rosarum Damascen. lib. semis. Collique-
scant igne lento, in vnâ massam: coagulan-
turq; Adde secundo & tertio, succum rosa-
rum, vniiformi modo. Hæc erit aloë rosata.

Recip. Huius aloes rosatæ lib. vnâ: ra-
dic. asari, spicæ Indicæ, croci Orient. cina-
momi el., macis, ana vnc. vnâ: myrrhæ
rubræ vnc. semis: sp. vitrioli drach. vnâ semis.

Omnia contrita & puluerisata, cum aloë
misceantur: & balsamum erit paratum. Pos-
sent etiam ipsa aromata extrahi. Sed sim-
pliciter ita iuuat, & præter alias infinitas vti-
litates, quas præstat, excellens est, ad præca-
uendam melancholiam, remedium, Qui-
dam appellant: den Gauß Balsam.

EXTRACTVM ALOES

SPECIFICVM.

Recip. Aloes succotrinæ opt. à sordibus
purgatæ q. s. Aqua endiuæ eliciatur tinctu-
ra, instar rubini Fecibus subsidentibus, fiat
separatio. Separatum, B. M. committatur.
Menstruum destillatum separetur, mellea in
fundo diffuente substantia, Recip. huius
extra-

extracti vncias quatuor: succi essent violarum, flor. persicorum, rosar. pallidarum, cichorii, buglossæ, borraginis, calendulæ, primulæ veris, ana vnc. tres.

Omnia legitimo tempore colligantur & digerantur: filtrentur: labor reiteretur itidem, aquea humiditate, balnei roris vapore, lentissimo ignis gradu, diffilante, dum in ferapij ideam faceffant: addendo insuper extracti rhabarbari, fol. senæ, vnc. duas semis: essentiæ croci drach. semis: myrrhæ drach. unam: fol. caryophyll. cinamomi, ana drachmam semis; magisterij tartari vnc. duas semis. F. Massa.

ALIVD BALSAMVM de ALOE.

Recip. polypodij querni drach. sex: passular. unc. unam: fol. scolopendrij numero sex. Conterantur crassiusculè M. & superfunde aq. endiuix borragin. ana quart. semis.

Coque in sartagine ad dimidias. Facti expressione, adde mastichis, thuris masculi, ana drach. semis: aloes epatic. uncias tres: syr. uiolarum cochlearia duo.

Iteretur coctio: donec aloes epatica dissoluatur: & omnia balsami consistentiam acquirant.

Vires & Vfus.

Quanquam hoc balsamum apud alios
auto-

autores etiam reperiatur, tamen cum vsus & vires eius nō omnibus notæ sint, placuit, id huc tranferre. Conuenit autem cuiq; ætati & sexui, lenit aluum, obstructum lienem aperit, ventriculum confortat, humores melancholicos expellit. Quibus paralyfis metueda est, apprimè conuenit. Hi, vti & apoplectici, quauis septimana, bis sumant hora vna, ante epulas vespertinas, cum succo rosarum, quantitate auellanae, adhibita rotula ex oleo fœniculi. Ad capitis fluxiones vsurpatur per duos aut tres dies, cū succo aut syrupo glycyrrhizæ, vel rhapontici. Ad tusses & apostemata, cum syr. fœniculi aut violarum præsertim æstare.

Tabidis datur cū syr. glycyrrhizæ; prædominante verò ariditate & colore, cum syr. violarum, hora vna ante cœnam. Ictericio exhibetur cum syr. rhabarbari, manè & vespere hora vna ante epulas, per tres dies. Ad menses ciendos, cum syr. uiolarum, aut alio cōuenienti. In torminibus, cum syr. menthæ, bis de die. In dolore uentriculi, cum syr. rhapontici. Hydropicis, cum syr. absinthij aut sambuci, interdum bis. In melancholia & splenis obstructione, itēq; eparis, cum scirrho; datur cum syr. rosato solutiuo & rhabarbaro. Si febris adsit, cum succo uiolarum, uel rosarum.

In

In Quartana, cum syr. absinthij. In Dysenteria, cum syr. violarum, si sitis infestat. Tempore Pestis, alternis, vel tertio quoq; die, quantitate vnius vel duorum pisorum. In morbis subitis vtimur cum syr. glycyrrh. aut violarum, prout morbus vel calidus est, vel frigidus.

Dosis est quantitas auellanae, in pane mystico, in cochleari, vino pleno. Potest etiam haustus vini post deglutitionem sumi, Serenissimus quidam Imperij Princeps hostiam vino intingit, & balsamum quantitate auellanae inuoluit. Hæc, concepta cochleari, perfundit syr. rhabarbari, & deglutit. Sumit mane & vesperi, ante epulas.

Non opus est accurata diæta.

Nominatur der tuhlende Balsam.

EXTRACTVM HELLEBORI NIGRI COMPOSITVM.

Recip. herbar. & radicum hellebori nigri veri, in montibus collecti, & uino rubro mundati, manipulos quatuor. Conquassentur: & in uino rubro muscatellino, uase bene obturato, menses duos, in loco tepido mace-
rentur. Post coquantur in aqua bulliente, per uiginti quatuor horas: succus exprimatur: & filtretur. Dein recip. rursus radicum & herbarum hellebori eiusdem manip. unum:

Rosa-

rosarum rubrar. manip. quatuor: garyophyl-
lorum drachmas sex. Ponantur omnia, vna
cum succo, superius filtrato, in digestionem,
per aliquot dies: addendo vini ardentis
octauam partem, respectu vini præcedentis.
Dein fiat expressio: expressumque ad extra-
cti consistentiam destilletur: cui adde salem
ex cineribus residuis l. a. elicatum, extracti
croci Oriental. drach. vnam: ambræ griseæ
drach. semis: moschi scrupul. semis: essentia
aloes, secundum Quercet. præparata, vnc. se-
mis: diagridij rectè præparati drach. vnam
semis: ol. garyphyllor. scrupulum semis. Mi-
sce secundum artem. Dosis pilula vna maiu-
scula, magni pretij & æltimij. Plerumque da-
tur vesperi à cœna.

PANCHYMAGOGVM.

Recip. pulpæ colocynthidos, & radic.
hellebori nigri, & diagridij, ana vncias duas
semis. turbith, & hermodactylorum, agarici,
aloes, ana vnc. vnam: fol. senæ Oriental,
rhei electi, ana vnc. quatuor: spec. dia-
rhodon abbat. vnc. vnam. Fiat extractum,
secundum artem, cum aqua cinamomi, sa-
lem addendo, ex fecibus.

Dosis à scrup. vno ad drach. semis.

P

† Le

† De hoc vide Crollium pag. 138. Quod etiam describit Isaacus Hollandus in opere vegetabili. Panchymagogum autem dicitur propterea; quod trahat omnes humores.

α antiquæ.

β veri Styriaci.

γ gummosi

δ cum vino parata.

ε Non opus; ut ex superioribus constat.

Descriptio panchymagogi non minùs facilis & utilis est hæc.

Recipe folior. senæ Alex. sine stipitibus uncias duas: Rhabarb. opt. unciam unam semis: radic. hellebori nigri Styriaci unciam unam: turpethi albi gummosi, polypodij querni, trochiscor. alhandal, agaric. trochisc. ana unciam semis: medull. sem. carthami, myrrhæ rubæ selectæ, ana drachmas tres: specier. aromat. garyophyllatæ, diambre, ana drachmas duas: cortic. citri drachmam unam. Concisa & contusa extrahantur simul omnia, cum affusa spiritus vini boni, & aquæ cinamomi, ana libra una semis: postea exprimantur. Feces iterum extrahantur cum sola aqua cinamomi tenuiori: procedatur postea secundum mentem Crollij, pag. 138. Extracto adde extracti aloes, cum aq. betonice vel veronice facti, uncias tres. Fiat mixtio: deinceps ad maiorem consistentiam in ca-

*in calido redigendam adde ol. garyophyll. gutt.
X. Dosis à gran. X. ad XX. vel. XXVI.*

A L I V D.

Recip. fol senæ vnc. quatuor : agarici ,
rhabarb. ana vnc. duas : turbith , hermoda-
ctylor. ana vnc. semis F. extractio, cum aqua
ulmariaë, buglossæ, & cardui benedicti.

Recip. huius extracti vnc. duas : aloes ele-
ctæ unc. unam : extract. scammonij, per aquã
communem parati, colocynthid. per spir. ui-
ni parati, ana unc. unam semis : salis gemmæ
drach. tres : ol. anisi, cinamomi, ana drach.
unam. Misce & reduc in massam.

Dosis gr. uiginti quinque .

A L I V D.

Recip. scammonij purgati unc. unam se-
mis : essentiar. colocynthidis, ueratri nigri,
spec. diarrhodon abbat ana unciam unam.

F. massa; miscendo omnia, in uase uitreo:
quæ demum malaxetur, cum scrupulo semis
olei cinamomi.

Dosis à gr. octo ad sedecim. Datur per
se, uel cum balsamo aloetico, aut aquila Mer-
curiali.

Scammonij purgatio talis est: Scammonium puluerisatum spiritu vini phlegmatico (nam aliàs sp. vini non dissoluit gluten scammonij) perfunditur: & in matraccio, vnica facta ebullitione, per noctem in loco calido relinquitur. Manè separato, per inclinationem, vini spiritu, alius affunditur: & vt prius, proceditur. Sic scammonium rectè à fecibus est purgatum, quod rursus in B. M. ad mellaginis consistentiam coagulatur.

Vnica ebullitione) Sume ahenum: illi impone philolam: cui inclusa sit materia: ignemque lenem suppone. Sic spiritus vini citiùs ebullit; quàm aqua in aheno calefit. Ergò statim tum auferatur, & in balneum tepidum per noctem collocetur.

Proceditur vt prius) Non, quòd poni rursus debeat in ahenum: sed in balneum tepidum tantummodò collocetur. Per ebullitionem enim totũ corpus fit spongiosum: vnde tinctura facilè per digestionem extrahitur. Atque ita extracta parari possunt, intra viginti quatuor horas, aut duodecim saltem, si sint aromatica.

Vt mitior sit Scammonij operatio. Recip. Scammonium puluerisatum, quod imbibe aliquot guttulis olei sulphuris per campanam

Scammonium te
nignissi-
mum.

nam in aqua rosarum. Vbi solutum est, redige illud rursus ad debitam consistentiam : & postea in taleolas dissectum cum spiritu vini extrahe, vt dictum .

Colocynthis, veratrum, & species diarhodon eodem modo extrahuntur, vt prius; sed cum spiritu vini optimè rectificato . Veratri tamen præparatio tutior hæc est : Veratri nigri veri, seu Austriaci, radices, grosso modo contusæ, digerantur in spiritu vini, calore tepido, per duodecim dies . Post abstrahatur vini spiritus, in balneo, ad consistentiam spissiore .

EXTRACTVM AD QVARTANAM.

Recipe aloes vncias quatuor : mrryhæ, & radicum gentianæ, aristolochiæ rotundæ, ana drachmas tres; croci Oriental. drachmā vnā semis : trium sandalorum ana drachmam vnā : rad. asari drachmas duas : folior. fenæ mundatorum vnciam vnā semis : Mithridatij optimi vnciam semis . Puluerisanda puluerisentur : fiatque massa cum syrupo β de scolopendrio, ex qua fiat extractum, cum aqua carduibenedicti : addito sale ex fecibus : cuius dosis, scrupulus vnus, ad drachmam semis, pridie accessionis, manè, cum drachma vna aquæ extracti .

α. electa rubra.

β. melius cum succo, si haberi potest.

Circa
Quarta
nā obser-
uatio.

In Quartanarijs cautè purgantibus est pro-
grediendum; imò à medicamentis purgantibus
vehementibus, vt & roborantibus calidioribus,
summè abstinendum. Quartana enim; ludi-
brium Medicorum, nisi conuenienter & molliter
tractetur, siue iam recens nata fuerit, siue ado-
leuerit, aut ad ætatem aliquam peruenerit, ra-
rò sui dominatorem exactum relinquit. Præ-
terea multum situm est in naturis. Quartana-
riorum, quæ sæpè eludunt medicamenta, etiam
cum mollitie summa adhibita. Loco autem
purgantis aliquoties cum fructu tale exhibui-
mus decoctum. Recipe decocti senæ uncias qua-
tuor: syr. rosarum solut. syr. è sena, ana vnciam
semis diacatholici, diaturbith cum rhubarba-
ra, ana drachmas tres: cort. helleboni nigri scru-
pulum semis. Redigantur, diluanturque pro po-
tu, qui manè ieiunus 4. horis ante cibum exbau-
riatur calidè. Interim statuimus, quod ad quar-
tanas inueteratas non sit præstantius remedium
Crollij digestino ex tartaro vitriolato, quod de-
scribit pag. 117. Tandem vomitum in hoc casu
à Cratone, in Cons. Medicinal. approbari re-
perimus; verum in hac febre haud prodest. Etsi
enim regionem primam ventris aliquantulum
expurget, & circa viciniora loca aliquid hete-
roge-

rogei depopuletur: nihil tamen attingit, quod proxime febrem continet. A vomitu itaq; sæpe repetito potius abstinendum iudicamus. Nisi causam antecedentem respiciamus, dum educenda pituita prius incumbendum sit, antequam sentina illa melancholica eliminanda veniat.

MODVS hic parandi extracta purgantia, tam simplicia, quam composita vulgaris est. Noui autem modum & longè compendiosiore, tincturam & omnem vim cathartica, spatio quadrantis horæ, è medicamentis purgantibus, absq; vlllo calore externo, & additione vllius rei mineralis, elicendi quo extracta longè maioris fiunt efficaciæ, quàm si trito & cõsueto more parentur.

& Non certè est alius, quàm qui fit cum oleo tartari, admixtis guttulis 4. aut 5. ad singulas drachmas.

Theriacal Germanorum. †

Grana iuniperi recentia & matura in mortario marmoreo conterantur: quibus ad singulas libras aquæ pluuiæ destillatæ libræ quatuor superfundantur, & per triduum, loco calido, digerantur: & postea per pannum colentur, & fortiter exprimantur. Colatura filtretur, & exhaletq; ad extracti consistentiam; cui saccharum addere, vel non addere poteris. Siquidem per se dulce-

dinem quandam obtinet. § Dosis drachma vna.

Datur in colica, calculo, suffocatione matricis, mensium suppressione, defluxionibus frigidis, hydrope. Est etiam præseruatium specificum contra pestem, & omnem aerem contagiosum. e.

† Hoc nominis putant à Paracelso tributum esse; verum in scriptis eius id non inuenitur, *Electuarium* quidem *iuniperinum* proponit *Consil. Tom. V. pag. 105*; at longè alium magisq; compositum, atq; ideò etiam melius est *hac theriaca*.

æ vel etiam coquantur leniter, ad horas non ita multas.

ß agitando, vt nimirum pulpa tantum transeat; semen verò & tunica remoueantur: quòd optimè per cribrum fit.

γ additurq; saccharum albissimum ad pondus extractionis.

δ ad cuius libram vnā adde pulueris *zingiberis* drachmam vnā, *macis* & *calami aromatici*, ana drachmas duas, *cubebarum* drachmam vnā, fiatq; electuarium in forma *mithridatij*, quod in vitro benè munito insoletur per mensem vnum; cuius vsus est à pastu.

ε caput enim & cor hoc succo mirabiliter recreantur.

LAVDANVM siue Νηπενθές † quouis
Homerico prestantius.

Extractum a narcoticum dicitur Laudanum, quod laudatum sit remedium: ob insignes scil. effectus eius & operationes, quas in grauissimis morbis & atrocissimis sopiendis doloribus magno cum fructu experimur: Nepenthes autem dicitur, quod luctum sedet. Testatur enim Homerus, remedium tali nomine insignitum Helenæ β fuisse, quo omnes cordis languores & ægritudines abegerit, & iucundam hilaritatem lætitiámque induxerit.

Recipe tincturam ex γ hyoscyami vncijs duabus, cum spiritu vini, per spiritum vitrioli, vel sulphuris, acido facto, extractam, vt artis est: ex opij δ vncia vna, vt suprà, extractam: è croci Orientalis vncijs duabus extractam: Misce: & pone in locum tepidum, ibidemque relinque dies quindecim, quotidie agitando. Ijs finitis, spiritum vini per balneum euoca: & massæ in fundo remanenti adde extracti castorei drachmas duas: tincturam ex vncijs duabus diambrae, per spiritum vini iuniperatum, in balneo vaporoso, extractum, vnà cum dissolvente. Stent in digestionem, per mensem, sæpius agitando: dum omnis odor grauis euanescat.

Tan-

Tandem adde tincturæ ꝯ coralliorum, succi-
ni pellucidi præparati, ana drachmam v-
nam: ossis e corde cerui scrupulum semis:
tincturæ auri drach. semis. Omnibus in
mortario marmoreo mixtis, & prius contu-
sis contudendis, adde olei succini, macis, ci-
namomi, aut scr. vnum: extracti moschi
(quod tamen in mulieribus omittendum
est) scrupulum semis. Tandem hæc omnia
pone in locum temperatum, vt exsiccentur,
ad pilulas inde formandas.

Dosis à gr. j. ad quatuor.

† *Laudanum* hoc verè laudatum Theodo-
rus Zuingerus, vir summus & insignis Medicus,
primùm appellari censuit *Nepethes* nomine, quod
latine sonat, quasi nullus luctus, ob summos au-
tem & admirabiles effectus, quos exerit *Lauda-*
num, ei aptissime & summo iure competit.

& *Paregoricum* hoc insigne autor extra-
ctum quoque narcoticum vocitat, quamvis mi-
nùs conuenienter; siquidem qualitate eius nar-
cotica & soporifera dependet potius à sulphure
quodam φιλογισῶ, fætido & immaturo, quo
opium plurimùm abundat; quàm à causa qua-
dam frigida. Nam & fumus sulphureus car-
bonum, & vapor sulphureus, tam vini, quàm
croci, multò citiùs hominem in somnium præci-
pitabunt profundum & letheum, quàm aqua
niuis

niuis, aut glaciei montium, quantūvis in summo ^{sentia}
 excessu frigidissima. Hæc enim frigiditas caret ^{anody-}
 spiritibus vaporosis & sulphureis, qui, cerebri ^{nū, quā}
 ventriculos opplentes, eiusmodi soporiferas in- ^{narcoti-}
 ducunt affectiones. Odor præterea opti fætidus ^{cum ve-}
 certissimus index est eius, qui in eo inest, copiosi ^{citandū.}
 sulphuris & olei. Quapropter, separato & dem-
 to hoc sulphure fætido, opium hoc in anodynum
 præstantissimum euadet: siquidem causa $\nu\alpha\rho\kappa\acute{\omega}\nu$
 $\sigma\epsilon\omega\varsigma$ sublata, necesse est, ipsa quoq; $\nu\epsilon\alpha\rho\kappa\omega\tau\iota\varsigma$
 tollatur. Ut hinc manifestè eorum error appa-
 reat, qui narcotica ab anodynis non destinguunt,
 cum tamen ipse Renodæus. Instit. Pharmaceut.
 lib. 3. cap. 13. in dispensatorio Medico, profiteri
 cogatur, narcotica improprie, ac solū nomine-
 tenus, anodyna vocari.

Quum autem anodyna communiter sint pa-
 regorica, quæcunq; dolorem tollunt: doloris verò
 cruciatuumq; enormes passiones leni introducto
 somno plerunq; consopiantur, ac sæpe etiam, dum
 quiescit cum corpore morbus, simul dolorū cau-
 sæ extirpentur; ideò multum sitū est in mitigatio-
 num momento. Quicunq; igitur essenziale ano-
 dynum. (non allioticum, aut narcoticum) ritè re-
 ctèq; præparatum, ipsi naturæ conuenienter ap-
 plicare poterit, is meritò gaudebit, se, instructum
 thesauro Attalico, possidere panaceam ad oblite-
 ram dum quoscunq; tam internos, quàm exter-
 nos,

nos, cruciatus: ad id enim in acie nouacula constitutus, tanquam ad sacram salutis anchoram, confugere poterit, nec colica, lumbago, vigiliae, delirium, cardialgia, febrium inquietudines, vomitus, pleuritides, Arthritis, calculus, uteri suffocatio, morbus comitialis seu Hercules, alijque quam plurimi affectus repugnabunt. Quod ipsum sanè memorabile illud exemplum Quercetani, in Pharmacop. 23. circa finem, confirmat, quod sic se habet: Matrona quaedam amplissima, nec infimo loco nata, graui quodam affectu hysterico correpta, intolerabilibus continenter affligebatur doloribus conuulsivis, qui neque Philonio, neque pilulis cynoglossae, neque alijs remedijs, siue internis, siue externis, mitigari poterant. Tandem nobis confugiendum fuit ad Nepenthes nostrum: ex cuius usu continuo praedicta matrona per quinque sexue menses, singulis noctibus semel, & interdum bis, nullum unquam in capite stuporem persentiebat. neque etiam spe sua frustrabatur unquam in doloribus subito sedandis, & quiete corpori concilianda. Interdum quidem ipsi, fallendi causa, pilulam aliam utcunque animi causa formatam & magnitudine ac colore veris Nepenthes pilulis respondentem, exhibebamus: sed sequentem totam noctem inde lamentando & eiulando miserè transigebat. Unde altero die post certa grauique obiurgatione,

ver-

Verbisque satis asperis ac duris, nos excipiebat, seq; immeritò à nobis delusam, & nostra culpa & permissione, per totam n. Ætem, tantis doloribus & cruciatibus exagitatam conquerebatur. Quæ omnia à nobis in eum finem dicuntur, ut oculis omnium obijciamus tam præclaros & infallibiles Nepenthes nostri effectus, quod vnius tantum piperis grani magnitudine exhibetur, contra omnes dolores, à quacunque causa ortos. Hactenus ille.

¶ Helena tale remedium dedit Telemacho, quod quidam putant fuisse nostram buglossam.

γ An hyoscyami tinctura, quomodocunque Hyoscyami parata, utilis necessariaque sit ad Laudani optati *Hyoscyami tinctura* confectionem, non immeritò quæritur? Nos negamus simpliciter, Hyoscyamus enim est narcoticum *ra planè inutilis est ad Laudani opiati cōfectionē.* vehemens, adeoq; deleterium, ut non tantum in hominibus insaniam, capitis vertigines, & veternum gignat: verum etiam, *Æ-* liano teste, pastu illius resolvatur apri, unde & suilla faba appellatur. Deinde hanc vim suam tantum abest, ut retusam vel correctam exhibeat eius tinctura, ut potius propter summam tenuitatem, quam à vehiculo, spiritu vini, habet, cuius nimirum ministerio extrahitur, eandem magis noxiā prodeat: repagulis namq; crassitie ipsius remotis clandestinè in omnes corporis cavernas sese insinuare potest. Quapropter hyoscyam-

hyoscyami tincturam meritò à laudabili laudani huius opiatì confectiōe excludimus, & neutiquam huius laudati medicaminis basin esse seriò statuimus, secus ac quidam aestimant.

§ Thebaici scil. Thebaicum autem optimum & præstantissimum illud dicitur, quod ex Cairo aduehitur, albicatq; , vt etiam vult Galenus. Ex Syria verò, Alexandria, & alijs regionibus alatum, nigrum, & minùs bonum est. Nec minoris virtutis est illud, quod ex Cābaia hodiè affertur.

ε seu menstruo spiritus vini iuniperato.

§ Vt à laudani confectiōe meritò hyoscyami essentia excluditur, & omittitur; ita alia sunt, quæ possunt: dicimus magisteria gemmarum; vt hyacinthi, tincturam coralliorum, bezoar, unicornu, ambram, extractorum mumia, myrrhæ, olea anisi, caryophyll, citriorum, nucis mosch. &c. quæ non tam virtutem medicamenti, quàm pretium & dosin, etiam in minima quantitate ægris abominabilem, adaugent. Omninò enim technurgemata pharmaceutica, quò simpliciora, eò perfectiora censerì debent; nam & crebriùs & faciliùs suo fine potiuntur, quia sunt αὐταρχῆν, primamq; naturam æmulantur, quæ modicis commeatibus iter suum peragit ad opus perficiendum.

Ex hisce luce meridiana clariùs patet, qualemnam doctiores Chymiatrì laudani confectiōnem

nem desiderant, & in Medico prudenti requirunt; nefas tamen puto, clariùs eius præparandi modum manifestare, cùm hoc, præclari Theodori Zuingeri, iudicio medicamentum tale sit, quod Medici manu parari debeat; ipso alioqui usu vilescit, & ab usu pharmacopæorum importunè adhibitum suspectum redditur.

A L I V D.

Recip. Opij electi vnc. duas. Has scinde in paruas subtilesq; portiunculas: easq; sicca in Sole, aut simili calore, donec reddantur friabiles. Hinc pone eas in matrarium: & superfunde tātum aceti vini, ter aut quater destillati, quantū eius ad quatuor digitorum ementiā necessariū. Relinque ita in fusione, vsq; dum acetum valdè tinctum sit: quod postea decanta: & aliud toties super affunde; donec non amplius coleretur: & tunc acetum tinctū filtra, destillaq; in balneo; donec tinctura remaneat in fundo, mellis instar. Interim, eodem modo, tinctura ex vncia vna croci eliciatur, per aquam vitæ communem: opijq; extracto super affundatur: post per balneum exstilletur; donec vtraq; tinctura simul iūcta, ad mellis formam, in imo subsidat. His adde magisterij perlarum, coraliorum, ana drach. duas: sulphuris narcotitici vitrioli, (quod cap. vigesimo descriptum est) vnciam semis.

Vsus.

Vfus. Remedium est probatissimum tutissimumque in omnibus doloribus, seu veneris, seu alijs: sistitq; omnem hæmorrhagiam, & ventris fluxum. Dosis est à gr. 4. 5. ad 6.

ALIVD.

Recip. Opij præparati, essentiæ hyoscyami, ana vnc. vnam: Superfunde spiritus vini, infusionis specierum diambrae, absque moscho & ambra, vnciam vnam semis, atq; in balneo redige ad consistentiam liquidiorum; cui adde coralliorum, perlarum, carabes albiss. ana in tenuissimum seu impalpabilem puluerem redactorum, drach. vnam: ossis è corde cerui scrupulum vnum: croci optimi, per sp. vini extracti, scrup. quatuor. Incorporentur cum pauco spiritu cinamomi; vt fiat massa molliuscula. quæ diuidenda in duas partes; quarum alteri adijciatur moschi opt. scrupul. semis, ambrae griseæ gr. sex, alteri verò add. castorei scrupul. semis. Vtraq; massa seorsim digeratur in matraccio, calore fimi equini, per quatuordecim dies; tandem ad vsum reponatur.

Dosis gr. trium vel quatuor.

Opium præparatur hoc modo: In minutas taleolas dissectum, cum spiritu vini, facta vnica ebullitione, per quatuordecim dies, calore

calore tepido digeritur : & tandem in balneo, separato vini spiritu, ad consistentiam debitam redigitur.

Hyoscyami radices colliguntur, mense Septembri; cum noua folia rumpere cœperint. E contusis succus exprimitur, qui, cum albuminibus ouorum depuratus, calore mediocri, coagulatur, ad consistentiam solidam: ex quo, per spiritum vini, optimè rectificatum, extrahitur tinctura, quæ, in balneo, ad formam extracti redigitur.

ESSENTIA CHYNÆ

Clarissimi Viri,

D. CASPARIS DORNAVI,
Philosoph. & Medici *ἱεροκλεμὴς αὐτῶν.*

Recip. Ligni sancti vnc. septem : cortic. ligni sancti vnc. tres : cicerum rubror. manip. vnum : aq. adpropriatar. lib. octo semis : vini Rhenani lib. duas : hydromelit. lib. semis . Stent in B. M. alembico cœco probè clauso, per horas viginti quatuor, subiectis accensisque paucis carbonibus. Postea ebulliant omnia, & coquantur : dum libræ quinque remaneant . Hæ colentur, cum expressione : postea filtrentur Hermeticè,

ticè. Hoc est imprægnatum menstruum, ad eliciendam tincturam, vt sequitur.

Recip. huius decocti libras quatuor ; vini Rhenani lib. semis ; succi citrior. recens expr. vnc. duas : ligni sancti rasi vnc. unam ; cort. eiusdem ligni vnc. semis ; radic. chinæ vnc. quatuor ; sarsæ parigliæ vnc. tres ; ligni sassafras vnc. vnâ semis ; radic. specificar. vnc. duas ; herb. effectui curando conuenient manip. sex ; florum pugil. sex ; seminum drach. octo : cornu cerui rasi vnc. vnâ : ligni rhodij vnc. semis ; cinamomi drach. duas ; cubebarum, cardamomi, ana drach. vnâ . Conquassata infundantur in B.M. blandè calido, alembico cœco optimè clauso . Post dies duas, coquatur in eodem alembico, vt remaneant libræ duæ, quæ colentur, exprimantur, & aliquoties filtrentur . Ponantur rursus in B. M. ad digestionem, per horas viginti quatuor : vt, si quid supersit feculentum, subsidat . Refrigerata examantur, & per inclinationem colentur, filtrentur . Rursus in balneum collocetur liquor, & per alembicum exstillet aqua ad vncias octodecim : quæ seorsim seruanda . In fundo cucurbitæ manet liquor spissior, potissima remediorum tinctura, quæ rursus filtranda: cui addantur sacchari penidij vnc. semis:

femis: aq. cinamomi opt. drach. duæ: salis ex
relictis fecibus, f. a. extracti, drachmæ duæ.

Vfus. Exhibetur hic syrupus extractionis,
manè pro sudorifero, in lne venerea, arthri-
tide, catharris, asthmate, paralyfi & simili-
bus, à drachmis tribus ad sex, loco prægran-
dis cyathi vulgarium decoctorum hydroti-
corū. Aqua autem prius seruata bibitur ho-
ris pomeridianis, ab vncia vna ad duas, sine
promotione sudoris; ad quem tamen, se-
quenti manè eliciendum, corpus præparat.

SYRVPVS EXTRACTIONIS FLOR.

PAPAVERIS ERRATICI.

Recip. Florum papaueris erratici, probè
mundatorum à parte nigra lib. vnam: aquæ
papaueris erratici lib. duas: Macerentur per
viginti quatuor horas in B. M. Deinde prælo
exprimantur. Expressioni adde denuò flor.
papaueris lib. vnā: spiritus vitrioli scr. femis.

Macerentur rursus & exprimantur quater.
Vltima expressio, ablq; floribus, ponatur in
B. M. per diem vnū. Deinde filtretur Herme-
ticè. Filtrarū ponatur denuo in B. M. per duos
dies, ut feculenta probè deponantur. Exstil-
letur aqua, quæ seorsim seruanda. Quod in
fundo remanet, cola probè per inclinatio-
nē, & separa purū ab impuro. Adde, exempli
gratia, uncijs duodecim huius extracti & de-

purati succi, sacchari unc. sex uel septem.

Eodem modo fiunt syrapi extracti florum
Tunicæ, Calendulæ, Sambuci, Hyperici, Cen-
taurij minoris.

Dosis syr. extr. papaueris erratici est drach-
marum sex; cum vulgaris vix vncia vna se-
mis sufficiat.

CAPVT X.

De tincturis mollibus. †

ETSI TINCTVRÆ meritò propter
operationes, quibus perficiuntur, & con-
sistentiam suam, ad extracta referri possent:
tamen quia ab autoribus tincturarum titu-
lo donatæ fuerunt: placuit, ipsis etiam pecu-
liare caput adsignare.

† *Tincturæ molles differunt à liquidis, quòd
in illis fiat aliqua menstrui euaporatio, & sic
aliqualis coagulatio: in his verò menstruum ser-
uatur vniuersum.*

TINCTVRA MELLIS.

Misce mel arenæ benè mundatę: vt fiat in-
de quasi massa: superfunde vini spiritum, ad
eminentiam duorum digitorum. Digere per
quinque vel sex horas: coloratumque spiritū
effunde: & alium effunde, donec non amplius
coloretur. Tinctum spiritū filtra, & coagula.

Hæc

Hæc tinctura mirum in modum iuuat & nutrit phthificos. β

α non omnino, sed ad mollem consistentiam usque.

β potius veros hecticos, si eius quotidie mane & vespere exhibeatur cochleare dimidiū, vel per se, vel in decoctis pectoralibus, præcipue verò cum balsamo fœniculi; potest & in sero lactis exhiberi.

TINCTURA CROCI.

Fit cum vini spiritu, α qui super crocum infundi debet toties, donec tincturam totam attraxerit: & remaneat terra subalba. Tinctura filtratur: & S. V. leni balnei colore abstrahitur. β

Vsus, Varias & egregias habet facultates: γ spiritusq; imprimis in syncopis recreat & restaurat mirabiliter: si vncia saltem eius gutta, in iusculo aut vino albo, exhibeatur.

† Subintellige flores croci Orientalis.

α melius cum aqua vitis, vel sero lactis.

β Exinde fit extractum, si ad consistentiam destilletur.

γ Conducit & in apoplexia, si guttula lingue aspergatur, præsertim si. S. V. sit præparatus cum floribus lauendulæ ac lilij conuallium. Eadem præstat in morbis hystericis.

Ferè similem in modum hanc croci tincturam præparare iubet Libanius, dum inquit: *tuum sum crocum, inq; syndone ligatum, merge in vini spiritum, ita vt in medio pendeat vitro: digere per diem, (vel donec color contractus sit) siq; alba substantia est in syndone, eam exime, & nouam impone materiam, idq; donec sat. coloris, habeas, post coagula, Quod si uno menstruo non possit extrahi totus color, plurâ adhibere per vices; acrimoniam elue aqua stillatitia. Coagula verò igne lentissimo, sine iactura coloris; lib. 2. Alchym. tract. 2. cap. 8.*

TINCTURA RHABAR-

BARI.

Recip. Rhabarbari Monachorum, in frustula concisi, vnciam vnam. Superfunde olei amygdalarum amararum ad trium digitorum eminentiam, q. s. vel vncias quatuor. Pone in calorem solis, per mensem philosophicum, siue quadraginta dies: atque sic oleum rhabarbari essentiam in se deriuabit. Exprime deinde massam, per manicam Hippocratis, vel linteum. Expressioni optimum vini spiritum rectificatum affunde, atque in B. M. per aliquot dies relinque. Sic spiritus vini essentiam omnem rhabarbari attrahet. Hinc remanentiam rhabarbari iterum, cum nouo oleo, ponito in digestionem,

nem, vt id rursus tingatur: iterumque per spiritum vini tincturam ex oleo euocato: quod tamdiu est repetendum; donec rhabarbarum nihil amplius coloris oleo suppeditet. Atque ita tinctum vini spiritum, per alembicum, ad dimidias destilla: quodque destillatum est redde: iterumque ad dimidias destilla: quod etiam quarta vice est repetendum. Vltimò denique totum per alembicum destilla: atque tum demum tinctura, vnà cum vini spiritu; per alembicum feretur, postea ad mellaginem, vel balsami formam, in balneo vaporoso, separanda.

Dosis. gutt. decem vel duodecim in conserua aliqua, aut liquore conueniente.

TINCTURA SACCCHARI.

Recipe sacchari albi puluerisati libram vnā: pone in cucurbitam, vel matrarium: & adde aceti destillati cochlearia duo. Post digere in cineribus calidis, per sex horas: deinde superfunde aquæ vitæ rectificatæ q. s. vt supernatet ad duos digitos, & rursus digere, donec coloretur. Postea aquam tinctam effunde, & aliam toties reaffunde, donec vltèrius non coloretur. Tum menstruum per balneum euoca. Sic tinctura, siue essentia rubra, manebit in fundo, quæ circulari debet, cum aquis cordialibus.

et nec tamen hæc necessaria est circulatio.

Vfus. Prodest in syncope, & deliquijs animi, cum aqua cinamomi & rosarum exhibita.

TINCTURA SALIS

TARTARI.

Recip. Sal tartari purissimi, qui per reiteratas calcinationes; solutiones, filtrationes, coagulationes, & fusiones, paratur, q.v. Pone hunc in crucibulum forte: & funde, inter prunas, tamdiu, donec ex viridiusculo euadat cœruleus, & adeò acris; vt, super linguam positus, eam ignis instar adurat. Tunc pone in matrarium: eique superafunde paullatim tantum spiritus vini; donec ad tres digitos supernatet. Relinque in frigido, per horam. Postpone in ignem fabuli: lentèque bulliat; donec spiritus bene tinctus sit: quem oportet separari, & alium substitui; donec omnis tinctura sit elicita. Eo facto, spiritus vini, per destillationem, euocandus. Sic tinctura manebit in fundo, instar sanguinis rubicunda, odorisque suauissimi.

Vfus. Dosis est, à quinque, sex, ad octo guttas, in vino albo, aut iusculo aperitiuo, ad pellendas vrinas, & reliquias luis venereæ.

rea, aliorumque morborum inueteratorum. Apprimè etiam conuenit malo hypochondriaco: omnisque generis obstructions referat: & ventrem eorum, qui hac vtuntur, semper laxum tenet, & apertum.

TINCTURA SULPHURIS.

Liquefac *a* sal tartari in tigillo: flores item sulphuris in alio. Postea simul misce, & spontè infrigidari permitte. Massam terre, cui spiritum vini superfunde, ad eminentiam quatuor digitorum. Digere: & (aliàs non succedit præparatio) donec colore rubicundissimo tingatur menstruum: quod per balneum separabis. Ita habebis tincturam, verum pulmonum balsamum.

[Si quis est, qui de hac præparatione dubitat, is sciat: eam optimè succedere dextrè operanti. Ego quidem talem tincturam rubicundissimam elicui, & post menstrui exhalationem, ad cuticulam vsque, cryсталlos diaphanos, magnarum virium, collegi.]

a Modus hic præparandi tincturam sulphuris in ἰσχυρῶσαι ipsa non succedit. Alius itaque substituendus.

β digestionem non opus est.

Penotus tincturam hanc vocat balsamum sulphuris simplicem, quem tali apparatu conficit: Recipe olei terebinthinae drachmas quatuor; Penoti balsam^a sulphuris simplex.

250 TYROCINI CHYMICI

tuor; florum sulphuris uncias duas. Flores sensim imponantur, ut eò melius solui possint; vitrum positum sit supra cineres calidos: moueantur sæpius. Hoc totum stare finito in arena calida, ut fiat picis instar, quod octo vel decem horarum spatio fiet: ignis lentus sit. Tandem huic materie superaffundatur spiritus vini optimus, ad eminentiã trium digitorum, & relinquatur supra ignem lentum, & vini spiritus fit rubeus, quem effunde in aliud vitrum: nouumq; spiritum affunde fecibus: & rursus tinctus erit: quem etiam sensim separa, & utrumq; spiritum simul iunge: spiritum vini tinctum impone in cucurbitam, & apposito alembico extrahe partem illius spiritus, & tinctura sulphuris manebit in fundo, quam ad usum serua. In commentar. de vera præparatione & usu medicamentor. Chymicorum. Nos ut breuiorem, ita & meliorem talem damus: Primò liquefac flores sulphuris in tigillo communi, ne adurantur: postea guttatim adde oleum salis tartari per deliquium factum, ana: & tam diu agita, & misce, donec fiat materia nigricans cum rubore: tum tere, & statim cum affuso S. V. coloratur rubicundissimè. Huic solutioni nonnulli miscent acetum, & statim turbabitur, lactescetq; atq; hac ratione sulphur ad fundum cadit grysci coloris, quod longè præstat ipsa tinctura. Datur in syrupo præssij, iubarum,

Breuior
et melior
sulphu-
ris præpa-
ratio in
forma
pulueris.

barum, & alijs appropriatis, scrupulus vnus; vel amplius. S. V. post impositionem aceti fætet pessime; mirum tamen facit ad contracturam ex morbo Indico, si in decocto guaiaci ad sudandum exhibeatur.

TINCTURA ANTIMONII.

Recipe antimonium calcinatum, ad cinerum colorem talem, qualis ad facienda vitra requiritur. Puluerisa hoc, in mortario marmoreo, cum æquali pondere salis tartari. Deinde super affunde bonum spiritum vini: & digere in balneo: donec spiritus sit imprægnatus virtute ac calore antimonij: quem affundi oportet, per inclinationem; & alium rursus superaffundi; donec nō amplius coloretur. Tunc spiritus vini per balneum exstillandus: vt vera essentia antimonij in fundo maneat, sanguinis instar rubicūda: & persanādis vlceribus malignis accōmodatissima.

TINCTURA SMARAGDI.

Tere: & puluerisa Smaragdos, in mortario ferreo: post tincturam extrahe, per vrinam infantis destillatam: digerendo, in loco calido. Cumq; vrinam destillatione abstraxeris: superfunde ei, quod in fundo residet, coloris leucophæi, bonum spiritum vini: tincturamq; inde extrahe viridissimam: à qua spiritus vini separandus.

Vsus

Vfus. Dosis est, ab octo, ad decem guttas, in aqua oxallidis, tormentillæ, plantaginis : contra omnes fluxus ventris & dysenterias. Stomacho etiam imbecilli corroborando conuenit.

TINCTURA CORALIORUM.

RVM.

*Natura
coraliorum
in mari
qualis.*

Antequam ad coraliorum tincturas accedam; operæ precium me facturum existimo : si veterum errorem, de illorum natura, paucis hic refutem. Existimant enim : coralium, in abyfso maris, molle esse : extra mare verò, demum durescere. Vnde Ouidius ait, *quarto Metamorph.*

Nunc quoque coralijs eadem natura remanfit: Duritiem tacto capiant vt ab aere, quodque Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum.

Et decimo quinto Metamorph.

Sic & coralium, quo primum contigit auras, Tempore durescit, mollis fuit herba sub undis. In eodem errore hæserunt & alij, vt in Dioscoride videre est, *lib. 5. cap. 139.* & adhuc sunt, qui eundem fouent. Monardes enim, de Ambaro differens, ait illud bituminis genus esse, ex fontibus, in alto mari manans, quod aeri expositum illico densetur, vt soleant pleraque, quæ sub marinis aquis tenella

nella & mollia sunt, at aqua exempta durantur, vt coraliū, succinum. Sed fallitur, & autoritate veterum decipitur. Generosus enim Dominus, Iohannes Baptista de Nicole, Eques Marsiliensis, & Regius piscationis coraliū, in regno Thunetano, Præfectus, certò mihi confirmavit: quòd cum anno M. D. LXXXV, mense Iulio, in mari Bizer-
tino, regni illius Thunetani, piscationem instituisset: cupiditate naturæ coraliū inuestigandæ inductus, iuuenem, funibus sufficienter longis, alligatum, & pondere viginti quinque librarum, in vtraque manu, ad descensum tutiorem & commodiorem, libratum, in mare istud, centum perticas profundum, demiserit, ipsiq; in mandatis dederit; coraliū euelleret, & inter euellendum, curiosè attenteq; obseruaret, an molle, durum esset. Qui, vbi rursus ascendisset; vtraq; manu coraliū ramum attulerit, constanterq; adseruerit: illud non minus sub mari; quàm supra illud, durum esse: & se, cum ad octo perticas, aut circiter, propè fundū maris, adpulisset, magnam ibi frigoris vim sensisse. Im-
mò, quòd ipsemet etiam, cum relationi istius fidem adeò non haberet, in mare, cum retia, quibus coralia piscari solent, extrahenda essent, antequam in ipsum aerem efferentur,
ad

ad profunditatem vnus perticę, sese immer-
ferit, & coraliū, retibus adhærens, manu
prehenderit; idq; tum æquè durum, ac cum
iam aeri externo esset positum, obseruarit;
Idem etiam confirmauit Dn. de la Piotier,
Nobilis Lugdunensis, qui anno cl. l. CXIII.
ab eiusmodi piscatione, è Barbaria reuer-
sus est.

Retulit quoq; Dn. de Nicolae: quod vere,
quando coraliū euellitur, liquor quidam
lacteus, ex eo, inter frangendum, emanet: qui,
decidens super lapidem, lignum, ferrum, aut
aliam materiam, coraliū producat: & quòd
viderit in *κερματάρχισ* Pisano, Magni Du-
cis Hetrurię, hominis defuncti cranium, ex
quo, in mari, magnus coraliū ramus excre-
uerit: nec non anchoram, è mari extractam,
in qua multi coraliorum rami, è liquore ip-
sorum prognati, conspecti fuerint.

*Sed de coraliorum natura satis: sequitur
nunc de eorundem tinctura, quę ita paratur.*

Dissolue coraliorum vncias duas, in li-
bra vna succi hominum, digerendo per
octiduum, & postea filtrando. In hac tin-
ctura & dissolue sacchari albi vncias octo,
& digere euaporando ad syrapi consisten-
tiam.

*Vfus. Dosis cochlear vnum in omni fluxu
hepa-*

hepatico, dysenteria, & sanguinis, & simili-
bus. γ

α solutione potius.

Non est hæc vera tinctura, sed potius solutio.
In vera enim tinctura, integra manente corpo-
rum compage, tantum elicitur vis formalis;
hic verò omnis simul compages corporalis solui-
tur à succo limonum: quod & dosis indicat,
quæ in tincturis vix guttulas 6. vel 8. excedit.
Est itaque potius syrupus.

β Hic in dysenteria, & alijs alui fluxioni-
bus, præsertim malignis, constringendis, non
tam respiciendum est ad restrictiva, quam con-
fortantia, sine quibus sæpius plus peccatur, quin
etiam malum exasperatur. Sic omnes stuxus
intestinorum primariò à ventriculo pendent:
huius ergo, ut partis mandantis, cum primis
ratio habenda fuerit, nisi fluxus nimis urgeat;
ideoque ventriculo corroborato, ipsi quoq; fluxus
cessant: sed tamen præmisso, influxibus inci-
pientibus, vomitu, adhibitis epithematibus,
tandem enematis abstergentibus & consolidan-
tibus utendum.

γ In febribus etiam pestilentibus est arca-
num summum. Id quod de se testatum facit
Anshelmus Boetius de Boodt, lib. 2. de gemm.
c. 154. dum inquit: Ego certò testari possum, me,
cum extremè feбри pestilenti decūberem, animiq;
deli-

*deliquia singulis momentis haberem, quatuorq;
dies & noctes absque omni somno habuissem,
omnesque adstantes de mea salute desperarent,
sex guttulis tincturae, cum decoctione violarum
ex cochleari propinatis, extemplò & quasi mi-
raculose fuisse liberatum. Quamprimum enim
duo cochlearia tincturae sumseram, cordis spiri-
tus ita recreari, & naturae gratissimum quip-
piam accessisse, ac omnia praeordia subiisse sen-
si, ut illico, q. luce depulsis tenebris, morbis vix
medicaminis efficacia manifestè abuisse percipe-
rem. Sudorem enim & crisin mouebat, macu-
lasque quàmplurimas purpureas ad cutim pelle-
bat. Quibus sudore continuo deletis breui pri-
stinam valetudinem recuperabam. Hæc Ans-
helmus Boetius.*

A L I A.

*Recipe coraliij triti q.v. infunde in aqua
acida, vel quercus, vel iuniperi, vel guaiaci,
vel buxi rectificata (sicut in capite de aquis
destillatis docuimus) ut menstruum ad tres
vel quatuor digitos emineat. Digere in fimo
equino, vel eius vicario, ad octiduum. Quod
dissolutum fuerit, affunde: & aliud acidum
toties reaffunde: digere, & decanta, donec
corallia dissoluta fuerint. Dissolutiones per
chartam emporeticam cola, vel filtra: & ad
siccitatem destilla: Materiae in fundo vasis
relictæ*

relictæ affunde optimum vini spiritum : qui tingetur instar sanguinis rubicundo colore, per digestionem octo dierum. Separa liquorem tinctum à fecibus : aliumque reaffunde spiritum : digere & decanta : donec omnem tincturam attraxeris . Tandem spiritum tinctum filtra : & coagula , ad syrupi consistentiam . Si placet, si circulas eum cum aqua cordiali ; vel adde saccharum , in aqua rosacea dissolutum ; & reduc in syrupum . [Quod hæc præparatio suspitione alienæ tincturæ meritò carere debeat , hinc coniiciendum est : quòd , licet illa menstrua destillata , quorum superius mentionem feci , per decennium digerantur , aut per se circumferantur : nunquam tamen alieno colore inficiantur : & per consequens non dare possint , quod non habeant .]

Hæc secunda tinctura coralliorum præparatio non videtur carere suspitione alienæ tincturæ, quæ non est à corallis sed à menstruis ea solventibus : nunquam enim fit , ut menstrua hæc, etiam recens destillata , per alembicum euocata, syncerè sine omni sedimento rubrò transeant . Per se itaq; dum hoc faciunt, multò magis, cum corpore coralliorum relictam eandem rubedinem tandem spiritus in se trahet. Genuina itaque tinctura hæc esse nequit .

R

A L I A-

A L I A.

Calcinantur α coralia cum ana sulphuris :
& tinctura per acetum destillatum elicitur,
digerendo per quinque vel sex dies. β

α in catino, igne rotæ.

β Aceto postea per destillationem euocato,
~~et~~ à coralliorum remanentia, per aquam dul-
cem repetita destillatione, acrimonia vini re-
mota, tandem fit extractio cum spiritu, quæ ta-
men non rubescit eleganter; tinctura itaque vera
non est.

A L I A.

Coralia trita calcinantur, cum ana salis
petræ, per horam, igne ita moderato, vt ni-
trum γ non lique scat. Postea calidè impo-
nuntur in matrarium, & spiritus vini super-
funditur : digeruntur per viginti quatuor
horas. Spiritus tinctus effunditur; & alius
reaffunditur : donec omnem tincturam at-
traxerit.

*Melior
corallio-
rum præ-
paratio.* γ Melius operatus fueris, si ita calcinentur
corallia cum nitro, vt simul per integrum diem
naturalem fusa maneant : Hac enim ratione
nitrum magis discontinuat corallia, quo ad
reddendam tincturam habiliora fiant. Nitrum
postea separa à puluere corallo, per aquam
calidam : ex puluere corallorum siccato tin-
cturam extrahere cum spiritu sufficienter, donec
nullus

nullus color amplius transfundi possit, relictam corallorum materiam, recenti nitro fundendo, ut antea, calcina, & separato nitro, tincturam cum spiritu extrahe, à qua superfluo spiritu per destillationem euocato, si ea in pelicano, aliquandiu circulata fuerit, insignium virtutum arcanum præstantissimum habebit.

A L I A.

Recipe Phlegma salis communis: in eo coralia digere: tinctum phlegma deple: & aliud affunde: continuando id, donec menstruum non amplius coloretur. Tinctum phlegma destilla, ad mellaginis formam; nec ulterius progredere. Aliàs enim calcinabuntur, & non nisi calcem accipies, calcitestarum ouorum haud abfimilem. Mellaginem hanc cum vini maluatici alcohole circula, & circulatum vsui asserua.

Eodem modo & è margaritis tinctura eliciatur.

Tinctura coralliorum, ut & perlarum, decantata quamuis etiam hinc inde ab impostoribus & medicastris circumferantur; tamè potius sunt absolutiones ipsorum menstorum, quam rerum soluendarum, ita ut eiusmodi non nisi apud veros reperiantur Chymiatros. Quocirca hanc licet difficilem, non tamen planè

Tinctura coralliorum licet difficilis, non tamè impossibilis.

R 2 impossi-

impossibilem esse, euincit experientia, difficilem quidem; siquidem Crollius ultrò fateatur, se veram & genuinam apud neminem adhuc vidisse. Et magnus Zuingerus testatur, sibi veram tincturam semel tantum videre & excipere contigisse. Nec propterea cum Crollio, p. 164. alijsque statuendum, quòd affusione aquæ mellis vera elici nequeat tinctura. Si enim spiritus mellis dextrè paratus soluat aurum, per sulphur & mercurium calcinatum, eiusque tincturam eliciat, quæ non sit à melle, sed ab auro in eodem spiritu dissoluto: multò magis igitur coralliorum tincturam ad se raptam spiritus mellis postea meliori menstro, alcoholi nempe vini, lubens tradet. Et talis operatio per spiritum mellis nemini suspecta esse debet: experientia enim hic nobis fidem multoties fecit. Hic tamen non negamus, quòd melior & facilior per non corrosua etiam vera coralliorum tinctura extrahi possit, quæ corpori humano conducibilior: imò tantarum virtutum, ut post eius usum aliquoties repetitum impossibile sit, ullam impuritatem in massa sanguinis totius corporis humani superstitem esse posse, quæ exhibeatur in vehiculo conuenienti, à gutt. 3. ad 8. vel 10. Sed cum talia sint, quæ ab omnibus doctrinæ filijs pro arcanis habeantur, nec nostrum eiusmodi reuelare oportet, quum sacra sacris esse debeant.

Per spiri
tū mellis
vera quo
que elici
potest tin
ctura.

Optima
corallio-
rum tin-
ctura fit
per non
corrosua

CAPVT XI.

*De calcinatione salis communis, salis
petræ, vitrioli, pumicis, lapidis spon-
giæ, crystalli, marcasitæ argenti.*

CALCINATIO SALIS COMMVNIS.

Sal commune positum in crucibulo, vel
alio vase terreo, & ferè ad summum re-
pleto coopertoque, locatur inter carbones
viuos, donec vndique candeat, nec ampliùs
crepet. Soluitur postea aqua communi;
filtratur, & in scutella noua vitreata coagu-
latur.

*Hæc calcinatio, seu potiùs præparatio, salis
communis eum in finem fit, vt spiritus arsenica-
les & fortes, in sale hospitantes, ignis beneficio
aufferantur, humorq; ei admistus aduentitijs pe-
reat. Vtrumq; te consecuturum esse certò confi-
das, vbi crepitus post candorem salis desierunt.*

CALCINATIO SALIS PETRÆ:

*siue crystallum minerale, seu lapis
prunellæ. †*

Sal petræ vulgaris soluitur in aqua com-
muni, & per chartam emporeticam traijci-

R 3 tur:

tur: quò à sordibus omnibus expurgetur, Deinde vase vitreo decoquitur, & crebro despumatur, & antequam coaguletur. Exsiccatus teritur, & sartagini imponitur: vt inter prunas β accensas liquefieri possit. Liquati nitri libræ iniicitur florum sulphuris vncia vna, non quidem simul, vna vice, sed pluribus, donec omnis pinguedo γ deflagrauerit. Flamma autem, quæ cerulea, vitanda. δ Hæc salis solutio, filtratio, decoctio, despumatio, coagulatio, eliquatio, & deflagratio si ter repetantur: ad medicinæ vsum ϵ sufficienter præparatus est. ζ Et licet, quò magis terreus fuerit, eò copiosiores in destillatione reddat spiritus, ob naturam igneam, in sicco terreo, tanquam in proprio domicilio latentem: tamen si ad præscriptum hoc depuretur, fiet magis aereus, penetratiuus, diureticus, minus corrosiuus. Ergo in operatione, de qua hic agitur, sæpius depurandū nitrū, nec, quod ad institutū non facit, si perdat, curandum.

Vsus. Maximo cum fructu in febris Hungarica vsurpatur: imprimis quando fauces, præ nimio æstu, nigrescere incipiunt. Datur eius η drachma semis, vel drachma vna, in aqua rosarum, semper viui, prunellæ, sonchi, lactucæ; faucesq; tali gargarismate sæpius eluuntur: siquidē omnē oris & colli θ immunditiem

ditie tollit. Elegantior tamen modus hic est:

Recip. caneros fluuiatiles viuos duos vel tres sedi, seu semper viui virentis, manip. vnum. Contundantur simul in mortario: succus exprimantur: colentur.

Recip. huius succi vnc. tres, aut circiter: nitri præparati drach. viiam. Dissoluantur pro vsu.

Intra corpus etiam exhibetur, cum aquis refrigerantibus, ad alterandã cordis intemperiem calidam. Cum & vini spiritu sumptus tussim sedat: cum aqua hyssopi tam pulmonis, quã hepatis obstructions expedit: & anhelitũ difficilem curat: uocem deperditã restituit, eamq; sonoram reddit: si dimidia eius drachma, cũ oui vitello, mediocriter percocto & matutino tempore, à ieiuno, quotidie sumatur. Valet præterea in multis & alijs morbis tam internis, quàm externis: ut latius Iohannes Tholdeus, in sua Halographia, & Bernhardus Penotus, in libro de præparatione medicamentorũ Chymicorum, edocent.

† *Lapis prunellæ dicitur ideò, quòd inflammationi gutturis, quam prunellam vocant, ac faucium scabritiei, confiniumq; partium inflammationi, medeatur præsentissime.*

& postea, antequam coaguletur, frigori in scutella lignea, præsertim ex vlmo facta exponitur,

R. 4 nitur,

nitur, ut deinde in lapillos concreascit; coagulatio autem super igne non usquequaq; tuta est.

β non continuo, sed pedetentim, & quidem igne rotæ.

γ sulphurea.

δ Quia nimis visum dispergit, prætereaq; odor pectori malignus: ideoq; operatio hæc semper sub patienti camino perficienda.

ε sal nitri scilicet.

ζ Tandem sal nitri eliquatus & purus in vas ferreum, vel æneam peluim, prius probe excalectam, est effundendus, ut frigore concreascit.

η scrupulus unus, vel drachma semis &c.

θ inflammationem &

ι addito saccharo. Itaq; eius vsus in febribus est magnus.

κ Ad unciam unam salis petre preparati, seu lapidis prunellæ, proportionaliter sumitur S. V. libra semis; de hac mistione exhibetur cochleare dimidium, aut unum, ad duo.

λ potius spiritus nitri, quàm lapis prunellæ id præstat.

μ in cineribus.

ν præsertim in febribus putridis, Vngaricis ac malignis: mirè enim putredini resistit, expellit calculum renum, & vesicæ impuritates expedit, urinamq; mouet, in aquis appropriatis.

Nota

Nota BARTHII.

Nitri bene præparati indicium est; si in lingua facile & solvatur, & frigus suum actuale impensius exserat. Si falsum quid aut adustum sapiat, signum est nimie exustionis, & spiritus refrigerantis dissoluti. Ac propterea tunc intra corpus exhiberi non debet.

CALCINATIO VI-

TRIOLI.

Vitriolum exsiccatum ad albedinem, in vase terreo, & non vitreato: igne moderato: postea is augetur, per horæ quadrantem, ut vitriolum rubescat: & tunc vocatur colco-

thar. & vel etiam ferreo, semper vitriolum intense agitando; ne adhærescat nimis ac lapidescat.

CALCINATIO PVMICIS.

Pumex igitur, & quater vel quinques in aceto vini extinguitur. Ultimò sine extinctione ignitur. Et sic facillimè in calcem soluitur.

Usus eius ad metallorum & mineralium tincturas eliciendas.

CALCINATIO LAPIDIS

SPONGIÆ. †

Lapis spongiæ ignitur: & toties in aceto destillato extinguitur, donec in calcem resolua-

soluatur. Eius vsus in calcinatione pro tinctura elicienda.

† Spongiæ in se habent lapides candidos friabiles. Hi crudo cum sulphure calcinati leuiter, & cum aceto soluti, euaporatio postea aceto, in salem rediguntur; qui sal, sæpius per aquam pluuialem dulcificatus & purificatus, soluendo, filtraudo, & euaporando, est utilis ad calculos renū & vesicæ, in appropriato liquore vel vino sumptus, pondere granorum 3. 4. 5. vel 6. *Ad strumas va-* *mediū.* Valet etiam ad strumas discutiendas, si nempe omni mane fiat haustus propriæ vrinæ, & postea, in vltima Lunæ quadra, singulis diebus, sumantur in vino lapidis spongiæ calcinati scrupulus semis, salis tartari scrupulus unus, salis gemmæ drachmæ duæ; & nulla strumata tam contumans erit, quæ spatio duorum non cedat mensium.

CALCINATIO CRYSTALLI.

CrySTALLUM, per sex horas, in crucibulo reuerberatum, & reduc in puluerem subtilem: & misce cum ana salis petreæ: & denuo reuerbera, igne vehementi, horas octodecim. Fusum projice in aquam cœlestem. & quod indissolutum manserit, exsicca, & reduc in alcohol. Deinde cum eadem aqua coque: donec instar pultis inspissetur: & expose super partes vitri, in calido, vt exsic-
cetur:

cetur : iterumque reduc in alcohol. Et si vo-
lueris, (quamuis pulvis præstare videatur li-
quori: quod stomachus conuenientiore
ad pulueris dissolutionem habeat humidita-
tem; quàm loca subterranea) pone in hu-
midum, vt dissoluatur. Si quid indissolu-
tum remanserit: id repetita calcinatione,
cum nitro, & alijs, vt supra, fiet solubile.

(Sunt, qui hanc præparationem valde cor-
rosiuam existimant: ac propterea crystallum
puluerisatum cum sulphure communi prius cõ-
burendum ducunt: hinc calcem aqua dulcie-
luendam, & tandem cum ana salis petreæ puri-
ficati calcinandam. Verùm si ea corrosiua est:
talis est, vel ratione salis petreæ; vel ratione cry-
stalli. At non ratione illius: quia ipsimet crystal-
lum eo calcinandam arbitrantur. Ergo ratio-
ne huius: atque sic corrosio, quæ in crystallo la-
tet, additione sulphuris, vt volunt, non corrigi-
tur. Sal enim armoniacus aciditatis sulphuris
fixatur, cum sale fixo crystalli: quemadmodum
fit in calcinatione coraliorum, Martis & Vene-
ris: & sic potius corrosio augetur; quæ aliàs non
metuenda.)

Vsus. Dosis eius est guttarum trium
vel quatuor, cum ana olei Iuniperi, contra
calculus renum & vesicæ, in aqua aliqua
specifica.

a per

α per ignem nudum, aut ignem rotæ.
 β vel rorem maiorem.
 γ in hypocausto, vel super furnum.
 δ si in deliquium abeat, præsertim men-
 sibus Maio, Iunio, Iulio: hi enim menses ad deli-
 quia commodissimi sunt.
 ε aqua petroselini, saxifragiæ, iuniperi,
 ononidis, raphani, &c.

A L I A.

Candefac crystallum clarum & ponde-
 rosum: eumque extingue in aceto destilla-
 to toties: donec minimo attactu in puluerē
 redigatur. Tum misce cum ana salis petræ,
 & reuerbera α per octodecim β horas. De-
 inde multis ablutionibus sal fixum salis petræ
 extrahe: exsiccatumque γ reduc in alcohol.
 δ Prodest in calculo, ε morbo caduco, ζ dy-
 fenteria, η & lactis penuria. θ Quod si verò
 quis hunc puluerem impalpabilem adhuc
 magis subtilem reddere voluerit: digerat
 eum viginti quatuor horas, in spiritu vini:
 & per retortam destillet. Quod fixum
 remanserit, reuerberetur, vt suprā: & dige-
 ratur & destilletur toties, donec maior pars
 cum spiritu vini ascenderit. Tum, spiri-
 tu vini per destillationem separato, quod in
 fundo vasis hæret, ponatur in humidum, vt
 in aquam, siue oleum, dissoluatur. α.

α igne

a igne rotæ.

β ad fluxum usque.

γ scilicet corpus crystalli.

δ Dosis est à scrupulo semis, ad scrupulum unum semis.

ε Paracelsus lib. 1. de tart. tr. 3. scribit: in Crystallo lapillo duro non est præstantior medicina, crystallorū liquor li-
 stallo. Hinc liquor crystallorum à multis vnicè quorū sū-
 in calculo totius corporis dissoluendo & expel- mē com-
 lendo commendatur. Id quod non est extra rem: ad calculum.
 prudentia tamen in administratione eius opus
 est singulari. Nam iste liquor neque confertim,
 neque continuè est administrandus, præsertim,
 ubi natura languidior extiterit. Eius igitur plu-
 res, quam 10. vel 16. guttæ vix sunt propinan-
 dæ simul & semel, neque id singulis diebus, sed
 paulatim; donec videlicet medicamenti operatio
 successivè ea præstiterit, quod scopus curæ re-
 quirat.

ζ Epilepsiæ aut alijs morbis caducis, non vi-
 deo, quomodo calcinatus crystallus inferuire
 poterit. Habet enim tantum vim ipsum ce-
 rebrum corroborandi; deinde etiam ineptus
 esse videtur epilepsiæ curandæ, propter crassam
 suam substantiam: oportet enim ut talia sint
 subtilioris substantiæ.

η cum vino: hac ratione etiam albos fluxus
 uterinos sistit: quin imò fluxum ventris, coli-
 cam,

cam, & cœliacam citissimè, & à proprietate, veluti bezoarticum præsens, compescit.

¶ cum melle, vino aut iusculo: crystallus enim à proprietate lactis vbertatem promouet.

¶ cum nitro.

¶ lauetur.

λ Dosis à gran. 10. ad 15. Sic huius pulueris scrupulis duo, cum oleo amygdalar. dulc. expresso exhibiti, è vestigio prosunt ijs, qui mercuriū sublimatum hauserunt. Ratio ea est, quia sulphur, quod est in mercurio sublimato, statim sese insinuat huic pulueri, propter convenientiam, & ita insinuando facit, vt mercurius iterum fiat currens; atque ita sine vlla noxa è corpore exit.

Melior
crystalli
calcina-
tio.

Sed melior est sequens crystalli calcinatio processu priori. Crystallus primò ignescat in tiggillo; postea ignitus proyiciatur in scutellam aqua frigida plenam, vt facilius in puluerem redigatur; vel comburatur prius puluerisatus in mortario ferreo, cum sulphuris communis equalibus partibus igne rotæ, in catino cooperulato: donec sulphur vniuersum difflagret auctoribus ignis gradibus; postea cum aqua dulci calx eluitur, quæ postea exsiccata tritave cum ana salis petreæ purificati miscetur, denuoq; in catillo cooperto igne rotæ, tam diu calcinatur, vt fundatur simul, ubi refrixerint, exempta ex igne puluerisentur, cum aqua pluuiali feruen-

ti co-

ti coquantur : & tandem ad mentem auctoris procedatur .

Nota. Si cupis puluerem à suo menstruo separare, tū adhibe tertium quoddā, quod sit naturæ eius, quod à puluere separare velis. E.g. si velis separare puluerē crystalli ab eius menstruo, scil. aqua vrticæ minoris, affunde parū salis fusi pulverisati: tū efficiet hoc, ut aqua vrticæ relinquat puluerem, (quæ nimirum aqua antea erat mixta cum puluere) & superiorē partem occupabit; in fundo a. ipse pulvis solus manebit, & sic in alijs.

CALCINATIO MARCHASITÆ ARGENTI.

Contunde Marchasitam argenti, & in puluerem subtilem, ipsiusq; nigredinē aqua toties elue, donec ea clara & limpida inde defluat : post sicca illam ; & dissolue in aqua facta ex salibus, sulphureo & stiptico diaphano β Solutio sit clara, cui nucleum rerum omnium liquidum γ superfunde . Sic in momento præcipitabitur in alcohol, instar niuis candidissimum, quod ab omni acrimonia vindicari & exsiccare : deinde rursus cum sale præparato per dimidiam horam teri hinc lauari : & in vmbra, super papyro, exsiccare debet: vsus eius est ad cutis vitia. δ.

a hoc est Vismouthum.

β hoc est, aqua forti, ex sale petreæ
&

& alumine destillata. ⁊ hoc est, spiritum vini,
 & cum vnguentis, præsertim cum vnguento
 pomato, ad lichenes, impetigines, scabritiem
 manuum.

CAPVT XII.

De Calcinatione Antimonij.

CALCINATIO ANTIMONII.

R Ecipe stibij electi libras quatuor, & salis
 preparati libras quinque: & puluerisata
 misceantur: & in vase terreo lato, plani fundi,
 super fornacem reuerberij agitentur, spatula
 ferrea continuè mouendo, per quinque ⁊ vel
 sex horas, donec fumus cesset, & stibium fiat
 album & subflauum: (cauendum diligenter à
 liquefactione & fumo noxio) conterantur
 postea in puluerem, & sal affusione aque, pri-
 mum calidæ, & dein frigidæ; eliciatur: quod
 exsiccatum & puluerisatum sublima per se,
 in aludele, per decem aut duodecim horas. &
 Floribus collectis caput mortuum tere: &
 ad rubedinem, mensis & spatio, reuerbera:
 vase ita occluso, propter cineres: vt ignis in
 operatione sua ne impediatur. Post calcina-
 tionem tincturam ꝑ aceto radicato elice; &
 filtratione, menstrui separatione, & circula-
 tione cum aqua cordiali, vterius elabora.

(Hæc

(Hæc operatio fieri etiam potest absque fale; & quidem spatio quadrantis horæ: interim autem, cum, priorem etiam bonam esse, expertus sim: dedi eam in publicum fideliter & absque fūco.)

α duas potius.

β tres, ad modum præcedentis capitis; vel non opus est additione salis, sed sine eo hoc modo & melius calcinatur; si eius pulvis ponatur supra tegulam, igne subiecto lento, nec fusorio, continuè bacillo agitando ferreo, donec videlicet extracto fumo sulphurco, tandem in cineres subalbicantes veratur.

γ tantillo spacio non absolvitur.

δ vel etiam plures, igne neque nimis lento, neque nimis intenso.

ε Philosophici scilicet, qui constat 40. diebus.

ζ melius ex ipsis antimonij floribus, quam capite mortuo extrahitur tinctura nobilissima.

Iubet autor colligere flores, ut forsitan alijs vsibus eos reseruet; caput verò mortuum tritum per continuam coctionem, aut elixationem, in ignis gradibus tandem ad rubedinem figit, ut exinde tincturam extrahat; aut secus faciendum monet expeditior ratio. Flores enim sublimati, tanquam nobilissima pars, & nobilior præ capite mortuo, in vasculo vel vitreo, vel terreo,

Tinctu-
ra anti-
monij
preciosis-
sima.

reo, firmo, rotundo, sed colli longioris, sunt be-
neficio, graduum ignis tam diu figendi, donec
fiant rubini instar rubicundissimi: quibus af-
funditur acetum radicum seu destillatum,
ut octo digitos emineat, atque ita succedente
tempore color rubeus extrahitur, totidem repe-
titis aceti affusionibus, donec nempe omnis co-
lor fuerit extractus: deinde vniuersum acetum
coloratum in arena, vel cineribus, à tinctura
abstrahitur; ea edulcoratur aqua communi stil-
latitia; dulcorata tinctura, cum alcohole vini
coniuncta, digeritur, vase clauso, per quadra-
ginta dies: tandem lenta admodum destillatio-
ne spiritus abstrahitur, tinctura antimonij pre-
ciosissima in forma olei restante. Huius dosis est
à guttis tribus ad quinque vel octo. Medicamen-
tum sanè ad restorationem & renouationem
totius corporis humani laudatissimum, in con-
uenienti vehiculo, præsertim verò in vino, exhi-
bitum, omnes vitiosos humores ex corpore ex-
pellit, & quidem sine euacuatione manifesta,
sola prauorum humorum correctione; succeden-
te paulatim sudore spontaneo, fætido quidem
primùm, sed deinde rursus naturali; hepatis
obstructionibus opitulatur, hydropem tollit ac
dissipat, ictericiam curat; morpheam ac lepram
tollit, & pro ea eliminanda nil ferè præstantius
reperire licet; lienem rectificat; scorbutum mede-
tur,

tur, matricis dolores sedat; menses mouet; calculos frangit, & alia infinita subsidia præstat.

MERCVRIVS VITÆ,

siue puluis emeticus. †

Recipe antimonij α puluerisati vncias quatuor. Mercurij sublimati vncias β octo. Misce simul: γ & destilla in cineribus, δ per retortam vitream: cui applicetur vas recipiens, aqua communi semiplenum. Detur postea ignis, per gradus: donec liquor gummosus, instar butyri, exstillet; aut si ad collum retortæ hærescat, fluxum eius, apposito carbone viuo, ζ promoue: & in aquam, in puluerem album præcipita; aut, quod commodius, destilla liquorem gummosum, ex retorta, in excipulum absque aqua: eumque aliquoties, antequam præcipites, rectifica. Hinc paulatim detur ignis η suppressionis: donec liquor rubeus θ egrediatur. Tum amoto recipiente, & alio substituto, ignis intendatur, per horam vnā vel alteram: (imò sesquihoram tantum, nisi carbones perdere & tempus inutiliter terere velis) donec Cinnabaris, κ ad collum retortæ, sublimetur: quam vase refrigerato colliges. λ Præcipitatum puluerem per noctem digere: & aquam spiritu vitrioli, ex sublimato, imprægnatam; ad coralloſ & perlas dissoluen-

das μ separa & serua : aliam aquam sæpius præcipitato pulueri affundendo , donec omnis acrimonia tollatur: tandemque aqua cordiali ν ablue ; & lentissimo calore exsicca ξ . Quod si vis , vt hic puluis per inferiora tantum purget , tere ipsum cum sale communi : postea laua & sicca. Dosis, in robustioribus, est granorum trium, quatuor, quinque; ad summum ; in debilioribus , duorum, in pilulam vnã redactorum , aut in pauxillo aquæ destillatæ per noctem infusorum , & per linteam colatorum, aut in pomo octo, vel conserua rosarum. $\circ$

Vsus . Puluis hic emeticus omnes febres π intermittentes domat: pestem item , luem veneream, ρ lepram , σ hydropem, τ vlcera , & similes affectus graues . Atq; de Hydrope quod dico, ne quis in dubium vocet, D. Vauterius , Montispeliensis Medicus , amicus meus intimus, & Ego, duos, in hac vrbe, satis notos, quartanarios hydropicos, à præcipuis Medicis derelictos, mortique adiudicatos , dextro pulueris huius emetici vsu , hac ipsa hieme pristinae sanitati restituiimus .

† Vocatur & puluis angelicus , item puluis Algorethi : Victorius enim Algorethus , Medicus & Physicus Veronensis , id nominis ipsi dedit. Aliàs & Aquilæ albæ nomine venit .

$\bullet$ fusi .

Algorethi

α fusi.

β Nonnulli, ut Crollius pag. 130. summum
vtriusq; ana.

γ terendo in marmore; sed cauendum est
a fumo, qui inter terendum eleuatur; est enim
à sulphure antimonij & sublimato ipso vene-
nosus.

δ melius in arena.

ε foris.

ζ paulatim.

η qui fit carbonibus viuis super arenam, re-
tortam tegentem, positis, s. accensis.

θ luteus potiùs.

ι vel etiam per horas octo, auctiore in fine
igne, donec aliquandiu capella cum vasa retor-
tæ canduerit.

κ Ex vtroq; enim, & sulphure antimonij, &
mercurio sublimato, conflatur cinnabaris.

λ Cinnabarim semel atq; iterum, per retor-
tam angustioris colli, ex arena sublimando re-
ctifica, & in puluerem reduc, & habebis cin-
nabarim diaphoreticam.

μ non item; sed altioris & præstantioris v-
sus est liquor hic acidus, quem rectè philosophi-
cum appellare licet.

ν ut betonicæ, buglossæ, meliss. cinamomi &c.

ξ in phiala vel mortario,

ο vide Crollium pag. 131.

Febris.

✠ In omnibus febribus rectè curandis maximè respiciendum est eò, ut nec à methodo nec temerè, cura auspicetur. Quantumvis enim specifica utramq; paginam rectè absoluunt in omnium morborum curatione: illa tamen vel sine ratione, id est, sine methodo, vel sine iudicio, exhibita, parùm proficiunt: stagnantibus nempe impuritatibus corporis contra specificorum innatas potestates mirabiliter dimicantibus. Quæ ratio itaq; est in cæteris morbis omnibus, ea etiam hic nullo modo negligenda fuerit. Sic, euacuantia possunt esse hoc loco varia & egregia, hinc inde ab autoribus descripta: ita tamen, ut temperamentum, ætas, sexus, & vires probè considerentur. Sic Mercurius hic vitæ, cum sit emeticus, prodest febribus; longè (scilicet ante paroxysmum exhibitus) sed non quilibet, neq; indifferenter is cunctis est exhibendus. Operæ precium itaq; est, ut diligentius natura patientis consideretur, an nempe ad uomitiones ferendas habilis sit, nec ne. Quod si ad vomendum minùs dispositus sit patiens, hoc specificum potiùs intermittendum, & ad aliæ recurrendum, quàm temerè periclitandum.

Lues Venerea a-
dumbrat
no, &

✠ Lues venerea, nisi manifestissimis tuberculis & pustulis hinc inde in toto corpore, præsertim verò circa frontem, obscænas partes & ad

ad femora, nominatim versus genua, prorum-^{tura ge-}
 pentibus se prodit, sæpius occulta est, facileq; ^{neralis.}
 imponit, ut vel recens non rectè curetur, vel in-
 ueterata difficulter cedat: accurato itaq; iudicio
 opus est, quod unice dependet ex confessione
 ipsius patientis. Prætere enim illos manifestos
 gradus, quos Fernelius, de part. morb. &
 sympt. lib. 6. cap. 20. & in lib. de lue Venc. c. 5.
 quatuor distinxit, plures sunt, propter commu-
 nia cum alijs morbis symptomata, vix in cogni-
 tionem peruenientes. Eos omnes & singulos
 indicabit concubitus contagiosus, vel cum scor-
 to infecto patratu: eius itaq; si conscius fuerit
 patiens, ut ut symptomata fuerint communia,
 nihilominus si rectè omnia fieri debeat, non ali-
 ter, quàm à lue venerea infectus, patiens tra-
 ctandus fuerit. Quocirca insignis nonnullis &
 certis indicijs aliqualis infectionis multum si-
 tum est improbè cognoscendo tempore duratio-
 nis eorundem. Hinc morbus recens, aut noui-
 ter contractus, ab inueterato ritè discernendus
 fuerit: ille breuiorem, propterea q; faciliorem
 hic longiorem & artificiosorem requirit cu-
 ram. Vtraque fundamentum & basin collo-
 cat in Mercurio seu argento viuo rectè riteq;
 parato, qui verus & unicus est luis huius ἀλε-
 ξικαν & ῥιζότομο, quicquid contra bla-
 terent mirabilis & diuini medicamenti osores,

& rofores. Quòd si morbus inueteratus planè
 fuerit, leuiora locum habere nequeunt, præser-
 tim si symptomata vrgentiora valdè molesta
 sint, ipsumq; corpus undiquaque à morbo ipso
 tantum non prorsus deuictum. Hic itaq; pur-
 gantia Mercurialia maximè locum habent:
 Quinimò sudores non nisi à mercurialibus fi-
 xis vel etiam in specificum actis excitari debent.
 Nec saliuatio in hoc affectu negligenda, sed in-
 star certissimi signi habenda est futuræ sanita-
 tis; ea igitur prudenter obseruanda, vt vel spon-
 te sequatur, vel vltèriùs prouocetur. Quæ ta-
 men citò non restringenda, sed potiùs promo-
 uenda, donec sponte cesset. Quod si symptoma-
 ta euidentiora etiam cessarint, probè quidem cura
 peracta est; sin minùs, aut prædicta mercuria-
 lis mundificatio repetenda, ac saliuatio, si opus
 est, restauranda; aut ad diaphoretica tantum,
 sed mercurialia, progrediendum. Ab hac igi-
 tur methòdo generaliter adumbrata lues vene-
 rea etiam inueteratissima facilè curatur, modò
 omnia rectè corresponderint, vt exinde Medi-
 cus de symptomatum molestijs haud anxius es-
 se possit vel debeat. Nonnunquam verò in
 morbo Gallico benè curato relictæ reliquæ, tan-
 quam symptomatum soboles altiùs infixæ, etiam
 subsidiarias manus medicas, & quidem non
 segnes, sed curiosas, postulant. Hoc itaq; vbi fa-
 cto

Et o opus fuerit ; aut prior methodus reuocanda ,
 aut alia in auxilium accersenda . Imò sæpissime
 semel intromissus inquilinus hostis inducias non
 fert , quin præsentēs auxiliares manus natura
 desideret , præsertim vbi fluxiones malignæ fre-
 quenter methodum medendi interuertunt , aut
 noua symptomata pariunt . Sic inter reliqua
 recentissimum luis symptomata est CrySTALLINA,
 quam vocant , vesiculam nempe ad glandem
 membri virilis adnascentem , translucidam :
 indeq; nominis ratio nata est . Est alioquin le-
 thalis , si remedijs exquisitè factis non curetur .
 Ferrum non patitur , nec leuiter coalescit locus
 affectus , etiam remedijs alioquin vlcerationi-
 bus venereis præsentibus . Verùm de his om-
 nibus consulantur immensi Practicorum co-
 dices .

• Hydrops confirmatus difficulter curatur; *Hydrops;*
 incipiens facilè . Nobiliora tamen medicamen-
 ta , vtendiq; ratio expedita , prætereaq; subie-
 ctorum dispositio æquabiliter affecta ; quandoq;
 etiam hydropem confirmatissimum tollere visa
 sunt . Vbi probè obseruandum , quòd in singulis
 hydropis speciebus semper ab aperientibus per
 aluum , nunquam à diureticis , cura incipienda .
 Secus enim colluies ventris , tota ad renes
 confertim quasi coacta , summam difficulta-
 tem parit . Quocirca purgantia vniuersalia
 ante

ante omnia præmittenda, inter quæ non infimum tenet locum mercurius hic noster vitæ, cuius dosis a gr. iij. ab initio, postea auctiori usq; ad 12. per aliquot dies continuos, præsertim in hydrope confirmato, stante tamen adhuc virtute ventriculi, maxime prodest. Qui in hoc casu nullos generat vomitus, sed tantum per inferiora movet: Ideoq; non immerito autor scribit cum prodesse in hydrope.

Arthriti-
sis.

τ Adde etiam in arthritide, cuius in hoc casu virtutes admirandas venerandus senex, Iacobus Mosanus, aulæ Cassellanæ Medicus celeberrimus, satis de prædicare nequit; dum in consilio quodam, ad Illustrissimum Marchionem Badensem scripto, sic de hoc testatur, cum inquit: Mercurius vitæ aquam tuto exhiberi possit, si Cels. V. exemplum deesset, possem, præter vulgus hominum, multorum generosissimum Comitum, & Nobilium fœminarum, & virginum nomina recensere, quæ ipsius usum non solum suo exemplo approbant, sed etiam in cœlum laudibus extolunt, nisi putem, in re tam manifesta non opus esse probatione. Huius Mercurij vitæ dosin 4. granorum V. C. singulis diebus accipere post Lunæ mutationem potest idque quater in mense. Hinc quatuor vomitus: decem vel octo sedes, sequentur, neque nausea in

sea in stomacho ultra tres horas erit. Hora sequenti post assumptionem exhibetur haustus iusculi pisorum, vel carnis: postea à cibo abstinendum, donec vomitus planè desierit; tunc prandium capiatur leuiusculum. *Hæc Mosanus, quem, ob experientiam multiplicem, æternis laudum encomijs concelebramus.*

Non tamen, quod hæc Mercurij exhibitio in senioribus procidentiam ani causetur, difficulter, aut vix postea sanabilem.

CAUTIONES,

In exhibitione Antimonij, & similium vomitoriorum, scitu maxime necessariae.

I. Vomitu ij purgandi sunt: qui facile vomunt, stomachum fortem habent, amplo sunt pectore, capite firmo, ad vomendum adsuæti, & quibus materia morbifica sursum fertur.

Cautiones in exhibitione antimonij obseruanda.

II. Picrocholi, & qui à Medicis *πικροχολοί* appellantur, imbecilles viribus, quiq; difficulter vomunt; item, qui obnoxij sunt cephalalgiae, hæmorrhagiae, oculorum suffusioni, pulmonum morbis, lipothymiae, & vteri suffocationi, non temerè, quod Pseudochymici & empirici factitant, & sæpe de

pe de alieno corio audacter & sceleratè indunt, ad vomendum concitandi.

III. Exhibiturus antimonium, aut simile vomitorium, accuratè consideret circumstantias: ne quid nimis, minusve: vt tempestivè: quid præmittendum: quid post faciendum.

IV. Tempus vomitorium exhibendorum oportunissimum est, Luna crescens. Tum enim humores luxuriantes, & turgent, tutò & facilè per vomitum excluduntur.

V. Vomiturus calide se contineat, & calidis pannis vitalia foueat: ne à refrigeratione tormina, vt sæpe fit, oriantur.

VI. Cereuisia non exhibeatur mox, à vomitorio assumpto: sed demum, vbi æger bis tervè vomuerit. Aliàs ea vim vomitorij obtundit, non promouet.

VII. Cum materia probè est commota; & amara iam prodeunt: copiosior cereuisiæ haustus exhibendus; & sub finem tandem, ad stomachum eluendum, & quod restat prauis, eliciendum, copiosissimus.

VIII. Sit autem cereuisia tepida: hæc enim nauseam mouet: non calida, qua ventriculos delectatur: nec vinum, quod fœtorem & tincturam attrahit, eique, per totum corpus, pro vehiculo est.

IX. Pro-

IX. Prodest iusculum superhaustum acidulum ; modò oportune id offeratur. Acida enim omnes reliquias ad inferiora præcipitant & deturbant.

X. In biliosis naturis, vomitus bilis ultimò prodeuntis non statim inhibendus, nec permittendum, vt ea commota rursus resideat & colligatur: sed quotidie pars eius aliqua educenda, aut repetito vomitorio, sed mitiori; aut purgantibus; aut diureticis præcipitantibus, non volatilibus, aut spirituosiss, sed acidis; aut salibus: vino item absinthite; aut infuso ex absinthio, cuscuta, carduo benedicto, sena, rhabarbaro, centauro.

XI. Non superdormiendum vomitorijs: præsertim corporibus existentibus biliosis: ne per somnum bilis in cerebrum feratur. Vbi tamen æger satis vomuisse visus fuerit: somnus concedi poterit.

XII. Cum vires à vomitu fatigantur: confortationis gratia, vinum calidum, cum aliquot guttis olei caryophyllorum, in linteis, ad ventriculi fundum, tepidè adponatur.

XIII. Post vomitus, confortantia requiruntur, præsertim acida. Imprimis verò confert coraliū fermentatum, cum rosarum conserua mixtum.

XIV. ¶Æger

XIV. Æger per intervalla cibetur; crusta panis superiori tosta, & macerata, per quartam horæ partem, in vino, iure aliquo, aut cereuisia, quæ ferè ob bilem melior, nuce moschata, & cinamomo inspersis.

CAUTIONES.

A Crollio, in Basilica Chymica pag. 31, 35, & 36, traditæ.

Prima est: quòd in usu antimonij cauendū: nec adsint constipationes, & colici dolores, neue vnum principalium membrorum læsum sit.

Secunda: ne in ijs β quibus antimonium offertur; vel ante, vel post eius assumptionem vena incidatur.

Tertia: ne picrocholis, & ijs, qui difficulter vomunt: ac qui viribus imbecillibus sunt præditi, offeratur: sed ijs, qui ad vomitum proclives, stomachum fortem habent, thoracem amplum & latū, quiq; vomere aliàs sunt adfueti, & quib⁹ humorē materia sursum fertur.

Quarta: quòd, vbi sese vomitus mouet, exhiberi soleat offa, aut ius pisorum leuiter coctorum, vel gallinarum pingue, aut calidæ cereuisiæ haustus, reiterando, si opus aliquoties, vt facilius vomatur, & medicamento acceleretur actio.

α alui

α alui scilicet,

β in Canone 2. Crollij nullam videmus rationem, quamobrem is post exhibitum antimonium venam aperiendam dissuadeat: nec enim metus ullus esse potest ullius heteropraeos, prudenti quidem medico valde indigna, etiamsi, necessitate ita requirente, post antimonium sanguis mittatur. Imò sunt, qui nullis alijs, quam antimonialibus purgantibus utantur, saepe tamen ab ijs incisiones venarum admodum salubriter absoluerunt. In pleuritide exquisita, item in febribus tertianis intermittentibus, post aquam benedictam, quæ ex Croco metallorum antimoniato fit, exemplo Mart. Rulandi Patris, vel ducenties venas se incidisse; nec vspiam à scopo aberrasse, testatus est coràm celeberrimis Hartmannus. Huic commodè annumeratur vltima regula Crollij, pag. 136. quæ in peste vnicè est obseruanda.

Nota B A R T H II.

I. Doctissimi quique & exercitatissimi Chimicorum Coryphæi puluerem hunc à Mercurio sublimato prouenire arbitrantur. Vnde eum, albissimum Mercurij corpus; liquorem gummosum Mercurialem; & vbi is ritè præparatus est, vitæ Mercurium nuncupant. Verùm puluis hic emeticus nihil aliud

aliud est ; quàm regulus antimonij, spiritu sublimati vitriolico dissolutus & calcinatus: cuius spiritus plus aut minus iste puluis in se continet ; quo magis aut minus est elotus. Posset pluribus , de hoc spiritu Vitriolico, spiritu illo vniuersali , qui in omnibus mixtis reperitur , & sine quo nihil , quod est, virtutis aut vitæ ; in hoc mundo , quidpiam in se continet , agi. Sed hoc esset , euagari extra limites nostri instituti : & materia hæc digna est , quæ volumine integro potius ; quam discursus Laconico tractetur. Vt igitur ad id, à quo digressus sum , reuertar ; dico: quod spiritus Vitriolicus extremam habet sympathiam cum metallis , excepto auro , & tantò maiorem aut minorem cum reliquis mineralibus ; quanto magis aut minùs ad metallorum naturam accedunt . Et quia regulus antimonij magis ad naturam metallicam accedit ; quam Mercurius : fit : vt destillando Mercurium sublimatum , cum antimonio , spiritus vitriolicus sublimati relinquat Mercurium , & sese associet regulo antimonij ; seque calore vrgeri & expelli animaduertens, dissoluat & calcinet regulum, abeatque, per retortæ rostrum , in liquorem gummosum aut oleosum : qui cum guttatim , in aquam, quæ in recipiente est, defluit : spiritus vitrio-

vitrioli in aqua se dissolvit & dispergit ; regulus verò ad fundum recipientis , sub pulveris albi forma, decidit . Hoc etiam sapore aquæ , spiritu vitriolico imprægnatæ , & fusione huius pulveris emetici , ad ignem magnum folium , in verum regulum antimonij abeuntis , cognoscitur . Præterea , toto liquore gummoso destillato , nihil amplius in cornuta restat ; quàm Mercurius sublimati , & sulphur antimonij : cumque hæc magnam inter se habeant sympathiam : dando ignem suppressionis , in collo retortæ in cinabarim sublimatur . Vnde infallibiliter concludo : pulverem emeticum nihil aliud esse ; quàm regulam antimonij calcinatum , per spiritum vitriolicum , qui est in sublimato .

Mercurius sublimatus

Mercurius

Spiritus Vitrioli



Antimonium .



Regulus

Sulphur .

II. Errant in dosi , & ad naturæ pondus non attendunt , qui ad lib. vnam Mercurij sublimati , plus , quàm libram semis , antimonij adiiciunt . Si enim plus de hoc addas : manet illud in fundo retortæ indissolutum .

T

III. Si

III. Si gummi vel butyrum antimoniale in aqua pura resoluitur : flores albi petunt fundum : & spiritus vitrioli & salis , (quorum ministerio mercurius currens sublimatus fuit) aquæ acidæ immixti remanent : quæ si destilletur , post separationem phlegmatis , remanebit verus vitrioli spiritus, in epilepsia, & alijs morbis pellendis efficacissimus .

IV. Ex cinnabari, quæ ad retortæ collum adheret, excellens parari potest medicamentum antepilepticum , hunc in modum .

Recip. cinnabaris supra dicta, & semel atque iterum rectificatæ, vnc. vnam : magisterij coralliorum, margaritarum, cranij humani, cornu cerui, ana drachmas duas Misce F. pulvis ; cuius dosis granor. octo , in adultis; in iunioribus verò, habita ratione & ætatis & virium dosis est minor . Solent aliquoties propinare , vel in ipso paroxysmo , vel paulò post in aqua florum tiliaë , vel cerasorum nigrorum , vel flor. pœoniaë , vel alterius adpropriatæ . Immò hoc certissimum habent ex hoc pulvere signum : si patiens euomat puluerem , etiam secundò vel tertio repetitum ; malum esse hæreditarium & incurabile ; si verò retineat, sanabile . In paralyfi etiam, tanquam certissimum remedium, prædicant, propinantque intra dies octo ter, eadem

eadem dosi, cum theriacæ veteris scrupulo vno ad sudorem potenter ciendum.

V. Quidam aiunt: huic pulueri emeticam vim posse adimi; vt per inferiora, tantum purget: si cum ana salis petræ, tres aut quatuor horas, forti igne, in matraccio figatur: nitrum postea remoueatur: & aqua vitæ, quæ super eo etiam comburenda, abluatur.

VI. Puluis hic, etiamsi multoties infundatur, tamen semper easdem vires retinet.

HEPAR ANTIMONII. †

sive Crocus Metallorum. *

Recipe antimonij crudi lib. a vnam: salis petræ vncias β duodecim. Misce: & trita impone mortario ferreo, ad latus γ posito. Deinde adhibito carbone δ viuo, puluerem accende: Ita antimonium figetur, & arsenicali suo sulphure spoliabitur. Tandem sal petræ separa, & hepar relictum edulcora.

Vfus. Exhibentur eius grana duodecim, ad viginti, in infusione aquæ carduibenedicti, vel alio conuenienti liquore, vel cum conserua aliqua, in omnibus febribus, etiam pestilentibus, & similibus affectibus, in quibus *ἀνα καὶ κατὰ* leniter simul purgare voles.

† Hepar dicitur, quia hepatis vitulini, aut alterius animalis, colorem refert.

† Crocus appellatur, quia penè colorem croci adhuc in flosculis suis subrubentis refert; metallorum verò crocus dicitur, quia communi opinione Hermeticorum receptum est, magnesiā illam Saturni, quam aiunt esse antimonium, (quod tamen non est) esse ens & radicem omnium metallorum. Hinc metallorum crocum Martinus Rulandus Pater etiam vocat Terram sanctam.

β vel etiam recipe utriusque ana.

γ inclinatio.

δ commodiùs spatula ferrea ignita circumagendo semel.

Croci me-
tallorum
prepara-
tio vera.

Nos sic paramus: hepar antimonij pulverisatum in aqua feruenti ebulliat, per horam unam atque alteram, & feces ad fundum precipitabuntur; aqua verò colorabitur instar croci, quæ à fecibus, dum adhuc calet, decantata, & per chartam emporeticam transmissa, relinquatur per noctem, donec rubedo probè subsideat; hæc, remotis aquis, sale petrae fixo adhuc imprægnatis, ac propterea per euaporationem in sartagine reducendis, semel atque iterum edulcorata aqua communi, ac postea exsiccata, exhibet verum crocum metallorum, ita à Martino Rulando, Centur. 5. curat. 95. vocatum.

ALIA STIBII CALCINATIONIO.

Plerumq;

Plerumque per inferiora tantum purgans.

Recipe antimonij electi, & salis decrepitati, ana lib. vnam: Trita, & simul mista reuerbera, β in crucibulo, probè lutato, γ per duodecim horas, ignem paulatim augendo. Vase refrigerato, toties aqua dulci ablue, donec omnis acrimonia tollatur. Postea exsicca & δ tere. Dosis viginti quinque granis ad triginta quinque. ϵ

a quod fusum habet strias longiores & splendidiores.

β igne rotæ.

γ superne benè clauso.

δ cum sale decrepitato, aliquandiu in marmore tere. Tandem salem per aquam dulcem remoue, & puluerem sepius eluendo edulcora, post puluerem exsiccatum ad vsum reserua.

ϵ potius à scrupulo semis ad scrupulum integrum.

Huic antimonij calcinationi sequens eiusdem præparatio, quæ simplex est, æquiparanda.

Recipe antimonij crudi lib. vnam: vini albi lib. duas: teratur antimonium subtilissimè, ac vino misceatur, vitro bene cooperto. Stet dies triginta, in balneo, vel alio loco tepido: sæpiusque agitetur. Postea de-

stillato vinum, pulueremque relictum aqua rosacea dulcorato: qui à granis 10. ad 30. exhiberi potest.

Quidam etiam antimonium, vt per inferiora tantum purget, ita parandum censent.

Recipe gemmam vel vitrum antimonij: tere in puluerem subtilissimum, in mortario vitreo; eumq; oleo vitrioli, q.s. ad plenè humectandum, imbibe. Hinc impone arenæ, vel cineribus calidis, in vitro aperto, donec ficcus euadat: hocque vicibus quatuor reitera.

Dosis granorum duorum cum conserua rosarum, aut pilula vna panchymagogi.

Alia antimonij preparatio.

Vel recipe vitri antimonij q. p. puluerisa, affunde in matraccio oleum seu spiritum vitrioli, non (quod notandum) rectificatum, vt superemineat duobus digitis; relinque in calore moderato aliquandiu, & oleum redditur nigro puniceum. Eius guttæ 4. 5. 6. vsque ad 10. in aliquo liquore conuenienti exhibita, sine omni noxa, nausea, & vomitu, aluum tantum solvunt; catharticum admodum vtile, & multis morbis accommodatum.

REGVLVS ANTIMONII.

Recipe antimonij, & salis petrae, tartari, ana libram vnam. Tere: & misce, dein colloca

loca crucibulum inter prunas accensas, vt
candeat. Tum iniice cochlear puluerum: β
& statim operi, donec fumus cesset. Postea
amoto cooperculo, nouos pulueres iniice,
& claude: ad finem vsque ita continuando.
Tandem da ignem fusionis, & crucibulum
moue; vt regulus fundum petat. Crucibulo
frigefacto, Regulũ à fecibus separa & serua.

α alij accipiunt libram vnã antimonij,
salis petræ vncias duodecim, tartari vncias octo,
pulueris carbonum manipulum vnum.

β & detonabit, es iuid verpuffen; aut re-
cipe nitrium ac tartarum in prædicta quantitate,
detonēt prius; tum puluerem misce cū antimonio
puluerisato, & in crucibulo per se fiat regulus.

Feces seu scorias & recrementa antimonij
nominant vulgò ob similitudinem quandam
regulum corruptum, propterea quod eiusmodi
impuritates ipsi antimonij regulo vndique
adhæreant. Quæritur iam, num essentia quæ-
dam Chymica hisce scorijis insit? Dicemus ne,
illas quidem per se esse reiectaneas; at quia ali-
quid essentiæ continent, in pretio haberi, tan-
quam magisteria, donec ea sit extracta? Et sal anti-
certè ex reguli corruptione [quæ sunt feces monij nõ
ipsius residuæ] oritur tum sal antimonij, quod nullis au-
nonnulli aurum medicorum vocant, author rum Me-
verò noster sulphur auratum appellat, à forma dicorum
desum-

desumptum scilicet externa; cum potius sit sal
summè diaphoreticum, multis morbis, præser-
tim epidemijs, depellendis aptissimum; tum
etiam oleum quoddam crassum ac fœtidum,
quod summè efficax est in suffocatione matri-
cis, si nimirum illud aspergatur prunis, & fu-
mus eius excipiatur per inferiora. Hinc autor
pergit.

*Sulphur
auratum
diaphore-
ticum.*

Ex fecibus autem huius fit S V L P H V R
A V R A T V M & D I A P H O R E T I C V M, hunc
in modum: Recipe feces reguli, ut supra, præ-
parati: easq; reduc in lixiuium, per digestio-
nem, vel ebullitionem: illudque calidè per
chartam emporeticam traijce. Huic lixiui-
o frigefacto, adde parum aceti destillati; &
videbis paulatim fundum petere. Lixiu-
ium per inclinationem separa: crocumque reite-
ratis multis ablutionibus dulcoratum & sic-
catum seorsim collige, & ad vsum serua.

Vsus. Hic insigne est sudorificum, &
sanguinis mundificatiuum, multis morbis
depellendas aptissimum: si in conuenienti li-
quore exhibeatur. Dosis à scrupulo semis ad
integrum.

*a Huius meminit Quercetanus, in Phar-
macop. in 4. p. 243.*

Lixiuuium è fecibus Reguli, cum aqua
communi paratum, & supra prunas effusum,
pro-

prodest fœminis , obstructione mensium laborantibus , vapore eius , per infundibulum , in vterum recepto . Sæpe enim fit: vt ab eius vsu, antequam hora effluat dimidia, menses hac ratione proritentur . Sanat etiam sanguis antimonij herpes & vlcera serpentia , si eo inungatur . Atque adeo hoc remedio , in Argentinensi quodam , herpetem eiusmodi , à capite, ad lateris regionem vsque , sese extendentem , cum omnium stupore , Korndorfferus percurasse dicitur . Interim tamen complexionibus bilosis non adhibeatur : nisi partes vicinæ muniuntur. Violenter enim agit .

REGVLVS MARTIS STELLATVS.

Recipe apicum clauorum equorum *℥* lib. semis : antimonij lib. vnam , Candefac β Martem in crucibulo : cui adde antimonium tritum: & cooperi: dando ignem fusionis . γ Postea iniice per vices vncias duas nitri , ad comburendum antimonij sulphur. Quod vbi deslagrauit , exime ollam ex igne, & effunde omnia , in catinum triquetrum , atque aquam frigidam superfunde . Sic maximus strepitus & efferuescentia excitabitur. Hinc Regulum separatum in crucibulo funde : & adde vnciam vnam nitri per vices, vt
suprà,

suprà, & proijce in conum fusorium: & Hoc quater, quinquies & vel sexies repete: donec stella superius in Regulo conspiciatur. Accipies vncias vndecim Reguli stellati.

α vel quosuis clauos ferreos, sō ven zehem cisen find.

β hoc est, da clauos in crucibulo, à scorijis separatum denuò.

γ Martem fluidum reddit Antimonium: qui sanè omnimodus fluor spatula ferrea explorari potest.

δ antea paulatim excalesactum, & sebo vel cera intus illitum: marginem coni fusorij superiorem leuibus istibus malleo tunde, donec requiescens ad fundum regulum mittat.

ε Stella in hoc Martis regulo solida quarta ad summum fusione fit; quod si non hac, nec sequentibus contiget, & certò statuas, te non ad amissim in prioribus ritè progressum esse.

Nota. Regulus Martis stellatus felicius succedit cælo sereno, & Luna crescente; aliàs enim vix superius stella videbitur.

ANTIMONIVM DIA- PHORETICVM.

Recipe antimonij, salis petræ, ana libram vnā. Puluerisata simul misce: & pone crucibulum inter accensas prunas, vt candeat.

Tum

Tum iniice vncias duas, aut circiter, huius mixtionis: statim crucibulum operi: donec fumus & strepitus cesset. Postea amoto operculo, novos pulueres iniice & claude: ita ad finem continuando. Tandem da ignem liquefactionis, ad horæ quadrantem. Vase refrigerato, materiam exime & tere: miscendo, vt suprà; cum ana salis petræ, eodem modo calcinando, & elaborando, vt supra. Materiam tritam, & ablutionibus β dulcoratam, reuerberata in vase terreo clauso, viginti quatuor horas: donec puluis fiat candidus: cuius dosis gran. quindecim. γ .

α maius.

β aqua calida.

γ ad scrupulos duos. Vsus huius mirificus est, in rumpendis internis apostematibus; item in lue venerea recenti.

ALIVD, quod BEZOARTICVM minerale appellant.

Recipe spumæ venenatæ duorū draconū, siue butyri antimonialis, vel liquoris gummosi, ex Antimonio crudo, & Mercurio sublimato, destillati, semel rectificati, vncias quatuor. His calore resolutis, superfunde α spiritus salis balsamici, seu spiritus nitri, vncias totidem. Destilla β ex arena omnem liquorem

rem, ad siccitatem vsque. Terram exime, & probè tere; eiq; liquorem destillatum reaf-funde, cum vncijs duabus spiritus recentis balsamici, & destilla, vt prius. Huic pulueri trito reaffunde liquorem destillatum cum alijs vncijs duabus, vt suprà: & procede rur-fus, vt prius. Massam tritam trade Vulcano docimastico ⁊ examinandam, per aliquot horas: materiam continuè agitando rudi-cula ferrea pura. Tandem eam, alcohol vi-ni ab ea aliquoties abstrahendo, rectifica, vt remaneat puluis siccus & candidus.

Vfus eius singularis est in omnibus affectionibus pestilentibus, & febribus ma-lignis populariter grassantibus. Eas enim è centro educit & euellit, sudores potentif-simè mouendo. ⁊ Exhibētur eius grana qua-tuor, quinque, sex, in extracto angelicæ: vel infunditur in aqua Carduibenedicti vel Vl-mariæ; aut, adiectis aliquot granis salis ab-sinthij, & camphoræ essentia, propinantur in aqua theriacali, horis decem ab infectio-ne: dosisq; reiteratur, vbi opus. In erysi-pelate capitis etiam curando promptissi-mum est remedium.

⁊ potius in spiritum nitri oleum istud Mer-curiij sublimati ⁊ antimonij, in maiusculo va-se, guttatim iniiciendum, ne nimie ebulliones
iacu-

iacſuram faciant ſpirituum, magna vi inde erumpentium.

℞ per cucurbitam cum alembico.

γ id eſt, in furno probationis, ſupra catinum probatorium.

δ præmiſſis tamen præmittendis neceſſarijs.

Vide quoq; Crollium. pag. 155. 156. & 157.

† Hoc Dn. Hartmannus, & ab eo Quercetanus, in f. pharmacop. pag. 209. in 4. to. vocant bezoarticum; minerale, minùs verò conuenienter ab autore hic, & Crollio, p. 185. vocatur antimonium diaphoreticum. Vt enim hæc appellatio præcedenti competit antimonio diaphoretico autoris, ita huic minùs æquè. Ibi enim reuera ſubſtantia antimonij fit diaphoretica per ſal petræ, quod ſæpius cum illo detonuit; hic verò nequaquam: butyrum enim, quod progreditur ex ſublimato & antimonio ſimul iunctis, Mercurius ſublimatus potiùs eſt, nihilque accedit de antimonio, niſi quòd hoc ipſius liquiditatem promoueat, neutiquam aliàs in hac forma progreſſiori, abſque antimonij adiectione; nullo itaque modo ab antimonio, ſed potiùs à mercurio ſublimato, denominationem accipiet. Hic notandum, quod bezoarticum hoc minerale longè antecellat bezoar animali, ſi vt id expreſſè fatetur Dn. Crato, in Epist. medicinal. dum inquit: Lapis bezoar animale in

Bezoarti
cū mine-
rale, &
antimo-
niū dia-
phoreti-
cū mini-
mè æqui-
pollent.

*le in febribus pestilentialibus nobis nil profuit;
quòd sanè de hoc minimè pronunciandum.*

BEZOARTICVM SOLARE.

Pone in matrarium colli oblongi, spumæ duorum draconum, bene rectificatæ, vncias duas. Liquefac illas igne moderato: & spiritu falis sulphurei vncias totidem paullatim superfunde: cumque prius drachmam vnam auri fini dissolueris, in aqua Philosophica, quæ bis destillatione, ad aurum tantò magis aperiendum & attenuandum; abstrahenda; aurum deinde, tertia vice, in noua aqua dissoluendum, effundendumque super primam liquoris gummosi destillationem, quæ clara esse debet, & subrubicunda: ac in paruam cucurbitam ponenda: atque omne id, quod egredi potest, in arena destillandum. Dein rursus aliæ duæ spiritus falis sulphurei vnciæ superfundendæ; & in sabulo, vt prius, destillandum: dando ignem magnum, circa finem: vt terra, quæ in cucurbitæ fundo manet, benè exsicce-
tur. Hæc postea in crucibulum ponenda, & inter carbones, per horam, ad ruborem vsque ignienda.

Vsus Dosis est à sex ad decem grana:
& quia cum tempore virtus eius expirat:
quò antiquius est; eo magis dosis eius au-
gen-

genda. Singulare est remedium in lue Venerea, peste, podagra, hydrope, febribus & alijs morbis, in quibus sudorum prouocatio necessaria.

BEZOARTICVM LVNARE.

Dissolue Lunam in spiritu salis petræ: (sicuti capite sequenti 17. monstrabitur) vt pondus eius bene augeatur: deinde ea in aquam viscidam, per digestionem, redacta, funde vnā eius partem super decem partes liquoris gummosi, benè rectificati liquefactique, & super hac mixtura spiritum salis petræ bis aut ter distilla: dando ignem magnum, circa finem. Tandem hæc materia, in crucibulum posita, per horam vnā & dimidiam ignienda, atque super ea, in puluerē redacta, spiritus vini comburendus.

Vfus. Dosis est à sex ad octo grana, ad cerebri affectus: estque specificum ad omnes morbos muliebres.

BEZOARTICVM MARTIALE.

Redige Martis regulum in puluerem subtilem: & misce cum dupla quantitate Mercurij meteorisati. Dein destilla, per retortam, omnem liquorem gummosum, qui spiritu nitri, vt dictum, fixandus.

Conuenit omni fluxui hepatico

BE-

BEZOARTICVM IOVIALE.

Recipe reguli antimonij vnc. tres: stanni Anglicani purificati vnc. duas: funde simul: & redige in puluerem subtilem: admisceque duplam Mercurij sublimati quantitatem: & secundum artem, butyrum antimonij, per cornutam, destilla: quod rectificandum, & spiritu suprascripto, fixandum.

Dosis à duobus ad tria grana. Prouocat sudores satis copiosos.

CAPVT XIII.

*De Calcinatione & præparatione
Mercurij.*

*Mercurij
substātia* **M**ercurius est corpus minerale, compositum ex terra subtili, sulphurea & aqua, arctè inter se commixtis. Substantia autem eius terrea purganda est à crassa terrestreitate sulphurea; aqua verò ab humiditate superflua. Duplex autem est; naturalis & artificialis. Naturalis actiuus & summè depuratus, in Almagro, propè Calatraua, in regno Castaliæ reperitur vnius, per se fluens, & etiam in cinnabari, vnde ignis vi educitur. Hanc mineram antiquissimam Plinius vocat vomican liquoris æterni. Similis isti reperi-

Mercurius naturalis.

peritur in Idria, pago comitatus Goriz, in Slauonia. Sed Hispanica bonitate excellit: quamuis Idriaca longè fertilior. Est autem admiratione dignum, quod, quamuis in vicinia Idriæ singulis ferè annis lues pestifera grassari: ipse pagus tamen ab ea immunis nunquam non manere soleat: id quod viri prouectæ ætatis sese obseruasse, idemque à maioribus suis accepisse, mihi, ante annos aliquot, eò profecto, sanctè confirmarunt. Ex quo satis apparet: Mercurium esse summum omnis corruptionis & putredinis alexipharmakon. Non minus & illud stupendum, prodigioque simile: quod ibidem etiam notauimus. Senex erat decrepitus, qui, toto vitæ suæ tempore, in paranda cinnabari, consumto, perpetuo tremebat: & aureum nummum, manu compressum, ita dealbabat: vt color eius natiuus omninò dispareret.

Reperitur & alius mercurius in Polonia, in monte Gimnauoda dicto, sex miliaribus à Cracouia, inter Tarnoua, Ribie & Strelitzky, distante, qui sponte, certis anni temporibus, vsque ad terræ superficiem erumpit; præsertim verò autumnali tempore: quamuis etiam circa festum Iohannis Baptistæ, multa grana, pisorum instar in radicibus graminum, ibidem collegerim. Ve-

rùm hic mercurius nimis aqueus, & Sclauonico, vt & Hispanico longè inferior. Inuenitur etiam naturalis, in multis alijs locis; & interdum in auri & argenti fodinis.

Mercurius artificialis. Artificialis, modo satis trito, & artificibus noto, per sales resuscitatio, id est, sal tartari, armoniacum, & vrinæ; tam ex medijs mineralibus, & quàm metallis educitur. β Quin & in hac vrbe, plures viuos fide dignos, & præcipuæ autoritatis, dignatisque noui; qui non modò è mineralibus, & metallis; sed etiam ex sanguine humano, priùs calcinato, & ex plantis etiam, mercurium viuum, ad metallorum transmutationem elicere.

Verùm cum mei instituti non sit, de eo nūc pluribus agere, nisi quatenus Medicinæ inferuire potest: intra limites me continebo: & quia Mercurius Lunæ singulares proprietates & vires, ad perniciosos cerebri adfectus percurandos obtinet: non spero; me oleum & operā perditurū: si Reipub. Medicæ modum eliciendi dictū mercuriū, eumq; etiā ritè præparandi, suo loco ostendam. Ita, vibrantibus veræ experientiæ radijs, omnes vanissimarū rationū nebulas dissipabo: quas & ad transmutationē metallorū; & ad effecta mineraliū, in arte Medica, salutaria obfuscāda, multi ex

ti ex doctis; sed hac in parte, planè indocti offundunt. Equidem pro verè doctis eos haberem: si de ijs rebus, in quibus docti sunt, iudicium ferrent, nec stultè sibi imaginarentur; quòd natura sibi in ipsorum cerebello, limites posuerit: Coræbi cuiusdam aut Meliditis, antecessorum suorum, falsa opinione, turpiter circumducti.

Nauta de ventis, de tauris narrat arator,

Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Solius Chymici, seu Philosophi naturalis, nèpe est, de eiusmodi rebus iudicare. Absq; solutione enim, quæ igne mediante perficitur, non plus, in naturæ operibus, cernere possumus, quàm talpa aut Tiresias aliquis. Sed videamus: quomodo Mercurius è Luna elici queat.

Recip. lamellarum subtilissimarum Lunæ finæ vnciam vnā. Scinde eas in paruas particulas, & dissolue in aqua forti communi, bene rectificata: dein abstrahere omnem aquam destillatione: & aliam super Lunam quater reaffunde: vnāquamque seorsim asseruando, vt vltima vice simul cohobentur, & tandem destillentur, sicut dictum. Hinc pone Lunam, ita reclusam attenuatamq; in matrarium colli oblongi, & superfunde aceti destillati lib. vnā: salis tartari vnc.

Mercurius Lunæ

tres : falis armoniaci sublimati vnc. vnam, semis. & claude è vestigio matrarium, alio breuioris colli, luto Hermetico interueniente, ne quid exspiret. Postea pone ventrem equinum, aut eius vicarium, per quinque aut sex septimanas; donec omnia bene bullierint, & parum de eo, quod in matrario erit, auri particulæ leuissimè affrictum, illam dealbet. Tunc vacuato matrario, humiditas exhalet, ad pultis spissioris consistētiam: cui admisceri debent tartari ad nigredinem calcinati vnciæ quatuor, & destillari per retortam, adiuncto recipiente, aquæ semiple- no, igne suppressionis, aut reuerberij, clauso. Et sic habebis mercurij fluidi vnciam semis, aut circiter.

Mercurij boni nota.

Inter alias autem Mercurij species ille est optimus: cuius drachma, in cochleari argenteo puro, super carbones viuos posita, post euaporationem, maculam relinquit flauam vel albam. Sed qui cochlear denigrat: ita purgari debet: antequam ad vsum medicum adhibeatur.

Purgatio Mercurij.

Recipe mercurij, aceti destillati, ana libr. vnam: pone in matrarium forte, cum manipulo vno falis præparati: & moue strenuè, per horæ quadrantem, vt misceantur, & acetum denigretur: quod per inclinationem, cum

cum mercurio, in scutellam vitreatam effunde, & toties aqua tepida ablue, donec omnis nigredo & falsedo separetur. Exsiccatum repone in matrarium, cum aceto & sale, vt supra, eundem laborem ter quaterve repetendo, & tandem per corium traijciendo. Sed hæc vulgaris & imperfecta purgatio: sequitur perfectior. Recipe mercurij præcipitati, cinnabarifati vel sublimati part. vnā: misce cum duabus partibus tartari vsti, & vel calcis viuæ: destilla per retortam vitream, igne suppressionis, vel in reuerberio clauso, adhibito recipiente amplo, aqua semipleno. Ita accipies mercurium magis depuratum, quàm modo præcedenti. Aut sublima eum septies, totiesq; reuiuifica: atq; hac ratione, secundum Paracelsum, omnis nigredo, impuritas, & venenositas ab ipso aufertur. Aut pone illum in cucurbitam, eiq; spiritum vini superfunde, & postea hæc simul diu concute, donec spiritus vini omnem nigredinem retineat. Sed modus perfectissimus depurandi mercurium, & quo melior dari non potest, est eius amalgamico, cum corporibus perfectis: & destillando eum aliquoties, per retortā, singulis vicibus, feces terreas, sulphureas, foetentes separando, & denuò amalgamando, tandemq; per corium traijciendo.

318 TYROCINII CHYMICI

α vt antimonio .

β stanno , plumbo .

γ solūm vel etiam cum calce, aut calcem viuam solam sine tartaro, vel etiam vtrumque.

δ in regulo antimonij essentialiter collectis, a quo regulo cum mercurio amalgamato fit destillatio per retortam igne suppressionis .

ε in collo retortæ, aut iuxta fundū se colligētes.

Melior
 & cōpen
 diosior
 mercurij
 depura-
 tio .

Melior mercurij depuratio fit ; cum acetum, sine additione salis ; tantūm cum mercurio coniungitur , ac in cucurbita oblongiori aliquan- diu exagitatur ; donec nigrescat acetum ; hoc verò remoto seu decantato ; cum recenti aceto aliquot vicibus fiat agitatio : & semper in decantato aceto subsidebit mercurij impuritas ; quò clarificato aceto iterum poteris vti ad repeten- das depurationes . Potest imò totus mercurius hac agitatione cum aceto in nigredinem quan- dam conuerti, conuertibilem per calcem viuam in pristinā suam naturam currentem, ab omni- bus tamen impuritatibus planè liberam. Si enim omnes istę nigredines decantatę impastentur cum calce viua, & per retortam destillentur, tunc purissimus prodibit mercurius .

PRÆCIPITATVS ALBVS. †

Mercurius dissoluitur in aqua forti ; & affusione aquæ falsæ α præcipiatur in pul- uerem album. Dissoluens per inclinationem effun-

effunditur: & præcipitatus, multis ablutionibus, cum digestionem, omni fædine & acrimonia priuant. Tandem exsiccatum aqua rosacea abluunt, & rursus exsiccatum. Dosis interius à granis octo ad decem, in morbis venereis & maximè, purgat per inferiora tantum.

De hoc Palmarius, *lib. de Hydrargyro. c. 6.* ita ait: Citra delectum, exhibent hunc circulatoranei quidam circulatores, scelerati inpositores, non medici, ad luis venereæ dolores diuturnos, hydropem, quartanā melancholiam hypochondriacam, & ad eius generis affectus frigidos, idque quatuor sexvè granorum pondere, ex oui luteo vel mithridatio & theriaca, ac statim, ut assumat aliquis, ex uniuerso corporis ambitu, omnis generis humores, sursum ac deorsum, prorumpunt, sæpe tanto tamque violento impetu, præsertim si molle, effœminatum & languidum corpus fuerit, ut exhaustis spiritibus, fractisque viribus vel repente moriantur, vel, quo die sumserit, sine viribus, sine pulsu, sine uoce, iaceat mortuo persimilis. Os eius contagione interdum inflammatur, ac gingivæ ulcera contrahunt putrida ac valde foetida; faucesque plerisque ita intumescunt, ut ad multos dies nihil prorsus deglutire possint. Quin etiam nonnullis mens ita à sua sede

dimouetur, vt, exorta febre, phrenetici tandem pereant. Itaq; à cathartorum censu, tanquam præsentissimum venenum, reijciatur ac publicis legibus exulet. Chirugis tamen, in externorum vicerum curatione, concedatur, velut & alia multa venenata pharmaca, quæ prudenter, vel sola, vel mitioribus, quæ vim eorum maleficam infrenent, temperata ac remissa, magni in chirurgia sunt vsus. In id autem sequens præcipitatus præstantior.

† communis dictus.

α frigida. Non autem opus est, vt sit marina; sufficit, si communis sal sit in aqua communi decoctus.

β non tamen inueteratis.

γ in conuenienti vehiculo; pilularum modo exhibitus, & sine masticatione deglutitus: qui aliàs dentes lædit, ac ptyelismum mouet, quæ observatio in omnibus præcipitatis exhibendis curiosè tenenda.

Nota. Mercurij Hermetice præcipitati signum est, si cum Sole fortiter teratur, nec aurum inde dealbetur, vel etiamsi nulla arte rediuiuus reddi possit, cæteris tamen paribus.

PRÆCIPITATVS RVBEVS.

Post dissolutionem mercurij in aqua forti, fiat euaporatio α ad siccitatem, igne forti:

β

ti : β in fundo matracij hærebit puluis rubens præcipitatus.

Vfus . Sordes craffiores vlcerum & callos detrahit , hyperfarcosin omnem strenue absumit, nullo aut exiguo dolore : præsertim si sæpius elotus fuerit aqua plantaginis, & reficcat. Ideò sordidis, putridis, saniosis, callosis; serpentibus , atque alijs omnibus vlceribus, quæ vulgaria remedia contemnunt, & cicatrici obsistunt atque reluctantur, modò solus , modò alijs, quæ citra morsum siccare aut tergere possunt, mistus, vtiliter adhibetur. γ

α aquæ fortis.

β extremo loco administrato.

γ rarò vel nunquã intra corpus sumendus.

MERCVRIVS PRÆCIPITATVS OPTIMVS. †

Recipe Mercurij purificati vncias 4. olei sulphuris α rectificati vncias 8. Misce & digere per duos dies in arena; deinde per retortam destilla, cum tribus cohobijs, ultimò igne vehementi, vt retorta candeat. Massam albam exime, & tere : & aqua destillata calida sæpius ablue: donec præcipitatum videas, versum in puluerem flauissimum: super quem, spiritum vini ter accendas.

Vfus.

Ufus. Tutò & utiliter intra corpus exhiberi potest. Dosis à granis tribus, vel quatuor, ad sex, in extractis purgantibus, vel conserua β rosarum. Utilis est γ in gonorrhæa virulenta, lue venerea, elephantiasi quorum, vti & similibus, affectuū venenum, specifica quadam virtute, extinguit, fetorridæque bilis & malignorum humorum ferociam domat & compescit: purificat sanguinem in podagra, hydrope, & in omnibus febribus continuis summum est arcanum.

† Turpethum minerale vulgò dictus; quod apud Chymiatros nihil aliud est, quàm artificiosa mercurij præparatio.

α per campanam facti, aut eius succedanei, olei scilicet vel spiritus vitrioli. Videtur oleum sulphuris per campanam ideo assumi, quia magis fixationi inseruit; sed æquè sufficit ad hoc institutam oleum seu spiritus vitrioli, ex mente auctoris præparatus, estq; pene unus, idemq; spiritus, qui ex vitriolo destillando fit, & qui ex sulphure per campanam elicitur; ex eodem enim principio vitriolato deriuantur.

β Non commodum vehiculum huius præcipitati sunt conseruæ; quia citra masticationem aliqualem vix possunt sumi; præcipitati verò omnes masticati dentes ledunt.

γ De

De vsibus vide Crollium. in Basilica Chymica, pag. 120. qui etiam huius operationis processum fusiùs, & exquisitiùs persequitur, & bene exemptum puluerem in igne arenæ vehementior, in matraccio, per octo dies digerit, quo, si quid adhuc mercurij crudi cum fixo permistum sit, sublimando separetur, & præcipitatus sit tutior.

Autor, pro vehiculo turpethi huius mineralis, inter alia ponit extracta purgantia: potest autem ad incorporationem præcipitati pro extractis purgantium vnicè commendari præparatio scammonæ seu diagrydi subsequens admodum bona. Recipe scammonæ seu diagrydi quantum placet, v. g. drachmam semis, tere in puluerem; adde postea pauxillum (guttas quinque vel sex) vitrioli olei, vel spiritus sulphuris per campanam facti, & guttulas tres vel quatuor olei anisi; tere [pistillo, oleo amygdalarum dulci illinito] fortiter, & euadet massa lenta instar picis, quam in magdaleonem redactam serua in vesica quæ per plurimos annos inuiolata seruari potest. Eius grana 13. vel 16. ad 20. vsque, leniter sine omnibus torminibus subducunt aliu. Huius verò diagridij præparati aliquid misce cū præcipitatis, certa dosi; pro incorporatione ad formam pilularum, poteris sumere tria vel quatuor grana diagridij. Suaderem autem, ut
tonso-

Diagry-
diū seu
scammo-
niū corre-
ctum.

*Adhorta-
tio ad tō-
sores &
balnea-
tores.*

*Turpethi
minera-
lis usus
commē-
datur.*

tonsores & balneatores nobilissimi huius me-
dicaminis preparatio Philosophica planè late-
ret, & ab usu huius ut illegitimo se abstinerent,
aut parùm sibi contemperarent. Quot enim
quæso eiusmodi homines mercurio hoc præci-
pitato, non Hermetice præparato, præcipitarunt?
Hinc Antarnetus opinatur, se Cræso ditio-
rem fore, si tot haberet nummos, quot mercurius
præcipitatus sustulisset. Nec tamen propterea
apud Medicos veros & prudentes præstantissi-
mus eius usus exolere debet, quamvis illud in-
terdum malè audiat; sed potiùs sentiendum
cum magno Zvingero, qui, in epist. medici-
nal. à Scholzio edit. epist. 258. ita de hoc iu-
dicat: Turpetho minerali vtere deinceps &
audaciùs & feliciùs. Ij enim, qui odio sectæ
Theophrastæ hoc & rident & insectantur,
non tam in Chymistas, quàm in Chymiam,
Medicinæ famulam, multò antiquissimam,
iniurijs sunt, & de ignotis iudicium interpo-
nunt. Ut & Libanio, in præfat. Alchym. sic
attestante: Illud cauendum est, ne audaculi
imperiti in medicando id adhibeant, quod est
Medicorum circumspèctissimorum, exercita-
tissimorum: veluti si essentia ex sublimato &
regulo fiat, si flos ex antimonio, si turbit ex
mercurio, si laudanum ex opio, tu, qui imperi-
tus es methodi medendi & imprudens, nec tibi
facile

facile, nec alijs, horum permittite vsum, cum temeritate, vtut semel atq; iterum fortè profis, plus tamen deinceps peccare possis. Nam nobiles medicinæ in manu temerarij hominis sunt, vt culter, vel falx ardens, in manu pueri, aut dementis.

ALIA MERCVRII PRÆCIPITATIO.

Recip. Mercurium purificatum, & destillatum cum auro & argento, sicut supra: & pone solum, aut amalgama cum auro & argento: dein præcipita in puluerem rubeum, modo quo sequitur. Accipe matrarium paruum, & colli prolixioris, cui impone mercurij β vncias quatuor: deinde super lamina ferrea, id in arenam colloca, dando ignem continuum, per quadraginta dies. Collum matrarij super arduam eminere debet, ad sex vel octo pollices: & primis decem, vel duodecim, diebus Mercurius, qui ad collum matrarij ascenderit, debet aliquoties quotidie baculo ferreo, cui alligatus sit pannus lineus, ad fundum ignitum (vt Geber docet) detrudi & præcipitari. Est autem hic modus præcipitandi mercurium non modernorum, sed antiquorum Philosophorum. Tempore finito, si quid mercurij crudi, in

Cap. 53.
suum præ-
fectionis.

di, in matraccio, reperitur fuerit: separari debet, à puluere rubeo.

Vfus. Admirandas hic habet in medicina facultates, est enim catharticum præstantissimum, in lepra, & blandè adeò aluum soluens, vt pueris & prægnantibus dari possit: acres humores mitigat: pituosos expurgat: calidamque ac siccam viscerum constitutionem emandat. Dosis gr. sex. ^e Ita Mercurius Lunæ solus præcipitari potest, ad Maniam, & alias cerebri affectiones.

a subtus loricatum.

β præparati vel rectificati.

γ Commodior fit operatio, si phiala vel matrarium literaliter, non sursum, positum singulis horis 12. vertatur, ita, vt superior eius pars cum inferiore commutata præcipitationem acceleret.

δ & alijs fædis ulceribus.

ε ad decem.

A L I A.

Dissolue mercurium in aqua forti, & præcipita, vt artis est, per exhalationem omnis humiditatis, vt præcipitatus fiat rubeus. Puluerisatum impone matraccio forti, superfundendo acetum ter destillatum, vt superemineat ad altitudinem quinque digitorum, dando ignem arenæ, vt acetum lentè bulliat,

bulliat, per sex horas, & præcipitatus totus dissoluatur. α Dissolutioni β prius filtratæ, superfunde liquorem anima mundi, id est, sale communi, imprægnatum: γ & statim separabitur mercurius, à dissolvente, qui abluï & exsiccare debet. Dosis à gran. 4. aut. 5. Purgat benignè per inferiora.

α nempe post aliquot cum recenti aceto ebullitiones.

β calidæ.

γ vel spiritum vini, cui ad hunc usum succenturiari potest oleum tartari.

Huic sequentem addimus præcipitatum: Præcipi-
tatus a-
lius non
infima
nota.
Recipe mercurium per salem communem & vitriolum sublimatum, quantumvis solue aqua fontana ebulliendo: postea in solutionem claram & puram guttatim mitte oleum tartari, quantum satis; & statim cadit mercurius ad fundum, instar rubei pulveris: deple aquam per inclinationem, & pulvis eluatur aliquoties, donec aqua nihil retineat saporis acris: postremò pulverem exsicca diligenter, & servæ; cuius grana 4, vel 5, vel 6, in theriaca vel mithridatio, data ieiuno stomacho, bis in hebdomade, mirificè solvunt omnes obstructions, præsertim in ictero. Contra venena eius sumtio admodum est salutaris; in febribus diuturnis etiam sudores movet.

P R Æ.

320 TYROCINII CHYMICI
PRAECIPITATIO MERCVRII
IN MOMENTO.

Smiridem *a* rubeam (hic enim color maximè solaris existimatur) *β* puluerisatam crucibulo impone, in ignem vehementissimum, per quatuor horas, donec quodammodo vitrificari incipiat, & lateribus crucibuli adhærere. Tunc ab igne ablatam, tere in puluerem subtilem, & matraccio impone; Cui superfunde aquam Regis rectificatam, digerendo *γ* per viginti quatuor horas, *δ* postea per inclinationem, aquam tinctam effundendo, & aliam toties reaffundendo: donec omnem tincturam attraxerit. Depletiones ad oleaginositatem, *ε* destilla. Huius olei recipe vnciam vnā, effunde super vncias quatuor *ζ* mercurij *η* crudi: sic mercurius in momento præcipitabitur *θ* nec oleo adhærebit. *ι* Tunc si destilletur igni satis forti, post olei exhalationem, aliquid de mercurio sublimabitur; maior tamen pars manebit fixa. *κ* Eius vsus in augmentatione Solis, *λ* & viuificatione rubicundissima. *μ*

† Vocatur etiam præcipitatus miraculosus.
a Loco smiridis adhibeantur granata Bohemica tosta.

β imò quo nigrorem, eò meliorem.

γ in

γ in calido.

δ donec aqua regis imprægnata fuerit tinctura smiridis subuiridi vel subflaua.

ε ut nimirum tantum tertia pars aquæ, tinctura smiridis imprægnata, restet.

ζ potius duas vel tres.

η benè purgati.

θ in puluerem album.

ι Hunc Mercurium, quia oleo non adhæret, lento igne, in crucibulo candefac per horam unam, postea edulcora. Habebis Mercurium emeticum, sursum & deorsum leniter mouentem, gran. 3. vel 4. Quod si igniatur horis duabus, per inferiora tantum purgat; at si amplius, horis scilicet 5. vel 6. igniatur, fixissimus sit, & tantum sudores mouet.

Mercurij vis emetica qua ratione dematur.

κ Ipse verò præcipitatus manet rubeus; cui si mercurij crudi tantundem addideris, & in phiala ad ignem arenæ posueris, breuissimo tempore præcipitabitur, atque ita, per crebras additiones æquales Mercurij crudi, quantitas præcipitati augebitur.

λ Augmentatio Solis per præcipitatum hunc miraculosum hoc fit modo. Recipe sulphuris communis duplum ad præcipitatum hunc miraculosum; tere & misce in marmore, liquecant in catino; liquata facile ignem concipiunt, quem permitte, donec spontè cessarit;

Augmentatio Solis.

X

relin-

relinquitur pulvis subflauus, qui in fluxu auri
pedetentim eidem admiscetur.

Virrificatio Solis. μ si nempe eidem silicium calcinatorum
pauillum adieceris, & igne violentissimo vrse-
ris; solet enim tandem in vitrum rubicundissi-
mum transire.

PRÆCIPITATVS DIAPHORE- TICVS. †

Dissolue Mercurium, cum Sole vel Lu-
na destillatum, & purgatum, vt supra, in
aqua forti, quam ex matraccio colli proluxio-
ris, cum alembico proportionato, abstrahere,
igne tertij gradus, cum bina cohobatione; &
vt Mercurius fiat rubeus, qui edulcorari de-
bet, calcinando in crucibulo, inter prunas
accensas, & continuo virga ferrea mouen-
do, per horæ quadrantem aut circiter; β uel
aqua sequenti. γ Recipe aceti destillati libras
duas, phlegmatis aluminis libram semis, cal-
cis reuerberatę testarum ouorum uncias sex:
Misce, & destilla simul ad siccitatem. Huius
aquæ recipe libras tres: Mercurij supradicti
præcipitati libram unam: Misce & digere
per diem naturalem: postea destilla per
alembicum, cum ternis cohobijs, ignem au-
gendo, sub finem, ut materia probè siccetur;
quæ circulari debet, per diem naturalem,
cum S. V. Postea destillatione separandus
spiri-

spiritus: & denuò circulandus destillandus-
que: & hoc quartò repetendum.

Vsus. Hæc vera Mercurij præcipitati
præparatio ad infinitos morbos deploratos
curâdos vtilissima est; maxime verò ad luem
Veneream. Siue enim interiùs sumatur, (quia
tum sudores copiosos prolicit) siue exteriùs
cum butyro, aut aliquo vnguento, applice-
tur, & miris modis iuuat.

† Paracelsi,

*α semper reaffusa aqua priori, sed cū vncia
vna atq; altera recentis aquæ fortis fortificata.*

*β Disiunctiua non opus est; sed loco eius
ponatur postea.*

γ Debet scilicet figi.

δ Dosis à gr. 4. ad 6. vel 8.

M E R C V R I V S P R Æ C I P I T A T V S †
Cinnabaris Diaphoreticus & Ca-
tharticus.

Recipe cinnabaris communis vnciam
vnam: salis præparati *α* drachmas duas. Si-
mul tere, misce: & matraccio impone: quibus
superfunde olei sulphuris, per campanam
facti, vncias tres. Digere per triduum in cine-
ribus: tandem igne *β* vehementi fac omnem
humiditatem euaporare. *γ* Manebit in fun-
do massa alba, quæ frequenti ablutione edul-
corari debet.

(Quidam, facta euaporatione olei sulphuris, id reaffundendum censent, & destillandum; hocque tertio repetendum. Verum hæc repetita destillatio videtur inutilis: quod cinnabaris tantum salis volatilis, aciditatis sulphuris, prima destillatione ad se trahat, quantum naturæ suæ sufficere potest: uti cuilibet, in naturæ ponderibus exercitato notum.)

Vfus. Conuenit in morbis Venereis & contagiosis. δ Sex eius grana, sudores mouent; sumpta cum conserua rosarum, & vncijs quatuor vel tribus decoctionis e farsæ parillæ; decem verò, conseruæ alicui aut pilulæ commixta, per secessum operantur.

† *vitiosè scribitur; legendum potius præcipitata cinnabaris diaphoretica.*

α *id est decrepitati.*

β *arenæ scilicet.*

γ *reaffunde & destilla iterum, etiam tertia vice.*

δ *aliquot diebus datus.*

ϵ *primæ nempe.*

PRAECIPITATVS SPECIFICVS.
contra Gonorrhæam.

Recipe mercurij purificati vncias tres. Dissolue eas, in aqua forti. Pone deinde etiam vnciam vnā Veneris seorsim, in paruum

uum matrarium, & similiter dissolue. Hinc misce vtramque dissolutionem: & fac exhalare igne fabuli: quem intensiorem redde, circa finem; vt ex aqua forti omnes spiritus egrediantur. Vase refrigerato, tere præcipitatum, in puluerem subtilem, eumque pone in matrarium, & superfunde aceti ter destillati tantum, q.s. in nempe ad dimidium pedem supernatet. Stent in digestionem, in B.M. quinque aut sex dies: & circa finem, aqua bulliat, vt Mercurius in aceto dissoluatur: quod calidè postea filtretur, & vapore balnei exhalet. Præcipitatus in fundo manebit viridis.

Dosis à quatuor ad sex grana.

MERCVRIVS VENERIS diaphoreticus.

Recipe limaturæ Veneris vnciam vnam: Mercurij meteorisati, id est, sublimati, vncias duas: salis Mercurialis, id est, armoniaci & vnc. duas semis. Trita, & simul mista pone in matrarium firmum, dando ignem arenæ: donec instar ceræ omnia liquefiant. Tum matrarium ita calens frigidæ impone: vt in partes diffiliat, & Mercurius subviridis effluat; quem exsiccatum in retortam paruanam, cum spiritu sulphuris vel vitrioli, in-

tineribus, per diem naturalem, digerendum collocabis : & postea cum binis cohobijs in arena destillabis : tandemq; ablues bis aut ter, β & vltima vice, aqua cordiali. γ

Vsus. Non tantum præstantissimum remedium diaphoreticum est contra luem δ Veneream : verum etiam insigne Bezoarticum contra pestem ; si mox ab infectione sumatur. Dosis gr. vnum vel duo, in aqua aliqua theriacali ϵ vel alia specifica.

α id est, salis armoniaci.

β aqua dulci.

γ seu spiritu vini.

δ in lue Venerea radicatus curanda nihil hoc præcipitato est præstantius. In principio quidem datus mouet vomitus ; sed repetitus tantum per sudores mali mineram expellit omnem.

ϵ aut cum ipsa theriaca.

PRÆCIPITATVS MERCVRIVS AD VLCERA.

Extingue libras quatuor calcis viuæ, in libris viginti quinque aquæ communis; eamque filtratione redde limpidam & claram. Dein libris eius quatuor, adde sublimati communis, subtilissimè puluerisati, drachmas duas. Et breui temporis spatio, is se præcipitabit, in puluerem citrinum, vlceribus mali-

malignis curandis adpropriatum. Aqua inferuire potest carnis luxuriantis consumptioni.

TVRPETHVM MINERALE.

Recipe Reguli Antimonij puluerisati drachmani vnam. Deijciatur in vitrum amplioris, & aqua regis sexies irrigetur, & rursus exsiccetur. Tandem in aqua eadem resoluetur, & in ollam fictilem, quæ cinerem feruentem contineat, sepeliatur. In eadem aqua regis seorsim quoque soluetur aurum limatum aut foliatum, ad drachmam vnain. Postea verò in vitro feruēti cinere obruatur, similiter seorsim, vt de præcedenti dictum. Hinc super calcem viuam aqua feruens vulgaris fundatur, ac probè agitetur, cumq; refrigerata conquieuerit, per trilicem coletur. Deinde aqua hæc colata, & rursus feruefacta, super præparatos Isatidis cineres, fundatur, ac diligenter moueatur. Postquam iusto tempore conquieuerit, & pura confederit, per trilicem traijciatur. Hunc in isto colato lixiuio, ebulliat Mercurij (quem tamen antea, sale in aceto bene dissoluto, elues) libra vna. Quò diutius efferbuerit; eò melius. Postremo Mercurius rursus, sale in aceto probè dissoluto, purgatus, abluatur, aqua calida, & sicce-

tur, Hac ratione præparatus Mercurius, in aqua regis (vt suprâ dictum) resoluatur, & in feruentes cineres etiam ponatur, vt priora. Hæc tria, Regulus, Sol & Mercurius, probè sic seorsim soluta, in cucurbitam, luto optimè munitam & circumlitam, demittantur calida: & sexies vel septies stillare finantur ex retorta. Semper, quod destillauit, reddatur suis fecibus. Hac frequenti destillatione, humor, qui destillatus fuit, erit imbecillis, & minùs fortis: ideo inutilis & abiiciendus. Materia autem sedimenti, seu corpus mortuum, remanens in vitro, exenta teratur munitissimè in marmore. Tandem, sub regula fornicata, vnter einer Muffel, flagrantissimis carbonibus reuerberetur, assidueque rude ferrea vesetur; (fumos vita: fiat-que operatio sub dio) donec, mutato colore, iterum rufescat: & virus aquæ regalis igni euanescat. Deinde optimè lauetur, affusa aqua calida; dum nullam prorsus falsedinem sapiat. Tunc superfunde spiritum vini, optimè rectificatum, ad eminentiam trium digitorum. Condatur in feruentem cinerem, triduo. Ter quotidie moueatur. Essentia vini tincti abstrahatur: aqua rosarum, stillatitia materiæ affundatur: triduo quiescat: & singulis diebus, ter agitetur. Tunc
sensim

sensim abstrahatur: vt, exsiccata maximè, subsideat aqua cælestis, elota, prorsus, ab omni acrimonia. Quò sæpius; eò tutius. Vitro diligenter obturato, seruetur ad vsus innumeros.

Vsus. In peste, datur à grano vno ad tria, pro ætate, in aqua theriacali. Purgat vniuersaliter totum corpus, caput, thoracem, ventrem, neruos, artus, medullam. Sanguinem in venis corrigit: omnia membra perquirat: & penetrat ad intima, & quicquid vitij, corrigit vniuersum. In Chirurgia quoque præstantissimum est remedium ad ulcera, tumores, suppurationes omnes.

CAPUT XIV.

De calcinatione Saturni & Iouis.

CV M, teste Gebero, impossibilis sit corporum solutio, compositione ignorata: antequam metallorum calcinationes aggrediamur: de ipsorum natura obiter aliquid dicendum est. Rectè autem mihi sensisse videtur Hermes, Pater ille Philosophorum, in tab. smaragdina, dum dicit: Id quod est superius, est sicut id, quod est inferius:

Cap. 10.
summ.
perfect.

Genera-
tio me-
tallorū.

mus: & vice versa. Quæ ratione enim naturæ paulatim & successivè, in terræ superficie, plantas & cetera vegetabilia producit: ita eadem, in locis subterraneis, metalla, quamvis tardius, & longiori temporis spatio, ex vapore humido vinctuoso, argenti viui & sulphuris vitriolati, suo calore, mercurium decoquentis, proprietates & vires in se continente, generat. Unde Hydragrum mater metallorum dicitur: Sulphur verò pater, in ijsq; quatuor elementa, quæ omnium corporum naturalium materia remota sunt, repræsentantur. Mercurius enim, instar fœminæ, frigidus & humidus, aquæ & aeris rationem habet: Sulphur autem, tanquam mas, calidum & siccum, ignis & terræ vicem obit. Si quis materiam eorum, non tam halitum, quam succum statueret vellet, non repugnabo. Cum enim, ann. clb. loc. CXI, in Hungaria, dimidio miliaria à Schemnitz, in argenti fodinam, mille quingentos aut circiter cubitos profundam, descendissem; à fossoribus, qui, ob luminum mineræ æstum, vestibis & ipso indufio exuti, laborabant, didici: vapores minerales à centro terræ frequenter sursum ferri, eorumque lucernas, & ipsosmet, nisi subito recedant, extinguere: aliquanto autem tempore post, in eodem loco, illos halitus ad-

parie-

parietes fodinæ, in massam, quæ leui contactu, instar olei fluat, coagulatos reperiri. Vnde fortè quis inferre posset: vaporem esse materiam metallorum remotiorem: succum verò sulphureum & mercurialem, propinquiorem. Et sunt mihi ad manum, ex eadem fodina, & alijs, filices, quos seu vapor, seu succus talis mineralis, humidus, vinctuosus: vndiquaque penetrauit: & in quorum alijs conspicitur materia cruda, nec satis cocta: in alijs mediocriter decocta: ex quorum libra vna, elici possunt drachmæ sex argenti puri, & scrupulus semis circiter auri, in alijs perfectè decocta: ita vt argentum in superficie pullulet, & in vno ramusculi auri puri puri conspiciantur.

Etsi autem sunt, qui, ob friuolas quasdam ratiunculas, Mercurium & Sulphur, metallorum materiam esse, inficias eant: tamen satius est, Philosophis metallicis, & metallurgis credere, qui, in omnibus fodinis & venis ea reperiri, vno ore attestantur. Ad quorum opinionem, & metallorum excoctores, vstores & probatores accedunt: ut taceam, quod Medici etiam fatentur: plerosque fessorum morbos à sulphureis & mercurialibus spiritibus crudis, intra corpus admissis,

admissis, oriri: & metalla, in externis affectibus, eadem præstare, quæ hydrargyrum. Imò experientia comprobat: omnia metalla facili negotio in argentum viuum, & argentum viuum in omnia metalla reduci posse. Et si quis dubitat; an etiam metalla in sulphur redire possint: is sciat; omnia metalla, in liquoribus conuenientibus aliquoties soluta, tandem in liquorem vinctuosum, facile flammam concipientem, resolui, vt sæpe meo damno expertus sum. At solum sulphur est flammæ pabulum. Ergo metalla etiam in sulphur resoluuntur.

CALCINATIO SATVRNI.

Plumbum liquefit in matula terrea, vel olla ferrea, purgaturque à scorijs; *a* deinde aucto igne, vt olla candeat, continua agitatione, cum spatula ferrea, reducitur in calcem; *β* quæ cribellata postea, si diutius reuerberetur, transit in minium. *γ*

a *supernè eminentibus.*

γ *gryseam.*

β *cuius vsum vide infrà sub finem c. 17.*

CALCINATIO IOVIS.

Recipe stanni Anglici, non sophisticati, (quod ex pondere & malleatione dignoscet) libras quatuor. Liquefac in olla, plani
fundi

fundi, & à scorijs purga: deinde inijce aliquid falis Ammoniacy: & igne aucto, vt olla candeat, impone libram vnā & semis falis præparati, spatula ferrea tam diu mouendo; donec in calcem redigatur: quæ igne fortiori reducitur in corpus, & à se impuro & denigrato separatur. Iterum miscetur cum libra vna falis præparati, & calcinatur, vt supra. Calx abluatur ab omni falsedine, & reuerberatur octiduum, donec vertatur in alcohol. Sal affusione aceti alkalifati elicatur, digerendo aliquot diebus, postea filtrando & coagulando.

[Hæc calcinatio præ cæteris est vtilissima: quia si citius & facilius operatio perficitur. Deinde melius, quam per salem, à fecibus nigris, terreis, & heterogeneis, Iupiter purgari non potest, ad eum maxime finem, quem intendo: comprobante hoc ipsum ipsa experientia.]

Hæc Iouis calcinatio minus videtur commoda; propter salium enim adiectionem calx illa multum corripitur. Satius est, si, vt cum Saturno in præcedenti factum, Iupiter per se calcinetur, & tandem per acetum destillatum sal Iouis eliciatur: vt: qui, vulgari solutione per aquam simplicem & coagulationem rectificatus; præstantissimum habet vsum in suffocatione ma-

Crystalli
Iouis
Philoso-
phice præ-
parati.

ne matricis : de qua re videatur Crollius, p. 225.
Huic vsui autem magis inferuiunt Crystalli Io-
uis Philosophicè præparati; quorum dosis sunt
tria grana, tribus aut quatuor autoris con-
tinuis, in aqua artemisiæ, vel aquis cordalibus,
sumta.

A L I A.

Iupiter potest etiam calcinari, sicut Sa-
turnus, α sine additione salis. Vel possunt
etiam calcinari, in scutella ligna, β creta ob-
lita: si, fusi in crucibulo, effundantur in di-
ctam scutellam; & γ subita agitatione, dum
eorum fit congelatio, moueantur.

α de quo supra cap. 8. tit. balsamum Sa-
turni.

β vel fictili, non vitreata, duplici, quarum
una ad amussim contegat alteram.

γ lacinia humida, iuncturis inuicem circa
circum coarctatis.

IUPITER DIAPHO-
RETICVS.

Recipe Iouis Anglici limati, vel, vt supra,
in scutella lignea, vel terrea non vitreata,
calcinati vncias duas: Mercurij sublimati
vncias quatuor Simul misce: & per retortam
destilla, igne arenæ, apponendo vas reci-
piens, aqua semiplenum: cumq; destillare in-
ceperit, da ignem suppressionis moderatum,
donec

donec omnis liquor exstillauerit, & præcipitatus fuerit in aquam. Quod autem ad collum retortæ sublimatur, abraditur, & cum eo, quod destillatum est, per noctem digeritur. Aqua spiritu vitrioli imprægnata separatur, & ad vsus seruetur: calx verò exsiccat. Dosis à gr. quatuor ad sex.

Cæterum ne in Stanni electione decipiamur, sciendum est: quatuor esse eius genera: Vnum, quod appellatur dulce, aut Cornubianum, siue purum illud Anglicanum: Alterum commune, quod plumbum admixtum habet: Tertium, tinnulum, quod paratur ex centum libris stanni puri Anglicani, mixtis cum quatuor libris cupri electissimi, & duabus libris reguli Martis, bene purificati: Quartum Glaciale, quod speciem existimo esse reguli Antimonij Auenzoar, libro de vaporibus, differens de duobus metallis mollibus, Plumbo & Stanno, dicit: plumbum consolidare & occludere stannum; & contrà stannum indurare plumbum. Cum enim viscositas glutinosa, quæ partes stanni colligat, in humido & sicco consistere debeat; fit hinc: vt stanni cum stanno nulla institui possit conglutinatio. Vnde etiam Stannarij, cum Plumbum aut Stannum durum, reddere contendunt, commi-
scent

ſcent iſta duo, in vnam maſſam, quæ multò durior euadit; quàm ſi iſta ſeparata eſſent: propterea quòd ex humiditate plumbi, & ſiccitate ſtanni, viſcoſitas oritur magis firma, quæ duritiæ cauſſa eſt, in iſta duorum metallorum mixtione.

Vt igitur perfectè cognosci poſſit: vtrum ſtannum ſit purum, aut cum plumbo mixtum: neceſſe eſt: vt imitemur ſtannarios, quando nempe illi vaſis alicuius ſtannei bonitatem examinant. Tunc enim ſumunt parua portiuunculam, de ſuo opere, eamq; fuſam, in formulare, quo globuli tormentarij effingi ſolent, coniiciunt: & ex altera parte particulam etiam illius vaſis; quod ad examen oblatum eſt, fundunt; eamque æqualis ponderis, cum priori, in idem formulare ponunt, & pilam vtramque ponderant. Quod ſi illa, quæ ex ipſorum opere prodijt, leuior eſt; quàm altera: coniicitur exinde, quòd vas illud cum plumbum ſtanno granius ſit; tantò plus plumbi in ſe contineat, quantò id plus pendit, quàm alterum, quod notæ eſt probioris. Sed opus eſt hic: vt formulare trunco ferrariorum æqualiter includatur. Idem fieri poſſet in reliquis metallis: ad rectius cognoscendum ponderis ipſorum differentias & proportionēs: aut poſſet probatio

tio institui sequenti modo: Duc quodlibet metallum seorsim, per aurifabrorum instrumentum, quo aurum in fila ducunt: deinde cum sunt eiusdem crassitie, scinde illa; ut æqualiter etiam longa sint. Et si, exempli gratia aurum ponderabit septuaginta duo grana: argentum & plumbum, quodlibet nempe seorsim; non plus ponderabunt, quàm triginta sex grana: cuprum triginta: chalybs viginti septem: ferrum viginti sex, & stannum viginti quinque.

C A P V T XV.

De calcinatione martis & veneris.

CROCUS MARTIS.

L Imaturam Chalybis à fordibus, ventilatione & ablutione, diligenter emunda. Huius recipe libras duas, salis præparati libras tres. Misce simul, & in olla terrea reuerbera, per diem naturalem: massam exime, & tere: dissolue in aqua calida & laua toties, donec ab omni falsedine & terrestreitate liberetur. Exsiccat deinde, & in puluerem subtilem, terendo & cribellando, reducitur. Postea reuerberatur per octo vel
Y decem

decem dies, donec superficies eleuetur in crocum rubicundissimum impalpabilem; quo ablato, reliqua pars toties & tam diu reuerberatur; donec tota in crocum abeat. Vas terreum, limaturam continens, habeat operculum, ne cineres super crocum decendant, ita tamen eleuatum, vt, inter vas & operculum, flamma liberum habeat transitum.

*Quinam
crocus
Martis
ad medi-
cina usū
optimus.*

Crocus martis omnium optimus, & ad medicinae usum praestantissimus est, si sola limatura Martis; sine adiectione salis communis, aut alterius heterogenei, per se igne reuerberij florificetur; & postea per aquam dulcem à sordibus eluatur; qui autem cum corrosiuis, vt salibus, &c. conficitur, periculo non vacat. Melius autem & citius procedit operatio reuerberationis, si, priusquam furno reuerberij committatur, limatura Martis aliquoties vrina puerorum conspergatur; hac enim ratione inter reuerberandum surgit in florem rubicundissimum, unò atque altero die, qui tamen quotidie colligendus est, ne violentia ignis reuerberij pereat; aut ex rubicundo colore in nigrum vicissim demigret ac desinat.

*Croci
Martis
vires.*

Vsus croci martis vulgaris internus est, ad fluxum ventris, diarrhoeam, dysenteriam sistendam; sed cautè procedendum est; saepe enim eiusmo-

eiusmodi adstringentia, tempestive non adhibita, maiora pepererunt pericula. Quocirca sumentes prius medicinis attenuantibus, & aluum subducentibus; purgatos esse oportet. Externus usus est, in exsiccandis ulceribus ac vulneribus. Huius vires insignes vide etiam apud Crollium pag. 253.

A L I V S.

Paratur etiam crocus Martis, è lamina chalybis candente & scintillante, immissa in magdaleonem sulphuris, cuius vi chalybs liquefcit & decidit granulatim, in vas fictile suppositum, frigida vel aceto plenum. Granula exsiccata teruntur in puluerem subtilissimum, & si placet, in crocum reuerberantur, spacio sex, vel octo horarum. *a*

Usus. Virtutem hic crocus habet obstruenda viscera *β* aperiendi, & humores crassos attenuandi. Vnde prodest in cachexia, pallidis virginum coloribus, ictero, mensium, iecoris, lienisque, obstructionibus, affectu hypochondriaco, & similibus.

a Hæc martis alienatio secunda, est basis & fundamentum pulueris cachectici Quercetani, quem describit in pharmacopœa Dogmaticor. restit. p. 263. in 8.

β Hepar in primis & splenem.

A L I V S.

Recipe limaturæ chalybis, *a* q. v. eamque consperge *β* aqua communi, (vel uti Quercetanus facere solebat, cum pararet puluerem suum cachecticum, irrorata aqua absinthij vel fraxini, in qua salia propria dissoluta fuerint) in vase ligneo, donec bene madescat. Deinde expone aeri, per octiduum: *γ* quo elapso, rursus irrorata, & bacillo moue: hocq; toties singulo octiduo repete; donec in crocum subtilissimum conuertatur; quem reiteratis ablutionibus colliges, & exsiccabis.

Dosis à gr. decem ad quindecim.

a puræ vel sinceræ.

β vel elue.

γ vel relinque aliquandiu in loco tepido; exsiccata tere, & denuò imbibe; idq; tam diu, donec postea sponte leui attritu in puluerem subflauum tenuem redacta sit.

A L I V S.

Recipe limaturæ calybis & sulphuris, ana partes æquales. Tere per trihorium: dein consperge aqua communi: donec exinde massa quædam fiat molliuscula: & tunc subsiste, & desicca. Postea pone in crucibulum amplum, inter prunas; ita tamen, ut ignis sit moderatus, & materia continuè rudicula ferrea agitetur, ad sulphuris consumptionem.

nem. Rubor extrahi potest aqua pluuiali.
Dosis est drac. semis.

A L I V S.

Dissolue limaturæ Martis vnciam vnā,
in aquæ fortis ꝑ vncijs octo: digere per no-
ctem: & destilla, per alembicum, aquam for-
tem in arena. Habebis vnciam & semis cro-
ci rubicundissimi: ꝑ qui, vt vim adstricto-
riam acquirat, tres aut quatuor horas reuer-
berandus. Sic tam intra, quàm extra corpus
tutò vsurpari potest.

ꝑ Potius aqua fortis successiue & paulatim
supereffundatur; aliàs nimis fortiter efferve-
scet.

ꝑ Super hunc crocum exsiccatum, & in igne
leniter calcinatum, funde spiritum vini vulgarē,
& apposito alembico cæco, digere in arena: sic
spiritus rubescet, quem à fecibus decantatum de-
stillā in balneo ad oleositatem? & habes insigne
medicamentum ad exsiccandum hydropem, &
viscera corroboranda; vniuersalibus tamen præ-
missis. Si postea guttæ huius decem vel octo pro-
pinentur hydropico manē & vesperi, in decocto
granorum Iuniperi, facile rem expediunt. Eius
guttæ sex in vino exhibitæ, qualemcunque hæ-
morrhagiam passo, ilicò eam sistunt. Sanat vul-
nera & vlcera antiqua radicitus, si eadem eodem
quotidiè ter illinas.

342 TYROCINII CHYMICI
A L I V S.

Reuerbera liniaturam chalybis, cum ana sulphuris triti, per quatuor aut quinque horas. & Sic Crocus inde exsurget, qui virtutem habet aperitiuam, sed maiorem habiturus, super dimidiam tantum horam calcinetur, cum duplo sui ponderis sulphuris triti.

& tantum spatula ferrea agitando, vt sulphur difflagret.

A L I V S.

Digere lento calore limaturam ferri, vel chalybis, aut ferri recrementa (Nam & hæc contusa in acetum destillatum deponunt rubedinem, quæ ab ipso ferro prouenit: prout facile, & modis varijs, id à scorijs separari potest.) in aceto ter destillato, donec coloretur. Decanta, quod tinctum est: & aliud acetum reaffunde toties: donec omnem tincturam attraxerit. Depletiones filtratas destilla: & remanebit in fundo puluis rubeus, qui per diem naturalem reuerberari debet in crocum impalpabilem. Virtutem habet constringendi.

Hæc operatio non procedit, quandoquidem limatura nuda ferri, aut chalybis, in acetum, etiam aliquoties destillatum, ægrè aut nunquam suam rubedinem de se mittit. Expeditiores fit cum scorijs ferri cæruleis, aut viridiusculis, in

lis, in puluerem contusis, & cum aceto destillato extractis, ad mentem auctoris. Huius est laudatus & Crollio, in specifico dysenterico, usus p. 253. & 254.

A L I V S.

Crocus Martis etiam, cum oleo sulphuris fit: infundendo in cochlear ferreum, olei sulphuris & spiritus vini, partes equales, euaporandoque, lento calore, ad consumptionem humiditatis. Postea si resideat ad aliquot dies, inuenies puluerem subtilissimum, quem seruabis, in phialis optimè clausis, ne aer intret, quia resolueretur. (Hæ operatio Quercetani certissima est, licet crocus, qui inde prodit, non sit rubeus.) Si aliquot grana eius in iusculo aut liquore congruo dentur, verum exhibebis hepatis restauratiuum, conducens omnibus morbis, qui ex eius læsione oriuntur.

Hæc Croci Martis præparatio cum oleo sulphuris & spiritu vini, quæ auctor ex Quercetani Pharmacop. dogmat. cap. vlt. circa finem prope transcripsit, non procedit; sed pro hisce duobus menstruis substituenda est aqua fortis ex vitrioli calcinato, & sale communi ana; cum argillæ tribus partibus admistis destillata. Hæc enim, posteaquã in cochleari ferreo euaporando consumpta fuerit, statim crocum fuscum, ex fer-

*ri superficie abrasum, post se relinquit teneri-
mum, & vsibus multis destinatum.*

A L I V S.

Recipe limaturæ chalybis, sulphuris subtilissimè triti, ana lib. vnam. Misce: & pone in amplum tigillum, cui aliud altum, in summitate perforatum, impositum fuerit. Allutentur inuicem optimè, & collocentur ad ignem rotæ, sensim carbones admouendo, donec materia ignem concipiat, & in flammâ emit-
tat altam. Tandem tegatur crucibulum carbonibus candentibus, & in summo igne, per horas quatuor, relinquatur. Eximatur dein materia spongiosa, fusca, & instar marchesi-
tæ. Teratur in mortario ferreo, atq; in ampli-
plore vase fictili, non vitreato, firmo, collo-
cetur super candentes prunas, continuò agi-
tando, rudicula ferrea, donec omnis sulphu-
ris nidor euanescat, chalybiq; sapor rectè
impressus sit vitriolicus. Læuigetur postea,
cum aqua cinamomi, in marmore: &, post
vnam vel alteram ablutionem, vsui seruetur.

Vfus. Crocus hic in pallidis Virginum
coloribus percurandis expetissimus est: si se-
quenti modo misceatur & exhibeatur.

Recipe croci huius puluerisati subtilissimè
vncias duas: rasuræ cornu cerui recentis.
drachmas sex: margaritar. præpar. salis co-
rallo-

rallorum veri, spodij, ana drach. vnam : cinamomi interioris drach. duas : sacchari albiss. vnc. vnam Misce : fiat omnium puluis subtilissimus : diuidendus in quatuordecim doses, sumendas singulis matutinis, & superambulando, per duas horas, post quas forbeatur aperiens iusculum. Ex hoc puluere, cum mucagine gummi tragacanthæ, extracta in aqua cinamomi, possunt fieri etiam tabellæ quatuordecim. Sed puluis melius operatur, sumtus ex cochleari, cum paucō vino albo.

ALIVS APERIENS EXCEL- LENTISSIMVS.

Recipe limaturæ chalybis opt. inprimis ex aciculis Hispanicis, aut fidibus chalybeis, vnciam vnam. Calcina igne magico, guttatim ei superfundendo tandundem olei sulphuris acidi, & tamdiu relinquendo, dum ex fermentatione fiat pasta, quam exsiccata perfunde aqua fontana frigida, & coque in vase æreo, vel terreo, donec cuticulam superius contrahat. Hinc colloca in cellam frigidam, vt Chrystalli generentur, quas, repetita opera, simul collectas & siccatas, impone laminæ ferreæ candenti, vt humiditas aduentitia exhalet. Ita prodit crocus Martis subtilissimus, qui in liquorem facile fatiscit.

Nota

Nota BARTHII.

Croco Martis, quacumq; ratione præparato, Ruierius ferri rubiginem simplicem præferre consuevit, eaq; feliciter vsus est, etiam in illustribus quibusvis Principibus curandis: vt videre est in ipsius ingeniosissimis consilijs, nondum editis.

CALCINATIO VENERIS.

Diffoluitur cuprum in aqua forti: & affusione aquæ tepidæ, cum particula ferri vel argenti, præcipitatur ad fundum vasis. Post abstrahere rursus aquam fortem per distillationem. Vel laminæ Veneris reuerberantur in æs vstum, in fornace figulorum, quod facile contritione in calcem redigitur. Vel: laminæ ponuntur in crucibulum, cum parte æquali sulphuris, triti, faciendo S. S. & reuerberantur tribus vel quatuor horis, in æs vstum.

Veneris laminæ tenues cum sale præparato in olla firma terrea vel ferrea stratificantur, & paulatim leuiter igniuntur, postea in vas aqua frigida plenum injiciuntur, & laminæ à nigredine & sale diligenter cum scopis ferreis eluantur, exsiccatæ denuò cum sale condiuntur, vt suprâ igniuntur, & in aquam frigidam immittuntur, reliquaque omnia cum prioribus, ad præscriptum, peraguntur. Aqua tandem illa, in
que

quæ lamia sunt extinctæ & oleo ; cum aqua
feruenti temperatur , vt omnis salsedo abeat, &
crocus Veneris in fundo relinquatur , instar san-
guinis rubicundissimus : quem diligenter ab om-
ne salsedine per aquæ affusionem liberatum, ex-
siccatum, & tritum, Cheirurgi periti, ad empla-
strum stricticum, quod opodeldoch vocant, confi-
ciendum, curiose seruant :

Crocus
Vneris
rubicun-
dissimus.

CAPVT XVI.

De Calcinatione Lunæ & Solis.

CALCINATIO LVNÆ.

Dissolue Lunam in aqua forti: & affusio-
ne aquæ falsæ, præcipita ad fundum
matracij, in calcem candidam, quæ frequen-
ti aquæ communis affusione edulcorari de-
bet, & exsiccari. Huius calcis recipe vnciam
vnā : salis præparati vncias duas : salis
ammoniāci drachmas duas. Hæc probè mi-
sce, in mortario vitreo; & reuerbera, per octi-
dium. *α* Elicitur postea tinctura, cum spi-
ritu vini alkolisato, *β* & circulatur. *γ* Confert
mania & alijs cerebri affectibus.

α sufficit dies naturalis vnus, vel duo.

β vel cum sale armoniaco fortificato.

γ abla-

Tinctura Luna. y ablatoque menstruo tinctura remanet in forma liquoris. Hæc eadem tinctura instar la-
suri, seu cerulei ultramarini coloratissimi, ex-
trahitur ex limatura Lunæ cum spiritu vini, in
quo aliquid salis ammoniaci fuit solutum, quæ
ulterius postea, ablato hoc menstruo, & tin-
ctura, quæ remanet à salsedine liberata, recente
alcohole vini repetitis cohobijs, in oleum elabo-
rari potest.

Tinctura Luna vires. Tinctura Lunæ est diaphoretica & aliquan-
tulum anodyna. Cerebri inflammationi, nervo-
rū convulsioni, morbo attonito, insania & delirio
ac melancholia maxime prodest. Eius guttæ tres
vel quatuor ad sex, in aquis betonica, salvia, vel
melissæ exhibentur. Est singulare quoddam re-
medium, hepatis, lienis, & menstruorum ob-
structionibus, easdem soluendo, medens. Datur
in aq. cichorci, centauri minoris scolopendria
artemisiæ. Confortat omnia membra principia-
lia, spiritusque animales mirifice exsuscitat.

CALCINATIO SO- LIS.

Fac amalgama Solis, per cœmentum re-
purgati, cum sex partibus Mercurij, ut sequi-
tur. Accipe aurum laminatum, quod in
minutas particulas forficibus scinde: & in
crucibulum mundum, inter carbones viuos
pone,

pone, vt aurum saltem igniatur. Deinde ex alio tigillo, mercurium β calefactum, super aurum effunde, & bacillo misce: vt incorporentur. Tunc proijce in frigida & massam optimè lotam traijce per corium, & mercurium & superfluum exprime, vt remaneat massa γ satis dura, quæ diu teri debet, cum duplo sui ponderis salis præparati, in mortario vitreo, δ ita vt nihil de amalgamate appareat. Hoc totum pone in crucibulum coopertum & lutatum, paruo saltem foramine peruium: & reuerbera ϵ per diem naturalem: tali cautione adhibita, ne aurum liquefcat. Hoc facto: reperies aurum calcinatum; Mercurium verò cum sale in auras euolasse: si nempe sal ritè fuerit præparatum, & ignis gradus, secundum mentem meam, accuratè obseruatus: Aliàs enim nonnihil salis supererit, quod separandum. ζ Tum aurum denuò amalgama: & per corium traijce, vt supra & misce cum duplo sui ponderis sulphuris viui η & optimè tere: & pone in scutellam terram vitreatam, superfundendo optimum θ vini spiritum, qui accendi debet. Post cuius deflagrationem, & sulphuris, reperies aurum, spongiosum, & valdè attenuatum; præsertim, si idem processus bis vel ter repetatur. Aliqui amalgama cum
flori-

floribus sulphuris terunt, & in crucibulo ponunt, inter carbones viuos, bacillo ferreo continuè mouendo, donec mercurius in auras abeat. Atque hæc est auri calcinatio, quæ auro potabili parando, & alijs similibus operationibus Chymicis, commodè inservire potest.

*Purgatio
per cemen-
tũ vul-
gare &
regale.*

Antequam autem aurum calcinetur: debet, vt dictum est, cœmentari cœmento, vel vulgari, vel regali. Cœmentum vulgare ita fit.

Recipe farinæ laterum vncias octo: salis præparati vncias quatuor: vitrioli albi vncias duas: salis petræ, æruginis, ana drach. Misc.

Cœmentum regale, quod soli auro probatissimo parcit, est tale.

Recipe farinæ laterum partes 4. salis ammoniaci, gemmæ communis præparati, ana partem vnā. Commista vniantur: & vrina humectentur. Quidam auri bractæas, antequam ordine digerantur, candefaciunt, & sinuntque refrigerare: vt, si quid inquinamenti in cute hæserit, id consumatur, & liberio-rem accessum & impressionem relinquat pulveri cœmentatorio. Omnibus ritè præparatis, pulueris aliqua portio pyxidi vel ollæ cœmentatoriæ inspergitur æqualiter, ad crassitudinem digiti lati. Huic imponuntur
bra-

bractæ, vrina irrigatæ, eo ordine & modo, vt æquali situ, se à non contingat mutuò, ne corpus corpori cohærens id accendat: caloreq; aucto, oras colliquet. Dispositæ primò ordine bractæ obruuntur puluere, μ ad dimidij digiti crassitiem: sequuntur pòst reliquæ bractæ, & rursus pulueris portione sufficienti consperguntur: atque ita pergitur, donec pixis impleta, aut nihil laminarum residuum est: & clauditur tandem prædicto puluere, ad crassitiem digiti transuersi: imponiturque operculum, sine respiraculo, si cæmentum vulgare; at si regale, operculum habeat foramen paruum ignis postea datur ad 24. horas: ita vt olla siue pixis semper rubescat. Finito opere, bractæ pede leporino purgantur à pulueribus adhærentibus; & vrina lauantur, & exsiccantur.

Omniū autem perfectissimū cæmentum est, illud, quod sequitur.

Liquefac aurum, cum duplo sui ponderis optimi cupri: reduc in lamellas tenuissimas, instar papyri: quas cæmenta, per quadraginta vel 50. horas, igne forti, faciendo S. S. S. vt in cæmento regali dictum est, cum farina laterum, sale communi, colcothare, viridi æris, & modico sale armoniaco, cum aceto forti permistis. In hoc examine totum
cuprum

cuprum euanescit, sulphure ipsius incombustibili, & tinctura in auri substantia remanente; cum, teste Gebero, *decimo octavo capite fornacum*, à cupro extrahatur sulphur mundissimum tingens & fixum.

*Optimus
modus
aurū de-
purandi.*

Verum ne opus sit tam tædioso labore; & ut aurum perfectissimè purificetur: dissolue vnciam vnam aut Hungarici, aut similis electissimi, in aqua Philosophica superius descripta, *cap. de aque fortibus*. Hinc, per inclinationem, lentè effunde id, quod dissolutum est, ut terra alba, quæ, in fundo matracij, indissolubilis (hæc, fusa per boracem, conuertitur in metallum album, quod in aqua forti communi dissoluitur) manet, separetur. Dein pone aurum dissolutum in matrarium capax, colli satis brevis, & superfunde quintuplum aut sextuplum aquæ communis: inq; arena calefac, ad ebullitionem vsque. Tunc superfunde Mercurij prius calefacti vncias duas. Et si, intra horas duas, aqua Philosophica, in qua aurum est dissolutum, non sufficiet toti Mercurio dissoluendo, affunde aquæ fortis communis q. s. Deinde adde adhuc vncias duas Mercurij, quas similiter dissolue; donec videas, omne aurum, in massa spongiosa, in fundo matra-

matracij, & mercurium dissolutum in aquā claram & translucidam, quam oportet calidam effundi, per inclinationem, & aurum diligenter elui aqua tepida, donec omni acrimonia sit priuatum: quod multò magis purificatum erit, & minori labore & sumtu, quam si cœmento, aut antimonio, utaris. Depuraui aliàs aurum, per antimonium, quod perpulchrum erat, & valdè splendidum; at tamen cum id in aqua Philosophica dissoluisssem, separaui adhuc de eo parum terræ albæ. Vnde patet: quantò hoc examen fit exactius eo, quod per cœmentum, aut antimonium, instituitur.

α probe mundatum.

β extra ignem.

γ inſtar globi.

δ vel marmoreo.

ε igne ſcilicet rotæ.

ζ per aquam dulcem; calcem Solis exſiccando.

η potiùs florum ſulphuris.

θ qui eſt ſine omni phlegmate.

ι Hac vulgari cœmento vtuntur aurifabri, cùm deaurare cupiunt, quo non ſolùm aurum purgatur ratione ſalium, ſed & in calore exaltatur à farine laterum & ærugine, quæ ex cupro eſt.

Z

α id

354 TYROCINII CHYMICI

κ id quod omninò fieri oportet, antequam
bractea in aqua regia solvantur.

λ neque etiam latera & spondalia vasis.

μ proposito cæmentario.

ν & lutatur.

ξ quale est Hungaricum. Præstantissimum
vero fuerit id cuprum, quod ex ferro confit,
quale generatur in Zepusio, vulgò im Zips, ex
fontibus vitriolatis, saltem ferri frustis iniectis,
& paulò post in rubiginem corrosis, ex qua de-
nuò beneficio ignis cuprum excellens fit.

• Hinc per hanc recentis cupri: cum auro hoc
modo cæmentato, per aliquot vices, additionem,
& repetitam commendationem, aurum impensè
fir rubicundum.

BEZOARTICVM METAL- LICVM.

Dissolue in aqua Philosophica & solis pu-
rissimi drachmas duas: ipsisque adde gut-
tatim liquoris gummosi β septies γ rectifi-
cati vnciam vnam. Fiet maxima ebullitio.
Pone matrarium super cineres calidos, ad
tres vel quatuor horas. Tum præcipita in
aqua communi, & sæpius ablue: ultimo cum
aqua cordiali: & tandem exsicca. δ Habe-
bis lapidem admirandæ virtutis: cuius gra-
na sex sudores egregiè mouent: præsertim,
si, vt

fi, vt bezoarticum minerale, prius ritè figatur.

α ex sale communi & aqua forti præparata vel etiam regia.

β id est, butyri antimonij, & mercurij sublimati, de quo supra cap. 12. in puluere emetico, & bezoartico minerali.

γ Sufficit terna vice.

δ Melius & conuenientiùs fiet, si per alembicum ex arena euocetur aqua philosophica, vel aqua regis, trina destillatione, vt supra in bezoartico minerali factum; figatur; vix enim fiet aliàs bezoarticum hoc, ad mentem autoris præparatum, citra vomitiones & secessus.

CERAVNO CRYSON † SEV AVRVM
fulminans & diaphoreticum.

Recip. aquæ philosophicæ vnciam vnā: in ea dissolue auri purissimi, & prius in lamellas diducti, drachmam vnā: solutam per noctem digere in arena: manè superfunde guttatim saltem, siquidem valdè ebullit, olei tartari, & per deliquium soluti, vncias duas. Sic illicò calx auri ad fundum vasis præcipitatur, *β* quæ multis ablutionibus edulcorari debet, & in vmbra, vel calore lenissimo, *γ* cautè & prudenter exsiccari. Ex nummo Hungarico accip. grana 96.

Z 2

Vsus.

Vfus. Aurum hoc, granis tribus vel quatuor ad sex, in conuenienti vehiculo exhibitum, non tantum infigne sudoriferum præbet & bezoarticum, sed stupendas præterea, & philosophiæ adhuc ignoratas vires ostendit, cum fulminis ictus, & Iouis tela, manibus fabricata, Cyclopum imitatur, vnius alteriusvè grani atomo accenso: nec sursum, vt pyrius puluis; sed deorsum verberat.

Nota. Reduci potest hoc aurum diaphoreticum in corpus: terendo id leniter, in mortario vitreo aut marmoreo, cum mercurio vulgari, donec sit bene amalgamatum: dein rursus eliciendo mercurium per retortam. Sic calx Solis in fundo manebit valdè rubicunda, quæ per boracem fundi potest.

Ex eodem diaphoreticum parari potest adhuc præstantius, hunc in modum: Recipe ceraunocrysi quinque vel sex grana: eaque impone in vasculum argenteum; & superfunde spiritum vini rectificatum optimè, quem incende; & desuper & vitrum crystallinum, satis ampli orificij, suspende. Quamprimum spiritus vini ardere desierit, ceraunocryson officium suum faciet: & pars quædam terrea ad parietes vitri sublimabitur. Hoc quater vel quinquies repete; & vitrum spiritu

spiritu vini laua, vt calx fundum petat, quæ exsiccare debet. Dosis gran. duorum.

† Germanicis dicitur das Schlaggoldt, Latinis aurum fulminans, id est, quod instar fulminis dissiliendo fragorem acutissimum edit: Crollio verò vocatur aurum volatile, pag. 212. a aut in defectu huius tartari, sal in aqua communi solutum accipiatur.

β quod animaduertes è calore aquæ Regis qui debet esse albus. Nam si adhuc flavus sit, signum est, totum aurum nondum reperiçsum; plus igitur olei tartari guttatim affundatur. Et calce auri ad fundum præcipitata in calido liquorem superiorem effunde, quæ postea, &c.

γ vel, vt vult Crollius, pag. 211. in patina vitrea per se spontè in hypocausto siccescat, nullo ignis calore adhibito.

δ potiùs partem cucurbitæ superiorem, cum alembico rostrato, & receptaculo.

ι id est, dissiliet ac fulminabit.

Vnde autem huius fulminationis & reperiçsionis causa existat, non æquè constat; Crollius quidè p. 213. refert eam in salem armoniacum, atq; hanc suam sententiam sic confirmat.

Auri fulminatio
& reperiçsio unde.

Quemadmodum, inquit, sal nitrum & sulphur sunt hostes, & se inuicem non compatiuntur, vt videmus in preparati pulueris tormentarij accensione; eodem modo sal armoniacum & tar-

tarus sibi cōtrariantur, &c. Verùm Libauio non
 satisfacit, qui tamen ipsemet, etiamsi in pro-
 dromo Phil. Vital. thes. 49. pag. 12. contrarie-
 tur, nullas ponderosiores, aut meliores, contra-
 rietatis in medium producit rationes. Nos ve-
 rò negatiuam nostram de sale armoniaco, cum
 Clarissimo Doctore Hartmanno, sic comproba-
 mus; Si sal armoniacum esset percussiois cau-
 sa, utiq; ad omnem effectū talem requirerentur;
 sed non hoc; E. neq; illud. Mars enim in aqua
 forti, quæ nullum salem armoniacum recipit,
 solutus, & oleo tartari reperiussus, eadem ful-
 minandi facultate pollet. Rectius igitur virtus
 ista sulphuri solis igneo, & cœlesti, ac spiritibus
 nitrosis & tartareis, quorum aliqui cum auro
 remanent, & fixi euadunt, tribuitur; quamuis
 spiritus salis armoniaci etiam non prorsus se-
 gregetur, vnde fortior penetratio, ob salium con-
 trarietatem, quæ tamen sola in alijs metallis ta-
 lem effectum non producit, nisi in ferro, quod
 vndat. Deinde idem fragor & volatilitas
 sulphure igneo, non secus ac ipsum aurum, ab-
 solis protinus in infusione olei tartari adimitur.
 Si enim tantisper id infunderis in solutionem So-
 lis in aqua regia, quantisper tota compositio ni-
 gricet, instar atramenti, non tantum planè cer-
 tus existis, aurum omne adfundum esse reper-
 cussum, sed & nunquam illud postea, etiam sta-
 tim

tim post primam exemptionem seu collectionem,
 fulminandi potestate pollere ; id quod omninò
 mirabile , duorum & quidem diuersorum effe-
 ctuum unam & eandem causam extare posse .
 Quod sanè alioquin per naturam possibile haud
 videtur esse . Idem enim qua idem non efficit
 nisi idem : idem igitur non potest esse causa op-
 positorum , nisi in eodem occurrant & concur-
 rant diuersa principia , quæ quandoq; eiusmodi
 sunt & impellunt , vt verum & idem opposito-
 rum causa sit . Sic igitur oleum tartari, debita
 proportionē infusum , aurum reperiens &
 fulminans facit ; sed idem eandem facultatem
 ipsi adimit , proportionē indebita, & quidem ex-
 cedente, affusum, donec nempe totum nigrescat .
 § cum recenti cerauno cryso, & spiritu vini.

C A P V T XVII.

De salibus.

MODVS ELICIENDI SAL ES-
 sentiale & ex herbis, sine calcinatione .

R Ecipe herbæ carduibenedicti q. s. Con-
 tunde in mortario marmoreo aut li-
 gneo, cumq; omnem succum , secundum ar-
 tem , expresseris : depura eum , aut filtra,

Z 4 vt de-

vt decet, & cum album. ouorum clarifica :
Deinde fac, vt leniter ebulliat, in vase vitreo,
aut terreo, eumque diligenter despuma.
Cumque ad consistentiam β mellis liquidi
exhalarit: pone eum, in vase vitreo, in locum
vel frigidum, per quinque aut sex dies &
inuenies sal elegans crySTALLINUM, angulare,
in modum salis gemmæ: γ quod, effuso suc-
co, collectum aqua carduibenedicti bene la-
uandum, & exsiccandum.

Eadem ratione & ex alijs herbis, & flori-
bus, & ex rosa ipsa, sal essentielle extrahi po-
test: cuius vires & effectus multò præclario-
res erunt, quàm illius, quod ex herbarum ci-
neribus elicitur.

Vsus. Egregiè sudorem mouet, si eius duo
vel tria grana, aut circiter, in aqua adpro-
priata exhibeantur.

a volatile potiùs.

β vel spissitudinem exquisitam.

*Modus
eliciendi
sal essen-
tiale.*

*γ Sal gemmæ vocatur ideò, quia habet
transparentiam ipsius gemmæ: aliàs dicitur sal
fossile.*

*Hic modus eliciendi sal essentielle, vel po-
tiùs volatile, ex herbis, nulla præmissa calci-
natione, est solarum herbarum iuxta sal fixum,
quod sola calcinatione prodit, etiam quamplu-
rimum salis volatilis possidentium, quales ple-
rumq;*

rumq; sunt herbae temperatè calidae, ut carduus benedictus, cum reliquis carduis ferè omnibus, absinthium, maiorana, abrotanum, melissa, resta bouis, urtica, flammula, petroselinum, rosmarinus, & aliae: de frigidis non item hoc intelligendum. Quamuis & multum situm sit in operatione: nisi enim succus ritè ad melleam consistentiam sine empyreumate coctus, ac praeterea in locum frigidissimum positus fuerit, nihil aut parum salis generabitur. Deinde quòd haec salia, hoc modo extracta, reliqua salia per calcinationem facta, tam virtute, quàm sapore superent, mirum non est. Integritas enim salis volatilis, in qua essentialis potestas latet, salva manet; nec potest fieri, quin etiam ex sulphure, & liquore mercuriali, cæteris ceu sui compositi principijs, aliquid sibi attribuant, quibus alioquin, si calcinando prouenisset, carere debuissent.

Huiusmodi sales, ut & reliqua principia, licet summis & elegantissimis virtutibus praedita sint: non tamen carent suis incommodis, ut quidam praestantissimi viri obseruarunt. Salia enim arrodunt & extimulant: spiritus caput petunt: olea ventriculum conuiscant, & adhaerent. Vnde nonnulli commoti sunt, illa Philosophicè coniungere, & ex combinatione horum trium primorum corporum lapillum quen-

dam

dam Philosophicum, seu clyssum, vt alij vocant, conficere, qui, salis, spiritus & olei viribus imprægnatus, sine omni noxa vsurpari possit.

SAL ESSENTIALE, SIVE CRE-
mor, aut crySTALLUS † Tartari.

Recipe tartari Montispeliensis & aut, quod melius, Germanici, & quidem albi, lib. vnam: & redige in puluerem subtilem y & fac in sufficienti aquæ quantitate, in vase figulino firmo, ebullire. Tunc amoue ab igne, & si vis, traijce s per manicam Hippocratis, vel pannum lineum, in aliud vas firmum; & colloca in locum valde frigidum, vt sal tantò meliùs possit concrefcere. Quo facto, aquam per inclinationem effunde: & sal, quod parietibus vasis adhæret, separatis fœcibus, frequenti aquæ affusione, collige: & iterum, vt suprà, decoque, & diligenter lava, à sordibus separa, & exsicca, tandemque reduc in puluerem.

Vsus. Virtutem habet incidendi & detergendi humores crassos & tartareos: meatusque obstructos, si quod aliud vegetabiliū, aperiendi. » Dosis est drachma vna in iusculo, vel alio liquore appropriato.

Mirum est autem: sales vulgò dissolui, & liquefcere in aqua frigida; essentialem
verò

verò contrà in eadem congelascere & indur-
 rescere. Vt igitur curiositati ingeniorum ho-
 nestæ, & laudabili, satisfaciamus: causam
 huius rei abstrusissimam inuestigemus; & cō-
 positum hoc priuū, hoc modo examine-
 mus. Recip. salem essentialē, cuiuscunque
 rei is tandem sit: & pone in cornutam: ap-
 plicando receptaculum: satis amplum, &
 iuncturas bene lutando. Dein da ignem per
 gradus. Primò exstillabit aqua valdè acida;
 hinc oleum: & id, quod in retorta restabit,
 terra erit valde nigra & satis multa: qua ad
 albedinem calcinata, sal quidam fixus exin-
 de extrahitur. (Nam essentialis semper con-
 tinet in se fixum.) Dicamus igitur omnes sa-
 les essentialē esse cōpositos, ex partibus ter-
 restribus, aquosis, & vinctuosis: & insignem
 illam siccitatem terræ prædominantis, reti-
 nere aquositatem: & compositum reddi tan-
 tō solidius, & minùs solubile, in aqua frigi-
 dā; quò magis oleaginositas ista duo extre-
 ma compositi colligata seruat. Et possum as-
 seuerare: quòd, postquam in aqua bulliente
 cryсталlos tartari sex diuersis vicibus dissol-
 uissem, eosq; extremè albos reddidissem: de-
 inde v. in cornutam posuissē, ad extrahen-
 dam aciditatem: (quæ per reiteratas dissolu-
 tiones valdè debilitatur) oleū adhuc vinctuo-
 sum

fum & adurens exstillarim. Vnde videre est; quàm rectè omnes compositi partes inter se sint connexæ. Possem adhuc aliam rationem, ex lib. Aristot. de Meteoris, adducere: quòd, sicut elementa rarefiunt adscendendo; ita, etiam condensentur descendendo, & si ponamus, quod terra sit frigida, gradu quarto: aqua frigida futura sit, octauo. Item, si aqua quarto gradu humida, aer humidus futurus sit, octauo. Ac propterea sales essentialis, siquidem valde terrestres sunt, non possunt in aqua dissolui, nisi mediante calore: superueniente autem frigore rursus concrescunt. Non aliter atque aqua aerem mutari non potest; nisi interueniente calore, qui illam rarefacit & exhalare facit: sed quàm primum frigus ingruit, condensatur rursus, & formam suam priorem recipit.

† *Cristalli nomen à nativo accipiunt, suntq; solubiles omnes in humore copioso: nam in pauco suo menstruo concrescunt etiam. Cum coagulat filtratus liquor aluminosus, vitriolatus, salsus, acidus &c. crystallos vel lapillos vocant.*

α vel Hungaricum, aut etiam Hispanicum.

β vel lava in aqua clara fontana, defusa semper turbida, donec aqua talis, qualis affusa, permaneat limpida.

γ crassum potius.

δ non

¶ non est opus.

¶ potius cum priore proprio decocto, parum recentis aquæ affuso.

§ & hoc aliquoties repete: singulis vicibus, ubi decoctum, ab igne semotum, refrixerit, cremorem, tum superna parte, instar pelliculæ sublimatum, tum parietibus cacabi adhaerentem, collige, diligenter lava, &c.

¶ Cremor tartari in omnibus obstructionibus admodum est utilis. In melancholia hypochondriaca expedienda nihil felicius est, si aliquot diebus eius drachma semis, vel scrupuli duo, in iusculo, cum capparum decocto, exhibeatur, & exterius ad hypochondrium sinistrum emplastrum ex ammoniaco in aceto squillitico soluto applicetur. Senibus maximè, & qui obstructæ sunt alui, conducit. Insigne euadit catharticum, si huius cremoris scrupulus unus, cum extracti scammonæe granis 7.8. vel decem, in iusculo vel vino propinetur.

Nota BARTHII.

I. Ut hic sal essentialis, siue crystalli tartari, benè præparentur, & rectè vsurpentur: cauendum est, ne illos in vasis metallicis præparemus, aut ex ijs exhibeamus. Ratio est: quòd sicut omnia mixta, de aciditate vitriolica, participant; ita vinum illa abundet, & quidem copiosiori, perfectiori, & magis completa, quàm
omnia

omnia reliqua vegetabilia. Quapropter omnia acida, tam vegetabilia; quam mineralia, cum sint eiusdem naturæ & originis, maximam habent cum metallis sympathiam, & tantam quidem, ut, positis, aut liquefactis ijs, in vasis metallicis, acidum hoc vitriolicum illis adhæreat: quod dum facit, multum virium amittit, & exigui effectus est in Medicina.

II. Sunt, qui, ubi tartarus ebullit, & ab igne remotus refrixit, cochleari ligneo, cremorem quendam in superficie aquæ superiori concrevit, colligunt. Id quod mihi non tantum videtur laboriosum; sed etiam inutile. Nam crystalli parati, ut supra dictum, habent eandem virtutem & proprietatem, quam cremor.

III. Et quia cremor, propter eximiam suam aciditatem valde diureticus est: cauendum: ne aëris exhibeatur, corpore prius non purgato. Alias enim abducit secum humores crassos, sibi, in meatibus, per quos transit, obuios, ad renes & ureteres: ibique caussatis obstructionibus, magnos dolores efficit.

SAL IMPERATORIÆ.

Siccatam calcina ad albedinem: & sal extrahe, cum aqua eiusdem herbæ stillatitia, vel communi, & digerendo per noctem.
Postea

Postea aquam per inclinationem γ effunde : cauendo , ne feces turbentur ; aliam usque tertio reaffunde , digerendo vt supra . Tandem omnes aquas filtra : & coagula . Si coagulum non sit satis album : calcina in crucibulo , ad rubedinem ; (non tantum crucibuli ; sed etiam , si vis , ipsius salis : quia salia fixa igniuntur , antequam liquecant) cauendo , ne δ liquecat : deinde resolue , & filtra & coagula . ζ Sic sal habebis albissimum ; vt nulla dissolutionis , filtrationis , & coagulationis repetitione opus habeat .

Ita sal extrahitur ex Saluia , & omnibus herbis : sed tali calcinatione perit sal volatile , siue essentiale , manetque solum elementale , η quod in humido facile soluitur , & semper saporem habet ingratum . Interim sal hoc etiam extrahi potest menstruo latis vulgari , vt nunquam in humido soluatur , & saporem habeat gratum .

α hoc est , cineres albos .

β calida ; non tamen feruenti : quod obseruandum .

γ & filtrationem .

δ Nonnulli parum curant liquefactionem in igne . Citiùs enim albescunt salia ; sed propter fluxum eiusmodi salia postea raro consistunt , sed plerumque in liquores ab aere resoluuntur ,

tur, quinimò non leuem virium patiuntur iacturam.

in igne.

Idque sæpius repete, donec salia fiant purissima.

fixum potius siue terreum.

*Saliū vegetabiliū
crystalli
norū præ-
parato
genuino.*

Sales vegetabilium crystallinos seu transparentes instar salis petra feceris, si cuiusque cineres, post calcinationem, denuò cum æquali parte sulphuris commistas, calcinaueris, idque igne non admodum leni, & tandem beneficio aquæ communis destillatæ extraxeris, filtraueris, & euaporaueris, donec tantum aquæ cum sale restiterit, quosque ille in crystallos in frigido abire possit. Hi sales sunt omnium optimi: nec enim facile in deliquium abeunt, nec lixiuium resipiunt: quinimò sales hoc modo præparati mirificè operantur. Sic sal absinthij, hac methodo præparatus, purgat per vomitus, ventriculi & pectoris impuritates expediendo, si eius scrupulus vnus, vel drachma semis, in vncijs duabus aquæ propriæ, id est, absinthij, exhibeatur. Sic sal Imperatoriæ, iuxta hanc sententiam ex radicibus factus, & à 4. ad 8. gr. in robsambucino exhibitus, tollit omnes febres intermittentes.

SAL TARTARI.

Sternitur tartarum, in vase terreo, non vitre-

vitreato, plani fundi, ad craffitudinem digiti. Reuerberatur postea, ad albedinem vsq; , spacio quinque vel sex horarum, igne ita moderato, propter fusionem, vt vas saltem candeat. Tartarum, ita ad albedinem calcinatum, perfunditur aqua communi digeritur, filtratur, & coagulatur.

Huius præparationis compendium fieri potest: si tartarum ad nigredinem comburatur, post dissoluatur, & coaguletur.

Modus hic non est aspernendus, præsertimque obseruanda in eo ignis lenis moderatio, quo hic sal melius fit, quàm fornacum figulinorum intensiore. Ex hoc sale per deliquium soluto fit oleum tartari per deliquium, de quo supra, quod rarò ad medicos venit vsus, nisi quod est constitutum magisterij tartari, de quo mox.

SAL CORALLIORVM.

Hoc fit, digerendo α corallia trita, in aceto, ter destillato, β per noctem: postea filtrando, & acetum ad siccitatem euaporando. γ Sic sal coralliorum manet in fundo vasis: quod vt pulchrius euadat, dissolui potest aliquoties in aqua destillata, δ filtrari, & denuo coagulari. ϵ

Vfus. Vires eius sunt excellentes. Sanguinem enim in vniuerso corpore mundificat:

pristinum sanitatis vigorem restituit : fluxus
 vteri, ventris, hæmorrhoidum sistit : robo-
 rat cor & stomachum : omnes obstructio-
 nes viscerum referat; concretumque sangui-
 nem dissolvit. Prodest & in hydrope, con-
 vulsionibus, paralyfi, calculo, suffocatione
 matricis, si cum aqua, affectui præter natu-
 ram conueniente, exhibeatur. Dosis à gra-
 nis decem, ad scrupulum vnum, vel duos, pro
 ratione ætatis, & vehementiæ morbi. §

α & soluendo.

β Nonnulli acetum sic conficiunt. Destil-
 lant à cineribus herbæ Kali lib. i. sensim prius
 infusi, propter metum scilicet effervescentiæ,
 aceti destillati optimi libras sex, cohobando bis
 vel ter. Acetum tale fit dulce, & non admodum
 mordax; nec tamen magnis caret viribus: ilicò
 enim corallia, vt & perlas, soluit.

Croll. γ vel: post solutionem abstrahendo acetum
 pag. 162. ad siccitatem.

δ vel, quod melius, rore Maiali supra triti-
 cum collecto & destillato.

ε donec sal candidissimum habeas, ab omni
 acetositate liberum, id quod facile obtinebis, si
 acetum superius ad operationem hanc citius ab-
 soluendam adhibueris.

§ De natura & viribus salis coralliorum vi-
 deatur Crollius, Basil. Chym. pag. 16. &
 Anshelm.

Anselm. Boetius de Boodt, cap. 152. lib. 2. de gemmis.

Quercetanus Pharmacop. Dogmat. c. ult. sal ita elicit: corallia crasso modo conterantur: postea ritè dissoluantur in succo limoniorum vel berberum: qui succus post illorum dissolutionem rursus separetur: & quod in fundo remanet, (quodq; postea pluries cum aquis cordialibus dissolui & coagulari potest, ad aciditatem dissolventis acidi tollendam) dicitur sal coralliorum. Nonnulli autem magis operosiùs sic preparant? Corallia benè trita (quamvis, corallia crasso modo conterenda esse, censeat Quercetanus dicto loco) vasi vitreo, apposito alembico, imponunt, eaque, ut vasis fundus ex cadescat, ad albedinem vsque calcinant. Calcem aceto destillato potenti immittunt, ac in loco tepido digerunt ad octiduum quotidie bis agitando materiam; ita tingitur colore rubro: postea colaturam diffundunt, repetunt infusionem. Deinde tincturas omnes simul collectas vesicæ iniiciunt, phlegmaque omne alembico abstrahunt, liquoremque crassum, qui in fundo remansit, in vitrum paulatim infundunt, seorsumque omne in calido exhalare sinunt. Quo evaporato nova coralliorum rudimenta apparent, quæ abluuntur aqua calida sæpius, qua abstracta, exsiccata materiam supra cineres calidos

fouent per hebdomadas aliquot ; ita enim sal albissimum conuertitur , quod in quolibet liquore promptissimè soluitur .

Nota BARTHII.

An hoc sal tantarum sit virium , meritò dubitari potest . Nam si illum degustes ; quid aliud , ex ingratissimo eius sapore , iudicabis esse , quàm calcem viuam , aceto præparatam ? Deinde quis non suspicetur , nobilissimas eius vires , calcinatione eiusmodi , corrumpi & destrui ; cum gestata tantum , in febribus & alijs quibusdam morbis , omnem tincturam saturatam , & colorem facillimè amittant ? Quid ? quòd valdè absurdum sit : velle ex omnibus rebus extracta facere , olea , quintas essentias , præsertim ex substantijs per se planè vel subtilibus , vel homogeneis , quales sunt vniones , corallia , moschus , ambræ &c. Induunt enim non rarò Chymicè præparata quædam aliam naturam , & non præparatis planè contrariam . Immo quædam alia non præparata maiores vires habent , & naturæ humanæ conuenientiores , quàm si Chymicum ignem experta sint : quòd in pipere fieri cernimus . Affecto enim ventriculo , grana illius aliquot deglutita plus efficiunt , quàm si magna copia oleum eiusdem aromatis exhibeatur . Atque hac de re Felicissimum etiam Platerum p. m. auditores suos ,
olim

olim pro lectione, fideliter commonuisse, constat.

B V T Y R V M C O R A L L I O - R V M.

Recip. coralliorum rubrorum & falis petræ, ana part. æquales: calcina igne forti, horam vnam. Post edulcora, affusa toties aqua pluuiali destillata, donec nulla ampliùs acrimonia falis petræ, in aqua, gustu percipiatur. Hinc coralia edulcorata pone in phialam: & affunde ijs acetum destillatum: cumque octiduum ita steterint, filtra per chartam, & rursus affunde acetum destillatum recens: & perge, vt priùs, idq; toties repete, donec coralia sint planè dissoluta. Hæc postea sume, & pone in phialam vitream: & destilla ex B. M. Sic remanet in funde essentia coralliorum: cui affunde aquam pluuialem destillatam, eamque dissolue: & rursus destilla: hocque sexies aut septies repete, donec aceti acrimonia gustu non ampliùs deprehendatur.

S A L C A L C V L I H O - M I N I S.

Recip. lapides aut calculos hominis: & calcina primùm igne moderato, dein magno; inque puluerem redactos, & cum æ-

quali portione sulphuris, & salis petrae, mixtos reuerbera, in alcohol albissimum, quod, ad ignem cinerum moderatum, in succum berberum clarificatum poni oportet, donec totum dissoluatur. Tunc, filtrato liquore, exstillandus is est, per balneum, ad ficcitatem. Sic sal manebit in fundo vasis.

Vsus. Expellit potenter calculum è renibus & vesica. Exhiberi possunt eius grana tria aut quatuor, in vino albo, Luna crescente: estque dosis aliquoties repetenda.

SAL COLCOTHARIS.

Colcothar perfunditur aqua pluuiali, & sal, digestionem vnius diei vel noctis, in eam ingreditur, qui filtratur, & sal postmodum coagulatur. Rubedo aliqua, si sexies aut quinques iterum calcinetur, & falsedo semper eluatur, tandem dulcis relinquitur, & vocatur dulcedo vitrioli, teste Libauio, in *alchymia*: quæ maior est, si ex vitriolo Veneris paratur, & præsens est in vlceribus malignis remedium.

*Colco-
thar qd-
nam?*

† Colchothar est caput mortuum, residuum ex destillatione olei vitrioli; vel est ipsum vitriolum ad summam rubedinem calcinatum. Vsus salis colcotharis est rarus, nisi quod nonnulli in diaphoreticis id valde commendent gr. duobus vel tribus.

α Terra

*a Terra vitrioli dulcis, per hunc modum Terra vi-
parata, habet tantum vim emplasticam & sti- trioli.
pticam, nec est vera ea dulcedo, quam aliàs
vitriolum, & omnia in se continent acria. Il-
lius usus est in emplastris & hæmorrhagijs na-
rium.*

VITRIOLUM VOMITIVVM.

Dissolve vitriolum album in aqua com-
muni, filtra, & coagula. Repete hoc secun-
dò. Tertiò dissolve in aqua rosacea: pòst fil-
tra, & coagula. Dosis à drachma semis ad
drachmam vniam.

A L I V D.

Dissolve vitriolum album in qua destil-
lata: filtra: & in vase terreo fac aquam ex-
halare, donec cuticulam superiùs contra-
hat. Tunc vas pone in locum frigidum, vt
cryсталlos producat: quibus separatis, fac re-
liquum humorem euaporare, donec rursus
cuticula oboriatur: & vt iùprà, cryсталlisa,
hocque secundò repete. Tertiò cryсталlos
in aqua rosacea dissolve: euapora: & ut su-
pra, cystallisa, igneque lento exsicca.

Vsus. Dosis à scrupulo vno ad drachmam
semis, in haustu vini, uel cereuisiæ, aut con-
serua rosarum. Felici cum successu exhibe-
tur in febribus, uentriculi cruditatibus, ca-
tarrhis, lumbricis, peste, &c.

*Paracel-
si Gilla.*

† Vocatur à Paracelfo lib. i. de rebus naturalibus cap. 8. (ubi agit de virtutibus vitrioli crudi & colcotharis) Grilla non Gilla, aitque id nominis vitriolum accipisse secretè. Liqueorem verò vitrioli ad cerebri magnos illos affectus, vertiginem, phrenesin, maniam, caducum, tertio & quarto capite 2. de viribus membrorum internorum, vocat arcanum, quod ex Grilla extractum est. Sive itaq; illo, siue hoc nomine appellaueris, perinde fuerit. Videatur Crollius, pag. 118.

α Dosis hæc autoris est nimis magna; ultra scrupulum semis enim vix exhibetur.

β potissimum quotidianis, quæ sunt ventriculi, cum aq. centaurij minoris, vel potius in eiusdem decocto.

A L I V D.

Extrahe sal ex capite mortuo vitrioli, quod à sublimatione florū sulphuris reliquum est.

Vsus. Salis huius scrupulus vnus, in aqua fœniculi adsumptus, vomitum concitat, sedes mouet, & sudorem. Interdum etiam somnum conciliat.

*Angeli
Salis vi-
triolum
vomitii-
um.*

Est & vitriolum aliud vomitiuum & purgans simul, quod Angelo Salæ adscribitur, sequentem in modum paratum: Recipe vitriolum Romanum cærulcum, q. v. reduc in puluerem, & supra chartam in loco calido, sine radijs solari-
bus

bus, in pulcrem album exsicca ; postea solve in acq. centaurij minoris, per filtrum traice; remotis fecibus, liquorem lymphidum, è balneo, ad tertiam partem destilla. Vas in locum refrigerationi accommodatum repone, ut concreſcāt crystalli, quos separatim siccabis, servato tamen colore cœruleo ; crystallos toties collige, quoties necessitas exigit, semper videlicet destillando ad tertiam partem, & frigori postmodum exponendo ; collectos crystallos serva in vitro probè occluso. Hoc vitriolum per vomitum & secessum purgat corpus. Dosis a gr. 5. ad 10. in liquore aut aqua destillata appropriata. Eximium est in febribus pestilentibus.

Nota. Vniuersaliter in omnibus vomitorijs vitriolatis exhibendis, sedulò cauendum est ab asthmate, alijsq; pectoris affectibus. Vitriolum enim crudum venenum est, suffocando enecans, &, quomodocunq; præparatum, vix omnem suffocandi prauam deponit indolem.

SAL aut VITRIOLUM
LVNÆ.

Recip. Lunæ fulminatæ, & in subtilissimas lamellas diductæ, uncias octo. Pone in cucurbitam : & superfunde spiritus nitri q. s. ut nempe ad vnum digitum supernatet. Dein claude vas, alembico non rostrato, & digere in balneo vaporoso, per viginti quatuor horas,

ras, ac destilla, calore lento, spiritus nitri volatiliores; donec videas, nihil amplius exstillare. Tunc vase refrigerato, superfunde alium spiritum nitri, digere, destilla, eò usque, donec Luna pondere trium aut quatuor unciarum spirituum nitri magis fixorum sit aucta. Tunc omne phlegma vapore balnei bullientis expelle; vasque exacte clausum, in digestionem triginta dierum, in balneum vaporosum pone: intra quod tempus Luna mutabitur in aquam viscosam albam, quæ, posita in locum frigidum, congelascet in vitriolum viride & cæruleum.

Hac eadem via parari potest *vitriolum Solis*, superfundendo spiritum nitri, super salem præparatum, idemque regimen observando, sicuti de Luna dictum.

*Vitriolū
Solis.*

Ex utroque isto vitriolo, debita proportionem coniunctis, & in athanore decoctis, donec omnes calores apparuerint, & tandem in rubedine substiterint: paratur medicamentum quoddam, quod non minoris est efficaciae & virtutis; quam magnum illud lapidis Philosophici arcanum.

Dosis est gr. vnum in omnibus morbis desperatis.

SAL

SAL SIVE VITRIOLVM
MARTIS.

Accipe spiritus vitrioli, vel sulphuris per campanam facti, licet non rectificati, vnciam vnā, aquæ communis vncias duas. Misce in matraccio, & adde limaturæ ferri vnciam vnā; hocque obseruatum colloca in cineres calidos, vt omnia bulliant lentissimè spacio sex horarum. Postea in frigidari sponte permitte: & inuenies in vase generatum vitriolum, viride, splendens, quod calore dissoluitur frigore coagulatur, quodque autor Cheiragogiæ Helianæ, absque omni ratione solida, Martis salem esse inficiatur.

Si quis verò hanc præparationem propterea damnandam censet: quòd corrosiuo præparetur, ob eandemque causam, Crollianam præferat: respondeo: eam non minùs hac ratione corrosiuus parari: atque meam. Per reiteratam enim calcinationem Martis & Veneris, cum sulphure, aciditas Veneris vitriolica cum metallis fixatur: quod ex pondere facile dignoscitur: si omnia secundum Crollij mentem, & meam, rectè instituantur.

Ad asthmata, etiam inueterata, & tusses, aliasque pectoris infirmitates, ex Marte subito fieri potest vitriolum albicans hoc modo: Re-
cipe

cipe limatura chalybis tenuis, puræ, & nequam puluerulenta, vnciam semis: superfunde guttatim in scutella vitrea olei sulphuris per campanam facti, non rectificati, drachmas duas; statim incalescit, & totus Mars soluitur; sine quiescere & refrigerari. Sic fiunt crystalli; qui per aquam communem destillatam soluti, & à fecibus per filtrationem liberati, denuò in crystallos, aqua euaporata, redeunt. Eorum grana duo vel tria, in syrupis pectoralibus aliquoties exhibita, mirificè asthmata expediunt, idq; nec per vomitum, nec per secessus; sed sudoribus prorumpentibus.

SAL SIVE VITRIOLVM VENERIS.

Cuprum calcinatum, siue squamas cupri, reduc in puluerem subtilem, quem in aceto destillato, per diem naturalem, digere. Tinctum acetum per inclinationem effunde: & aliud reaffunde toties; donec non tingatur vterius. Depletiones filtra: & tres partes fac euaporare, vel destilla: quodque relinquitur in fundo vasis; ponatur in locum frigidum. Sic generabitur vitriolum viride, obscurum, splendens.

A L I V D.

Laminæ Veneris cum ana sulphuris triti, vt dictum est, in calcinatione Veneris reducuntur

cuntur in puluerem subtilem: & in olla terrea, cum sulphure trito, calcinantur, continuè baculo cupreo mouendo, donec totum sulphur combustum fuerit. Hinc calx denuò teritur; & cum octaua parte sui ponderis sulphuris triti calcinatur, vt supra, hocque quinquies aut sexies repetitur. Postea calx ista in aquam feruentem proijcitur, & baculo sæpius mouetur, dum fundum vasis petit, & aqua refrigeretur: quæ filtrata euaporet ex tribus partibus, & ponatur in locū frigidum, vt cryсталlos cœruleos producat; vel ex toto euaporet.

Vide Crollium, pag. 218. & seq. accuratiùs de hac præparatione præcipientem. Habetur & alia via compendiosior, qua fit vitriolum Veneris & Martis; sed hermaphroditicum, id est, quod vtriusque, Veneris nempe & Martis, naturam habet: ex ambobus enim conficitur, & vbiuis à Basil. Valentino Monacho celebratur. Cuius vires in Medicina sunt eadem cum hac autoris præparatione.

*Vitriolū
Veneris,
& Mar-
tis her-
maphro-
diticum.*

SAL aut VITRIOLVM IOVIS.

Dissolue stannum Anglicanum in aqua forti, facta ex alumine & nitro. Quiescat ita dissolutio; & videbis calcem stanni, albam,

bam, instar niuis, ad fundum vasis, præcipitatum iri, quam sublimari oportet, sicuti cum flores albi antimonij parantur: & inuenies puluerem albißimum, instar polinis, in capitello sublimatorij, qui in aceto vini, ter destillato, dissoluendus, & integrum biduum digerendus: vas sæpè agitando. Dein eo, quod dissolutum est, per inclinationem effuso, aliud acetum vini reasfundendum super id, quod adhuc dissoluen- dum restat: & omnia menstrua, vsque ad siccitatem, per B. M. exstillanda, bonusque vini spiritus super id, quod in fundo vasis remanebit, fundendus, digerendus, decan- tandus, & alius spiritus substituendus; donec totum resoluatur. Tunc oportet duas tertias spiritus, per balneum, exstillari, & reliquum in frigidum collocari, vt crysalli formentur, qui separati in liquorem resol- uuntur: si in locum humidum, super marmor, ponantur.

Uſus. Tres aut quatuor guttæ eius, umbi- lico feminae hystericae calidè infricatae, vte- ri suffocationem statim tollunt. Hic idem liquor summum est remedium in morbis Venereis. Curat omnis generis vlcera fœti- da, fistulas, lupos, caneros, noli me tange- re, & alia carcinomata maligna. Duæ aut
tres

tres guttæ, exhibitæ intra corpus, potenter aluum mouent.

S A L S A T V R N I.

Calx saturni, siue minium, α perfunditur aceto destillato, vel saltem β eius phlegmate: digeritur per diem naturalem, sæpius agitando. Post menstruum abstrahitur, aliudque substituitur, donec omnis falsedo extrahatur: depletiones filtrantur, & in cineribus, vel arena, coagulantur: Sic habes salem Saturni; super quo si acetum ter destilletur, cum cohobijs, atq; etiam postea vini spiritus, cum trina cohobatione: sal sic virtutem acquirit admirandam, & in sanandis diuersis morbis.

Vsus. Si eius sex grana dentur in peste, cum vino albo; curatur æger intra viginti quatuor horas. In hydrope dantur tria grana, in vino albo, quatuor diebus continuis: in colica sex grana, cum vino albo: in lepra itidem sex, cum aqua fumarix, continuè per octodecim dies. Saccharum hoc δ intra corpus sumptum, frigiditate sua, libidinem veneream extinguit: & ac propterea vtile ijs, qui in coelibatu viuunt. Extrinsecus vsurpatum mira præstat in vlceribus corrosiuis, malignis, cancrofis, lupo & similibus. Contra putredinem oris etiam, & impetigines, ambu-
sta,

sta, inflammationes, tumores, & pustulas faciei rubras, præstantissimum est medicamentum, si cum oleis, aut aquis conuenientibus, applicetur.

α *suprà cap. 14. factum, sub titul. Calcinationis Saturni.*

β *Verba illa, vel saltem eius phlegmate, deleantur.*

γ *Huius salis deprædicatio nimis pomposa est, & valde aliena ab experientia, rerum omnium magistra.*

δ *vel mel, vel butyrum, de cuius usu prolixè Crollius, pag. 274. & 275.*

ε *Castitatem præstat etiam butyrum hoc Saturni, si umbilicus & priapus eo inungantur, atq; ita desiderium fæminarum minuit; aſt vicissim si mederi velis, vtere balneo Laconico, & inunctione umbilici cum ol. nucis moschatae destillato.*

Sal Saturni tumores dissoluēs.

ζ *Hoc mirum cuiquam videri possit, cum hoc sit frigidissimæ naturæ, quomodo tumores, durities, & scirrhus dissolvere possit. At tamen experientia hoc ipsum nos docet, & conuincit, vtut principia Galenica non vsq; quaque respondeant.*

C A P V T XVIII.

De floribus.

FLORES BENZOINI. †

Benzoinum teritur, & ollæ rotundæ β imponitur; deinde clauditur duplici charta emporetica, conuoluta in modum manicæ Hippocratis: & datur postea ignis γ ad sublimationem idoneus: δ floresque niuei, qui nihil aliud sunt, quàm sal essentialis dulcis, sæpius colliguntur.

Vfus. Valent ad asthma, ε & omnes pulmonum morbos. Dosis scrupulus semis, in liquoribus vel syrupis idoneis. Topicum etiam remedium sunt, ad tubercula, & ruborem faciei. ζ.

† hoc est, asæ dulcis.

α grosso modo.

β cum pedibus.

γ arenæ, vel prunarum.

δ dum flores scilicet assurgunt; quod deprehendi potest, si chartæ admoneatur candela.

ε Si florum Benzoini drachmæ duæ, cum florum sulphuris drachma vna misceantur, & ex hac mistura, quantum cum mucrone cultri capi potest, cum pauxillo salis, in ovo sorbili,

singulis diebus manè, ieiuno stomacho, exhibeatur, ad vitia pectoris feliciter expedienda, præsertim in phthisi, & asthmate etiam inueterato, commendatur.

℥ cum unguento pomato, aut butyro Maiali illiti.

FLORES SULPHURIS.

Parantur, miscendo æquales partes sulphuris, & colcotharis α perfectè rubificati exsiccati que; & sublimando, β vt in antimonio (spatio tamen octo horarum operatio hæc perficitur, nec tanto opus est igne, vt in antimonio) dicetur. Secundò sublimantur cum saccharo γ crySTALLINO solo, vt maius ad asthma, & alias pulmonum affectiones, conferant auxilium. Nec metuendum hic, ne ebullitio, liquecente sulphure, sublimationem impediat. Quocunque enim modo sulphur sublimetur, siue per se, siue cum additione, semper ebullit.

Fit etiam hæc florum præparatio, miscendo ad libram vnā sulphuris, libram vnā semis farinae laterum; Vel, ad libram sulphuris addendo colcotharis, & salis decrepitati, ana libram semis; Vel, per se δ etiam, absque vlla additione.

Vsus. Flores hi valdè resistunt putredini, ac propterea in peste, tam præseruationis, quam

quàm curationis gratia, vel in aqua cardui-
benedicti, aut melissæ, vel theriaca, vel sy-
rupo acetositatis citri, ad drachmam vnam,
utiliter vsurpantur. Præseruant à febribus
& epilepsia. Sudorem in lue venerea pro-
mouent. Conducunt in omnibus morbis,
qui exsiccatione opus habent: in omnibus
pulmonum affectibus, asthmate, tussi anti-
qua & recente, catharris ad pectus defluen-
tibus: pleuresi, colica: apostematibus, & si-
milibus.

Posiunt etiam exinde tabulæ formari, hac
ratione: Recip. gummi tragacanthæ in a-
qua rosarum moschatarum, aut cinamo-
mi dissoluti scrupul. duos: sacchari finissimi
subtilissimè puluerisati vnc. sex: flor. sulphu-
ris vnciam vnam: spec. diarhod. abbat. aut
diatragac. frigidi, magisterij coralliorum,
ana vnc. semis. Misce: & tunde hæc si-
mul, cum tragacantha dissoluta, in morta-
rio marmoreo. Deinde manibus, oleo a-
nisi aut fœniculi oblitis, pastam hanc dili-
genter subactam super tabula munda, ligno
rotundo, extende, tabulasque ex ea, quibus
manè, & uesperis, ad omnes pulmonum
morbos, & catarrhos capitis exsiccandos,
utaris, confice.

Dosis est drachma una.

Bb

2

a Hi

α Hi tamen flores propter acredinem non
vsquequaque vtilis sunt.

β per arenam ex cucurbita flores in alem-
bicum colliguntur.

γ Sublimatio cum saccharo candi vix po-
test operi conferre: liquefcunt enim vna & sac-
charum ebulliēdo sublimationem impendit; po-
tius miscendi sunt flores sulphuris cum saccha-
ro candi, & vel forma electuarij, vel morsello-
rum, vsui adseruandi.

Flores
sulphu-
ris simpli-
ces.

δ Qui modus vltimus omnium est synce-
rissimus, fitque hoc modo: Cucurbita terrea, ad
quā prius duo alembici vitrei congrui sint se-
lecti, ita vt vnus post alium possit adhiberi, lo-
cetur prius vacua in arenam; quæ vbi gradibus
ignis paulatim fuerit ex calefacta, immitte sul-
phuris communis, in frustra conquassati, mani-
pulum vnum aut alterum, & appone alembi-
cum. Videbis paulò post eleuari flores, si modò
ignis iustè administratus fuerit; aliàs, si inten-
sior is fuerit, iacturam patieris operis. Quòd
si itaque nonnihil florum in alembicum eleua-
tum fuerit, illo sublato, substituatur alter, &
identidem flores sic, repetitis sæpè alternis alem-
bicorum vicibus colligantur. Quòd si elegan-
tiores & puriores adhuc desideres, hanc flo-
rum sublimationem semel atque iterum reitera-
re poteris.

Hos

Hos flores si in usus adhibere velis medicos, Flores
sulphu-
ris com-
positi.
poteris partem quandam cum alijs, ex gr. gum-
matibus sequentibus selectissimis, in tenuissimum
pulverem tritis, mixtam servare ad usum, sua-
dente id ipsum Paracelso, in lib. 8. paragr. pag.
232. de asthma, & cap. de sulphure 3. tom.
7. pag. 174.

Recipe ergo florum simplicium sulphuris, ter
elevatorium, unciam unam & semis: myrrhæ
electæ drachmam unam: aloes epaticæ scru-
pulum unum: croci grana quindecim: terræ
sigillatæ scrupulum unum: sacchari q. s. Dis-
soluatur hoc in aq. rosarum, vel pectorali, &
fiat, massa, ex qua formentur rotulæ, vel cum
tragacantha in aq. rosacea dissoluta F. tabulæ;
aut cum theriaca extract. electuarium. De
his ut & eorundem compositione, egregiè: præ-
cipientem, vide Crollium, in Basil. Chymic.
pag. 229. & seqq.

RUBINVS AVRIPIGMENTI DIAPHORETICVS.

Recip. auripigmenti elegantis & splen-
didi vnc. unam. Redige in pulverem val-
de subtilem: & sublima in phiala, aut par-
uo matraccio, igne forti, donec fundus va-
sis candescat. Et habebis, intra dimidiam
horam, pulcherrimos rubinos, circa col-
lum vasis sublimatos.

Vfus. Dantur hi rubini, à sex ad octo grana, in brodio conseruationis zingiberis, ad prouocandos sudores, in morbis venereis, scabie, & similibus.

Ijdem rubini, puluerisati cum æquali pondere florum sulphuris, & in matraccio, igne arenæ aut cinerum, secundi gradus, per dies octodecim, aut viginti, digesti, mirificè catharros exsiccant.

Dosis est ab octo ad duodecim grana, in pulmonum adfectibus, exhibita in rosarum conserua. Idem puluis sudorem etiam mouet.

ALIVS RUBINVS ARSENICI DIAPHORETICVS.

Sublima arsenicum, in matraccio, bis aut ter igne arenæ, per quinque aut sex horas, donec euadat planè crystallinum: semperq; separa puluerem subtilissimum, qui collo matraccij, instar farinæ volatilis, adhæret, estq; ipsum arsenici venenum. Partem crystallinam puluerisa: eamq; bene misce, cum tandundem florum sulphuris: & sublima, sicut supra, in massam rubram, quæ specificum est remedium in affectionibus pulmonum.

Vfus intra corpus, ad sudorem concitandum, exhibetur, à granis sex ad octo.

Extrin-

Extrinfecus vſurpatus curat omnia vlcera maligna, & curatu difficilia.

Nota BARTHII.

Quercetanus auripigmentum totum, per ſe ſublimare conſuevit: & rubinos inde ortos collegit: quos poſtea in puluerem reduxit, ſine vlla alia præparatione; eamq; exhibuit, ad grana tria, quatuor, quinque, in liquore ſudorifero infuſam, vt in aqua carduibenedicti, vel vlmariæ, vel cum extracto angelicæ mixtum. Eſt admirandum diaphoreticum, ad omnia carcinomata, peſtem, lepram, & ad omnes peſtiferos & arſenicales morbos.

FLORES † ANTIMONII.

Electum ſtibium, in ſubtilem puluerem redactum, ex aludele terreo, in alembicum a roſtri expertem quidem, ſed tamen in vertice peruium, ad humidus ſpiritus emittendos, cum mobili cono, & ſublimetur ſecundum artem, dando ignem, per gradus, decem vel duodecim horas, & ad flores albos excipiendos: ad citrinos, per viginti quatuor horas: ad rubeos, per triginta ſex, ignem continuando & augendo. § Albi flores ſi ſpiritu vini circulentur, facultatem emeticam amittunt, & per inferiora tantum purgant.

† Elegantiores fiunt flores antimonij, si, secundum Crollium, ex retorta, per arenam admistam sublimentur, pag. 132.

æ potius in ollas, artificiosè sibi incumbentes.

β vitreo vel terreo.

γ ignis gradus hanc florum antimonij variationem præstare non possunt.

Flores antimonij non nisi correcti in medicum usum accersendi non sunt, nisi corrigantur: id quod de vitro eiusdem rectè à veris Chymiatris pronuntiatum est. Primò itaq; ut flores antimonij probe corrigantur, habeantur flores antimonij albi, qui communi more fiunt, per sublimationem scil. in aliquot ollis, supernè ad orificium cucurbitæ sese excipientibus, ceu monet hic autor. Quæ

Flores antimonij albi. via quidem expedita; sed feliciùs proveniunt, si fictilis cucurbita, ex bona materia facta, inferiùs propè fundum sit tubulata, eiq; postea, firmiter in furnum collocatæ, adaptentur alembici cæci inuicem sese capientes: itaq; qua se cupiunt, sint perforati: eorum sunt numero se vel plures; in summitate verò apponatur alembicus vitreus rostratus, cui cucurbita regalis adiecta sit. Primùm itaque, ubi, ignis gradibus admotis, cucurbita tubulata per se vacua fuerit ignita, ex antimonio trito cochleare vnum paulatim, & post vices, est iniiciendum; statimq; lique-

scit

scit & vi ignis tolluntur flores sursum, in superimpositos alembicos cæcos. Antimonium verò iniectum est cum ferreo stilo incuruato aliquoties per tubulum mouendum: sic enim citius & velocius sursum fertur. Omnibus citè recteq; institutis, etiam ad distantissimum alembicum rostratum flores eleuantur, cum aliquota parte phlegmatis acidi, quod in cucurbitam annexam dilapsam colligendum est, suoq; vsui destinatum reseruandum. Et hic sit modus florum alborum eliciendorum tutissimus.

Postea recipe salis tartari, frequenti solutione & coagulatione summè depurati, quantum-
 nis, (quæ sanè purificatio salis tartari apprimè
 est necessaria; alioquin apparatus hic noster non
 procedet) & affunde tantum de aceto destilla-
 to, vel potiùs de spiritu vini, quantum pro so-
 lutione salis sufficit: abstrabe acetum, siue vini
 spiritum, lento igne, in balneo, vt euaporet; non-
 nihil enim acredinis simul progreditur: affunde
 vicissim acetum destillatum nouum, vt dictum,
 & abstrabe, eodem modo reiterando laborem,
 donec tandem acetum eiusdem saporis destil-
 landa egrediatur, quod octaua vel nona imbi-
 tione & destillatione fiet, & hoc Chymici est
 imprægnare. Huius igitur salis, aceti spiritu
 imprægnati & exsiccati, accipe, e. g., vnciam
 vnā & semis; florum antimonij alborum mo-
 dō præ-

Florum
 antimo-
 nij corre-
 ctio.

dò preparatorum vnciam vnam: Misce, & in crucibulo ad ignem subito liquecant: Massam liquefactam, ferè instar sanguinis rubram, effunde supra marmor, quæ ubi refrixit, erit coloris cinerici. Postea tere materiam, & affunde illi in vitro sequentem aquam vitæ aromatisatam: Recipe galangæ, galliæ moschatæ, caryophyllorum, cinamomi, vel cassiæ lignæ veræ, macis, ana vnciam semis: croci drachmas tres. Teratur mediocriter, & affundatur alcohol vini: in lento cinerum calore tincturam extrahere; postea per declinationem aufer tinctum spiritum vini, & affunde recentem, donec amplius non tingatur. Demum omnem spiritum vini tinctum & aromatisatum affunde tartaro & antimonio simul, ut dictum est, liquefacto, addendo salis vel magisterij perlarum, & corallorum, ana drachmas duas: Omnia, vitro clauso, digerantur in calore cinerum, per duos dies. Postea, adoptato capitello, destilletur lento igne spiritus vini, & remanebit in fundo tinctura aromatum præcedentium, cum puluere antimonij & tartari: abstrahantur omnia ad siccitatem; & colorerit instar caryophyllorum. Ita habebis antimonium optime præparatum. Seruetur in vitro clauso puluis, quia in aere resoluitur. Atq; hoc sine ulla formidine tuto intra corpus exhibere potest. Et hæc est correctio antimonij Crolliana, p. 132. & 133.

Flaut

Flavi autem & rubei antimonij flores non, nisi peculiare quoddam instrumentum, si semper eos habere velimus, ad hoc artificium construendum requirunt, quod describere data opera supersedemus.

Flores
antimo-
nij flavi
& rubei.

Tandem hi flores omnes, tam albi, quam colorati, vomitiui sunt, & quidem rubei vehementiores cæteris. Verum si, præter illam Crollij præparationem, ex vini & mellis spiritu aliquandiu circulentur, omnem deponunt violentiam, retinentq; solam deijciendi facultatem. Violentia enim à cruditate est, quæ coctione & nobilium menstruorum clementia mitescit. Horum florum grana 6, 7, 8, aut ad summum 10. mouent blandè quatuor vel quinque sedes, sine omni vomitu; cum tamen ante hanc rectificationem priorum florum duo vel tria grana non tantum aliu perturbent sed & enormes cieant vomitus.

Flores
antimo-
nij om-
nes vom-
itiui sunt
nisi corri-
gantur.

ALII FLORES PER INFERIORA TANTVM PURGANTES.

Sublima puluerem emeticum, cum dupla quantitate salis fusilis. Laua id, quod sublimatum est, superq; illo aquam vitæ accensam bis aut ter combure.

Dosis à sex ad octo grana.

SUBLIMATIO SALIS ARMONIACI.

Recip. salis armoniaci lib. vnain, squamarum

rum ferri vnc. decem. Misce : & sublima in aludele aut matraccio, forti igne. Vase refrigerato, separa, quod sublimatum est, & misce cum quinque aut sex vncijs salis communis præparati : repetendo istam vltimam sublimationem, quinquies aut sexies, nouum salem semper addendo.

Vsus. Dosis est duodecim, sedecimve granorum. Exhibetur, in omnibus febribus, tanquam insigne sudorificum: quod semel atque iterum repetendum. Conuenit etiam hic sal sublimatus metallis in mercurium fluidum reducendis.

MERCVRIVS SVBLIMATVS.

Recipe mercurij purgati, per salem præparatum, acetumque, & per corium traiectioni, vitrioli rubificati, salis præparati, ana lib. vnam : salis nitri vncias quatuor. Terantur & misceantur simul in mortario lapideo, cum modico aceto, tamdiu, donec mercurius nullo modo appareat viuus. Omnia benè mista pone in cucurbitam lutatam : cui superpone alembicum, rostri breuis : dando ignem, per gradus, vt artis est, per octo vel decem horas. Aqua fortis, quæ primò effluet, seruetur. Pro secunda sublimatione : ad libram vnam sublimati, addantur salis præparati vnciæ duodecim, & vitrioli vnciæ

uncia quatuor. Pro, tertia, sale duntaxat sublimetur.

a qualemunque.

Præterea sublimatio mercurij haud vulgaris hæc est: Soluatur argentum vivum purificatum in aqua forti, donec totum absorptum sit ab ea, postea solutio fundatur super vitrioli exsiccati & salis communis præparati, ana partes Mercurio analogas & cum spatula lignea diligenter subagita, cauendo spiritus acres euaporantes. Tandem ex cucurbita sublima, & plerumque glaciei transparentis instar Mercurius eleuatur. Possemus etiam hic Mercurium in *Mercurij in cry-*
stalli formam; singulari quodam processu, stalli for-
mâ tra-
ductio. redigere, qui alios omnes sublimatos puritate & virtute longè antecelleret; verum eius saltem innuisse hac vice sufficit.

ALIA MERCVRII SVBLIMATIO PERFECTIOR.

Recip. Mercurij cinabaris reuiuificati, vti dictum, cap. de Mercurio, lib. vnam. Dissolue eam, in aqua forti communi: dein aqua forti, per destillationem rursus euocata, aut ad ficcitatem euaporata, recipe mercurium præcipitatum, eumque in mortario marmoreo [non metallico] diligentissimè puluerisfa, cum æquali pondere salis decrepitati, & vitrio-

398 TYROCINII CHYMICI

vitrioli, ad albedinem tantummodo calcinati. Dein, cum omnia bene miscueris, pone ea in cucurbitam vitream, suo alembico rectam, in arenam: aut in matrarium forte, colli satis ampli, & quod saltem octo pollices, aut circiter, altum sit: vt primi vapores tantò melius egredi possint. (Aliàs matrarium periclitabitur: si non cautè & prudenter ignis regimen obseruetur.) Da ignem per gradus, donec collum matrarij albescere incipiat: & tunc claude foramen, papyro, ignemque auge, per quinque aut sex horas. Atque hoc modo pulcherrimum mercurium sublimatum crySTALLINUM habebis: quem frige factum separe. Et est hic Medicinæ multo aptior, quam præcedens.

SVBLIMATVS DVLCIS PVRGANS, †

Siue

DRACO MITIGATVS.

Recip. mercurij purgati, vt supra, vel mercurij cinnabaris reuiuificati, vnc. 6. mercurij sublimati præcedentis vncias octo, Tere simul, & tamdiu, donec nullum mercurij viui granum appareat. Post adde salis præparati *a* (ad mercurij impuritates retinendas) duas aut tres vncias: & simul rursus trita pone in matrarium, quod ad dimidiam tantummodo partem reple. Hinc sublima, in cineribus.

neribus vel arena, per quinque aut sex horas: cumque matrarium refrixerit, discinde illud ferro ignito, ea parte, quæ media est, inter sublimatum & salem, qui in fundo remanfit: ac rursus sublimatum redige in puluerem: & secundo sublima absque additione. Ita sufficienter præparatus erit, ad felicem eius usum, tam internum, quam externum.

Ufus. Sublimatus hic panacea erat Quercetani: quam in pilulas redigebat, quæ tum temporis, à nomine ipsius pilulæ de Monsie ut de la Violette dicebantur, & plurimis, præsertim lue venerea & infectis, in usuerant. Exhibetur autem in omnibus affectibus, etiã ad præcautionem morborum, singulis mensibus. Dosis est à granis duodecim, ad viginti, & triginta; quæ cum granis quatuor aut quinque scammonæ ritè præparatæ, aut trochiscorum alhandal, aut panchymagogi, aut alterius purgantis, commisceri possunt, ad pilulam vnam atque alteram inde formandam.

† qui est panchymagogon Quercetani.

a Ad sublimatum hunc dulcem conficiendum non opus est ulla salis vel colcotharis additione. Statim enim, ac posteaquam cum mercurio viuo eo pondere, quod innuit processus, fuerit coniunctus, & triturando mistus, omnia corrosiva & vitrioli & salis emoriuntur, & pulvis fit dulcis.

cis. Itaq; salis, vel vitrioli, adiectione nulla opus est, sed si velis operari dextrè, binos mercurios iunctos per se in matraccio sublima, more solito, idque tertio repetendo, semper abiecto mercurio crudo, qui in extrema parte interdum simul viuis surgit, reiectis fecibus, in fundo matraccij restantibus.

¶ Mercurius in certis vebiculis exhibendus.

β adhuc recenti; inueteratam enim non tollit. Aliàs euacuat & curat morbos omnis generis. Ac nec per se, neq; in conseruis exhibendus est, sed plerumq; massis pilularum immistus, ad concinnandam pilulam, integrè est deglutendus, v.g. Recipe sublimati dulcis gr. quindecim vel. 20. adde massæ pil. cochiarum, vel alicuius alterius purgantis, vt diaphæniconis, &c. scrupulum semis, misce; vel eidem pulueri mercurij dulcis extra massas adde gr. 4. vel 5. scammonæ præparatæ, vel trochiscor. albandal, & cum syrupo aliquo fac pilulam paruum; quæ omnes humores electiue, sine aliqua perturbatione, purgat. Exhibetur dextrè, in omnibus affectibus, in quibus euacuatio requiritur. Posset etiam hic puluis cū extracto panchymagogo, quod suprâ docuit auctor cap. 6. misceri, & dari ea dosi, qua diximus.

Nota BARTHII.

I. Quicumque sublimatum dulcem, cum fructu, & tuto exhibere voluerit? caueat sibi, in illius præparatione, à sublimato, qui cum arse-

arsenico paratus est . Grauiam enim is inducit symptomata , & periculosa .

II. Quandoquidem mercurij bene preparati proprium est : humores peccantes resolvere , & fluxiles reddere : eos verò attractos , & in stomachum allectos , ob virtutem cathartica , quam habet nimis debilem , non euacuare : oriuntur inde ijs , qui eo continuè vtuntur , valde perniciofa symptomata ; veluti oris salinatio , cerebri refrigeratio , & defluxiones , super diuersas corporis partes : non quòd mercurius malè fuerit præparatus , sed malè exhibitus . Propterea qui feliciter illum , intra corpus , exhibere volunt : semper eum miscere debent , cum aliquo extracto , aut pilulis , vt prius monstratum .

III. Sublimati dulcis bene preparati signum est : si sit albissimus , & aliquomodo crystallinus , & vt sit factus modò superius descripto . Nam si , in initio , ignis detur vehementior , aut igne nimis diu vrgeatur : rubicundus euadit , & amittit suum spiritum vitriolicum , quo priuatus , non potest non esse inutilis & nociuus . Ac memini : Nobilissimo cuidam militi ac Signifero drachmas duas eiusmodi sublimati dulcis subruffi exhibitas esse , pro dosi : quæ tamen nullum sedem mouerint .

IV. Mirum est ; salem , colcothar , mercurium ;

rium, per se, non esse venena; sed simul sublimata, naturam prorsus venenatam induere; quam hac; per salem aut colcothar, præparatione, rursus exuant.

Mercuri-
um è me-
tallis eli-
cendi ra-
tio.

V. Qui accuratissimè mercurium hunc dulcem purgantem præparare satègit: à mercurio, sublimatoque communibus, ut abstineat, necesse est. Illorum verò loco, utatur aquis Philosophicis & metallicis, nec non mercurio sublimato, in quintam planè essentiam redactò. Modum autem eliciendi mercurium, è metallis, ad hanc præparationem necessarium: quendam illustrissimum Germaniæ Principem ipse Quercetanus docuit talem.

Recip. antimonij crudi libras duas: Iouis, Saturni, ana vnc. tres. Fundantur priùs metalla: quibus fufis, adde paullatim antimonium: & omnia fundantur. His fufis, adde tartari puluerisati vnc. duodecim: salis petræ vnc. octo. Misce. Projice hos pulveres, simul mixtos, sensim supra materiam fufam: quam deinde ex igne exime. Et inuenie, in fundo, vncias octo vel decem Reguli. Hunc seorsim funde: habebis Regulum, Saturni, & Iouis qualitatibus imprægnatum. Loco Iouis & Saturni, addere poteris Lunam, Venerem, & etiam parum Solis: Huic
regulo

regulo addatur mercuri sublimati duplum : & per retortam expelletur Mercurius currens, pro panacea . Egredietur etiam axungiosa quædam materia, quæ plurimum confert ad Mercurium vitæ parandum .

V E L.

Fac Regulum , communi modo , cum Marte. Huius recip. libram vnā semis. Fundatur in tigillo ; ac super eum fufum proijce Veneris drachmas sex : Iouis vncias duas : Saturni vncias duas semis : Lunæ , Solis, ana vnc. vnā. Sic fiet *Electrum maius* .

Recip. Electri part. vnā : Mercurij in meteoron redacti part. duas . Pelle per cornutam , dando ignem f. a. Sic habebis magnam quantitatem Mercurij currentis , ad præparandam panaceam , ac medicinam vniuersalem , vt suprâ . Ex gummi, quod etiam elicitur, magna copia , ac in calido liquescit , facies Mercurium vitæ præstantissimum, vt antehac indicatum .

V I. Sunt , qui arcanum corollarium Crollij vlteriùs cum aceto præparant , vt planè album reddatur : hocque sublimato dulci longè anteferendum censent . Arcanum enim illud , ita paratum , in conuenienti aqua aut liquore

dissolui aiunt ; Mercurium verò sublimatum dulcem neutiquam : unde hic , ventriculi tunicis & intestinis adhaerens , salivationem interdum efficiat copiosam , si eius usus in dies continetur .

ALIVS MERCVRIVS SVBLI-
MATVS DVLCIS.

Recipe mercurij sublimati vncias sex: foliorum α Lunæ vncias duas : Tere, simul misce : & sublima ex matraccio, in arena . Vase refrigerato, partem volatilem separa ; fixiorem & crySTALLINAM tere : & cum fecibus, in imo vasis relictis misce : secundò & tertio sublimando, vt suprà , & tandem abluendo . Dosis à gr. sex, ad octo , vel decem . Purgat suauiter .

[*Quanquam talem sublimatum dulcem, cum alijs metallis , parare nunquam tentaverim : tamen non dubito , quin fieri possit, solo auro excepto . Vti verò is nobis , à Dn. Bonnæo, amico nostro, communicatus fuit; ita eundem, huius artis studiosis, publicè donandum duximus .*]

*α Vtrum sublimatus cum Luna , sine additione mercurij viui , in sublimatum dulcem abire possit, dubitatur meritò , & forsan non immeritò negatur ; verùm magis congruens videtur processus hic : Recipe mercurij sublimati
elegant-*

elegantissimi vncias quatuor: Mercurij vini purgati, foliorum Lunæ sinæ, & talci, ana vncias duas: misce, fiat pulvis, quem sublima more antea dicto, idque quatuor vicibus; vltima sublimatura puluerem collige, & in matraccio pulverisatum in arenam calidam statue, per diem vnum atque alterum. Fit ita pulvis magis albicans; dosis à gr. V. ad XV. Purgat suauius, ac vrinam mouet. Non per se tamen exhibendus; sed in pilulis, vt in priori factum.

MANNA MERCVRII.

Dissolue mercurium α in aqua forti. Postea aqua marina β præcipita: & ex cucurbita, per arenam, destilla, ignem sub finem augendo, vt mercurius ad latera vasis sublimari possit. Vase refrigerato, fecibus, in imò vasis subsidentibus, abiectis, sublimatum seorsim collige: & iterum in eadem aqua dissolue, & destilla, vt supra. Habebis aquilam cœlestem, niue candidiorem: γ cuius vsus in morbis venereis maximus. Dos is à granis decem ad quindecim. Purgat tantum per inferiora.

α probè mundatum.

β qua deficiente accipe salem marinum, in aqua communi calida dissolutum.

γ ante vsum aqua aliqua cordiali, vt rosascea, vel alia, prius lauandam.

406 TYROCINII CHYMICI
MERCVRIVS SVBLIMATVS
ESSENSIFICATVS.

Liquefac vnciam vnā auri, aqua Philosophica, vti *capite 16.* monstraui, purificati, cum ana reguli Martis stellati. Dein, cum refrixerit, puluerisa id subtiliter, in mortario ferreo; & fac amalgama, cum sex vncijs Mercurij, septies sublimati, & toties reuiuificati: quod pone in parua retortam, eamque in arenam sepeli, & da ignem medium inter secundum & tertium gradum, per tri-
dum. Quo elapso, destilla, leni igne suppressionis, & adiunge vas recipiens, ex dimidia parte aqua plenum. Sic Mercurius aufert secum partem auri, tincturaque Reguli stellati animabitur: qui exinde cum Mercurio septies meteorisato terendus, & in aquilam celestem reducendus, vt supra dictum: qui effectus habebit tantò maiores, quantò magis Philosophicè ille est elaboratus.

AQVILA IMPERIALIS.

Recipe mercurij septies meteorisati, mercurij cinnabaris reuiuificati, ana vnc. quatuor. Misce: & tere simul, donec nullum granum mercurij viui conspiciatur. Post pone in matrarium capax, & superaffunde libras duas aquæ communis, aut circiter, quam sæpe agita, & horis
duode-

duodecim elapsis decanta, seorsimque serua: & duodecies aliam superaffunde; eadem obseruando, vt prius. Puluerem in fundo matracij sicca, & sublima ter aut quater, donec nempe nullum granum mercurij viui ascendat: quem singulis sublimationibus separari oportet.

Vfus Dosis est, ad decem grana. Purgat valde leniter, & quidem altero die, post eius assumptionem, conuenitque omnibus morbis venereis.

Aquis separatis, oleum tartari superfundi potest, ad faciendum præcipitatum rubrum, curandis vlceribus malignis idoneum.

Aut poterunt aquæ euaporari, & puluis, qui in fundo restat, in pulchrum & purum sublimatum, communem sublimari: qui in fundo matracij terram quandam rubicundam relinquet.

FLOS AURI PRETIOSVS.

Aurum optimè per antimonium purificatum, & per spiritum salis, aliquoties solutum & attenuatum, teritur, cum septem partibus salis armoniaci depurati, & in alembico cæco sublimatur, vt flos auri, vnà cum ammoniaco, euehatur, qui postea ablutione edulcorandus.

Dosis gran. sex: cordiale præ cæteris eximium.

VELLVS AVREVM.

Collige rorem, ex tritico, mense Maio, ante exortum Solis, cælo sereno, loco editiore, linteo expanso, & in discum expresso, atque in vas fictile effuso. Stet per dies quatuordecim, vel etiam mensem vnum, in loco aliquo, tantisper, donec crassior & feculenta pars subsidat. Filtretur. Cape, quod purum & clarum est, ac eo vitrum orificij stricti, & latioris fundi, reple, tertia ferè sui parte; inditis duodecim auri folijs, aliquantulum incisiss. Obturetur membrana triplici, & collocetur in locum calentem, siue tepidum, æstate, putà, ad solis radios, hyeme, retrò fornacem. Ac dum menses novem cum dimidio præterierint, aperiat vitrum: & fac, aliqua pars exhalet. Postea effunde totum liquorem, vna cum remanentis: ac vitrum rursus clausum colloca in cineres calidos, vsque dum exsicceatur. Permittatur adhuc, aliquamdiu exsiccare. Atque ita demum lana illa aurea, quæ antea visum verè effugiebat, spontè sua de lateribus vasis resoluta, fundum petet. Quam, plumis leuiorem, ab ære & vento custodi, & vsui reserua.

Si rorem priùs destillaris , ac postea auri folia adieceris , soluetur quidem etiam hoc modò aurum ; verùm non in eiusmodi minutas particulas , quæ ipsis atomis æquari possint.

Præparare hanc lanam auream ita solitus fuit excellentissimus Philosophus & Medicus, D. Iohannes Vveidnerus p. m. Reipub. Sprot-taniensis Physicus Ordinarius. Cuius cum in suo ipsius corpore periculum fecisset , ea in specifico liquore conuenienter usus , nunquam , ab eo tempore , paroxysmis arthriticis infestatus fuit : cum antea subinde podagricus decumberet , & immanibus istis cruciatibus & doloribus vehementer torqueretur . Idem etiam vnum & alterum , in agone iam quasi constitutum , elegantissimis hisce flosculis aureis, & hoc eximio cordiali , in vitam reuocauit . Ac forte hic ipsissimus auri pollis est, de quo Palmarius , doctissimus Ferneli. discipulus , libro de febre Pestilentiali cap. 18. ait : Auri pollis , arte noua, roris Maij beneficio paratus , citra ignis vim , mirificam efficaciam habet, aduersus omnia venena , atq; cardiacum est omnium præstantissimum .

CAPVT XIX.

De Magisterijs.

Magisterium est, quando corpus mixtum ita præparatur arte Chymica, citra extractionem: vt omnes eius partes homogeneæ seruentur, in nobiliorem, vel substantiæ, & vel qualitatis, gradum traductæ: exterioribus impuritatibus segregatis.

& seu consistentia.

Vel est Ens medicum, ex toto, citra vllam separationem, impuritatibus duntaxat segregatis, elaboratum & exaltatum. Huc igitur pertinent medicamenta, quæ ab alteratione saltem suam perfectionem habent.

MAGISTERIM TARTARI.

Recipe olei tartari, ex sale resoluti & purificati, vncias quatuor & spiritus vitrioli ꝑ vnciam vnā: Hunc guttatim supra tartari oleum, in vitrum capax, instilla: Sic fiet & coagululum albiſſimum. Humiditas supernatans euocetur & lento calore, ad ficcitatem salis: super quo destilla, ter vel quater, vini spiritum. Atque ita habebis tartari albi vitriolati fixi ꝑ vncias duas, & drachmas duas.

Vsus. In omnibus viscerum obstructionibus:

bus: calculo: nephritide: ictero: mensium retentionibus: melancholia: & splenis duritie: febribus: hydrope: summo cum fructu exhibetur. Dosis à scrup. semis ad integrum.

α cen docuit autor suprà cap. 6.

β duæ potiùs sumendæ.

γ suprà cap. 4. præparati.

δ istorum duorum, diuersis inter se naturis purgantium, ebullitio cum calore, & tandem amica pax & coagulum.

ε vel euaporando, vel destillando.

ζ Magisterium tartari Crollio pag. 115. est tartarus vitriolatus, ex quo generale digesti-uum, ad omnes obstructions soluendas, conficit. Eius vncia una in libris tribus vini ebulliendo dissoluitur: hoc postea miscetur cum decocto passulato, pro lubitu, eiusq; singulis diebus mane & vesperi exhibetur haustus. Vel recipe iuris pulli uncias quinque in paropside supra len-tem ignem calefac, adde tartari vitriolati dosin, (quæ a scrupulo semis ad scrupulos duos) & cum cochleari argento moue diutius, donec soluatur, & iusculum acescat.

η In obstructions renum deoppilatiuum cer-tius & euidentius nullum est, quàm quod ex vi-triolo & tartaro conficitur. Tartarus itaq; vi-triolatus & specificum quoddam purgans hic omnem paginam absoluunt, præsertim si sit ob-
structio

Structio recens, nec ab impactis grandioribus
Morborū profecta calculis: hæc enim curam aliam re-
tartareo quirit. Crystallus hic tartari istis æquualet:
rū cura. nam obstructions & tartarum ipsum soluit, ex-
 pellitque. Quum autem omnes obstructions
 renum sint à tartaro, siue illæ recentes, siue con-
 firmatæ fuerint; maximè præstare specificum
 tale, cuius vi & potestate insit a tartarus, in om-
 nibus humani corporis partibus genitus, mira-
 biliter expelleretur, adeoque omnes obstructio-

Ludi hu nes maximoperè expedirentur. Id quod de lu-
mani do humano omninò sperandum esse censemus, cu-
prepara- ius præparationem Paracelsus quidem passim
tio. commendat; nuspiam tamen eius descriptionem
 genuinam, à multis hætenus desideratam & an-
 xiè quæsitam, reliquit.

Melācho & Hinc affectum esse chronicum constat,
lie cura nec ferre fortiora, aut multa remedia, quibus
genera- tamen ægri se diu sæpè frustra excruciant. Qua-
lis. propter imprimis, ut ventriculus benè coquat,
 laborandum; ne flatus & cruditates gignan-
 tur, aliaque excrementa praua; unde illuies hæc
 in venis meseraicis colligitur, quæ etiam ex sen-
 tina hac, ut expurgentur sensim, producendum,
 cor reficiendum, recreandumque. Quapropter
 tartarea & vitriolata medicamenta hoc loco
 primatum obtinent: per ea enim in venis me-
 seraicis congesta melancholica excrementa per
 alium

aluum expurgabuntur, calorque præternaturalis hepatis, & lienis contemperabitur. Interdum etiam vomitiones admodum proficuae sunt; sed utrobique prudentia Medici desideratur: à qua cum pendeat omne curationum momentum: sepe perit omnis felicitas; nisi illa cautè & religiosè, sed cordatè, subsit. Aliàs in hoc casu vomitus minime formidandos, experientia deprehensum est. Quod si animus dein sit convertendus ad purgantia specifica, ibi sepe usu venire solet, ut ab exhibitione horum, præsertim solutis obstructionibus internis viscerum, aluus ita proritetur, ut quasi dysenteria subsequi videatur: huic providendum fuerit corroborantibus nonnullis accommodatis.

• potius ad scrupulos duos.

Tartari verò Crolliani vitriolati talis, exempli gratia, usus esse potest: Recipe scammonea unciam vnam: in mortario in puluerem (pistillo prius oleo amygdalarum dulcium illito; aliàs enim scammonea non potest teri) reduc; extrahere cum spiritu vini partes puriores; fecibus abiectis, aufer menstruum per calorem ex balneo, & scammonea in forma pulueris in fundo manebit. Huius grana 5. 6. 7. vel 8. cum scrupulo vno tartari huius vitriolati exhibita, impuritates omnes feliciter exturbant. Proinde de hoc testatum facimus, quòd eo ad febres, præser-

414 TYROCINII CHYMICI

præsertim chronicas, arcanum non detur præstantius. Vel sic procede, menstruum scammonæ tinctum funde super puluerem tartari vitriolati: & abstrahere iterum colore balnei; sic enim vnitur essentia scammonæ cum tartaro vitriolato.

MAGISTERIVM SVCCINI.

Dissolue rasuram succini albissimi in spiritu vini, vt tingatur. Post filtra & ad dimidiam partem euapora.

Vfus. Idem, qui aliàs olei est succini. Datur in aqua adpropriata, ad grana quindecim.

MAGISTERIVM PERLARVM ET CORALLIORVM.

Dissolue corallia, vel perlas trias, in aqua, & valdè acida facta cum spiritu vitrioli, vel in aqua acida pulueris emetici, siue mercurij vitæ; digere per noctem: & super dissolutionem, prius filtratam: iniice guttatim oleum tartari: & sic albescet instar lactis. Superfunde aquam communem, & digere; sic præcipitabitur puluis candidus, ad fundum vasis. Aqua separatur, & alia superfunditur ter vel quater: donec omnis acrimonia separetur. Tandem puluis exsiccat, & ad vsus seruatur. Accipies drachmas quinque semis ex vncia vna coralliorum. Potest etiam hoc magisterium parari: dissoluendo salem perla-

perlarum, aut coralliorum, in aqua communi, & superfundendo olei tartari q. s.

Magisterium hoc perlarum easdem habet vires, quas ipse perlæ, quæ temperie & viti-
bus aurum valdè æmulantur: ac propterea spiritus cordis vitales corroborant: palpitationem cordis, & animi deliquium, tollunt: & meritò omnibus cordialibus medicamentis misceri debent: appetentiam Veneris excitant: melancholiæ resistunt, dentes dealbant: vertigini medentur: memoriam confortant, & foetum in vtero: omnes prauos humores, in corpore existentes, exsiccant: & à varijs morbis omnes corporis humani partes præseruant. ¶ De coralliorum viribus, in fale eorum dictum est.

æ potius in aceto destillato; quamvis olim pro eo Thomas Monfetus, Medicus Anglicus, Practicus quondam Francofurtensis insignis, ad magisterium perlarum extrahendum, vini spiritu optima utatur. Minimè verò acetum quoddam radicale adhibendum censet, ob maximam scil. acrimoniam qua illud imbutum, ita ut huic eluendæ vix trecenti aquæ congijs sufficerent, ut ipsemet scribit, ad Dn. Monanuum, in Epist. Medicin. à Scholzio editis, epist. 277. Verùm si Crolliano modo p. 162. processum fuerit, nullus sensibilis acrimonie metus esse possit, cuius etiam

In solu-
uendis
perlis &
corallis æ
ceti acri-
monia
minimè
nocua.

etiam suprà cap. 17. sub titul. de sale Corallio-
rum meminimus, ubi simul acetum quoddam
compositum, magnarum virium, pro dissolvente
admodum idoneo, adiunximus, quod huc referē-

*Varia solutio-
nis men-
strua.* *dum.* Ast non tantum eo artifices contenti, cum
insuper varia à varijs excogitata sint solutionis
menstrua. Nam nonnulli solutionem perla-
rum per spiritum Guaiaci absoluunt; quidam
per succum limonum, & liquorem betulae eam
sic expediunt: succi limonum expressi & depu-
rati libras duas, cum libris octo liquoris betu-
lae; mense Aprili collecti, in olla de vitrea ale-
niter coquunt, & denuò addendo succi limo-
num libram unam, destillant postea ex cucurbi-
ta, bis vel ter; hoc menstruum servant in vi-
tro probè obturato; ad usus praedictos.

*Men-
struū re-
liquū fa-
cile su-
perans.* Cunctis istis menstribus palmam facile prae-
rit spiritus quidam secretus cum suo pblegma-
te, si perlae, in marmore saltem tritae, solvantur
in hoc pblegmate: solutae postea, & à fecibus li-
beratae, cum pauxillo spiritus praedicti infusi
rursus praecipitentur in liquamen, instar sperma-
tis, tantae volatilitatis, ut etiam visu dignoscan-
tur in auras abire. Haec cum spiritu vini postea
extracta, vel cum eodem plene per retortam
acta, praebent cordiale, tantarum virtutum,
quātas nulla aliā preparatio perlarum polliceri
potest. Dosis gutt. i. vel ij. in aqua conuenienti.

℞ per

β per deliquium scilicet factum.

n Dosis à gr. 5. ad 15.

γ De viribus perlarum videatur Crollius, pag. 162. & 163.

Ad magisteria Coralliorum paranda eadem quidem menstrua, quæ antea ad perlarum solutionem à nobis accommodata fuerunt, proficiunt, nec alia esse potest via magisterij coralliorum, quàm quæ antea in perlis fuit. Maioris tamen lucis gratia habetur & alia, & quidem arcana, magisterij coralliorum præparatio, qua illud ita efficitur, ut instar butyri in ore lique-
scat: magnum magisterium ad menstrua inordinatè fluentia corrigenda, stomachoque robur conciliandum, in morbis dissolutis, ut lienteria, dysenteria, diarrhæa, &c.

Butyrū
corallio-
rum.

ε Videantur quoque de his Crollius, Basil. Chymic. pag. 165. & 166. & Anshelm. Boetius de Boodt, cap. 154. lib. 2. de gemm.

MAGISTERIVM, LAC, CREMOR †
seu butyrum Sulphuris.

Recipe florū sulphuris drac. j. salis tartari drac. iij. Misce: & superfunde aquæ communis libr. tres: Digere in arena, per diem naturalem: ita, ut sub finem aqua ferè bulliat: & postea filtra calidè, per chartam emporeticam: & superfunde aceti destillati β q. s. Sic cremor lacteus sulphuris paulatim petet fundum,

dum . Separa dissoluens, per inclinationem : & reiteratis ablutionibus materiam edulcora . Vltimò digere cum aqua cordiali , γ & exsicca . Et sic habebis lac, siue cremorem sulphuris albißimum .

Vsus . Magisterium hoc sulphuris balsamum est humidi primigenij : confortat vires naturales : sanguinem purificat, morbos pulmonum, vt tussim, asthma, phthisin & curat : in exsiccandis catharris, ventositatibus stomachi tollendis, ischiade & podagra summo opere vtile : ab apoplexia, peste, lepra, & neruorum conuulsionibus , præseruatium egregium : hecticis etiam sua confortatione prodest. Tantum pulueris cum aquis specificis : commiscetur; quantum ad eas albicante colore tingendas satis est. Datur manè & vespè cochlear vnum ; & ante exhibitionem accuratè cum vehiculo humido commiscetur. Exhibetur etiam cum saccharo crySTALLINO puluerisato, & cum syrupis adpropriatis.

† *Dicitur etiam supereminentia Sulphuris. Autor aliàs huius compositionis est Doctör Samuel Schlegel, Anbaldini Principis Medicus, à quo Comitem de alta Flamma hoc sibi coemisse fertur quingentis coronatis .*

a. & sulphur penè omne solutum fuerit .

b. Crollius affundit vinum austeriusculum .

γ seu

seu spiritus vini.

Phthisis hereditaria difficulter curatur, ^{Phthisis}
imò ferè nunquam, propter altiùs impressas aui-
tæ constitutionis radices, quæ curationes nul-
las recipiunt. Inducias quidem interdum pa-
tiuntur, ne nempè grauiùs affligant; sed consum-
matæ radices nuspiam. Quia verò phthisis ple-
rumque destillationes comites & causæ sunt, eò
incumbendum, vt, purgante specifico præ-
misso, simul cerebrum, tanquam membrum
mandans, suis appropriatis & confortatiuis di-
ligenter in suo vigore conseruetur. Deinde respi-
ciendum quoque est ad illapsos humores in ipsos
pulmones, vt expectorantibus, mundificatiuis,
aut, si tenues sint incrassantibus, domentur. Sic
butyrum hoc sulphuris est expectorans egre-
gium. Ad consolidanda autem pulmonis vlcera
balsamum habemus rubicundissimum nobilem,
aliquoties expertum & comprobatum. Nam
huius guttæ 6. vsque ad 20. in decoctis pectorali-
bus, quotidie manè & vesperi, intro sumtæ pul-
mones putridos & exulceratos, præmissis ta-
men mundificantibus & expectorantibus, mira-
biliter restituant, vlcera consolidant, & ad per-
fectam curationem disponunt.

ut aq. cinamomi, melissæ, lauendulæ; aq.
epileptica Langij, hirundinum: vel in spiritu
vini.

Crollia-
na lactis
sulphu-
ris præ-
paratio.

Hic primus modus subsequenteribus duobus longè præstat; expeditiorem tamen ex Crollio pag. 199. lactis sulphuris præparationem sic damus: Recipe sulphuris flavi, triti vel cribra-
ti, vel florum sulphuris (qui meliores sunt) par-
tem vnâ, & salis tartari, ad viriditatem ferè
calcinati & fusi, partes tres: pone in vitro ore
capaci, vel olla fictili, luto obducta, collocetur
in arenam, affundatur aqua pluuialis destillata
ad eminentiam 6. digitorum: vitri quarta pars
sit vacua, quæ extra arenam promineat; subi-
ce ignem successiue, vt bulliat; lignea spatula
diligenter agitetur, donec sulphur ferè omne
in illis ebullitionibus solutum sit, quod spatio 5.
vel 6. horarum fit: tunc enim liquor rubescit,
mediocriter saltem in spissando instar lixiui. Si
aqua inter bulliendum euanescit, affundatur
alia feruida. Suprà pone alembicum cæcum;
hac enim ratione aqua non euaporat. Vltimò,
vbi ferè omne sulphur solutum est, & liquor
rubens ad eminentiam trium digitorum trans-
uersorum restat, tunc ita calidè filtratur, per
chartam emporeticam. Si non omnia transeunt,
ea iterum aqua communi soluantur, & vt an-
tea, coquantur, & defiltrata calida solutione
parum in alio vitro ponatur, & confestim, dum
adhuc calet, affundatur vinum calidum auste-
riusculum lentè, [in ipsa autem affusione factò,
admo-

admodum ingratus sentitur) celeri tamen & alto vicissitudinarioque lapsu, (hinc ebullitio) tamdiu, donec colorem spissi lactis acquirat. Hoc postea in peculiari vitro servatur, & proceditur eodem modo, cum restante solutione calida & vino. Vltimò omnem lacteum liquorem misce, & pone in loco tepido; donec albedo sulphuris à vino, quod erit cærulei & rubei coloris, in fundum descendendo se separauerit. Abstrahetunc vinum illud tinctum per inclinationem, & affunde aquam pluuialem destillatam miscendo: Stet per diem & noctem, ac iterum effundatur, affundendo nouam hocque toties reiteretur, donec nulla nigredo seu impuritas in aqua ampliùs appareat, nec sensibilis fætor adsit. Postea post debitam residentiam & effusionem aquæ, siccetur lentè per se, in hypocausto, & seruetur instar polinis, vel, antequam planè siccetur, misceatur aqua cinnamomi, vel alia appropriata, vt fiat pultis instar vel lactis, & priusquam ad vsum medicum adbibetur, diligenter moneatur.

A L I V D.

Fit etiam: miscendo sulphur tritum cum arenæ, vel vitri tusi, ana æqualibus partibus: & destillando per retortam, igne moderato: apponendoque vas recipiens, quod acetum

422 TYROCINI CHYMICI

destillatum contineat. Et sic substantia sulphuris destillata precipitabitur in puluerem album, quem exsiccabis.

A L I V D.

Lac sulphuris etiam parari potest, cum sulphure & arena, miscendo cum aqua vitæ, & destillando in cineribus, per retortam. Valet ad canculos venereos, vlcera maligna, serpigines, lichenes, &c.

Hæc præparatio nec genuina est, nec etiam magni vsus aut momenti. Fit enim aqua quidem albicans; sed intra corpus non utilis: exterius potius accommodanda.

PRIMUM ENS ANTIMONII.

Recipe mineræ antimonij, subtiliter puluerisatæ, libram vnâ, affunde spiritus aceti, in quo sal fusum circulatum est, libræ quatuor. Digere simul, per mensem, in fumo: filtra solutionem: feces abijce: abstrahæ, per cineres spiritum aceti: & edulcora per aquam simplicem, dum in fundo restet materia duriuscula, instar lapidis. Affunde vinum cenificatum: hoc est, quod paratur, ter vel quater abstrahendo, per balneum, spiritum vini rectificatum, à sale tartari, deinde istud sal tartari ex retorta destillando in spiritum) Fac, soluatur: liquorem factum iterum abstrahæ

abstrahe, filtra, & remanebit, in fundo, quasi salis coagulum, quod super marmore deliquescat in cella: istumq; liquorem, dissolutum per se, putrefac, in balneo, per mensem. Sic paratum est primum Ens antimonij, quo manè in aurora tamdiu in omnibus morbis vtendum esse aiunt: donec capilli & vngues decidant; noui autem in eorum locum renascantur.

C A P V T XX.

De tincturis solidiusculis & panaceis.

TINCTURA ANTIMONII.

F A C lixiuum ex cinere clauellato, calce viua, & cineribus communibus: & in quo dissolue hepar β antimonij; γ digerendo in arena, per noctem; vt ferè γ bulliat. Tincturam δ separa: & filtra: & si placet, ϵ per acetum, in puluerem croceum præcipita, ac multis ablutionibus edulcora.

α cum aqua communi, vel vino.

β supra cap. 12. factum.

γ non ferè, sed reuera in cacabo ferreo bulliat, &c.

δ calidum quodammodo adbuc.

nam & per se tinctura subsidet, licet non tam confestim.

Veralilij Pro tinctura antimonij reponatur vera com-
paracel- positio lilij Paracelsi, ex lib. de vit. long. quæ
si compo- tandem ad tincturam inde extrahendam mul-
sio. tum operæ conferre potest, & est diaphoreti-
 cum vel hydrotecum insigne, & magnarum vi-
 rium; exhibetur enim ad quoslibet morbos, à
 gr. duobus ad quinq; vel sex, in vino vel aqua
 cordiali, De quo etiam vide Alexand. à Such-
 ten. libr. de Antimon. myst. gem. pag. 196.
 & 284.

Tinctu- Quod si tinctura hæc antimonij deinceps,
ra anti- per multa cohobia, menstruo aliquo, donec, in
monij ex nobilissimam essentiam exaltetur, contractu-
altata. ram inprimis expodraga, in articulis externis
 causatam feliciter curat, si observatis observan-
 dis, ad legitimam nempe dietam pertinentibus,
 & corpus mundificantibus, quotidie aut alter-
 nis diebus, gutta i. de tinctura exaltata, cum ve-
 hiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & su-
 dor vel in lecto, vel in laconico, procuretur (id
 quod in declinatione contracturæ fieri debet)
 & sic contractura nulla arthritica resistit,
 Imò hæc antimonij tinctura, ita in summam
 spiritualitatem deducta, auro potabili vix quic-
 quam concedit.

Deniq; huicce tincturæ antimonij dulcissi-
 ma sul-

ma sulphuris vitrioli essentia, philosophicè præparata, maximè æquipollet viribus suis & mirabiles effectus facit. Dosis est à gr. i. vsq; ad iiij. In aq. melissæ noxios humores totius corporis expellit, venerem stimulat, vterum rectificat, eiusque motus inordinatos sistit, & in vtroque sexu prolificam vim seminis ad liberorum generationem operatur. In aqua petroselini idem penè præstat; sed insuper hydropem perfectè curat. Vsus autem istius essentia aliquandiu continuandus.

Sulphu-
ris vitrio-
li essen-
tia dul-
cissima.

PANACEA ANTIMONII CATHARTICA.

Recipe antimonij bis in igne fusi lib. vnam: vitrioli rubificati lib. duas. tere, & misce: ac pone in retortam, cum aceti vini destillati vncijs tribus aut quatuor; atque exige omnes spiritus, igne reuerberij, per horas duodecim. Hinc phlegma, ab omni destillato, quod in recipiente est, per balneum, abstrahere. Sic oleum, instar auri flauum, in fundo vasis, remanebit.

Recipe huius olei vnciam vnam: aloes hepaticæ vncias duas. Misce: & digere in balneo, per octiduum. Tandem fac, humiditas superflua, ad calorem moderatum, exhalet, ad talem consistentiam, quæ pilulis formandis inferuire possit.

Dosis

Dosis est à tribus, ad quinque grana.

PANACEA SULPHURIS.

ANTIMONII.

Sulphur cinnabaris antimonij, quæ in collo retortæ, cum liquor gummosus ex duobus draconibus destillatur, subsistit, hac ratione elicitur.

Fac lixiuum fortissimum, ex æqualibus partibus cinerum clauellatorum, & calcis viuæ; atque in hoc cinnabaris antimonij puluerisata, inque vas terreum, aut ferreum, posita, bulliat horas tres, aut quatuor. Lixiuum euadet totum rubicundum, quod, calidum adhuc, per chartam emporeticam filtra, & Mercurium fluidum, qui in fundo vasis inuenitur separa. Post quiescat lixiuum per noctem: & puluis rubeus, qui est sulphur antimonij, fundum petet. Hoc separa, & aqua communi bene elotum sicca.

Recipe huius sulphuris vnc. vnam: spiritus sulphuris per campanam facti, aut vitrioli, vncias tres. Misce: & in retortam posita, digere in cineribus, triduum aut quatri-duum. Post destilla ex arena, & quod destillatum fuerit, ter cohoba: dando ignem magnum, circa finem, & tantum, vt retorta candescat, per horas tres aut quatuor. Sic habebis sulphur fixum, cuius sume vncias
vnam

vnam : eamque misce exactè cum drachmis
duabus magisterij coralliorum .

Dosis est à decem ad quindecim grana,
in morbis chronicis : quæ sæpius reiteran-
da .

PANACEA † VITRIOLI.

Dissolue vitriolum cœruleum , in aqua
pluuiali destillata calida : quam tertio filtra-
tam , lento balnei calore, euaporare facies,
donec cuticulam in superficie contrahat.
Tum liquorem restantem calidum projice
in vas plumbeum. & in quo prius bacillos , &
hinc inde transuersos , per circuitum, posue-
ris . Ita per triduum in loco frigido relinque,
vt cryсталlos virides ꝑ producat : quibus se-
paratis, liquorem restantem decoque : & in
eodem vase plumbeo repone : toties id re-
petendo : donec omnis liquor in cryсталlos
abierit . Vitriolum smaragdini coloris , his
reiteratis dissolutionibus & coagulationi-
bus summè depuratum , reduc in puluerem
subtilem , quem spatio 5. vel 6. dierum, tali
calore exsiccabis , vt æstiualem Solis non ex-
cedat : donec foris & intus candidum appa-
reat. Tum dissolue in aqua destillata : filtra:
quod indissolubile , abijce : coagula in va-
se plumbeo: exsicca in hyocausto, & ad albe-
dinem, vt supra : reiterando hanc operatio-
nem,

nem, usque tertio; vel donec in dissolutione, nihil maneat indissolutum. Vitriolum hoc candidum pone in matrarium firmum, sigillo Hermetis munitum : quod in cineres ita calidos colloca : ut Solis æstivi calorem ne excedant. Decimo die flavescet : & vigesimo reductum erit in alcohol, instar sanguinis rubicundum. ¶ Vase fracto, impone in cucurbitam altam, & superfunde acetum, ter destillatum : ut superemineat quatuor ad minimum digitis. Superpone alembicum cœcum, & per quatrimum in balneo tepido digere, spatula lignea quotidie movendo. Vase refrigerato: quod tinctum est, effunde: aliudq; acetum reaffunde : digere : move : separa toties ; donec acetum tincturam ulterius non attrahat. Quod in fundo remanferit, abijciendum. Acetum tinctum, lento balnei calore, ad siccitatem destilla. Manebit in fundo pulvis rubicundus, quem etiam tertio in eodem aceto dissolves : digeres : separabis : destillabis : exsiccabis. Pulverem rubicundissimum pone in retortam, adhibito receptaculo grandi, dando ignem, per gradus. Primo egredietur spiritus flavus: postea rubicundissimus. Continuetur ignis in eodem gradu : donec appareant spiritus albi, Tum cessandum. Vase refrigerato, reperies

ries in fundo retortæ, terram diaphanam, puram, candidissimam, & quam spiritibus suprâ dictis paulatim imbuens, digerendo, imbibendo: donec spiritus & anima proprio corpori sint restituta. Tandem terram hanc benedictam in athanorum pone, in vase hermeticè clauso, & per quadraginta dies decoque, donec figatur. Dosis eius à granis tribus ad quinque vel sex, in morbis deploratis maximè.

† Num Panacea vera detur, anxie hucusque inter Medicos disputatum & conflictatum. Plerique autem Medicorum æstimant, impossibile esse eam dari, propter innumeram & inexplicabilem morbum varietatem, reticendo luxationes, & alios morbos Chæirurgia egentes, ut firmissimis rationibus demonstrare conatur Rulandus, in Progymnas. q. 51. Verùm quæstionem hanc, pro huius temporis tractu, huius vel illius individui possibilitate & impossibilitate, metiendam non esse censemus; siquidem si εἰς πλῆθος eam consideremus, de eius scilicet compositione & viribus prope diuinis, planè de eius veritate, consentientibus tot viris eminentissimis, constabit, ita ut nefas esse putemus, experimentis tot præclarissimis reclamare velle. Quocirca Panacea res impossibilis non est. Num autem eam inter modernos tum Medicos Hippo-
crati-

*Annual
dum Pa
naceam
verā ha-
buisse, ex
nonnullis
constat.*

craticos, tūm Pseudospagyricos, reperiri liceat
valde & meritò ambigimus. Interim qui Pa-
naceam, e. g. Annualdinam defendunt, firmi-
ter asserunt: ipsum Annualdum Panaceam qui-
dem veram habuisse, eamque ex Italia, ab alio
quodam confectam & acceptam, secum attulif-
se, & multis etiam eadem in grauissimis morbis
consuluisse; postea verò, ac tandē vt omnem illam
veram Panaceam deperderet, composuisse illud
pharmacum, quod apud Crollium, excinabari,
croco, & conchis, pag. 123. descriptum extat,
eidemque veræ Panaceæ portiunculam adieci-
se, vt hac ratione dictum: Pharmacum de ve-
ræ Panaceæ viribus participaret. Sed hanc li-
tem non faciemus nostram; quin potius cuilibet
suam relinquentes opinionem.

α Plumbum enim magnam habet congluti-
nandi vim.

β ligneos abiegenos, non quernos; aliàs enim
armenti inflar nigresceret.

γ potius cæruleos.

δ ad cuticulam vsque.

ε retrò fornacem, vel in umbris.

ζ Vix tam citò hoc succedit.

η hoc nihil est.

Panacea Vitrioli ab autore proposita, pe-
nè eadem est cum Isaaci Hollandi essentia Vi-
trioli benedicta, quam habet in opere mi-
nera.

nerali: sed, vt verum fatear, vtraque præparatio est admodum laboriosa & longissimi temporis. Neque autor noster eandem vnquam confecit; tantum abest, vt de certitudine eius nos confirmare possit. Itaque ne in ignoto Pelago vela ventis committamus, hac præparatione potius supersedere, quam eandem laboriosè veneri velle, expedit. Nihilominus non vituperamus propositam in ea vitrioli purgationem, tum etiam, quomodo ex hac vitrioli purgatione spiritus & tinctura elici possint: reliqua verò nullius sunt momenti.

TINCTURA AVT SVLPHVRI NARCOTICVM VITRIOLI.

Recipe limaturæ chalybs purissimæ
part. vnā: vitrioli Chersiaci aut Veneris
part. duas. Misce: & pone in matrarium
colli brevis, superque affunde acetum destil-
latum bonum: vt ad digitum vnum super-
natet. Hoc postea lentè exhalet, ad ficcita-
tem, dando ignem fortem, circa finem, vt
omnia candescant. Hinc vase frigefacto,
puluerisa istam materiam, & super eam af-
funde acetum nouum, vt ad tres digitos su-
pernatet. Quo facto, digere, per biduum,
aut triduum; donec nempe acetum bene
coleretur: quod postea decanta & aliud rur-
sus

sus affunde, donec omnis tinctura extracta sit. Tunc guttatim funde olei tartari q. s. super acetum coloratum, donec omne sulphur narcoticum, ad fundum, sit præcipitatum: à quo omnis acrimonia repetitis ablu-tionibus, segreganda: post ipsum siccandum, & ad vsum asservandum.

Insigne est anodynnon, & reliquis omnibus meritò anteferendum: quodque Paracelsus summoperè commendat, & magni æstimat.

PANACEA ALIA FAMO-SISSIMA.

Recipe cinnabaris mineralis veræ q. s. Redige in alcohol, super marmore. Post inde in catinum triquetrum, mediocris capacitatis, superimposito operculo cōcauo, circa commissuras bene lutato, quod operculum in medio foramen habeat exiguum. Superimpone adhuc alium catinum triquetrum, & hermeticè iuncturas claude. Postea institue sublimationem, prunis subiectis. Quod in summo sublimatum inueneris, abijce, tanquam venenum cinnabaris arsenicale: quodque in fundo restat, similiter abijce, vtpote terram mineralem vtilem. Quod verò operculo illi adhæserit, siue in conuexa, siue altera parte, diligenter collige, pulue-

puluerisa, & affuso spiritu vitrioli, digere in loco calido, per quinque vel sex dies. Postmodum effunde spiritum vitrioli optimè edulcora. Calcina etiam parum, vt sal spiritus vitrioli tantò melius decedat: iterumque aqua elue. Dosis gr. sex, septem.

PANACEA SOLARIS DIAPHORETICA.

STOMACHVS STRVTHIONIS PARACELSI.

Recipe aquæ Philosophicæ lib. i. Mercurij sublimati vncias duas. Misce: & in hac aqua solve mercurij vulgi tantum, quantum aqua soluere potest. Dissolutio tardè procedit: ac propterea opus est digestionē. Solutioni adde liquoris gummosi vncias duas. Misce, & destilla, idque bis vel ter repete, donec aqua nullas feces post se relinquat. In omnibus destillationibus ascendet mercurius sublimatus, qui singulis vicibus in aquam reponendus. Hac aqua extrahitur quinta essentia metallorum, mineralium, & marchasitarum.

QVINTA ESSENTIA TARTARISATA, SIVE SPIRITVS vini Tartarificatus.

Destilla feces vini exsiccatas, in modum

E e

aqua

aqua foris. Aquam & oleum separa, & serua. Interim feces ad albedinem calcina, quas oleo supra dicto imbibe; &, vt supra destilla, & calcina; toties id opus repetendo; donec oleum fuerit clarum, vt aqua, & dulce, nec adustionem sapiat. Ita habebis quintam essentiam tartarizatam, quæ corrosiua omnia ex metallis tollit.

Solis sublimatio.

Recipe Solis per antimonium purgati, & in bracteolas secti, vel, eius loco, Solis foliati, vncias duas; stomachi struthionis vncias quatuor. Solue; & destilla per alembicum, igne forti, & sub finem, ad sublimationem vsque, vt vitru candeat. Vase frigefacto, cohoba & destilla; idque ter repete, singulis vicibus, quod sublimatum fuerit, separando. Quarto destilla lentè phlegma, & iterum nouum affunde, ad vncias quatuor; & fac, vt prius, donec tota aqua consumpta, & omne corpus exaltatum & sublimatum fuerit, in albedinem exaltatæ aquilæ, & id est, mercurij sublimati. Denuò totum sublimatum repone, cum phlegmate, destillando phlegma, sine ascensione spiritus.

Mercurius vitæ.

Fit, vt est in Archidoxis Paracelsi, libro
de

de arcanis, cum parte vna antimonij, & parte vna, vel, secundum alios, duobus mercurij sublimati. Rectificatur postea, & soluitur super marmore, vel vitro, deinde congelatur, destillando phlegma, & modicum aciditatis; donec guttæ, in phlegma decident, incipiant præcipitari. Tum amoto accipiente, & alio substituto, destillatio igne moderato vrgetur. Hoc quater repeti debet: quartò massa 7 erit clara & alba.

Coniunctio Solis sublimati &
Mercurius vitæ.

Recipe Solis sublimati, siue olei eiusdem supradicti, sine phlegmate, partem vnā; Mercurij vitæ clarificati partes duas: Misce simul & lento igne destilla spiritus. Quod coagulatum remanserit, solue super marmore: tertio solutionem & coagulationem repetendo. Tum supra hanc materiam affunde duas partes quintæ essentiæ tartarifatæ, destillando, per alembicum, ad siccitatem vsque: reaffundendo aliam desuper toties, donec essentia dulcis destilletur, vt imposita fuit. Quo facto, super huius medicine partem vnā, affunde partes quatuor spiritus vini, sine phlegmate: digerendo, donec consumatur. Sic habebis Solis & Mercurij

vita conjunctionem: cuius dosis guttarum quatuor, in vino albo. Prodest in omnibus morbis desperatis, & quorum causa est occulta.

[Fama est: Rosbergium huius Panaceæ authorem esse: quam ego quidem nunquam parare tentavi. Interim volui eam hic inferre, ut Chymicorum iudicia de ea colligerem.]

α Generaliter dicuntur omnes aquæ fortes stygiæ, quod hæ perinde, ut ille ferro edomando sufficit, omnia metalla corrodendo soluant, & in se absorbeant.

β Hoc non procedit.

γ Butyrum potius erit clarum & album: de quo sufficienter supra cap. 12. sub titul. mercurius vitæ, sine pulvis emeticus.

Panacea solaris diaphoretica secundum præscriptum autoris nostri nullo modo confici potest, ac multa sunt in hac ipsa descriptione, quæ inuicem pugnant, proptereaq; neq; vera, neq; verimilia possunt esse. Misso itaque hoc ipso, eidem æquivalens, vel potius maius, addemus bezoarticum scilicet solare clarissimi Hartmanni, cuius confectio est talis: Solue aurum si-
num in aq. Philosophica, abstrahere menstruum in B. sæpius, usque ad olei formam in fundo cucurbitæ subsistentem; post superfunde acetum
destil-

Bezoarti
cū solare
Hartmā
ni.

destillatum radicatum, ad supereminentiam 3. digitorum, & destilla, idque fac, donec acetum planè in ea acrimonia prodeat, qua affusum est, & à Sole omnes corrosivi spiritus hoc modo fuerint ablati: tandem affunde spiritum vini proprio sale alkalizatum, & digere per quindecim; postea spiritum vini, eundem ex B. destillando, aufer, & manet oleum Solis in fundo instar sanguinis rubicundum. Huius olei recipe unciam semis, adde solutioni butyri antimonij, cum spiritu nitri facti (ceu suprà ostensum est in antimonij diaphoretici) vel potius bezoartici mineralis (descriptione secunda c. 12.) uncias quatuor: & progredere eodem modo, qui ibi propositus, destillando & cobobando sæpius, donec extremo loco ipse pulvis, in igne docimastico calcinatus, redeat in pulverem purpureum elegantissimum, earundem planè virtutum, quas de Panacea sua Solari autor hic deprecatur. Dosis gr. 3. 4. 5. 6. in convenientibus vehiculis, in morbis venenatis & diaphorici exigentibus.

TYROCINI CHYMICI

LIBER TERTIVS.

De quinta essentia.

CAPVT I.

De quinta essentia sanguinis humani.

*Quinta
essentia
vox ho-
monyma
est.*

Quintæ essentię vocabulum ho-
monymum est. Interdum si-
gnificat quamuis speciem
Chymicam; crassitie materiæ
elementaris, corpulentisq; fe-
cibus exutam: ac opponitur magisterio, in
quo tota substantiæ moles ferè remanet, sed
exaltata & depurata. Interdum, vt nos eam
hic accipimus denotat substantiam æthereā,
cœlestem, ac subtilissimam; è tribus princi-
pijs cuiusuis corporis misti soluti, à qualitate
elementari, sensibili, corruptibili, & mortali,
per varias operationes Chymicas; orbatis,
& in vnum, seu corpus spirituale, seu spiri-
tum corporeum, coagulatis, conflatam. Di-
citur à quibusdam Medicina, κατ' ἐξοχλῶν: ab
alijs Elixir, ob insignes virtutes, quas, in præ-
serua-

seruatione corporis humani à varijs morbis,
exerit: ab alijs Cœlum, duplicem ob ratio-
nem. Primò, quòd sicut cœlum non ex qua-
tuor elementis, sed materia quadam æthe-
rea, & quinto quasi elemento, factum, nec
corruptioni vlli obnoxium est: ita & quinta
essentia vera, ab omnibus fecibus elementor-
um sit secreta: ac quamuis non planè incor-
ruptibilis: attamen ad eam subtilitatem, te-
nuitatem & simplicitatem spirituales redac-
ta, vt nihil heterogenei, à quo corrumpi
possit, in se continere videatur. Deinde,
quòd, sicut cœlum in hæc sublunaria poten-
ter agit, rebus omnibus vitam largiendo &
conseruando: ita etiam hæc quinta essentia
corporis humani valetudinem conseruet, iu-
uentam extendat, senectam remoretur, &
omne morbi genus abigat.

Paratur autem quinta essentia sanguinis
humani hunc in modum: Recipe quanti-
tatem satis magnam sanguinis virorum sa-
norum, in flore ætatis constitutorum: pone
in vase circulatorio, iustæ capacitatis, in B.
M. continuè bulliens, donec draco a pro-
prium caudam deuorauerit, (hoc est, toties
reaffunde super caput mortuum, donec
puluis maneat siccus, & nihil destillet.)
Vasis refrigeratis, materiam exime,

*Essentia
quinta
sanguinis
humani præ-
paratio.*

quæ instar hepatis erit, eamque in particulas scinde: & per cucurbitas altas, eodem balnei calore, elementum aqueum, siue phlegma, destillatione separa. Destillatum super propriam terram α reaffunde, & pone in B. bulliens, in iisdem vasis circulatorijs, per decem dies, vt supra, postea phlegma destillando, & propriæ terræ reaffundendo, vt supra: quinquies eundem processum repetendo, & ultimò totum phlegma destillatum reseruando. Vasis refrigeratis, materiam exime, & retortæ amplæ inde, adhibito recipiente capaci: destilla ex cineribus elementum aeris, β igne per gradus subministrato. Nubeculis in recipiente disparentibus, ignis intendatur: vt elementum ignis, in forma olei rubri, siue purpurei, egredia-
 tur. Sub finem sublimabit se aliquid de sale armoniaco. Vasis refrigeratis, separa aerem, siue spiritum, ab igne, siue oleo; vel blanda destillatione balnei, vel per tritorium Spiritum, cum sale armoniaco, reaffunde fecibus, digere per triduum: & per retortam nouam destilla, sub finem dando ignem, ad sublimationem idoneum, vt totum sal spirituale, vel saltem maior eius pars, sublimetur, & cum spiritu in recipiente misceatur. Nouum spiritum fecibus reaffunde: digere:
 & de-

& destilla toties, vt suprà, donec terra pri-
 uetur anima: quod cognosces, quando, su-
 per laminam candentem posita, fumum non
 ediderit. Notandum, antequam spiritus ani-
 metur; debere eum septies rectificari, sin-
 gulis vicibus phlegma & feces separando: &
 partem eiusdem seorsim reseruari, pro dissol-
 uente parando, vt postea dicitur. Nigrum
 nigrius nigro, hoc est, caput mortuum, ꝓ
 calcina in reuerberio, spatio quinque dierum,
 igne moderato, in vase vndique clauso: do-
 nec nigredo vertatur in albedinem subfla-
 uam, & tandem in rubeum colorem. Tum
 terra apta erit ad susceptionem spiritus ani-
 mati. Imbibe terram calcinatam proprio
 phlegmate, & per viginti quatuor horas, in
 cineribus, digere, & destilla; hoc ter repe-
 tendo. Terræ exsiccatae da decimam per-
 tem sui ponderis spiritus animati: digere
 in balneo, quantum fatis; postea humidita-
 tem insipidam destillatione blanda separa.
 Reaffunde nonam partem spiritus animati:
 digere: destilla vt suprà. Deinde da octa-
 uam partem spiritus animati: postea septi-
 mam: sextam: quintam: quartam partem:
 tamdiu cum quarta parte imbibendo, donec
 terra in duplum sui ponderis accreuerit.
 Et hoc est, quod Auicenna dicit: *Scias, quod*
terram

terram oportet nutriri primò modicè aqua sua,
 & postea maiori, sicut videre est in infantis e-
 ducatione. Idcirco multoties contere terram,
 & paulatim imbibe eam, singulis octo diebus:
 decoque, & postea mediocriter calcina in igne:
 nec tædeat te, opus multoties reiterare: quia
 terra fructum non gerit absq; frequenti irriga-
 tione. Caueas tamen, ne imbibas terram, nisi
 paulatim, & cum longa contritione, post sicca-
 tionem terræ. Vnde in hoc est pondus ubique
 notandum, ne scilicet nimia siccitas, vel super-
 flua humiditas, opus corrumpant. Et inean-
 tum decoque assando, quantum dissolutio ex-
 poscit imbibendo. Hæc Auicenna. Vnde
 etiam Geber ait: ex multiplici ergò reiteratio-
 ne imbibitionis, & assationis, maior pars eius
 atquietatis deletur; residuum verò per sublima-
 tionem.

Pone itaque terram prædictam in cucur-
 bitam altam, cui alembicum, cum recepta-
 culo, simul adapta rimulis luto diligenter
 constipatis, ne quid exspirare possit. Et da
 ignem cinerum, spatium duorum dierum, quo-
 usque fumus ille mundus & albus ascendat
 & instar Talci, ad latera cucurbitæ hæreat.
 Et hoc est, quod dicit Clangor buccinæ: Id-
 circo quanto magis poteris, ipsum corpus subti-
 lia: & eum mercurio mundo coque; cumq; cor-
 pus

pus aliquam partem mercurij in se hauserit & concluserit: ipsum subtilia igne fortiori: donec ascendat albissimus pulvis, instar nivis; adhærens spondilibus Aludel: Cinis verò, in fundo manens, est fex, & scoria vituperata abijcienda, in qua nil vitæ habetur.

Prædicti mercurij meteorisati accipe vnciam vnam; misce cum septem vncijs spiritus rectificati, non animati. Digere per biduum, in balneo: postea destilla per cineres; deinde per balneum, cum reiteratis cohobijs; donec nullas relinquat feces. Tandem per quadraginta dies circula. Vfus eius ad tincturas metallorum, & lapidum elicendas.

Ex eodem mercurio & eius oleo fit Elixir, ad desperatissimos quosque morbos pellen- dos; in hunc modum: Recipe huius mer- curij vnciam vnam: cui adde octauam par- tem sui ponderis olei rectificati: decoque in Athanore, per octiduum: postea imbibe, cum septima parte: & vt supra, decoque: deinde cum sexta parte: tandem cum quin- ta, toties reiterando, donec materia fiat in- stat syrupi spissi, nec viterius decoctione in- duretur. Tum per quadraginta dies deco- que: & fiat lapis rubicundus, cuius dosis gran. vnum, vel duo, in liquore appropriato.

a quæ

α quæ relictæ fuit in destillatione.
 β hoc est, spiritus.
 γ seu terram residuam post extractam animam.

δ Oleum hoc debebat esse ἀδιάπτως seu incorruptibile; sed hic positum tale non est: siquidem flammam concipit: ergo autor hic finem non assequitur. Omnia quidem in hoc processu possunt procedere; verum cum ad coniunctionem devenitur, tunc aqua hæret.

Biolychniū seu lampas vitæ.
 Adiungeremus hisce, commentarij loco, præclara & admiranda nonnulla sanguinis humani insignia. Imprimis diceremus de Biolychniō seu illo, seu lampade vitæ, quam vocant, mirabili prorsus & ad omnem posteritatem commendabili opificio, totius Spagyricæ operationis artificio singulari: quod stupendo admodum magisterio gravissimorum in corpore humano, sed proprio, affectuum, ac mortis deniq; ipsius, indicem in sese continet, diceremus præterea de cura morborum deploratissimum magnetica, ex mumia sanguinis hominis egrotantis desumpta: sed quoniam talia à Iohanne Ernesto Burygraviō iam publici iuris facta sunt, in libello Biolychnij, curis secundis auctius edito, anno 1611. Franckerae, apud Dominicum Balck, Lectorem eò remittimus, modò tantum ex eodem eadem repetituri, & quæ minis clara sunt, stylo magis aperto.

aperto interpretaturi annitemur. Ros Iouis am-
 phibij vegetabilis, in descriptione Biolychnij, est
 spiritus vini summè exaltatus, de quo mox, sub-
 sequenti capite, ad vini quintæ essentie præpa-
 rationem. Is cum sanguine humano proprio,
 vel eius, cui conficiendum est hoc biolychnium,
 adhuc calente, & ex vena cordis, seu basilica, sa-
 liente, coniungitur proportionē analogā, qualis
 est sanguinis ad alcohol vini triplā; quadruplā
 vel quintuplā. Mista per filtrum traiciuntur, &
 in Pelicano ansato, Hermeticè clauso, tertiam
 saltem partem eius complexa, in B. digeruntur,
 donec, naturali quadam fermentatione, tota ca-
 pacitate vasis à mixtura illa occupata, & sepa-
 ratio puri ab impuro facta fuerit. Purum quod
 est, aurei coloris, servatur seorsim, & exaltatur,
 per retortam vitream, cum suo recipiente firmi-
 ter & continuè ferruminatam, solo siphunculo,
 per quem liquor intromittendus est, ad collum
 suum permeabilem, decies vel duodecies ex B.
 cohobando, donec nimirum pretiosus liquor
 perfectè præparatus fuerit. Iste tandem adapta-
 to ellychnio ex asphæsto, hoc est, immuni ab igne;
 artificiosè parato, in lampade aurea, vel argen-
 tea, vel vitrea, radijs solaribus, per speculum
 concavum in ellychnium coactis, accensus, sa-
 nitatis vel morbi certissimus index, reponitur.

De cura morborum magnetica ex sanguine magneti-
 ca.

hominis agrotantis instituenda recte præcipit
Surggranius, qui videatur.

*Philtro
ex sanguine
humano.*

Nunc pergimus de quodam philtro, ex sanguine humano preparando, præceptionem instituere. Sæpius autem usu venisse animaduersum est, quod inter diuersos duos odia & simultates vigentes, quin etiam inter uxorem & maritum iurgia & rixæ, odium intolerabile procrearint, ac alter alterum tanta mentis auersatione ac acerbitate insectatus fuerit, ut neque præsentis vultum, neque absentis recordationem, tranquillo animo ferre potuerit.

*Tis av-
Tica-
theas.
exemplum
mirabile
& memo-
rabile.*

Cuius odij exemplum memorabile est patris filium ex coniuge legitime natum, haud alio modo auersantis, quam quo nonnulli feles reformidare, nec ullo aspectu vel alio sensu ferre solent; idque is tum statim à partu fecisse dicitur, tum etiam subsequente ætate. Cum enim pater iuberetur recens natum amplecti, abhorruit, nec postea eius præsentiam in eodem contubernio absque lipothymia tolerare potuit. Factum itaque est ab amicis, ut, cum puer decennis cum alijs pueris, vno eodemque habitu vestitis, inscio patre, in conuiuio ministrasset, neque dum à patre agnitus fuisset, pristinam tamen affectionem pater, præter omnem spem, passus fuerit, lipothymia cum algore sudoreq; inuadente: iussus ergo filius discedere, perpetuo postea diuortio

tio à patre est seiunctus. Huius formidabilis antipatheias causas conatus est reddere Andreas Libanius, singular part. 4. sed, nisi nos mens nostra fallit, eiusmodi naturæ obsoleta, seu rara non nisi ex intimis naturæ absconditis censi, & determinari volunt, cum minus obnoxia sint ulli qualitatū elementarium miscibili potestati, ad causarum tantarum concursum prorsus inutili. Nos certè, quia animalia etiam inter se inferissima in gratiam rediguntur, huic abominabili affectui rectissimam medelam adhiberi potuisse non dubitamus.

Modus est talis: Recipe sanguinem ex basilica sinistri brachij, & quantum opus est in tantundem alcohol vini opt. per infundibulum, è vena salicntem, eius personæ, quæ ab altera odium patitur: digere, benè clauso vitro, per plures dies, postea destilla ex B. vaporoso per alembicum, ad siccitatem. Eius aquæ destillatæ exhibe alteri personæ quæ odium alit, in vini haustu, ieiuno ventriculo, drachmam i. vel duas, aliquoties repetendo; & mirabili admodum metamorphosi animi dissidentium conciliabuntur, omniumque rixarum fomites, seu irritamenta, cessabunt, modò præter hanc medicinam etiam piorum consolationes, & incunda suasiones accedant; maleuolorum verò obstreperorum gannitus abarceantur. Hac ratione

Modus
animos
etiã in-
ter cõiu-
ges dis-
sentien-
tes uniẽ-
di.

coniu-

coniuges sæpè furij in perpetuas lites agitatoſ, redintegrato priſtino favore, in indiuium amorem rediſſe, explorata & toties conformata experientia fidem fecit.

Oleū ſan-
guinis
humani
ad cadu-
cum.

Sequitur iam oleum ſanguinis humani, ad caducum etiam inueteratum ſanandum perquam celebre: Recipe ſang. homin. ſanorū, & inuenum, venas primo vere incidentium, ſatis magnam quantitatem; adde alcoholis vini præſtantiffimi partes tres (ad partem tertiam) & in cucurbitis probè munitis in ventre ſini equi digere, putrefaciendo per quadraginta dies, deinde deſtilla in cineribus per alembicum; & prodiit, una cum aqua, oleum elegans: ſepara phlegma ab oleo, deſtillando per B. lene, oleum poſtea per retortam è cineribus rectifica per ſe, nonies repetendo eandem deſtillationem. Sicque admodum nobile fiet oleum, cuius ſcrupulus ſemis in aq. præoniæ, ſingulis diebus, per menſem integrum, à Luna noua incipiendo, epileptico exhibitus, prætereaque ſingulis nouilunijs ſemel per integrum annum ſcrupulus integer repetitus, ſi diætæ ratio ſimul habeatur exquisita, certiffimo morbum tollit, cerebrum confortando, malignitatemque totius corporis expellendo.

Balsam⁹
ſanguis-
nis hu-
mani in
ſignis.

Sic non minoris excellentiæ & virtutis eſt Balsamus ſanguinis humani, ſimili ſerè modo conficiendus, qui talis eſt: Recipe ſanguinis homi-

hominis sani libram unam : alcoholis vini optimi uncias duas ; post digestionem debitam , destilla ex B. his ; deinceps repete totius digestionem in fimo equino , per sesquimensensem , aut septimanas plures , donec videlicet aqua appareat gemina : inferior rubra ; superior alba , quas ambas separatim serua . Vtraque in caduco , capitis doloribus inueteratis , alijsq; cerebri affectibus , insignem præstat usum , memoriam confortat , spiritus animales recreat , loquelam , vel impeditam , vel amissam , restituit , venena expellit , angustiam pectoris ampliat , pulmones impuritatibus infractos expedit , sanguinem purificat , ac imprimis nervis mirificè opitulatur , aliosque usus in tota Medicina , observatis ubique cæteris ad bene medendum necessarijs , exhibet . Dantur in vehiculis appropriatis , vel etiam in vino , utriusque ana guttæ 6. ad 12. usque .

Huius generis est aqua sanitatis , quam vocarunt Veteres . Recipe sanguinis hominis iu-
 uenis & carnosæ libram unam . Adde succi flor-
 rum cholidoniæ maioris , & mellis virginei , sem-
 primi , prius tamen despumati tandundem : sa-
 lis terrefacti manipulum unum . Misce : ad-
 dendo pulueris zingiberis , galangæ , cinamomi ,
 macis , caryophyllorum , cubebarum , cardamo-
 mi , granor. iuniperi , mastichis , ana unciam

Aqua sa-
 nitatis,

Ff

unam

ynam semis; xylo aloes drachmas quinque: musci optimi, ambrae gryseae, in aq. rosarum dissolutorum, ana scrupulum unum. Recondantur omnia in phiala Hermetice clausa, eandem subtus terra in defodiendo per mensem: postea destilla, & quoslibet liquores, auctis ignis gradibus, successiue egredientes serua. Iisdem vsibus inserviunt, quibus praecedens balsamus: commodè itaque ad eosdem affectus applicantur.

Balsa- Porro ex sanguine humano balsamus quoque
mus ex elicitor antipodagricus, infinitis elogijs dignis-
sanguine simus, & toties ab eruditis Spagyris singulari
humano cum successu in debellanda podagra adhibitus.
antipo- Eius modus talis est: Recipe sanguinis huma-
dagricus. ni, adhuc calentis, satis magnam quantitatem,
id est, duas vel tres metretas: putrefac in B.
clauso vitro per integrum nouendium, vel etiam
dies plures: deinde destilla per retortam, ex are-
nis, obseruatis tamen ignis gradibus. Omne,
quod prodibit, collectum, serua, & lento B. ca-
lore per alembicum pblegma euoca; reliquum
ex arena pelle per cornuta; emanabit oleum
rubicundum & foetens, eleuato, ad spondalia
colli, sale proprio volatili; quem diligenter cu-
stodi. Oleum verò rectifica per colcothar, ex
retorta, igne arenae, aliquoties à recenti colco-
thare destillando: in quo probè correcto tan-
dem solui praedictum salem & serua. Est bal-
samus

samus mirandarum virtutum in paroxysmis podagricis. Eo si inungatur membrum affectum sex diebus continuis, quotidie bis vel ter: sistitur reuera dolor, tumore simul & rubedine, si qua fuerit, euanescente, & natura, per secessus crebriores, reliquum, quod noxium est, expediente.

Similis prorsus virtutis seu *επερχειας* sunt olea ex sanguine ceruino & hircino, cum suis proprijs salibus, in omni communiter sanguine existentibus eadem *δοκιμασία* præparata: nisi quod ex prædictis animalibus, interiora viscera pulmonum, cordis, & hepatis, prius particulatim dissecta, vnà cum sanguine putrefacienda sint, vt exinde nobilior quoque earum partium essentia simul eliciatur. Horum omnium etiam insignis vsus est in contracturis, à quibuscumque causis prouenientibus: magnam enim potestatem resoluendi habent, quam imprimis sal volatile conciliare videtur.

His omnibus, tanquam appendicis loco, annectimus duplex arcanum; vnum sanguinis; alterum verò tartari.

Arcanum sanguinis humani, à Paracelso lib. 3. de nat. rerum, qui est de conuersatione rerum naturalium, mirificè commendatur. Parandi modus est talis: Recipe sanguinis humani puri & synceri libram vnā vel duas; relinque in vase ligneo, non metallico, donec omnis aquositas

Olea ex
sanguine
ceruino
& hirci-
no.

Arcana
sanguinis hu-
mani præ-
paratio.

Sponte sua, sine ulla alia motione, separata fuerit, quam decanta: super sanguinem coagulatum, & ad magna quoddam redactum, funde salis communis spiritum, seu aquam, ut vocat Paracelsus; & continuo hæc eadem, cum sanguine mixta, eundem rubori pristino restitutum; postea nunquam putrescere sinit; sed perpetuo conseruat in vigore. Hoc arcanum, fecibus post aliquot dies remotis, vocat Paracelsus balsamum super omnia balsama, propterea que in Medicina vehementer commendat. Eius autem usus in renouando sanguine per vniuersum corpus præcipuus videtur esse: ideoque in hydropi, qui sanguinis stagnantis, & quasi corrupti, catarracta est, omnium maximè commendabile fore, dubium non est vllum. Etsi enim hydrops à sale microcosmico resolutus, ac limites suos egrediente, sanguinisque massam à statu integritatis in peiorem, aquam videlicet, reponente. Quia igitur ad arcanum hoc imprimis salis spiritus assumitur, isque aliàs in hydropis, morbi nempe contumacissimi, eradicatione felicissimè usurpatur: consequens est, mundificationem sanguinis ab utroque, nimirum à spiritu salis, & sanguine per spiritum salis rectificato, multum adiutum iri.

Spiritus
salis præ
paratio.

Cæterum præparatio spiritus salis, ad hanc extractionem à Paracelso adhibiti, in ipsius
Chei-

Chirurg. mag. l. 2. tract. 3. c. 2. docetur, quæ talis est: Recipe salis communis albissimi, aliquoties fusi, quantum placet, (ideò autem fundi debet, ut per istas fusiones salis, etiamsi purissimum, spiritus arsenicales pereant) illius pulverem cum succo raphani expresso misce, & agitando solue; post resolutionem cum silicum vel laterum pulvere, ad salem triplo vel quadruplo, ex retorta, igne nudo, & postremò vehementiori, destilla; destillatum cum optimo spiritu vini rectificato analogis partibus coniunge, & quinquies per cornutam rectifica. Hic est spiritus, vel aqua salis, quam Paracelsus ad comminuendum Solem, ut postea tinctura extrahi possit, & ad arcanum sanguinis commendat.

Supereſt extremo loco nullo modo prætereundum Philosophicum arcanum Tartari, quod vocant: compositum quidem: fit enim ex triplici tartaro, minerali, vegetabili & animali: sed magnarum virtutum. Eius descriptio genuina hoc est: Recipe tartari albissimi libram unam; adde salis petreæ finissimi libram semis. Pulverisentur tenuiter, & affuso alcohole vini correctissimo, ut quatuor digitis supernatet, obstruētisq; diligenter orificijs; macerentur in B. vel fimo triduum integrum; postea per alembicum destilletur, leni igne; spiritus vini, qui simul & seorsim cum residentia reseruetur. Deinde

Philoso-
phicum
arcanū
Tartari.

mense Maio accipe sanguinis hominis sani &
 integrè iuuenescentis, quantū satis est: exsicca in
 arena, donec in puluerem redigi queat: ex quo
 cum spiritu vini, antea ex tartaro & nitro de-
 stillato; extrahere tincturam, crebris affusionibus
 & destillationibus, donec nempe libram semis
 extracti sanguinis habueris: residuos autem de
 sanguine feces, tanquam inutile magma, abij-
 ce. Ab hac tinctura leniter per alembicum spi-
 ritum vini euoca, & tandem balsamum seu
 mumiam sanguinis, in fundo restitantiem, in
 cineribus exsicca, ut penè puluerisari possit. De-
 niq; spiritum vini, hac destillatione euocatum,
 affunde reseruato tartaro & nitro simul iunctis,
 & relinque aliquamdiu, ut puriores partes in
 spiritum vini transeant; impuriores verò relin-
 quantur: quibus inuicem probè beneq; deum-
 ctis, reiectis nempe fecibus, imprægnatum a tar-
 taro & nitro spiritum vini iunge cum puluere
 balsami sanguinis, paulò ante factò, & statue,
 iuncturis benè munitis, in capaciōri cucurbita
 vitrea in B. per duodecim dies: postea paululum,
 bulliente B. per alembicum abstrahere menstruum,
 remanente in fundo pretioso arcano tartari.
 Eius guttula aliquot, vsq; ad scrupulum semis,
 vel etiam plusculum, in conuenienti liquore ex-
 hibita subinde repetita eadem dosi, obstructio-
 nes omnes totius corporis expediunt, imprimis
 verò

Verò hepatis & mesenterij hydropem auferunt, febres, nominatim quartanam, tollunt, pleuritidi vnicè auxiliantur, sitim leuant. Externe, præter vsum internum, herpeti, ac quibusvis æsthiomenis, pustulis faciei morphææ non absimilibus, mentagræ, illitum mirabiliter hoc arcanum medetur.

Atque hæ sunt præcipuæ ex ipsa Anatomia Medica petitiæ sanguinis humani præparationes, non nisi sensu, ratione & experientia comprobata; secus autem sentientes non moramur, quippe vnicè confidentes, nos non malam gratiam inituros apud eos, qui, naturæ mysteria perscrutantes, nec in minimis, nec in mediocribus acquiescunt, sed etiam ad abditissima vsque penetrare allaborant.

C A P V T II.

De quinta vini essentia.

POne vinum generosum, & per mensem, in ventrem equinum, vel eius vicarium, in vasis circulatorijs, iustæ amplitudinis. Postea destilla in B.M. spiritum in cucurbitis altis, quem quater rectificatum, singulis vicibus separando phlegma, septies adhuc destilla: ita, vt ex libris quadraginta vini, vnâ separes spiritualiorem, (nam quod inter spiritum & phle-

gma destillatur, aqua ardens est) Spiritum, in vase vitreo semipleno, probè obturato, ne respiret, serua loco frigido. Interim phlegma destilla residuum, vsque ad mellis liquidi consistentiam. Quod prolectum est, redde fecibus: & iterum lento balnei calore tres partes euoca: β deinde cucurbitam eximè: & pone in locum frigidum, vt crystallos producat: quos, ab omnibus sordibus elutos, toties dissolues, γ & coagulabis: donec aquæ limpidissimæ glaciem æmulentur. Interim si oleum pingue, & combustibile, è vino quæris: phlegma à crystalis sereparatū in B. M. vsque ad mellis liquidi spissitudinem destilla: postea in retorta per arenam pelle. Aqua oleo flauo mista prius egredietur: deinde oleum rubrum: vltimò resina. Crystalis minutissimè tritis superfunde spiritum superius seruatum: digere in B. M. per tri-
dum: postea in arena destilla: toties eundem processum repetendo; donec spiritus perfectè propria anima imprægnetur; & corpus planè aridum, super laminam candentem positum, fumum non edat. Tum corpori δ prius, vt artis est, calcinato superfunde octauam partem sui ponderis spiritus animati: ϵ digere & destilla, vt prius: deinde da sextam partem spiritus: postea quintam: deinde

deinde quartam, toties cum quarta parte continuando, donec maior pars corporis, super laminam candentem posita, in auras abeat. Tunc impletur, quod Morienus dicit: *Hoc quoque te scire decet: quod anima citò corpus suum ingrediatur, quæ cum corpore alieno nullatenus coniungi potest.* Habito hoc signo, vasi superpone antinotorium: & da ignem cinerum, spatio duorum dierum, donec sulphur vegetabile ꝛ spondilibus vasis instar Talci adhæreat. Huius sulphuris accipe vnciam vnā, spiritus puri vncias 4. Misce & digere per diem naturalem: deinde destilla in cineribus, cum cohobus, donec totum corpus ascenderit. Tunc bis per balneum bulliens destilla & per sexaginta dies circula: separataque hypostasi, quæ circa fundum Pelicani hærebit, serua quintam vini essentiam, ad infinitos morbos curandos, tam interiùs, quàm exteriùs, vsurpandam.

Potest etiam hæc quinta vini essentia breuiori tempore perfici. Imò cum hæc ederem, præsentibus & ipectantibus quibusdam meis discipulis, & amicis, spatio quinque septimanarum eam absolui, & auri tincturam rubicundissimam eadem elicui. Multæ enim sunt viæ, teste Gebero, ad vnum effectum & vnum intentum. Non possum autem
satis

fatis mirari hoc loco : spiritum vini Gallici aut Germanici circulatum , mirabilem illum odorem non referre, quem Baptista Porta vino Neapolitano tribuit, his verbis : Tunc resera osculum, & si foras mirabilis fragrantia manabit, cui nulla res comparari poterit : scito ; te optimum finem assecutum . Quod si odor vel color nō responderit : reclude vas, & iterum ad circulandum repone , donec signum assequaris . Atqui nec Italicus vini spiritus, teste Rubeo, tali præditus est odore. Ille enim, *cap. secundo , sectionis secundæ, libri sui de Destillatione* , in hunc modum scribit : *Vtinam viveret nunc vir clarissimus, Medicusq; præstantissimus, Eustachius Sancto Senterinus. Is enim, ut de me taceam experientia ipsa, quam fecerat diligentissime, testari posset, aquam ardentem, si non mense solum integro, sed duobus, atq; etiam tribus mensibus, imò vel anni toto circulo, ut Raimundus præscribit, ageretur, ad id odoris suavitatisq; nunquam perventuram, ac potius calidiorē indies, acrioremq; fieri, ut quisquis velit, facile potest experiri, & ratio ipsa, ab igne ac motu desumpta, persuadet.* Quanquam illud non absolute de aqua ardente simplici ac pura, ut posteriores putarunt, Raimundus intellexit, sed de ea, in qua dissolutum fuerit metallicum corpus. Canone

enim

enim secundo primi libri sic scribit : Hæc verò quinta essentia, sic circulo acta & rectificata, non illo prædita odore fuerit, nisi corpus sit destillatum in ea . Vnde constat: Portam talem quintam essentiam vini , non è fornaculis, sed ex scriptis Lullij & Rupefcissæ , male intellectis, depromsisse .

α quale est Hispanicum .

β vt quarta pars maneat .

γ in phlegmate vini rectificati .

δ ipsi, seu sali , per ignem rotæ ad albedinem vsque .

ε & leui calore balnei destilla , prius digerendo , prodit solum phlegma insipidum; postea adde septimam partem spiritus animati .

ζ hoc est, terra foliata alba .

Est & alia quintæ vini essentia præparatio, Quinta
cuius etiam in præcedenti capite mentionem vini essẽ
fecimus ; sed composita magis , ex vino scilicet tia cõpo-
generoso , & urina à pueris : 2. annorum , aut sita .
circiter natis , vinum bibentibus, collecta , quæ
ad aurum potabile conficiendum egregiè valere creditur . Eius apparatus genuinus talis est . Primò fiat ex generoso vino spiritus seu alcohol , sine omni phlegmate, hoc modo: generosum vinum , quale est Hispanicum , primò in clauso, sed capaci vitro, aliquandiu, vel in fimo, vel in eius vicario B. M. digeritur : postea ex
eodem

eodem per phialam spiritus destillatur, isque aliquoties per eandem phialam rectificatur, donec nempe ad summam tenuitatem pervenerit. Huius libræ duæ miscentur cum libris sex recentis vini eiusdem generis, & per phialam denuò eadem quantitas, librarum nempe duarum, non plus nec minus, destillando prolicitur; atque ita deinceps posterior quantitas duarum librarum, cum recenti vino septies vel octies semper addita, ac toties destillata, libras duas alcoholis vini spirituosissimi & fortissimi tandem deponit, reliquo vino, ad residuos spiritus vinosos exinde aliàs destillandos, reservato. Iste verò spiritus diligentissimè in vase vitreo, Hermetice clauso, ad servandus est. Deinde colligatur urina à pueris 12. annorum, aut circiter natis, vinum bibentibus: eius sufficiens quantitas in cucurbitis probè munitis in fimo equino putrescant, per 40. dies. Finito putrefactionis tempore, destilletur urina ex arena per alembicum, in receptaculum maius, donec omnis humiditas ablata fuerit. Destillatum porrò tertio à capite mortuo rectificetur per cohobia, ut exinde spiritus postea iustè elevari possit. Ex phiala igitur prolixioris colli, cum suo alembico, & recipiente, iuncturis undiq; probè dextreque munitis, ac per spongiam, oleo oliuarum parcè imbibitam, & leviter expressam, in colli orificio statuminatam, per

per B. feruens destillatio instituatur: eleuabitur spiritus urinae, instar crystalli, ac alembici spondilibus adhaerebit, nulla concomitante humiditate aquea; sed solo spiritu volatili prodeunte. Hæc verò destillatio ad completam eleuationem totius spiritus continuanda est. Feces post spiritum in phiala residuæ abijciantur. Quod autem supernè sublimatione prodijt, cum aqua pluuiæ destillata soluitur & colligitur, similique modo ex phiala, vt priùs, per spongiam oleosam destillatur, idque sexies repetitur, semper recentem aquam destillatam subministrando. Hic denique ad summam puritatem deductus spiritus, inque phialam, Hermetice clausam conditus, per quidenam lento calore balnei roridi digeritur, donec totus in liquorem lympidum solutus sit; huic postea additur æquale pondus spiritus vini supra facti & correcti, ac ambo in frigidissimum locum positi, elapsa hora vna vel altera, in albissimum salem coagulabuntur. Qui sal denuò, per lentum calorem balnei vaporosi, in phiala Hermetice sigillata, spacio 20. vel 30. dierum in liquorem vertitur: ac in extremo loco, per alembicum, probè firmiterq; adaptatum, ex B. semel atq; iterum rectificatus, tandem fit excellens menstruum, quod est sine omni corrosiuo & fetore, ad auri solutionem, ac liquorem inde conficiendum, maximo-
pere

¶ Solis o-
leū rubi-
cundissi-
mum.

pere desideratum. Calcinetur prius aurum per
argentum viuum & flores sulphuris, ceu docet
autor supra cap. 16. lib. 2. sub titul. calcinationis
Solis, ut transeat in calcem tenuem, quæ dein-
ceps tenuissima fiat per mercurium sublimatum
purum, sæpius nimirum eundem ab illo subli-
mando, donec aurum, & spongiosissimum reddi-
tum, in massam maiorem & raram excreuerit.
Cum prædicto itaq; menstruo hæc Solis calx sub-
tilissima lento igne soluitur, in solutionem instar
sanguinis rubentem: quæ deinceps, per mensem,
clauso vase, digeritur, abstractoq; ex lentissimo
B. spiritu solvente, (in eisdem usus in posterum
adhuc dum & perpetuò quasi sufficiente) aurum
manet in forma olei rubicundissimi, suauem
odorem de se spargentis, & in quolibet liquore
solubilis. Idem verò oleum exaltatur seu pu-
rius actiuusque redditur, quando nimirum, spi-
ritu à corpore separato, sola tinctura, in qua po-
tentissima vis duntaxat residet, per alembicum
elevator. Solutionem itaque Solis non per B.
destillamus, sed per arenas, ex vase humili, igne
aliquantulum fortiori. Sic enim post primam
partem menstrui, cum reliqua eius parte, ipsa
auri tinctura per alembicum transit, instar san-
guinis relinquendo post se, in fundo vasis, ter-
ram nigram, aridam, spongiosam & leuem;
Ipsam autem menstruum, quod cum tinctura
Solis

Solis prodit, per B. saltem tepidum, ex phiala cum alembico, separamus. Relictam tincturam in fundo vasis cum spir. vini tenerrimo solvimus, eundemq; ternis vicibus, vel amplius, denuò separamus. Hoc igitur est aurum potabile, non illud quidem philosophicum & verum, seu unicum: ab illo enim hoc separatur multis modis, ac longè aliud est, neque hoc idem iustissimam veri auri potabilis doctrinam sustinere potest: reducitur nimirum, & cum corpore suo denuò in gratiam redit, quod planè alienum est à vero auro potabili. Potest autem in usu medico idem penè præstare, quod aliàs de auro potabili sperandum esse censent Chymiatrī, quantumvis hoc nostrum agat remissiùs, nec exaltatis seu astralibus morbis æquè medeatur omnibus.

Nota BARTHII.

Quintam vini essentiam Bequinus, qua se rubicundissimam ex auro tincturam extraxisse, hic profitetur, compendiosè ita parabat.

Accipiebat pintas vini Parisiensis quatuor: quas, duabus cucurbitis præaltis infusas, per octiduum putrefaciebat: frigefactasq; postmodum in unam cucurbitam effundebat: & ex balneo ro-
ris, spiritus vini generosioris ultra quatuor communia prolecebat: quorum singulis reaffundebat pintas vini recentis quatuor, (Sic n. non opus est
putre-

putrefactione vini ; quia spiritus, propter similitudinem, allicit & educit spiritum) & ex diuersis cucurbitis destillabat : atq; ita pergebat, semper spiritualissimā vini partem nouo vino affundendo, & spiritualiorē inde rursus eliciendo ; donec ex triginta sex pintis retineret spiritus selectissimi quatuor, cum dimidia quas rectificabatur, tribus rursus politicis, quartam cum dimidia relinqueret. Quanquam verò iste vini spiritus iam adeò subtilis erat ; ut, cum in cucurbitam infusus esset, in momento quasi, indicia eius adscendentis adparerent : nihilominus tamen illum nouies adhuc rectificabat, spiritualiorem eius partem semper destillando : ut ita tandem, ex triginta sex pintis, duas circiter libras spiritus dulcescentis separaret, & in fundo libra una semis aqua ardētis, phlegmate omni destitutæ, remaneret.

Interim phlegma, quod ex destillatione ultimarū octo pinterū exceptū asservarat, ad mellis liquidissimi consistentiam destillabat : eiq; phlegma destillatum reaffundebat, & rursus, donec oleum supernataret, destillabat. Quod ubi abstractum erat, si liquorem per inclinationē effundisset, & postea destillasset : oleum inde extraxisset rubrum & flavum. Ipse autem tūc superfundebat aquam, & illam oleaginositatem cum aqua separabat ; remanentibus, in fundo, crystallis, vel sales, sed paucos. Quia verò nobis satis erat

erat, vidisse istos crystallos; & aliàs etiam multo labore opus fuisset, ad istas in sufficiente copia parandas: substituebat illis crystalloꝝ tartari albissimorum, nouies nempe rectificatoꝝ, vncias sex: eas retortæ vitreæ imponebat, illique matracium satis amplum, in quod spiritus vini spiritualissimi libram vnā semis infuderat, Hermetice adiungebat. Atq; ita spiritus salis, anima nempe, extorta, in spiritum vini, qui in recipiente erat, igne cinerū transibat, audiebaturq; in vitro nubilo aliqua crystalloꝝ tartari decrepitatio. Exhibant autem spiritus, ex retorta, valde celeriter, & quod mirum, vas recipiens non replebant. Fortè propterea, quòd spiritus animam attraheret; (vnde ei in recipiente quasi innatare videbatur) eaq; sufficienter animatus, postmodū eam dimitteret. Vbi is enim satur erat, recipiens à spiritibus, ex retorta egredientibus, facile replebatur. Spiritus autem per superiora retortæ conspiciebatur, egrediebaturque etiam liquor acidus, & oleum summitati retortæ adhærebat, transiturum etiam, si maior ignis fuisset adhibitus. Sed satius erat, ne adscenderet. Vt verò duo illa principia meliùs vnirentur: præsertim cū caput mortuum non satis esset nigrum; eximebat id retorta, & imponebat in cucurbitam: (Sic enim spiritus, velociter exeuntes, maius habent spatium; quàm cum ex retorta in ma-

tracium destillantur) eique omnem spiritum tartarizatum superfusum, igne cinerum, destillabat. (Nota: destillare quidem, sed lentè, etiam si bulliat. Quod si autem ponatur in B. M. bulliens, citò, quod mirum, transit; sed sal una non adscendit.)

Tandem sal, ex fecibus relictis, per calcinationem, fuisset eliciendus, reliquisque duobus principiis, spiritui & animæ, tanquam corpus, adiungendus. Sed ut labore isto subleuaretur, (Quamvis soluens multò euasisset potentius: si nigrum nigrius nigro, in fundo retortæ remansens, potuisset in vitrum, & hoc in ollam, aut aliud vas terreum, bene clausum, idq; horas triginta, igne vehementissimo, ad aliquam albedinem reuerberasset, & postea cum eo spiritum vini animatum ex arena destillasset) loco illius, sumebat tartari albi, calcinati, sicci, albi, (alii sal tartari commune fixum substituunt) uncias sex, iisque superfundebat spiritum vini prædictum, in cucurbitam parvam, & ter, ex cineribus, (foriè tamen melius fuisset, si quidem ipsum capitis mortui salem non sumserat, si hoc decies repetisset, & quidem ex retortis) destillabat, semper spiritum super feces reaffundendo. Tandem spiritum per se destillabat adhuc bis, in balneo, ut, si quæ feces adessent, in fundum deponeretur.

Hinc

Hinc recipiebat auri, bis per amalgamationem calcinati, drachmam vnam: cumque super ea parum aquæ ardentis, quæ inter spiritum & phlegma exstillarat, bis combussisset: quintæ tandem essentiæ vnciam vnam semis superfundebat: quæ, posteaquam ita, per viginti quatuor horas, in arena mediocriter calida stetisset, rubicundissima euasit. Num verò ea, genuinæ auri tinctura esse potuerit: lector beneuolus iudicet, Ego quidem iam tum, cum Clarissimo Viro, Dn. D. Casparo Geschkio Silesio, qui in hanc quintæ essentiæ præparationem, sumtus mecum erogabat, valde dubitabam. Interim tamen gratum nobis erat, tum vidisse elegantissimam vini in sua tria principia resolutionem, eorundemque rursus, in vnam subtilissimam & cælestem planè essentiam, compositionem.

C A P V T III.

De quinta coralliorum essentia.

PRimò destillanda est magna aceti acer-
rimi & quantitas, cum separatione phleg-
matis, ad hoc opus inutilis; nouum, singu-
lis vicibus, super priore, feces destillando,
donec cætum circiter libras aceti per B. opti-
mè rectificati habeas. Requiritur etiam tri-

ginta ad minimum librę coralliorum rubeo-
rum, in puluerem subtilem redactorum: ma-
tracia item plurima, ampla, colli prolivio-
ris, quibus singulis libra vna coralliorum im-
ponatur, acetum paulatim, & per vices, pro-
pter nimiam ebullitionem, affundendo; do-
nec ad quatuor aut quinque digitos supere-
mineat; perq; diem naturalem in B. digeren-
do; vsq; dum acetũ dulcescat, & colore flauo
imbuatur. Tunc menstruũ decantandum, no-
uum reaffundendũ: donec dissolubile disso-
lutum fuerit. Menstruum β per B. ex cucur-
bitis altis repetatur: γ & ad singulas salis li-
bras, vnciæ duæ aceti δ affundantur, & de-
stillentur: deinde vnciæ quatuor addantur:
postea sex; ita paulatim, & per vices, alendo,
tandemq; infusiones de vncia in vnciam
minuendo; donec acetum tam acre, atq; im-
positum fuit, destilletur. Phlegma omne in-
sapidum destillatum asseruandum. Salia, &
sale aceti armoniaco imprægnata, in vapo-
re calentis balnei fermentanda ibidem; do-
nec odor grauis, & color ater appareat, relin-
quendo, quæ veræ putrefactionis sunt indi-
cia. Cumque hæc apparuerint: salia resoluta
calidè in retortas imponenda: eò quòd sta-
tim in frigido concrecant: & per balneum
vaporosum, vel cineres, phlegma separan-
dum;

dum; donec vapores, siue fumi albi, conspiciantur. Tunc cessandum: & destillatio per arenam, in reuerberio clauso, continuanda, usque dum omnes spiritus egressi fuerint, & oleum rubrum, sanguinis instar, guttatim effluerit. Feces seruandæ ad vsus, vt postea dicetur. Liquores omnes destillatos odoratissimos, & instar aquæ ardentis ꝯ flammam concipiētes, pone in cucurbitas altas, & lento balnei calore à phlegmate separa: & loco frigido, in vitris probè obturatis, serua: postea igne aucto, phlegma vrge, & ab oleo separatum ad vsus repone. Interim feces superius reseruatas calcina in Athanore, spatio quinque dierum, in vase vndique clausa, vti Geber, *libro primo Summæ, capite quinquagesimo*, sequentibus verbis docet: *Modus itaque calcinationis spirituum est: vt, eis ad fixationem, approximantibus, administretur ignis, successiuè, & paulatim illum augendo, ne fugiant: quousq; maximum eos tolerare ignem, contingat, & vas eorum sit rotundum, vitreum benè spissum, ne fundatur, vndique clausum: & vt inquit Lullius, ne inflammationem præstet. Aut, secundum Alphidium, spiritus dispergantur per aera: quod quæritur enim, non fieret. Postea vase aperto detur ignis per gradus: vt feces nigræ, cineritij coloris, fiant.*

è quibus sal eliciatur, cum phlegmate priori
 reseruato, quod filtretur & coaguletur. Po-
 stea eundem salem dissolue in phlegmate
 posteriori seruato : donec purum euadat,
 quod calore moderato exsiccari debet. Ha-
 ius salis recipe vncias duas: » digere in B. per
 triduum: postea leui B. calore destilla aquam
 insipidam, quam seorsim serua. Reitera
 eandem operationem; donec sal, in duplum
 sui ponderis, proprio sale armoniaco im-
 prægnetur, & augeatur, vel etiam paulo
 plus, vel donec spiritus tam acer & fortis
 destilletur à suo sale, atque cum impositus
 fuit. Tum sal in vase idoneo pone ad su-
 blimandum, in cineribus, spatio duorum
 dierum, dando ignem, per gradus. Ita sub-
 limabitur ad latera vasis materia candidissi-
 ma, instar niuis, quæ dicitur verum Philo-
 sophorum sal armoniacum. Huius salis ar-
 moniaci recipe vnciam vnā, & spiritus
 rectificati vnc. quatuor: Misce simul, & per
 biduum digere: deinde destilla, cum coh-
 bijs; donec totum sal cum spiritu ascenderit.
 Hæc materia triuna / circulari debet, donec
 exaltatio voto respondeat. » Sic habebis
 quintam coralliorum essentiam: cœlestem
 substantiam, ab omni fece terrena immu-
 nem, mercurium vegetabilem & minera-
 lem,

lem, clauem Philosophicam, solidissima a
quæuis corpora aperientem, ad medica-
menta virtutum admirandarum paranda,
modo omnibus veris Philosophis noto.

α *Vt in salis corallorum præparatione, eo-
rundemque magisterij confectiōe, supra cap. 17.
& 19. aceti etiam acerrimi loco menstrui adhi-
bitionem minimè formidandam esse ostendimus:
sic nec hic erosionem aceti veremur, vtpote ex
Galeno ipso edocti, multa eiusmodi intra cor-
pus tutò propinari, quæ foris corpori admota &
rubefaciunt, & erodunt, & crustas inducunt.
An verò acetum crudum acerrimum, quo co-
qui passim vtuntur, minoris acrimoniæ erit stil-
latio? maioris imò efficacisë, propter crassi-
tiem suam, qua magis adhæret, & diutius in-
festare potest. Modò ita procedatur, ceu supra
cap. 17. sub tit. sal. coralliorum innuimus.*

β *id est, decantationes omnes.*

γ *ac relinquitur in fundo sal, qui est corpus
coralliorum per acetum solutum.*

δ *recentis acerrimi.*

ε *coralliorum nempe.*

ζ *Si cum isto spiritu ardenti corallia alia Tinctura
puluerisata coniunxeris, & in calido aliquan- corallio-
diu reliqueris, extrahitur tinctura coralliorum rum.
vera, quæ postea à menstruo hoc separata,
inque liquorem reducta, egregium est mundi-*

ficatiuū sanguinis, dosis gutt. 3. vel 5. ad 10. vsq;
 Melius verò procedit extractio, si corallia prius
 cum sale petreæ calcinentur, & discontinuantur,
 ac dein à sale petreæ per abluitionem liberentur,

⁊ spiritus ardentis drachmam semis.

⁊ ardentis scilicet.

⁊ saltem est biuna.

⁊ id est, clarissima euadat.

⁊ scilicet gemmas, crystallos, corallia, &c.
 non metalla.

Quinta
 essentia
 perlarū
 ⁊ coral-
 liorum.

Sal quidem ⁊ magisterium coralliorum in
 Medicina maximè utilia sunt: longè tamen præ-
 stat eorum quinta essentia, quæ nempe est inte-
 rior ⁊ purior succus seu liquor, per multas so-
 lutiones ⁊ digestiones tandem inde extractus.
 Cuiusmodi apud varios sunt varij. Sic Panotus
 de præp. medic. Chymic. quintam essentiam ex
 margaritis (quæ eiusdem confectiois est cum co-
 rallis) sic extrahit: puluerisa margaritas (coral-
 lia verò crasso modo tunde) ⁊ in vino albo ca-
 lido laua: deinde in optimo aceto destillato in
 Sole solue, vitro optimè obturato, ita tamen, ut
 singulis tribus diebus renouetur acetum, ⁊ ef-
 fusum diligēter feruetur, solutis omnibus marga-
 ritis (corallis) coniunge ⁊ destilla acetū ⁊ ite-
 rum nouū acetū affunde, solue, ut prius, destilla
 ante, ⁊ semper aliquid de margaritis (corallis)
 ascendet: quod retine ⁊ diligenter custodi, idq;

reite-

reitera, donec nihil de margaritis tibi restet amplius. Recipe postea omne destillatum, adde ad mensuram unam margaritarum (coralliorum) camphoræ optimæ vnciam semis (reducit enim nobilem margaritarum essentiam, ut nihil remaneat, sed tota margaritarum substantia per alembicū transcendat: habet enim miram vim volatilizandi, ut ita dicam, corpus margaritarum) destillationem adhuc semel repete. Recipe hoc ultimum destillatum pone ad calorem, non nimis fortem, sed lentum; permitte exhalare acetum, in vitro orificij satis ampli, ut remaneat vigesima pars margaritarum: pone in vitro mundo cum alembico, per se destilla lente igne, priorem aquā exeuntem solūm recipiens: & ubi guttæ flavescent, appone aliud recipiens; fortifica ignem, videbis transcendere materiam flavam crassiculam, instar mellis. Hactenus Penotus.

Nos verò coralliorum quantitatem electam soluimus in spiritu aceti vini: hoc menstruo acetum per destillationem remoto, sal coralliorum denuò in nouo aceto destillato soluendum est, & feces remouendæ, abstracto vicissim per destillationem eodem; deinceps hæc operatio solutionis, per spiritum aceti, & coagulationis, semper reiectis fecibus, est peragenda, donec nullæ amplius feces ab ultimis solutionibus restiterint, atq; adeò ipsa corallia ab omni immunditie liberata

Alia coralliorū essentia.

berata fuerint. Hinc cum aqua pluuiæ, vel rore
 maiali destillato, sal coralliorum purificatum
 est soluendum, & sæpius remoto hoc menstruo
 aqueo, omnes spiritus aceti, cum corallis residui,
 per destillationem ex cineribus auferendi; id
 quod ostendet ipsius aquæ postremæ destillatæ
 dulcedo aliqua, spirituum aceti separationem
 factam esse coarguens. Huic sali coralliorum de-
 fecatissimo in phiala affunde alcohol vini recti-
 ficatissimum, ad duorum digitorum eminen-
 tiam, vt orificio vasis bene occluso illud ad dige-
 rendum pone in B. per octiduum vel decendium.
 Corallia eo tempore essentiam suam, instar olei
 spissi, ad superficiem ipsius vini spiritus remit-
 tent, quam cautè separa: alioq; alcohole vini
 super affuso, & æqualis temporis spatii digestio-
 ne instituta, eam toties collige, quoties visum
 fuerit. Conuertitur autem penè totus sal, relictis
 paucissimis feculis, in essentiam. Hanc de nouo
 cum spiritu vini aliquandiu circula, postea leni
 destillatione balnei spiritû vini separa & serua.
 Habebis veram coralliorum essentiam, magna-
 rum virtutum in Medicina.

CAPUT IV.

De quinta perlarum essentia.

Dissolue margaritas in aceto ter destil-
 lato:

lato : pòst filtra : & euapora acetum, ad siccitatem, saltemque exactè depura, reiteratis in aceti spiritu dissolutionibus, filtrationibus, & coagulationibus. Quo facto : separa salem aceti a sale vnionum, dissoluendo eum in aqua pluuiali, aliquoties destillata: hinc aquam per destillationem repetendo. Pòst super hunc salem, ita purificatum & siccatum, funde bonum vini spiritum, vt ad duos digitos supernatet, & digere in balneo, per octo ad decem dies : intra quod tempus spiritui vini innatare videbis essentiam perlarum, instar olei spissioris, quod separa : & super salem, qui restat, recentem spiritum vini affunde, donec quasi totus sit in essentiam redactus; abiectis fecibus haud multis, quæ in fundo vasis manserunt. Tandem circula hanc essentiam, cum spiritu vini, dies quindecim, & destilla, per reuerberium clausum, repetitis cohobationibus, donec omnis essentia per retortam exeat, quæ à vini spiritu separata, custodiri debet, instar thesauri pretiosi : quandoquidem vires deperditas senibus & reconualescentibus, egregiè restaurat.

Dosis est, ab octo ad duodecim guttas.

Tandem vt huic Tyrocinio Beguiniano colophonem imponamus, coronidis loco, præcipitatū diapbo-

Pracipi-
tat^o dia-
phoreti-
cus ex-
cellens.

Vide
Para-
cels.
To. VI.

diaphoreticum excellentissimum subsequenter,
medicinæ alicuius vniuersalis signaturam secum
facile præferentem, apponimus. Eius autem
confectio, quamuis proluxa, tamen utilis, est eius-
modi; Primò omnium fiat spiritus nitri, ceu au-
tor docet c. 4. lib. 2. sub titul. Spiritus nitri. Hu-
ius recipe libram vnā salis gemmæ, tenuissimè
puluerisati tandem; misce, & ex retorta con-
uenienti è vestigio, cum suo recipienti antea con-
iuncta, destilletur ex reuerberio clauso aqua ru-
bicundissima, quam serua. Deinde recipe cina-
barim natiuam Vngaricam rubicundissimam,
quæ minera est mercurij seu argenti viui, probè
à scorijis montanis separatam, quantam vis,
eamq; paulatim in aqua præcedenti solue, ac
imprimis vide, vt cautè procedas: vehementer
enim inuicem incalescunt; particulatim itaque
minera iniicienda est, ac insuper ad eius totalem
solutionem, quæ egregiè virescit, satis magna
quantitas menstrui requiritur. Solutionem cla-
ram, & à sulphure combustibili, quod vel super-
natat solutioni, vel in fundo residet, per inclina-
tionem decanta, & ex cucurbita in igne arena
destilla. Prodit primò menstruum, ac quæ prin-
cipia sunt ipsius minere, in fundo manent, iam
quidem propter hanc solutionem & menstrui
ablationem discontinuata; sed deinceps sepa-
randa. Itaq; posteaquam iam menstruum omne
sepa-

separatum fuerit, vrge ignem aliquanto fortius,
 & ad latera seu spondilia cucurbitæ eleuabitur
 mercurius sublimatus albissimus; in fundo verò
 retortæ sulphuri & sal dati subiecti simul resi-
 debunt. Detrunca itaq; cucurbitam videl. &
 mercurium seorsim, nec cum cæteris principijs
 confusum; vt hæc eadem ab illo separata habere
 possis. Sublimatum comunẽ, diligenter collige,
 & cum aceto destillato, in cucurbita, igne arenæ
 ebulliendo solue: feces remoue: acetum clarum,
 mercurium tamen in se continens, abstrabe ad
 siccitatem: quod restiterit, cum aqua pluuiæ, vel
 rore maiali, iterum ebulliendo, abiectis fecibus,
 solue, & aquam destilla vsq; ad magna quo-
 dammodo nigricans: idem cum recenti aqua plu-
 uiali destillata, vicissim ebulliendo, solue, ac, re-
 iectis fecibus, destilla, idq; etiam tertia & quar-
 ta vice, donec nimirum mercurius post quartam
 destillationem planè albissimus restet.

Huic tandem affunde alcohol vini præstans,
 & cum alembico cæco in B. digere, per aliquot
 septimanas, vel etiam per integrum mensem. In-
 terea reliqua quoq; principia, quæ in fundo cu-
 curbitæ; post ablatum mercurium, restitere, se-
 para, & clarifica; quod hac ratione obtinebis.
 Super eadem infunde aquam pluuiam destilla-
 tam calidam: statim sal soluendo sese in eandem
 aquam abit; sulphur verò flauescens solùm ma-
 net.

net. Quod si aliquid salis adhuc dum eidem ad-
 herebit, illud per aliquot repetitas elutiones a-
 quæ pluviæ destillata auferendum est, & priori
 salis extractioni miscendum. Vtrumque au-
 tem deinceps est purificandum, quod unice quo-
 que per spiritum vini absoluendum est. A sale
 igitur aufer aquam destillatam, cum qua nimi-
 rum salem extraxisti & eundem cum spiritu vi-
 ni optimo solue, fecibus remotis solutio futura
 est ex viridi flavescent: aufer spiritum vini ad
 cuticulam supereminentem, & sal ipsum, instar
 vitrioli transparentis, in fundo coagulabitur,
 quod diligenter collige & serua.

Sulphur verò aliquoties cum aqua cali-
 da destillata prius locum, & exsiccatum; simi-
 li modò cum spiritu vini aliquandiu digere, ac
 eundem postea aufer. In promptu itaque hoc
 modo sunt duo principia salis & sulphuris puri-
 ficata: ad eandem puritatem redigendus quo-
 que mercurius. Posteaquam ille fuerit per de-
 stinatum tempus cum spiritu vini digestus &
 solutus: rubescit enim totum illud compositum
 eleganter: ex retorta, in excipulum capacissi-
 mum, igne arenæ lentò primùm destilla spiritum
 vini, postea vrge ignem; & spiritus mercurij pro-
 dabit, sæpè hinc inde per retortam recipiētem ex-
 tendendo, & sublimando instar crySTALLI: re-
 linque omnia post exactam destillationem, &
 post

post horas viginti quatuor spiritus mercurij crystallisatus in spiritum vini primò destillatum soluetur, qui denuò à spiritu vini separandus est: id quod fac per B. lene: Spiritus enim vini ascendit, & spiritum mercurij in fundo relinquit cineritij caloris, quem etiam serua. Habetis his principijs omnibus, tandem ad illorum coniunctionem anaticam est descendendum, quam hoc modo solue: Primò omnium fiat aqua coniunctiua ex eadem minera hac via: Solue mineræ argenti vini Vngarici vncias sex, in aqua solvente, ex nitro & sale gemmæ primo loco facta, ac, sequestratis fecibus solutionem ex B. leni destilla, ad crassitiem vsque oleosam: affunde recentem aquam soluentem, ac vicissim ad oleositatem destilla, idque fac quinquies vel etiam sexies.

Postea repone in B.M. clauso vase, ad putrefaciendum per quatuordecim dies, tandem destilla lento igne arenæ, donec, quicquid aqua superfluum fuerit, separetur: vbi spiritus albicantes prodierint, muta recipiens, aliudque apponendo, & diligenter lutando, eos cape, cum aqua postea simul transeunte; urge destillationem, vsque ad ignitionem vasis: aquam hanc serua. In huius vncijs sex, solue salis suprâ facti vncias duas: ac circula aliquandiu in B. postea super vnciam semis sulphuris funde
istius

istius aquæ, in aqua nempe sal est solutum & digestum, unciam unam semis ac vicissim per B. lene tandem separa ad crassitiem denuò affunde eiusdem aquæ priorem quantitatem, nempe unciam unam semis, & destillando per B. enocæ atque ita perge, donec cum sulphuris uncia semis, salis, uncia una integra fuerit copulata; id quod ex pondere cognosces, an ex ambobus factus sit vnus viscosus quidam liquor.

Harum unciarum vna semis adde uncias duas spiritus mercurij supra preparati, inque phiala, sigillo Hermetice clausa, coque in Athanore, prudenter adhibitis ignis gradibus, donec omnia in puluerem rubicundum versa fuerint; id quod spatio mensium trium vel quatuor fit.

Puluerem hoc modo preparatum, & tandem cum alcohole vini correctum, serua. Est Medicina vniuersalis, cuius gran. i. vel ad summum 2. in vehiculis convenientibus, in quolibet morbo exhibita, balsamum internum, ad expellendum intrò hospitantem hostem, vel per vomitum, vel per aluum, vel per sudores, mirifice adiuuant.

SIT NOMEN DOMINI
BENEDICTVM.

COROL.

C O R O L L A R I V M.

V Ti olim Sapientissimi quique & Philosophi eminentissimi Naturæ vires admirandas, & proprietate diuina planè insignitas, non stylo quodam vulgari & aperto, sed varijs numeris & figuris miris, occultarunt, ne vel naturæ, vel artis arcana temerario quodam ausu omnibus indifferenter prostituerentur: sic Philosophis Hermeticis (vt videre est ex Hermetis tabula Smaragdina, & Ioannis Dee Londinensis Monade Hieroglyphica) ea facultas concessa, vt, quia rerum Domini facti sunt, etiam Nomina ad arbitrium dispensarent, & suos partus pro libitu vestierint, ne quibuslibet abstrusiores suos sensus proderent, & nobilissimas huius artis Hermeticæ margaritas porcis & suibus proijcerent. Quocirca Planetas terrestres certis suis notis Hieroglyphicis insignierunt, imò totam Mineralium familiam eiusmodi arcanis & abstrusis signis summo adornarunt studio, idque sola de causa, vt rerum latentes & non cuius obuias, virtutes filijs artis exponerent, ab illisque solùm perciperentur. Vt autem & Medicinæ Hermeticæ Tyrones aliquam certam earundem consignationem habeant, eas, quantum medicinalibus infer-

H h uiunt,

uiunt, & quibus ipsimet utimur, tyrocinio
huic Chymiatrico, coronidis loco, annede-
re placuit.

NOTÆ METALLORVM.

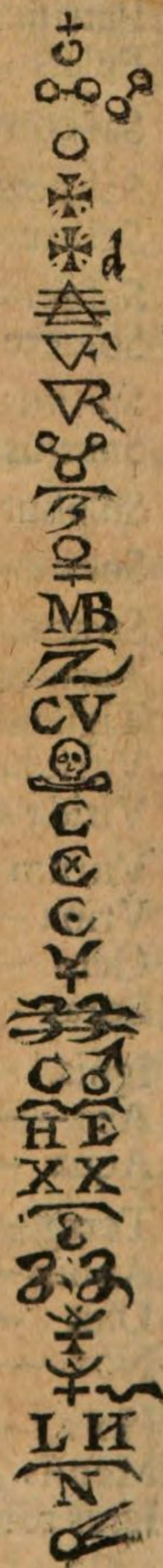
Saturnus	Plumbum	♄
Iupiter	Stannum	♃
Mars	Ferrum	♂
Sol	Aurum	☉
Venus	Aes, Cuprum	♀
Mercurius	Argentum viuum	☿
Luna	Argentum	☾

Notæ

*Notæ mineralium & aliarum rerum
Chymicarum.*

Antimonium	_____
Arfenicum	_____
Alumen	_____
Acetum	_____
Acetum destillatum	_____
Amalgama	_____
Aqua fortis	_____
Aqua Regis	_____
Aqua vitæ	_____
Alembicus	_____
Æs vstum	_____
Mariæ balneum	_____
Cœmentare	_____
Calx viua	_____
Caput mortuum	_____
Calcinare	_____
Calx	_____
Cineres	_____
Cineres clauellati	_____
Cinnabaris	_____
Crocus Martis	_____
Cryſtalli	_____
Coagulare	_____
Cucurbita	_____
Digerere	_____
Filtrare	_____
Fixare	_____
Lutum ſapientiæ	_____
Lutare	_____
Marcaſita	_____

Hh 2 Mercur.



I N D E X

CHYMICARVM

operationum & medicamen-
torum præparationum.

A

A	<i>Cetum alcalisatum seu raticatū p. 156.</i>	
	161	
	<i>an ad magisterij perlarum præ-</i>	
	<i>parationem adhibendum</i>	415
	<i>destillatum</i>	155
	<i>therbintbinatum</i>	160
	<i>Aceti sal duplex</i>	159
	<i>Æs vstū</i>	346
	<i>Alcohol quid</i>	44
	<i>vini</i>	ibid.
	<i>Aloe rosata</i>	221
	<i>Aloe flores</i>	ibid.
	<i>Aloeticum balsamum, vel extractum</i>	220.221
	<i>Amalgamatio</i>	49
	<i>Animos, etiam inter coniuges dissentientes vni-</i>	
	<i>endi ratio</i>	487
	<i>Anisi oleum</i>	169
	<i>Anodyna & narcotica differunt</i>	235
	<i>Antepilepticum ex cinnabari</i>	214
	<i>Antimonium 42. Vngaricum rarò affertur ge-</i>	
	<i>nuinum in alias regiones</i>	138

H b 3

Anti-

*Algor th.
p 276.*

<i>Antimonium diaphoreticum</i>	298
<i>Antimonij butyrum</i>	275
<i>calcinatio</i>	72. 292
<i>flores</i>	273. 391. 305. albi 392. flavi & rubei 395. corre- cti 393. 395. purgantes 395
<i>hepar</i>	291
<i>oleum</i>	186. 188 296
<i>panacea</i>	425. 426. 432
<i>præparatio</i>	293. 294
<i>primum ens</i>	422
<i>regulus</i>	294
<i>sal</i>	295
<i>tinctura</i>	176. 423
<i>vitrum correctum</i>	294
<i>Aqua acida buxi</i>	113
<i>guaiaci</i>	ibid.
<i>iuniperi</i>	ibid.
<i>quercus</i>	ibid.
<i>antepileptica Quercetani</i>	115
<i>cichori simplex</i>	113
<i>ophthalmica</i>	114. 115
<i>feniculi</i>	112
<i>fortis communis</i>	120
<i>perpetua</i>	123
<i>ophthalmica</i>	111. 116
<i>Aqua onorum</i>	164
<i>philosophica seu regia</i>	121. 123 124
	rosa-

rosarum	107. 109
sanitatis	449
sudorifica externa	117. 118
theriacalis	116
zedoariae	117
Aquila celestis	405
imperialis	406
Arcanum & tinctura reipsa non disse-	
runt	193
Arcanum sanguinis humani	451
tartari	453
Auri augmentatio	321
calcinatio	148
cæmentatio	356
depuratio optima	352
solutio	121. 124
sublimatio	434
sublimati & ☿ ij. vitæ coniunctio	
	435
oleum	412
vitrificatio	322
fulminatio & percussio unde	
	397
flores pretiosi	409
Aurum Medicorum	295
potabile	191. 350. 463
fulminans & diaphoreticum	355

B

B <i>Alsama parandi modus</i>	196.197.207
<i>Balsamum aleticum</i>	220. 222.
<i>caryophyllorum</i>	199
<i>cinamomi</i>	ibid.
<i>diakibr. Quercetani ad</i>	
<i>hernias</i>	201
<i>feniculi</i>	197
<i>melacticum</i>	202
<i>pectorale</i>	132
<i>sanguinis humani</i>	448.450
<i>Saturni</i>	206
<i>sulphuris</i>	199. 249
<i>terebinthinae</i>	168
<i>vulnerarium</i>	171. 206
<i>Benzoini flores</i>	385
<i>Bezoarticum Iouiale</i>	304
<i>Lunare</i>	303
<i>Martiale</i>	303
<i>metallicum</i>	354
<i>minerale</i>	299
<i>Solare</i>	193.302.436
<i>Biolychnium seu lampas vitæ</i>	444
<i>Butyrum antimonij</i>	275
<i>coralliorum</i>	373.417.
<i>sulphuris</i>	417

C

C <i>Alcinatio</i>	44
<i>Calcinatio antimonij</i>	272. 292
<i>coral-</i>	

<i>coralliorum</i>	258
<i>cryſtalli</i>	266. 268. 270
<i>Iouis</i>	332. & ſeq.
<i>Lunæ</i>	347
<i>marcaſitæ argenti</i>	271
<i>Martis</i>	337. & ſeqq.
<i>Mercurij</i>	304
<i>nitri ſeu ſalis petræ</i>	261
<i>perlarum & omnium lapidum</i>	148
<i>etiam duriffimorum</i>	158
<i>pumicis</i>	265
<i>ſalis communis</i>	261
<i>Saturni</i>	332. & ſeq.
<i>Solis</i>	384
<i>lap. ſpongiæ</i>	265
<i>Veneris</i>	346
<i>vitri</i>	148
<i>vitrioli</i>	265
<i>Calx Chymicorum</i>	44
<i>Calcis analogia cum ſulphure.</i>	39
<i>Canones ad deſtillationis doctrinam neceſſarij</i>	100. & ſeq.
<i>Caput mortuum & phlegma non ſunt princi-</i>	
<i>pia</i>	43
<i>Caryophylli</i>	41
<i>Caryophyllorum baſamum</i>	199
<i>oleum</i>	169
<i>Cautiones Vin exhibitione vomitoriorum anti-</i>	
<i>monialium & aliorum obſervandæ</i>	283. & ſeqq.
<i>Cau-</i>	

<i>Cautiones in exhibitione Mercurialium no-</i>	<i>tandæ</i>	325
<i>Cementatio .</i>		54
<i>Cementatio auri</i>		350
<i>Cementum optimum</i>		351
<i>regale</i>		350
<i>vulgare</i>		ibid.
<i>Ceraunochryson diaphoreticum</i>		355
<i>Ceræ oleum</i>	164.	166
<i>Cinamomi balsamum</i>		199
<i>oleum</i>		170
<i>Cinefactio</i>		57
<i>Cinabaris utilitas</i>		290
<i>præcipitata diaphoretica</i>		323
<i>Cinabarin faciendi modus</i>		123
<i>Circulatio</i>		87
<i>Chinæ essentia</i>		241
<i>Chymia est ars</i>		3
<i>à pharmacopœia differt</i>		6
<i>Chymia definitio</i>		1
<i>etymologia & synonymia</i>		3
<i>obiectum</i>		4
<i>finis</i>		6
<i>partes</i>		26
<i>Chymica medicamenta sunt suaviora vulga-</i>		
<i>ribus</i>		6
<i>sunt salubriora & tu-</i>		
<i>tiora vulgaribus</i>		24
<i>sunt salubria & tuta,</i>		
<i>licet acris</i>		12
		non

non sunt periculosa
propter acredinem
ab igne contractam 13
non sunt venenata
& humanæ naturæ
aduersa 3 etiamsi
metallica 8

non redduntur inutilia
ob præparationem 16

non redolent empyreu-
ma 15

non sunt emortua ca-
dauera 18

non imprimunt membris
principalibus prauam
dispositionem 21

Chymicorum medicamentorum acredo non ab
efficiente, sed à materia proficiscitur 14. 15.

Chymicorum medicamentorum empyreuma, si
quod adsit, duobus modis corrigi potest 17.

Chymica principia tria sunt 34

quid sint 35

inter corporis & spiritus

naturam ambiunt 36

insunt omni misto 37

non euertunt principia phy-

sica & medica 29

quomodo fuerint inuenta 31

à natura vniuersali mon-

strata Chymicis 31

coagu-

Coagulatio	93
Cæmentatio	54
Cobobatio	71
Colocynthidis extractum	209.215.229
Commixtio	55
Coniunctio Solis sublimati & ☿ ij vitæ	354
Confortatuum regium ex spiritu rosarum, am- bra, & moscho	111
Coralliorum historia	252
butyrum	373.417
calcinatio	258
magisterium	414
quinta essentia	472.473.476
sal	369
solutio	152.215
syrupus	254.257
tinctura	252.254.256. & seqq. 471
Coriandri oleum	169
Cornu cervini extractum	220
Correctio medicamentorum malignorum vera	9
Corrosio	49
Corrosiva omnia à metallis auferens	434
Corpus mistum omne in sua tria principia recludi potest	40
Cremor sulphuris	417
tartari	362.366
Crocus Martis	337. & seq. 345
metallorum	291.292
	Vene-

*Colocynthidis
extractum*

<i>Veneris</i>	347
<i>Crystalli Iouis</i>	334
<i>tartari</i>	362
<i>Crystalli calcinatio</i>	266.268.270
<i>liquor</i>	269
<i>Crystallum minerale</i>	261

D

D <i>Elivium</i>	75
<i>Desiccatio</i>	59
<i>Destillatio</i>	65
<i>alia recta, alia obliqua</i>	67
<i>quæ requiratur</i>	101
<i>per balneum</i>	103
<i>per cineres & arenam</i>	ibid.
<i>per vesicam</i>	ibid.
<i>per retortam</i>	104
<i>per descensum</i>	72
<i>Diagridium correctum</i>	315
<i>Diaphoreticum paracelsi in peracutis</i>	130
<i>Digestio</i>	79
<i>Draco mitigatus</i>	398

E

E <i>Electrum maius</i>	403
<i>Emplastrum diasulphur Rul.</i>	201
<i>Epar antimonij</i>	244
<i>Essentia coralliorum</i>	467.472.472
<i>chinæ</i>	241
<i>perlarum</i>	472.474
<i>sanguinis humani</i>	438
<i>sulphu-</i>	

sulphuris vitrioli dulcis	425
vini	455.459
vitrioli benedicti	439
tartarisati	433
Extractio	60
generaliter considerata	61
specialiter sic dicta	92
quintæ essentiæ è metallis , minerali-	
bus, & marcasitis	433
tincturarum è metallis & lapidi-	
bus,	443
Extractum agarici	209
aloes	220.221
colocynthidis	209.215.229
cornu ceruini	220
bellebori simpl.	209.229
comp.	224
hepatis bubuli	212
narcoticum , laudanum dictum	
	233.239
panchymagogon	225. & seqq.
ad quartanam	229
rhabarbari	209.216
scammonij	209.215
senæ	ibid.

F

F Ermentatio	90
Filtratio	74
Flores aloes	221
antimonij	273.391.395
albi	

<i>albi</i>	392
<i>flavi & rubei</i>	395
<i>correcti</i>	393.395
<i>purgantes</i>	395
<i>auri pretiosi</i>	409
<i>benzoini</i>	385
<i>sulphuris simpl.</i>	386.388
<i>comp.</i>	389

Fœniculi balsamum 197

G *Rilla Paracelsi* 376

H *Ellebori extractum simpl.* 209.229
comp. 224

Hepar antimonij 291

Hepatis bubuli extractum 212

Heracelinum oleum 173

Hermetica ars unde Chymia dicatur 2

Historia coralliorum 252

Stanni & plumbi 335

Hydromel vinosum 91

Hyoscyami præparatio & tinctura 241

tinctura planè inutilis est ad lau-
dani opiatæ confectionem 237

I *Gnitio* 57

Iupiter diaphoreticus 334

Iouiale bezoarticum 304

Iouis calcinatio 332. & seq.

crystalli 334

Lac

L ^{Ac} Lac sulphuris	250.417. & seq.	41
	420.421.412	
Lapis prunellæ		261
Laterinum oleum		179
Iaudanum optatum	273.239	
Ligaturæ in hernia adhibendæ descriptio		
		205
Lignum viride		41
Lilium Paracelsi		424
Liquor crystalli		269
Lixivium è fecibus reguli		296
Ludi humani præparatio		412
Lumbricorum oleum		164
Lutatio		96
Lunare bezoarticum		303
Lunæ calcinatio		347
tinctura		348
Lutum sapientiæ		65.66
pro fornacibus construendis		97
pro retortis loricandis		ibid.
pro vitris hydris fractis consoli-		
dandis		98
pro vitris simul lutandis		ibid.
pro rostro alembici cum recipiente		
lutando		ibid.
pro retortis cum recipientibus		
collutandis &c.		99

M <i>Aceratio</i>	83
<i>Macis oleum</i>	169
<i>Magisterium quid?</i>	410
<i>coralliorum</i>	414
<i>perlarum</i>	ibid.
<i>succini</i>	414
<i>sulphuris</i>	417
<i>tartari</i>	410
<i>Manna Mercurij</i>	405
<i>Martiale bezoarticum</i>	303
<i>Martis calcinatio & crocus</i>	337. & seqq. 345
<i>regulus stellatus</i>	297
<i>Medicina vniuersalis</i>	480
<i>Medicamentorum correctio vera</i>	9
<i>Mellis tinctura</i>	244
<i>Mercurij historia</i>	273
<i>calcinatio</i>	304
<i>boni notæ</i>	308
<i>manna</i>	408
<i>in cristalli formam inductio</i>	397
<i>substantia</i>	304
<i>Præparatio & purgatio</i>	ibid. 308
	& 310
<i>ex metallis eliciendi modus</i>	402
<i>Mercurius primum Chymicorum princi-</i>	
<i>pium</i>	38
<i>naturalis</i>	304
<i>artificialis</i>	306

pag 20

<i>essensificatus</i>	406
<i>Lunæ</i>	307
<i>sublimatus communis</i>	396.397
<i>dulcis</i>	398
<i>præcipitatus albus</i>	310
<i>flavus</i>	313
<i>rubens</i>	312.317.407
<i>optimus</i>	313
<i>alius</i>	318.319.320
<i>cinnabaris diaphoreticus &</i>	
<i>catharticus</i>	323
<i>diaphoreticus</i>	322
<i>specificus contra gonorrhæam</i>	324
<i>Veneris diaphoreticus</i>	325
<i>vitæ</i>	275.354.434
<i>ad vlcera</i>	326
<i>Mercurij vis emetica quomodo tollatur</i>	321
<i>Mercurij vitæ & auri sublimati coniunctio</i>	435
<i>Metallorum generatio</i>	329
<i>crocus</i>	291.292
<i>Mensis philosophicus</i>	82
<i>Menstruum quid?</i>	
<i>pro magisterijs, reliqua facile exsu-</i>	
<i>perant</i>	416
<i>pro extractis incinnandis conue-</i>	
<i>nientiss.</i>	212
<i>Minium</i>	

Minium faciendi modus

332

Mixtura simplex

131

N

N *Epenthes seu laudanum*

233

Nitrum

42

Nitrum præparatum

261

Nitri calcinatio

ibid.

Spiritus

151

O

O *Leum antimonij* 186.187.188.296

croci metallorum

167

caryophyllorum

169

sem. anisi, coriandri,

169

cerae

164.166

cinamomi

170

croci metallorum

187

ad hemicraniam comp.

178

heraclinum

173

laterinum

179

lumbricorum

164

macis

169

ouorum

163

piperis

ibid.

saluiæ

164

salis communis

182

sanguinis humani

448

cervini & hircini

451

I i 2

sacchari

<i>sacchari simpl.</i>	172
<i>comp.</i>	ibid.
<i>Saturni</i>	155
<i>solis rubicundiss.</i>	462
<i>succini</i>	175
<i>sulphuris</i>	180
<i>per campanam</i>	136
<i>tartari</i>	174.218
<i>terebinthinæ</i>	167
<i>vini</i>	194
<i>vitrioli commune</i>	183.184.186
<i>antepilepticum</i>	185
<i>dulce</i>	186.191
<i>ad uteri suffocationem comp.</i>	179
<i>Olea in sua essentia purissima an sint com-</i>	
<i>buſtilia</i>	162
<i>in essentias reducendi ratio</i>	198
<i>Opium separato sulphure φλογισῶ fætido</i>	
<i>& immaturo anodynum fit</i>	234
<i>Thebaicum præstantissimum</i>	238
<i>quomodo præparetur</i>	239.240
<i>Ouum</i>	41
<i>Ouorum oleum</i>	163
<i>aqua</i>	164

R

P <i>Anacea vera an detur</i>	425
<i>antimonij</i>	425.426.431
<i>alia Quercetani</i>	399
	sola-

<i>solaris diaphoretica</i>	433
<i>vitrioli</i>	427
Panchymagogum	225
Perlarum calcinatio	148
<i>essentia</i>	472.474
<i>magisterium</i>	414
<i>tinctura</i>	259
Philtrum ex sanguine humano	446
Pblegma & caput mortuum non sunt prin-	
cipia	43
Pilulæ de terebinthinæ	168
Piperis oleum	163
Præcipitatio	51
Præcipitatus albus	310
<i>alius</i>	318.319.320
<i>cinnabaris diaphoreticus & ca-</i>	
<i>tharticus</i>	323
<i>diaphoreticus</i>	322
<i>flavus</i>	313
<i>rubens</i>	312.317.407
<i>specificus ad gonorrhæam</i>	324
<i>ad ulcera</i>	326
Præparatio non reddit medicamenta inuti-	
lia	16
Primum ens antimonij	422
<i>sulphuris</i>	181
Principium nullum planè simplex est	43
Principia Chymica. vide Chymica principia.	

<i>Pulvis emeticus</i>	275
<i>è cinnabari antepilepticus</i>	290

Q

<i>Quinta essentia</i>	438
<i>Quinta essentia coralliorum</i>	467.472.473
<i>metallorum, mineralium</i>	
<i>& marcasitarum</i>	433
<i>perlarum</i>	472.474
<i>sanguinis humani</i>	438
<i>tartarisata</i>	433
<i>vini</i>	455.459

R

<i>Ragus antimonij</i>	294
<i>Martis stellatus</i>	297
<i>Rectificatio</i>	70
<i>Reuerberatio</i>	58
<i>Rhabarbari extractum</i>	209.216
<i>tinctura</i>	246
<i>Rubinus arsenici diaphoreticus</i>	390
<i>auripigmenti diaphoreticus</i>	389
<i>Rosarum aqua</i>	107
<i>spiritus</i>	109.111
<i>tinctura</i>	195

S

<i>Sacchari oleum simplex</i>	173
<i>compos.</i>	ibid.
<i>tinctura</i>	247
<i>Sal</i>	

<i>Sal tertium Chymicorum principium</i>	39
<i>generationis causa</i>	19
<i>marinum</i>	42
<i>Sal essentiale ex herbis eliciendi modus</i>	359
	360
<i>Sal aceti duplex</i>	159
<i>ammoniacus sublimatus</i>	395
<i>antimonij</i>	295
<i>calculi humani</i>	373
<i>cardui benedicti</i>	359
<i>coralliorum</i>	369
<i>colcotharis</i>	374
<i>imperatoria</i>	366
<i>Iouis</i>	334.331
<i>Lunæ</i>	376
<i>Martis</i>	379
<i>salviæ</i>	367
<i>Saturni</i>	207.383
<i>Solis</i>	378
<i>tartari essentiale</i>	362
<i>fixum</i>	368
<i>succini</i>	376
<i>Salis spiritus communis</i>	145.149.252
<i>chalybeatus</i>	151
<i>compositus</i>	150
<i>dulcis</i>	148
<i>oleum</i>	182
<i>calcinatio</i>	261

<i>Salium vegetabilium crystallinorum præ-</i>	
<i>paratio</i>	368
<i>Salviæ oleum</i>	164
<i>Sanguinis humani balsamum</i>	448.450
<i>essentia</i>	438
<i>oleum</i>	448
<i>philtrum</i>	446
<i>cervini & hircini oleum</i>	451
<i>Sapor ingratus senæ & rhabarbari quomo-</i>	
<i>do corrigendus</i>	217
<i>Saturni balsamum</i>	206
<i>calcinatio</i>	332. & seq.
<i>oleum</i>	155
<i>sal</i>	207.383
<i>Scammonium benignissimum</i>	228
<i>correctum seu præparatum</i>	315
<i>Scammonij extractum</i>	209.25
<i>Senæ sapor ingratus quomodo corrigan-</i>	
<i>tur</i>	217
<i>Senæ extractum</i>	209.215
<i>Smaragdi tinctura</i>	431
<i>Solare bezoarticum</i>	193.302.436
<i>Solis oleum</i>	462
<i>calcinatio</i>	348
<i>panacea diaphoreticæ</i>	433
<i>sublimatio</i>	353
<i>augmentatio</i>	321
<i>vitrificatio</i>	322
<i>Solutio</i>	26
	<i>Solu-</i>

<i>Solutio auri</i>	121. 124
<i>perlarum & coralliorum</i>	114
<i>Spagyria unde dicatur Chymia</i>	2
<i>Spiritus nitri</i>	151
<i>rosarum simpl.</i>	109
<i>comp.</i>	11
<i>salis communis</i>	145. 149. 452
<i>chalybeatus</i>	151
<i>compositus</i>	150
<i>dulcis</i>	148
<i>sulphuris</i>	134. 136
<i>talci</i>	134
<i>tartari</i>	129
<i>terebinthinae</i>	131. 133
<i>vini</i>	125. 126. 128
<i>tartarisatus</i>	191. 433
<i>vitrioli communis</i>	136. 141
<i>corallisatus</i>	141
<i>antepileticus</i>	173. 174
<i>philosophicus</i>	142. 290
<i>Spiritus vini an ad extracta purgantia usurpa-</i>	
<i>ri debeat</i>	209
<i>ad extracta purgantia men-</i>	
<i>struum est non idoneum</i>	213
<i>quomodo purgantium vim in-</i>	
<i>fringat</i>	211
<i>ad extractum colocynthidis</i>	
<i>& scamonijs usurpandus</i>	215
<i>Spiritus vitrioli an refrigeret?</i>	143
	<i>Stanni</i>

<i>Stanni biflora</i>	335
<i>Stibium. vide Antimonium</i>	
<i>Stomachus struthionis Paracelsi</i>	433
<i>Stratificatio</i>	53
<i>Sublimatio</i>	61
<i>Sublimatio auri</i>	434
<i>salis ammoniaci</i>	395
<i>Succinalbi præparatio artificialis</i>	177
<i>magisterium</i>	414
<i>oleum</i>	175
<i>sal</i>	176
<i>Sulphur alterum Chymicorum principium</i>	39
<i>Sulphuris proprium</i>	ibid.
<i>analogia cum calce</i>	ibid.
<i>Sulphur auratum diaphoreticum</i>	295. 196
<i>narcoticum vitrioli</i>	431
<i>Sulphuris balsamum</i>	199. 149
<i>butyrum</i>	239. 417
<i>flores simpl.</i>	386. 388
<i>comp.</i>	389
<i>oleum</i>	180
<i>lac</i>	250. 417. 420.
<i>magisterium</i>	ibid.
<i>primum ens</i>	181
<i>spiritus</i>	134. 136
<i>tinctura & præparatio</i>	249
<i>sulphuris vitrioli essentia</i>	425
<i>Syrupus coralliorum.</i>	254. 257
	ex-

extract. chinæ comp.	243
flor. calendulæ	ibid.
centaurij min.	ibid.
hyoerici	ibid.
papaveris erratici	ibid.
sambuci	ibid.
tunicæ	ibid.

T

T Alci spiritus	134
Tartarum vitriolatum	410
Tartari arcanum	453
cremor	362.366
crystalli	ibid.
essentia	433
magisterium	410
oleum	174.218
spiritus	129
sal essentielle	362
fixum	368
tinctura	248
Terebinthinæ balsamum	168
oleum	167
pilulæ	168
spiritus	131. 133
Terra vitrioli dulcis	375
sancta	292
Theriaca Germanorum	231

Tinctu-

Tinctura extractio ex corallis & perlis 259
ex metallis & lapidibus 443
ex metallis & mineralibus 265

*Tinctura byoscyami inutilis ad laudani
 opiatu confectionem* 237

Tinctura antimonij 187.251.274.423
coralliorum 252.256.258

259.260.461

croci 245.246

Lunæ 348

mellis 244

pearum 259

rhabarbari 246

rosarum & violarum 195

sacchari 247

smaragdi 251

sulphuris 200.249

tartari 248

vitrioli 431

Turpethum minerale 314.316.327

V

V *Eneris calcinatio* 346

croci 347

Vellus aureum 408

Vini spiritus 125. & seqq.
 vid. *Spiritus vini*
essen-

essentia	455.459
oleum	194
Vitriolum optimum quodnam	137.139
Romanum nullum ortu	139
Vitrioli natura & species	136
Vitriolum Iouis	381
Lunæ	377
Martis	379
Solis	378
Veneris	380
Veneris & Martis hermaphro-	
diticum	381
vomitium	375.376
Vitrioli essentia benedicta	430
paracea	427
spiritus. vid. Spiritus vitrioli	
sulphur narcoticum	431
terni dulcis	375
tinctura	431

Z

Zedaria aqua.	117
---------------	-----



I N D E X

C V R A T I O N V M
M O R B O R V M,

A

A Eris contagiosi remedia	232
Albugines	III
Alui fluxus vid. Ventris fluxus	
Aluus blandè quomodo solvatur	168.223
	249.315
Ambusta sanandi ratio	163.166.283.319
Angina	129.151
Ani fistulæ	135
Animi deliquium	170.175.192.245
	248.415
Apoplexia	165.170.175.92.193
	223.245.348.418
Apostemata	147.160.168.223.299.387
Appetitus languens	141
Arthritis, articulorum dolor	118.163.164
	236.243.282
	409
Asthma vid. Respirandi difficultas.	

Cache-

C

C <i>Achexia</i>	339
C <i>Calculus</i>	132.147.166.175.232 236.264.266. 267.268. 269 275.370.374. 410.
<i>Caligo oculorum</i>	112
<i>Callus</i>	203
<i>Calor præternaturalis</i>	223
<i>Canori cura</i>	207.382.383.422
<i>Capitis defluxiones</i>	175.223.232
<i>morbi & dolores inueterati</i>	449
<i>Carcinomata maligna</i>	382.391
<i>Cardialgia</i>	236
<i>Carnem luxuriantem consumens</i>	327
<i>Cerebri membranæ malè affectæ</i>	363
<i>affectus</i>	165.170.269.303. 306.347.376.448. 449
<i>inflammatio</i>	348
<i>Cæcitas</i>	112.116
<i>Cæliaca</i>	270
<i>Colica</i>	151.223.232.236.269. 383.387
<i>Colli immundities</i>	262
<i>Concoctionem promouentia</i>	170.172.195
<i>Confortatiuum viscerum</i>	111
<i>Contractura</i>	147.167.251.424.451. Con-

*Colicæ
g. 126*

Contusiones, earumque lituræ	132.207
Convulsiones	165.175.348.370 418
Cor refrigerantia, roborantia, eiusque languo- res & ægritudines auerten- tia	115.170.233.263.370. 408.409.415.
Cordis palpitatio	175.192.415
Cutis vitia	271.272.274

D

D Ecoctum purgans in quartana	230
Delirium	236.348
Dentes dealbantia	135.415
Dentium dolores sopiens	173
Diarrhæa	170.279.338.417
Diureticum	134.176
Dysenteria	224.252.255.268 338.417
Dyspnæa. vid. Respirandi difficultas,	
Dysuria. 175. vid. Urinæ suppressio.	

E

E Elephantiasis	314
Epilepsia	147.173.175.176.285 192.193.236.268 208.290.376.387 448.449.
Erysi-	

Erysipelas capitis	300
Exanthemata	193
Expectorans medicamentum	173

F

F Aciei pustula & tubercula	384.385.455
rubor	384.385
rugæ	174
Faucium ardor	262
scabrities	263
Febres	147.151.188.192.195. 223.236.264.276.278. 291.303.314.319.368. 375.387.396.411.413. 455.
Febres ardentes, malignæ, pestilentes	141.155.193. 255.262.264. 291.299.308
Fissuræ labiorum, manuum, pedum	163
papillarum in mammis	166
Fistulæ	135.167.382
Flatus	117
Flaxus hæmorrhoidum	370
hepaticus	208.254
hystericus	175.269.370
ventris. vid. Ventris fluxus.	
Fœtum in utero confortans	415

K k

Fractura

Fractura

267

Fucus

134

G.

G Allicus morbus. vid. Lues Venerea.

Gangræna

179

Generandi vim promouens

111

Gingiuarum ulcera

135

Gonorrhæa

134. 314. 324

Gutturis inflammatio

263

H.

H Æmorrhagia 240. 255. 341. 375

Hæmorrhoidum fluxus

370

Hectica

245. 418

Hemicrania

178

Hepar alterantia, confortantia, aperientia.

170. 195. 255. 263

339. 343. 413

Hernia intestinalis

164. 201

Herpes

297. 455

Humidum primigenium conseruans medica-
mentum

335

Humores acres quomodo temperandi

318

pituitosi & alij quomodo expur-
gandi

ibid. 274

melancholici quomodo expur-
gandi

323. 412

putridi quomodo tollendi

141

prauis

pravi quomodo corrigendi 274. 374
415

crassi, viscosi, tartarei, quomodo tra-
ctandi 141. 170. 339. 362

Hydrops 129. 147. 192. 208. 223.
232. 234. 274. 276. 281.
303. 314. 341. 370. 383
411. 425. 452. 455.

Hypochondriaca affectio 249. 339.
366. 369

I.

I *Gterus* 129. 147. 175. 223
274. 319. 339. 410
Impetigo 168. 272. 283

Indicus morbus. vid. Lues Venerea.

Inflammationes 207. 383

Insania 348

Ischiadicus dolor 118. 418.

Iuuenta quomodo extendenda

L.

L *Abia fissa* 163

Lactis penuria 268. 270

Lepra 129. 274. 276. 318

383. 391. 418

Lichenes 272. 422

Lienteria 417

Lipothymia. vid. Animi deliquium.

Kk 2

Loque

Loquela laesa	449
Lues venerea	119.226.243.248.276. 278.209.303.114.323. 326.382.387.390.399. 407
Luis venereæ vlcera	135.174
dolores	164.240
Lumbago	236
Lumbrici	147.173.175.375 167.179.382
Lupus	383
Luxatio	147

M

M ania	347.376
Manuum scabirities	271
Manuum & pedum scissuræ	163
Matricis fluxus	175.269.370
suffocatio	117.132.175.179.232. 296.324.333.370.
dolor	382
immundities	132.275.435
Melancholia morbus	175.192.221.223.348. 365.411.412.415.
Melancholici spiritus quomodo dissipandi, & crassi quomodo clarifican- di	170
Membrana cerebri malè affecta	163
Memoriam confortantia	170.415.449
Mensium	

Mensium suppressio 129.165.175.208.
223.232.275.297.
339.348.410.

Mentagra 455

Morbi Muliebres 303

Morborum cura magnetica 445

Morbi calidi & frigidi 135

interni & externi 153.263

deplorati, quorumque causa est oc-

culta 260.375.378.

429.436.443

vari 153.168.201

infiniti quomodo precauendi & cu-

randi, 147.323.372

415.437

chronici quomodo precauendi & cu-

randi 151.427

neruorum 165.449

tartarei 328

ventriculi 165.170.370.

375.417.418.

Morbus Gallicus vel indicus. vid. Lues Ve-

nerea

Morphea 274

N

N *Eruorum morbi* 165.449

Neruorum & neruosarum partium

dolores 118.163.

Kk 3 Ner-

Nervosarum partium convulsiones 165.248.

418

Nervosas partes roborantia ; & male affectus
curantia 130.132.150.449

Nephritis 168.410. vid. Calculus.

O

Obstructiones 129.249.319.365

370.410.454

Obstructiones hepatis & pulmonis 263

hepatis & lienis 223.274.339.348

meatum. 362

Oculorum nubes vlcæ ; & alij affectus 111.112.

116

Odontalgia 173

Oris putredo. 383

Orthopnea, vid. Respirandi difficultas .

P

Palpitatio cordis. vid. Cordis palpitatio.

Papillarum fissuræ & dolores 166

Paralysis 129.147.223.243.370

Parotides 167

Partus difficultas 114.175

Pectoris affectus 172.182.368

379.449

Penis dolor & excoriatio 200

Pestis & pestilentes affectus 114.132.155.175

193.200.224.232.276.

300.303.326.329.339.

375.383.386.391.418.

Phlegma

Phlegma consumens medicamentum	141
Phrenitis	376
Phthisis.	132.182.245 386 418.419.
Pleuritis	129.151.192.236 387.455.
Pilos generans medicamentum	163
Pituitam purgans	318
Podagra	207.303.314.409 418.452.
Podagrici dolores quomodo mitigandi	147
Præservatiuum ab omnibus morbis	147
Prunella morbus	263
Pulmonum obstructions	223.449
exulcerationes	132
Purulenta educens	134
Pustulæ & tubercula faciei	384.385.455
Putredo humorum quomodo corrigenda	141.315
Putredo oris quomodo tollenda	383
Putredini resistens	264

Q *Variana*

Q

187.223.229.
230.455.

R *Aucedo*

R

172

Kk

4

Reno-

Renouans totum hominem medicamentum

147.274

Renum obstructio

411

Respirationis difficultas

169.172.175.208.

243.263.379.388

387.418.449.

Rubor faciei

384.388

Rugæ faciei

158

S

S *Anguinem coagulatum dissoluētia* 132.375.

mundificantia 296.418.499.

452.472

fluentem sistētia

140.255.

341.342

Scabies

174.390

Scorbutus

274

Senecta quomodo remoranda

439

Serpigines

174.422

Sitis febrilis

141.455

Spasmus.vid. Conuulsio.

Spiritus melancholici, vid. Melancholici

Spiritus

245

vitales restaurantia

115.245.415

animales confortantia

348.

449

Splenis obstructio

213

durities

411

calor

413

Stran-

Strangulatio uteri, vid. Matricis suffocatio.

Stranguria 133

Strumæ 266

Sudorem prouocantia 114.117.118.244.256.

274.296.300.304.319.

321.323.324.326.354.

356.360.387.390.396.

480.

Suffusiones 112

Suppurationes 329

Syncope, vid. Animi deliquium.

T

T *Abes* 223

T *Tinea* 174

Tubercula 385

Tumores 166.329.384

Tussis 132.172.173.200.233

263.379.387.418.

V

V *Aletudinem conseruans medicamen-*
tum 439

Vberibus sterilibus quomodo medendum

227

Venerem excitantia 133.415.423

exstinguentia 155.383

Vene-

Veneræ lues, vid. Lues, veneræ.

Veneræ luis vlcera. vid. Luis Veneræ vlcerâ.

dolores

164.240

Veneræi cancri

422

Venena

117.132.319.409

437.449

Ventriculum immundum purgantia

132.307

368

Ventriculi flatus

418

compressiones

117

dolor

318

cruditates

375

morbi frigidi

155.165.170

Ventriculum roborans medicamentum.

165

223.252.370.417

Ventrem soluens

249.318

Ventris fluxus

340.252.269

338.370.

Vermes. vid. Lumbrici.

Verrucæ

135.174

Vertigo

159.175.376.415

Vesicæ impuritates expurgans

200.264

Vesicæ vlcera

132

Vigiliæ

236

Vires naturales confortans

418

Virginum pallidus color

339.344

Viscerum obstructions. vid. Obstructiones.

confortativum

111

Vlce-

Vlcera omnis generis, etiam maligna & Vene-
 rea, curandi ratio 163.167.174.177
 179.187.200.201
 207.251.276.297
 312.313.326.329
 339.341.382.383
 396.407.422

Vlcera vesicae. vid. *Vesicae vlcera.*

Vnguis oculorum

*Vomit*us in quartana an profit? 230

*Vomit*us remedium 236

Vlcerum dolores 168

Vox laesa 263

sonora quomodo reddenda ibid.

Vomitoria quibus, quando, & quomodo ex-
 hibenda.

Vrinae suppressio 132.141.166.169.
 172.248.260.264.

Vteri immundities 132.415.

suffocatio. vid. *Matricis Strangulatio.*

fluxus 175.269.370

dolor 275

Vulneraria medicamenta 166.167.370

171.201.339

341.

F I N I S.

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880

1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890

1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

F I M I E

Béguin, Jean, / Sgobbis, Antonio de / Pelshofer, Johann Georg

Tyrocinium Chymicum

Venetia 1643

Chem. 23

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10071962-4